

MADELINE MARTIN

ULTIMA
LIBRĂRIE
DIN
LONDRA

LITERA

blue
MOON

MADELINE MARTIN

ULTIMA
LIBRĂRIE
DIN
LONDRA

LITERA

blue
MOON

MADELINE MARTIN

ULTIMA
LIBRĂRIE
DIN
LONDRA

LITERA

blue
MOON

Blue
MOON

MADELINE MARTIN
ULTIMA
LIBRĂRIE
LONDRA

Traducere din limba engleză și note DIANA DOROBANȚU
L I T E R A

Bucureșt

iThe Last Bookshop in London

Madeline Martin

Copyright © 2021 Madeline Martin

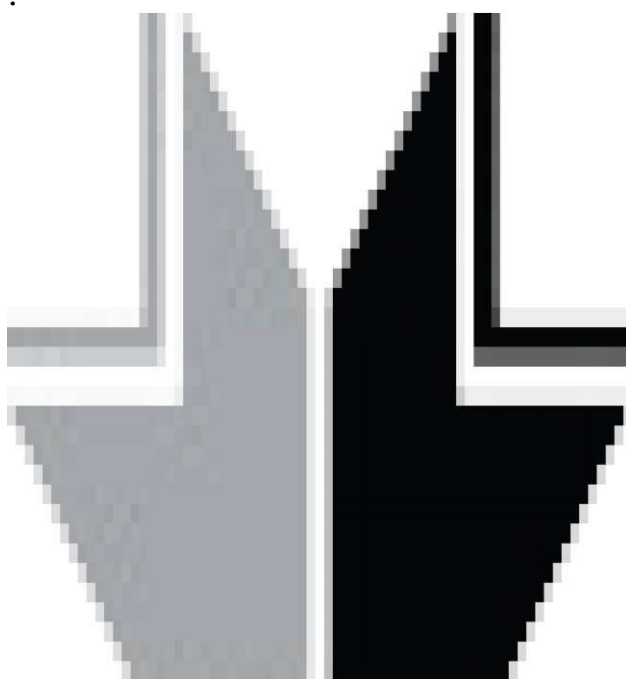
Toate drepturile rezervate, inclusiv acela de reproducere

în întregime sau parțial în orice formă. Ediție publicată

prin înțelegere cu Harlequin Books S.A.

Aceasta este o operă de ficțiune.
Numele, personajele, locurile și
întâmplările sunt fie produsul
imaginației autoarei, fie sunt
folosite fictiv, iar orice asemănare

cu persoane reale, în viață sau
decedate, companii, evenimente sau
locuri este în întregime
întâmplătoare

LITERA

'Editura Litera tel.: 0374 82 66 35; 021 319 63 90; 031 425 16

19 e-mail: contact@litera.ro www.litera.ro

Ultima librărie din Londra Madeline Martin

Copyright © 2021 Grup Media Litera pentru versiunea în

limba română Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii Redactor: Rodica Bogdan Corector:

Raluca Chiriac Copertă: Bell Studio Tehnoredactare și

prepress: Laura Carîp

Seria de ficțiune a Editurii Litera este coordonată de Cristina

Vidrașcu Sturza.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României Martin,

Madeline *Ultima librărie din Londra* / Madeline Martin; trad.

din lb. engleză și note: Diana Dorobanțu . - București: Litera,

2021

ISBN 978-606-33-7615-3

ISBN EPUB 978-606-33-7698-6

I. Dorobanțu, Diana (trad.; note)

821.11

1Capitolul 1

August 1939 Londra, Anglia

Grace Bennett visase mereu să locuiască într-o bună zi în Londra. Nu-și imaginase niciodată însă că va deveni singura ei opțiune, mai ales în prag de război.

Trenul se opri în gara Farringdon, această denumire fiind marcată evident pe zid, pe o bandă albastră în interiorul unui cerc roșu. Oamenii se deplasau grăbiți pe peron, la fel de nerăbdători să urce, pe cât erau cei din tren să coboare.

Purtau haine elegant croite, după moda șic a orașului. Mult mai sofisticate decât în Drayton, Norfolk.

Grace simțea o vibrație interioară, produsă, în egală măsură, de emoție și de nerăbdare.

- Am ajuns.

Se uită spre Viv, care se afla lângă ea.

Prietena ei apăsă capacul rujului pentru a-l închide și-i aruncă un zâmbet proaspăt rujat. Viv se uită pe fereastră, privirea ei scrutând șirul de reclame care acopereau zidul denivelat.

- După atâția ani, în care doar am visat că am putea ajunge în Londra. O strânse rapid de mână pe Grace. Și iată-ne aici. Mai demult, când erau doar niște copile, Viv fusese prima care sugerase plecarea din plictisitorul Drayton, pentru o viață mult mai interesantă la oraș. Pe atunci, părea un concept extravagant să-și părăsească existența familiară liniștită, de la țară, pentru pulsul agitat și rapid al Londrei.

Grace nu se gândise niciodată că ar fi putut deveni într-o zi o necesitate.

Oricum, nu mai rămăsese nimic în Drayton pentru Grace. Cel puțin, nu ceva la care să merite să se întoarcă.

Domnișoarele se ridicară de pe scaunele lor tapitate și își luară bagajele. Fiecare avea câte o singură valiză decolorată, uzată mai mult din cauza vechimii decât a utilizării. Ambele, pline până la refuz, erau nu numai imposibil de grele, ci și incomod de manevrat alături de cutiile cu măștile de gaze pe care le țineau pe umeri. Aceste obiecte îngrozitoare trebuiau purtate peste tot, pentru ca guvernul să se asigure că vor fi protejate în cazul unui atac cu gaze.

Din fericire pentru ele, strada Britton se afla la doar două minute de mers pe jos, sau cel puțin așa spusese doamna Weatherford.

Prietena din copilărie a mamei sale avea o cameră de închiriat, pe care i-o oferise în urmă cu un an, când se prăpădise mama lui Grace. Condițiile erau generoase - două luni gratuit, până când Grace și-ar fi găsit un loc de muncă și, chiar și atunci, i s-ar fi făcut o reducere la chirie. În ciuda dorinței lui Grace de a merge la Londra și în ciuda încurajărilor entuziaste ale lui Viv, Grace rămăsese în Drayton aproape încă un an după aceea, încercând să-și refacă viața distrusă.

Asta înainte să afle că locuința în care își dusesese existența de când se născuse aparținea în realitate unchiului ei. Înainte ca acesta să se mute acolo împreună cu soția lui autoritară și cu cei cinci copii. Înainte ca viața, așa cum o știa ea, să se strice încă și mai mult.

Nu era loc pentru Grace în propria ei casă, un aspect pe care mătușa ei fusese nerăbdătoare să i-l facă adesea cunoscut. Nu mai era bine-venită în locul care fusese cândva confortabil și plin de dragoste. Când mătușa ei avusese, în sfârșit, o încredere în ea, să-i spună lui Grace să plece, știuse că nu avea alte opțiuni.

Să-i scrie doamnei Weatherford, în luna dinaintea plecării, pentru a vedea dacă mai era încă valabilă propunerea, fusese unul dintre cele mai dificile lucruri pe care Grace le făcuse vreodată. Fusese o capitulare în fața provocărilor cu care se confruntau, o decepție teribilă, care-i zdrobise sufletul. O renunțare care reprezenta cel mai mare eșec al ei.

Grace nu avusese niciodată prea mult curaj. Chiar și acum, se întreba dacă ar fi reușit să pornească spre Londra dacă Viv nu ar fi insistat să meargă împreună.

Simțea cum o copleșește neliniștea în timp ce așteptau ca ușile metalice și strălucitoare ale trenului să se deschidă și să dezvăluie o lume cu totul nouă.

- Totul va fi minunat, șopti Viv cu jumătate de gură. Va fi mult mai bine, Grace. Țiți promit.

Ușile acționate pneumatic ale trenului electric se deschisera și pășiră pe peron în mijlocul unui du-te-vino de oameni care

veneau și plecau în același timp. Apoi, ușile se închiseră în spatele lor, iar rafala provocată de plecarea trenului le suflă fustele și părul.

O reclamă pentru Chesterfield pe zidul îndepărtat prezenta un salvamar atrăgător fumând o țigară, în timp ce un alt afiș de lângă el făcea apel la bărbații din Londra să se înroleze în armată.

Nu era doar un memento al unui război cu care țara lor s-ar fi putut confrunta în curând, ci însăși ideea că viața la oraș prezenta un pericol mai mare.

Dacă Hitler ar fi vrut să cucerească Marea Britanie, cel mai probabil ar fi pus ochii pe Londra.

- Oh, Grace, uite! exclamă Viv.

Grace își îndreptă atenția de la afiș spre scările metalice, care alunecau în sus pe o centură nevăzută, dispărând undeva deasupra tavanului arcuit. În orașul visurilor lor.

Reclama fu uitată repede, în timp ce ea și Viv se repeziră spre scara rulantă, încercând să-și tempereze entuziasmul, în timp ce aceasta le ducea fără efort sus, sus, sus.

Viv ridică din umeri, cu o încântare abia reținută.

- Nu ți-am spus că va fi uimitor?

Grace se simți dintr-odată cuprinsă de un sentiment copleșitor. După ani de visuri și planuri, iată-le în Londra.

Departa de unchiul agresiv al lui Grace și de strictețea părinților lui Viv.

În ciuda tuturor dificultăților întâmpinate de Grace, ea și Viv ieșiră din gară ca niște păsări cântătoare care fuseseră ținute în colivii, gata să-și desfacă în cele din urmă aripile.

Clădirile, jur-împrejur, se ridicau până la cer, făcând-o pe Grace să-și țină palma streășină, ca să se ferească de soare, pentru a le vedea capătul. Câteva magazine din apropiere le întâmpinau cu reclame vopsite în culori vii, care anunțau că vindeau sandviciuri sau ofereau servicii de coafor și farmacie. Pe străzi, camioanele zăngăneau, iar un autobuz venind din direcția opusă, cu două etaje, se apropia huruind. Era vopsit pe o laterală cu un roșu la fel de lucios ca unghiile lui Viv.

Tot ce putu face Grace fu să se apuce de brațul prietenei ei și să țipe la ea pentru a-i atrage atenția. Până la urmă, observa același lucru și Viv, cu ochii ei mari și scânteietori. Și ea părea

tot o fată de la țară uimită, ca și Grace, deși într-o rochie la modă și cu buclele roșcate perfect coafate.

Grace nu era la fel de cochetă. Deși purta cea mai bună rochie pentru această ocazie, tivul îi trecea peste genunchi și avea talia delimitată cu o curelușă neagră, care se potrivea cu tocurile joase. Deși nu era la fel de elegantă ca rochia cu buline alb cu negru a lui Viv, materialul de bumbac albastru-deschis îi puneă în evidență ochii cenușii ai lui Grace și se potrivea cu părul blond.

Viv i-o cususe, desigur. Dar Viv avusese întotdeauna aspirații înalte pentru amândouă. De-a lungul prieteniei lor, petrecuseră ore întregi cosând rochii și ondulându-și părul, ani de-a rândul citind în revistele Femeia și Viața Femeii articolele despre modă și maniere, apoi făcând nenumărate corecții pentru a se asigura că și-au pierdut „accentul de Drayton”.

Acum, Viv arăta de parcă ar fi putut apărea pe una dintre acele coperte ale revistelor, cu pomeții ei înalți și ochii căprui cu gene lungi.

Se alăturară valului de oameni care se grăbeau încoace și încolo, mutându-și valizele dintr-o mână în cealaltă, în timp ce Grace indica drumul spre Britton Street. Din fericire, indicațiile pe care i le trimisese doamna Weatherford în ultimul lor schimb de scrisori fuseseră detaliate și ușor de urmat.

Totuși, ceea ce lipsise din descriere erau toate semnele războiului.

Mai multe reclame, unele făcând apel la bărbați să-și facă datoria, iar altele care îi îndemneau pe oameni să-l ignore pe Hitler și amenințările lui și să își rezerve în continuare bilete pentru vacanța de vară.

Chiar peste drum, un maldăr de saci de nisip încadra o ușă cu un semn alb-negru care îl indica a fi un adăpost public împotriva atacurilor aeriene.

Fidele indicațiilor doamnei Weatherford, ajunseră pe Britton Street în câteva minute și se treziră în fața unei case de cărămidă. Avea o ușă verde cu un ciocan lustruit, din alamă, și o jardinieră cu petunii albe și violet la fereastră. Ținând

cont de ceea ce scrisese doamna Weatherford, aceasta era inconfundabil casa ei.

Și noua lor locuință.

Viv urcă scările, cu buclele săltând la fiecare pas, și bătut la ușă. Grace i se alătură sus, impulsivă de sentimentul de nerăbdare care o cuprinsese. La urma urmei, aceasta fusese cea mai dragă prietenă a mamei ei, cea care le vizitase de mai multe ori în Drayton în copilăria lui Grace.

Prietenia dintre mama lui Grace și doamna Weatherford începuse de pe vremea când doamna Weatherford locuia în Drayton. Chiar și după plecarea ei, prietenia lor continuase în timpul Marelui Război care le luase viața soților, dar și în perioada cât mama lui Grace fusese lovită de boala care, în final, o răpusesese.

Ușa se deschise, iar doamna Weatherford, arătând mai în vârstă decât își amintea Grace, apăru în cadrul ușii.

Întotdeauna avusese forme rubiconde plăcute, cu obraji roșii ca merele și ochi albaștri strălucitori. Doar că acum purta ochelari rotunzi, iar părul ei negru era brăzdat de fire argintii sclipitoare. Privirea ei se îndreptă mai întâi spre Grace.

Strigă încet și își duse mâna la gură.

- Grace, semenii leit cu mama ta. Beatrice era atât de drăguță, cu acei ochi cenușii.

Femeia în vârstă deschise larg ușa, dezvăluindu-și rochia albă din bumbac cu

flori albastre și crenguțe și cu nasturi albaștri asortați. În spatele ei, intrarea era mică, dar îngrijită, ocupată aproape în întregime de niște scări care urcau la un alt etaj.

- Vă rog, intrați.

Grace murmură, mulțumind pentru compliment, minimizând efectul acelor cuvinte, întrucât îi atingeau exact acea parte din ea care încă suferea după pierderea mamei ei.

Intră cu valiza pe ușă, în casa în care se simțea un miros îmbietor de carne și de legume în aerul cald. Lui Grace îi lăsă gura apă.

De la moartea mamei ei nu se mai bucurase de o mâncare gătită adevărată. Nu una bună, cel puțin. Mătușa ei nu era o bucătăreasă prea grozavă, iar Grace petrecea prea multe ore ocupându-se de magazinul unchiului ei pentru a mai prepara ceva decent.

Pașii lui Grace se afundară într-un covor crem cu flori pastelate. Deși curat, părea să fie oarecum uzat pe alocuri.

- Vivienne, spuse doamna Weatherford, când Viv i se alătură lui Grace la intrare.

- Toți prietenii îmi spun Viv.

Îi adresă un zâmbet doamnei Weatherford, cu farmecul ei unic.

- Ce frumoase v-ați făcut amândouă. Cred că îmi veți face băiatul să roșească. Doamna Weatherford le făcu semn să-și lase bagajele pe podea.

- Colin, strigă în sus, în dreptul scărilor din lemn lustruit. Ai grijă de lucrurile domnișoarelor cât timp eu pun ceainicul la fiert.

- Ce mai face Colin? Întrebă Grace, cu politețe.

La fel ca și ea, era singurul copil al familiei, rămas însă fără tată după Marele Război. Deși cu doi ani mai mic decât Grace, se jucau împreună în copilărie. Ea rememora acele amintiri cu mare drag. Colin avusese întotdeauna o blândețe deosebită, o bunătate sinceră în spatele inteligenței ascuțite care i se citea în ochi.

Doamna Weatherford ridică mâinile exasperată.

- Încearcă să salveze lumea, având grijă de câte un animal, și ajunge să le aducă pe toate acasă.

Râsul plin de bunăvoință care urmă spunea că nu o deranja atât de mult pe cât pretindea.

Grace admiră pentru un moment holul, în timp ce îl așteptau pe Colin. Lângă scări, se afla o mäsută pe care era un telefon negru și lucios. Tapetul era dintr-un brocart vesel, albastru cu alb, ușor decolorat, care se potrivea cu ușile și tocurile vopsite în alb. Deși simplu ca design, totul părea imaculat. De fapt, Grace era sigură că i-ar fi fost greu să găsească vreun fir de praf pe obiectele prietenei mamei ei.

Se auzi un scârțâit, urmat de pași coborând pe scări, și apăru un bărbat înalt și suplu. Părul închis la culoare îi era pieptănat îngrijit și purta o cămașă cu guler și pantaloni maro.

Un zâmbet timid îi îndulci trăsăturile și-l făcu să pară și mai tânăr de cei douăzeci și unu de ani pe care îi avea.

- Bună, Grace.

- Colin? spuse ea neîncrezătoare.

Era cu aproape treizeci de centimetri mai înalt decât ea și o privea de sus, așa cum se uita ea odinioară la el.

El se înroși.

Reacția lui era plăcută și o încânta să știe că nu-și pierduse dulceața în anii care trecuseră.

Grace îl privi.

- Cu siguranță ai crescut de când te-am văzut ultima dată.

El ridică din umerii firavi, rușinându-se, înainte de a o saluta ușor din cap pe Viv, pe care o cunoștea de când erau mici și se jucau împreună, întrucât cele două fete fuseseră întotdeauna inseparabile.

- Viv. Bine ați venit la Londra. Eu și mama așteptam cu nerăbdare sosirea voastră.

El îi aruncă lui Grace un zâmbet timid, apoi se aplecă să ia cele două valize pe care domnișoarele le lăsaseră într-un colț.

Ezită.

- Pot să le iau?

- Te rog, spuse Viv. Mulțumesc, Colin.

Dădu din cap și luă câte o valiză în fiecare mână, ducându-le cu ușurință pe scări.

- Vă amintiți când am venit în vizită împreună cu Colin?

Întrebă doamna Weatherford.

- Desigur, spuse Grace. Pare la fel de amabil ca întotdeauna.

- Doar mult mai înalt, adăugă Viv.

Doamna Weatherford privi spre scări, citindu-i-se adorația în ochi, de parcă încă îl mai avea în raza vizuală.

- Este un băiat bun. Haideți să bem niște ceai și să vă fac un tur al casei.

Le făcu semn să o urmeze și împinse ușa care ducea într-o bucătărie. Lumina se revărsa prin fereastra de deasupra chiuvetei și prin ușa din spate, filtrându-se prin perdelele albe, transparente. Totul era la fel de curat în bucătăria îngustă ca pe hol. Soarele strălucea pe blaturile albe și

curate, iar câteva farfurii erau așezate la uscat pe un suport. Niște prosoape de culoarea lămâii erau împachetate pe un raft, iar aroma mâncării pe care o gătea era chiar tentantă. Ea le indică lui Grace și Viv măsuța cu patru scaune albe și ridică ceainicul de pe aragaz.

- Unchiul tău a ales un moment minunat pentru a ridica pretenții asupra casei, cu războiul care va ajunge în curând și la noi. Duse ceainicul la chiuvetă și deschise robinetul. Specific lui Horace, spuse ea cu un dezgust evident, lăsând apa să curgă. Beatrice era îngrijorată că el ar putea încerca un lucru ca acesta, dar boala ei a fost atât de bruscă...

Doamna Weatherford îi aruncă o privire, de unde stătea urmărind nivelul apei din ceainic, lui Grace.

- Nu ar trebui să te iau așa, când de-abia ai venit de pe drum. Mă bucur să vă văd aici. Mi-aș dori doar să fie în circumstanțe mai bune.

Grace își mușcă buza inferioară, neștiind ce să spună.

- Aveți o casă minunată, doamnă Weatherford, spuse Viv repede.

Grace îi aruncă o privire recunoscătoare, la care aceasta îi răspunse făcându-i cu ochiul conspirativ.

- Mulțumesc. Femeia opri apa de la robinet și-și privi bucătăria însorită zâmbind. Aparține familiei lui Thomas al meu de câteva generații. Nu arată la fel de bine ca odinioară, dar este foarte bună.

Grace și Viv se așezară fiecare pe câte un scaun. Perna imprimată cu lămâi era suficient de subțire pentru a simți scaunul tare din lemn de dedesubt.

- Mulțumim că ne permiteți să rămânem la voi. Sunteți foarte generoasă.
- N-aveți pentru ce.

Doamna Weatherford puse ceainicul pe aragaz și roti butonul pentru a porni focul.

- Aș face orice pentru fiica prietenei mele dragi.
- Credeți că este dificil să găsim un loc de muncă? întrebă Viv.

Deși își păstra tonul vesel, Grace știa cât de mult își dorea prietena ei să fie vânzătoare într-un magazin.

În realitate, ideea o atrăgea și pe Grace. Părea fascinant să lucrezi într-un magazin universal, ceva stilat și grandios ca

Woolworths, cu multe etaje, care se întindeau pe lungimea unui bloc întreg.

Doamna Weatherford zâmbi conspirativ.

- Se întâmplă să știu câțiva proprietari de magazine din Londra. Sunt sigură că pot face ceva să vă ajut. Iar Colin lucrează la Harrods. Poate pune și el o vorbă bună. Ochii lui Viv se luminară în timp ce îi șoptea numele magazinului lui Grace, cu o emoție abia reținută. Doamna Weatherford luă unul dintre prosoapele galbene și o farfurie de pe suport, ștergând cele câteva picături rămase.

- Trebuie să spun că voi două nu aveți deloc accent de

Drayton. Viv își înclină bărbia.

- Mulțumim. Facem tot posibilul. Sperăm că ne va ajuta să ne angajăm.

- Minunat. Doamna Weatherford deschise un dulap și puse farfuria înăuntru. Sper că aveți deja scrisori de recomandare. Viv își petrecuse ziua dinaintea plecării la Londra scriindu-și cu atenție o scrisoare de recomandare la o mașină de scris împrumutată. Se oferise să facă una și pentru Grace, dar aceasta refuzase.

Doamna Weatherford se întoarse din nou la vasele puse la uscat. Viv își ridică sprâncenele privind-o pe Grace, transmițându-i că ar fi trebuit să fie de acord să-i facă și ei una.

- Avem scrisori de recomandare, răspunse Viv sigură pe ea pentru amândouă, fără îndoială, gândindu-se deja cum ar fi putut produce o a doua pentru Grace.

- Viv are, o corectă Grace. Din păcate, eu nu. Unchiul meu a refuzat să-mi scrie o scrisoare de recomandare pentru timpul petrecut în magazinul lui.

Fusese ultima lui jignire, o răzbunare pentru „abandonarea magazinului” în care lucrase cea mai mare parte a vieții ei. Nu părea să-i pese că soția lui insistase ca Grace să-și găsească un alt loc unde să locuiască, lua în considerare doar că Grace nu va mai fi la cheremul lui.

Ceainicul sună strident și scoase un nor de aburi. Doamna Weatherford îl luă imediat de pe aragaz, oprindu-i sunetul, și îl așeză pe un suport.

Ea țâțâi din buze, în timp ce puneă o lingură de frunze în strecurătoarea pe care o introduse în apa fiartă din ceainic.

- Este o rușine, o rușine nemaipomenită. Mormăi ceva în sinea ei la adresa lui Horace și așeză ceainicul pe o tavă argintie cu trei cești de ceai, alături de un recipient pentru zahăr și unul pentru lapte. Se încruntă resemnată spre Grace.

Nu te vor angaja la un magazin universal fără una.

Grace simți cum i se strânge stomacul. Poate că ar fi trebuit să o lase pe Viv să-i falsifice o scrisoare până la urmă.

- Cu toate acestea, adăugă doamna Weatherford încet, în timp ce aduse tava pe masă și le turnă fiecareia câte o ceașcă aburindă, am în minte un loc în care ai putea lucra timp de șase luni pentru a obține o scrisoare de recomandare adecvată.

- Grace ar fi ideală pentru orice muncă. Viv luă un cub de zahăr din recipient și-l aruncă în ceai. A avut întotdeauna cele mai mari note la școală. Mai ales la matematică. Practic, ea a condus singură magazinul unchiului ei și l-a îmbunătățit foarte mult în acest timp.

- Atunci, cred că totul va merge de minune. Doamna

Weatherford sorbi din ceai.

Grace simți ceva împingându-i piciorul. Se uită în jos și văzu un motănel tigrat care o privea implorator, cu niște ochi mari chihlimbarii. Grace își trecu mâna peste blana moale din spatele urechilor pisoifului și se auzi cum începu să toarcă.

- Văd că aveți o pisică.

- Doar pentru câteva zile, sper să nu vă deranjeze.

Doamna Weatherford făcu semn din mână să gonească motanul, dar acesta rămase încăpățânat lângă Grace.

- Ticălosul nu o să plece din bucătărie atât timp cât miroase a mâncare. Doamna

Weatherford îi aruncă o privire supărată micuțului animal care o privea fără vină sau rușine. Colin este o pacoste cu animalele lui. Dacă i-aș fi permis să păstreze toate fințele rănite pe care le-a adus acasă, am fi avut o adevărată

menajerie. Chicotitul ei împrăştie aburul care se ridica din ceai.

Motanul se rostogoli pe spate, dezvăluind o mică stea albă pe piept. Grace îl scărpină în acel loc, iar el începu să toarcă sub atingerea degetelor ei.

- Cum îl cheamă?

- Tabby. Doamna Weatherford își dădu ochii peste cap în glumă. Fiul meu este mult mai bun să salveze animale decât să le boteze.

Ca și când și-ar fi auzit numele, Colin intră în încăperea chiar în acel moment.

Tabby sări în picioare și porni spre salvatorul lui. Colin ridică pisiul în mâinile lui mari, mângâind cu blândețe mica ființă, care se ghemui cu afecțiune la pieptul lui.

De data aceasta, doamna Weatherford îl goni pe Colin.

- Afară din bucătărie cu el.

- îmi pare rău, mamă.

Colin le aruncă lui Grace și Viv un zâmbet rapid pentru a se scuza, apoi ieși din cameră cu motanul ghemuit la pieptul lui. Doamna Weatherford clătină din cap cu un amuzament afectuos în timp ce îl privea cum pleacă.

- îi voi face o vizită domnului Evans, pentru vedea cum facem să obții acel post la magazinul lui.

Se așeză din nou pe scaun și privi spre grădină cu un oftat.

Grace aruncă o privire pe fereastră, unde se vedea o gaură căscată în pământ, alături de o grămadă tristă de flori scoase din rădăcini și o grămadă din ceea ce păreau a fi foi de aluminiu. Cel mai probabil era începutul construcției unui adăpost Anderson.

Grace nu văzuse nici unul în Drayton, unde șansele de a fi bombardamente nu erau mari, dar auzise de câteva orașe în care fuseseră distribuite Andy-uri. Micile adăposturi urmau să fie îngropate în grădină, ca refugiu în cazul în care Hitler ar fi atacat Marea Britanie.

Grace simți un fior pe șira spinării. Tocmai când era pe cale să izbucnească războiul își găsiseră să vină la Londra. Acum erau principala țintă a bombardamentelor.

Nu că revenirea la Drayton ar fi fost o opțiune. Ar fi preferat să facă față pericolului acolo unde era dorită, mai degrabă decât să lupte cu ostilitatea unchiului ei.

Viv aruncă o privire curioasă pe fereastră și se uită imediat în altă parte. După o viață în care se ocupase de agricultură, era - așa cum spunea ea - „fericită că terminase cu mizeria”.

Doamna Weatherford oftă din nou și luă o înghițitură de ceai.

- Odată a fost o grădină frumoasă.

- Va fi din nou, o liniști Grace, cu mai multă încredere decât simțea. Căci dacă vor avea loc bombardamente, va mai fi vreodată la fel vreo grădină? Va mai fi la fel vreunul dintre ei? Astfel de gânduri erau ascunse în adâncul minții ei, iar asupra lor plana o umbră sinistă. Doamnă Weatherford, spuse ea brusc, nedorind să se mai gândească la război sau bombardamente, pot să vă întreb ce fel de magazin are domnul Evans?

- Desigur, dragă.

Doamna Weatherford își așază ceașca de ceai pe farfurie cu un clinchet, cu ochii aprinși de entuziasm.

- Este o librărie.

Grace își ascunse dezamăgirea. La urma urmei, știa foarte puțin despre cărți. Orice încercare de lectură îi fusese descurajată de nenumărate întreruperi. Fusese mult prea ocupată cu magazinul unchiului ei, încercând să câștige destui bani pentru supraviețuirea ei și a mamei ei, ca să se mai deranjeze cu cititul. Apoi, mama ei se îmbolnăvisese...

Magazinul unchiului Horace fusese destul de ușor de gestionat, mai ales că articolele de uz casnic erau obiecte pe care le folosea personal. Era ceva normal să vândă ceainice, prosoape, vase și alte bunuri pe care le cunoștea. Dar nu știa nimic despre literatură.

Ei bine, asta nu era într-un totu adevărat. Își mai amintea de exemplarul mamei ei din Basmele Fraților Grimm, cu o prințesă elegantă desenată pe copertă. Cum îi plăcea să-l lase privirea să rătăcească peste ilustrațiile colorate în timp ce vocea mamei ei învăluia în magie acele povești. Dar, în afara Basmelor Fraților Grimm, nu avusese niciodată timp să citească. Nu după ce începuse școala sau când i se ceruse să

ajute la magazinul unchiului ei, Horace. Și mai ales, nu după ce mama ei se îmbolnăvisese.

- Minunat.

Grace zâmbi larg pentru a-și ascunde îngrijorarea. La urma urmei, se va descurca. Orice va fi mai bine decât să lucreze la magazinul unchiului ei.

Dar cum să vândă ceva despre care știa atât de puțin

?Capitolul 2

Prima încercare a lui Grace de a merge la librăria Primrose Hill nu decurse conform planului.

Nu că ar fi avut mari așteptări, dar se gândise că proprietarul va fi cel puțin pregătit pentru sosirea ei.

Găsi magazinul fără dificultăți, încă o dovadă a abilităților foarte bune ale doamnei Weatherford de a explica traseul.

Vitrina îngustă nu se afla pe Primrose Hill, așa cum îi pretindea numele, ci mai degrabă era una dintre multele dintr-un șir dispus de-a lungul străzii Hosier Lane, fiecare cu ferestre care reflectau paloarea soarelui de după-amiază acoperit de nori. Primele două etaje ale librăriei fuseseră vopsite în negru, deasupra lor ridicându-se o fațadă galbenă din stuc care se crăpase și se decolorase de-a lungul timpului.

O reclamă pe fond alb indica numele librăriei Primrose Hill scris cu litere negre lucioase. Efectul era în mod clar menit să fie elegant, dar lui Grace i se părea destul de plat și insipid.

Această senzație își găsea ecoul în vitrinele murdare ale magazinului, care erau acoperite cu niște fâșii inegale de bandă adezivă albă, fără o prezentare atrăgătoare. Banda adezivă nu era neobișnuită; mulți o lipiseră pe vitrinele magazinelor și pe ferestrele caselor pentru a nu se sparge în caz de bombardament. De obicei însă, era lipită îngrijit și cu atenție.

Grace se simți copleșită din nou de îngrijorare. Dacă domnul Evans o va întreba care este ultima carte pe care o citise?

Trase aer adânc în piept pentru a-și face curaj și intra în magazin. Un clopoțel răsună deasupra capului, mult prea vesel pentru un loc atât de trist.

în aer se simțea umezeală, amestecată cu un miros care amintea de lână udă. Straturile de praf de pe rafturi dovedeau că cea mai mare parte din marfă nu fusese atinsă de ceva vreme, iar grămezile de cărți de pe podelele tocite din lemn creau o senzație de dezordine. Acest efect era sporit de o teighe aflată în partea dreaptă, acoperită cu ceea ce păreau a fi teacuri de registre cu cifre aruncate la întâmplare, în mijlocul unui haos de resturi de creioane și diverse alte obiecte

inutile. Nu era de mirare că domnul Evans avea nevoie de ajutor.

- Strigați dacă aveți nevoie de ceva.

Vocea nevăzută era la fel de anostă și nefolosită precum cărțile.

- Domnule Evans?

Grace pătrunse mai mult în micul magazin. Șiruri de rafturi neetichetate se întindeau deasupra capului ei, atât de aproape unul de altul, încât se întreba cum ar fi putut avea cineva loc între ele să caute ceva. La al doilea etaj, se vedea un balcon deasupra rafturilor înalte, care se întindea pe întreg perimetrul primului etaj, la fel de ticsit și de dezordonat. În ciuda dimensiunilor exterioare, interiorul magazinului era mult prea mic și strâmt.

Se auzi un târșăit de pași îndreptându-se spre ea, în timp ce un bărbat corpulent, cu părul alb și sprâncenele stufoase, se strecura pe un culoar îngust, ținând o carte deschisă în mână. Își ridică privirea din paginile ei și o privi pe Grace, pentru un lung moment, fără să vorbească.

- Domnul Evans?

Grace păși cu grijă pe lângă un teanc de cărți care-i ajungea până la genunchi. El ridică mirat din sprâncene pe deasupra ochelarilor.

- Cine ești?

Grace nu dorea decât să-și facă drum prin desimea de rafturi înapoi spre ieșirea din magazin. Dar venise cu un scop și se înarmase cu o voință de oțel, așa cum o încurajase mereu mama ei.

- Bună ziua, domnule Evans. Sunt Grace Bennett. Doamna Weatherford m-a trimis aici să vorbesc cu dumneavoastră despre un post de vânzătoare.

Își îngustă ochii albaștri în spatele ochelarilor.

- I-am spus acelei femei băgărețe că nu am nevoie de ajutor.

- Poftim? întrebă Grace, uimită.

El își reluă lectura și se întoarse cu spatele.

- Nu e nimic pentru tine aici, domnișoară Bennett. Grace făcu instinctiv un pas spre ușă.

- Eu... înțeleg, se bâlbâi ea. Mulțumesc pentru timpul acordat. El nu-i răspunse, strecurându-se iar printre rafturi, semn clar că nu mai aveau ce discuta.

Ea se uită după el șocată. Dacă nu o angaja, mai avea vreo variantă fără o scrisoare de recomandare? Nu cunoștea pe nimeni în afară de doamna Weatherford, Colin și Viv. Era într-un oraș străin, departe de casa unde nu se mai simțea oricum bine venită. Ce altceva îi rămânea de făcut?

Se simți cuprinsă instantaneu de un fior de panică și-și simți palmele transpirând. Ar fi trebuit să rămână și să lupte pentru această slujbă. La urma urmei, avea nevoie de ea.

Ce se va întâmpla dacă nu-și va putea permite prețul redus al chiriei peste două luni? Cu siguranță, nu putea apela din nou la doamna Weatherford, după câte făcuse deja pentru ea. Și nici nu se putea baza pe ajutorul lui Viv.

Deodată, zăpușeala din magazin deveni sufocantă, iar rafturile ticsite cu cărți erau apăsătoare. Ar fi trebuit să rămână și să lupte, dar emoțiile îi erau prea tumultuoase. Doamne, cum îi lipseau sprijinul mamei, sfaturile și dragostea ei. Fără vreun alt cuvânt, Grace își găsi drumul spre ușa din față, printre rafturile înghesuite și stivele de cărți, și părăsi magazinul.

Se întoarse pe strada Britton cu pași rapizi, nedorindu-și altceva decât să fie singură. Cu toate acestea, nu se putea bucura de intimitate. Viv era în salon cu doamna Weatherford, alintându-l pe Tabby. Colin, care avusese grijă toată noaptea, la magazinul Pet Kingdom din Harrods, de un nou pui de elefant, stătea pe vine lângă pisea, cu o bucată de carne într-o lingură. Ceea ce însemna că toate privirile se îndreptară spre Grace în momentul în care închise ușa din față.

Deși știa că prietenii ei îi doreau binele, ar fi vrut mai degrabă să dispară din raza lor vizuală decât să dezvăluie cum dăduse bir cu fugiții la prima dificultate.

- Cum a mers cu domnul Evans?

Doamna Weatherford se așeză pe fotoliul vișiniu. Lui Grace îi ardeau obrazii, dar reuși să se forțeze să zâmbească și să se comporte degajat.

- Cred că nu vrea să angajeze o vânzătoare.

- De ce ai presupune vreodată așa ceva? întrebă doamna Weatherford.

Grace își lăsă greutatea de pe un picior pe altul. Cutia cu masca de gaze se legăna prinsă de curea subțire, lovind-o peste șold.

- Mi-a spus chiar el.

Doamna Weatherford se ridică indignată.

- Colin, pune ibricul pe foc.

El își ridică privirea spre mama lui din locul unde stătea pe podea lângă Tabby, cu lingura între degetele lui mari.

- îl dai tu la o parte?

- Nu este pentru mine, îi spuse lui Colin, grăbindu-se spre scări. Este pentru Grace care, fără îndoială, are mare nevoie de o ceașcă, în timp ce eu mă duc să vorbesc cu domnul Evans.

- Stai. Viv puse mâna pe umărul lui Colin înainte ca acesta să plece. îl scărpină pe Tabby pe cap și se ridică de unde stătea pe podea lângă ei. Mai bine decât să bem ceai, hai să mergem să explorăm Londra. Făcu semn cu mâna spre Grace. Ești deja îmbrăcată atât de frumos, iar eu nu am nici un interviu până mâine după-amiază. Să mergem să aruncăm o privire asupra orașului.

Interviul lui Viv era la Harrods, facilitat parțial de Colin, ținând cont că lucra acolo de câțiva ani, și, de asemenea, de scrisoarea ei de recomandare. Deși poziția ei era într-adevăr de invidiat, Grace nu ar fi putut să simtă niciodată așa ceva față de prietena ei.

Și, oricât de mult și-ar fi dorit să nu părăsească liniștea reconfortantă a casei, zâmbetul lui Viv era atât de entuziasmat, încât Grace își dădu seama că nu putea să o refuze.

Viv fu gata atât de repede, încât coborî scările în același timp cu doamna Weatherford, ambele purtând pălării fixate cu ace și tocuri elegante, al căror zgomot se auzea pe suprafața lemnului lustruit.

- Ascultați la mine... Doamna Weatherford se privi într-o mică oglindă agățată lângă ușa din față și-și aranjă marginea pălăriei negre cu colț. Domnul Evans te va angaja dacă va înțelege că este spre binele său.

Grace își dorea să poată protesta, să nege hotărât nevoia unui loc de muncă sau ajutorul oferit de doamna Weatherford. Dar, din păcate, nu putea să-i refuze gestul de bunăvoință. Unchiul ei făcuse asta prin refuzul de a-i da o scrisoare de recomandare corespunzătoare. După atâția ani de muncă la magazinul lui, era dureros de nedrept. Nedrept și crud. înainte chiar să poată încerca să o oprească pe doamna Weatherford, femeia în vârstă dispăruse pe ușa din față, gâfâind hotărâtă.

Viv o luă pe Grace de mână.

- Hai să mergem să vedem faimoasa Londră, draga mea, îi spuse cu cel mai bun accent al ei de „înalta societate”. Grace nu se putu abține să zâmbească și se lăsă trasă afară de prietena ei pentru a porni în explorare, lăsându-l pe Colin cu Tabby.

Fetele fură curând înghițite de agitația orașului, printre clădirile impunătoare acoperite cu reclame viu colorate, în mijlocul zgomotelor și claxoanelor din trafic. Se amestecară printre ele, integrându-se în ritmul rapid al vieții orașului cu fiecare pas grăbit.

Dar Londra nu era minunăția la care se așteptau. Strălucirea ei fusese știrbită de efectele unui război care se apropia, era acoperită cu bandă adezivă și spaimă. Strălucirea ei era mascată de zidurile făcute din saci de nisip, iar sufletul ei fusese dezgropat pentru a face loc adăposturilor și tranșeelor. Astfel de avertismente erau imposibil de ignorat.

În Drayton, unde un atac era mai puțin probabil, avuseseră loc anumite pregătiri. Dar acolo, banda adezivă care acoperea ferestrele era un accesoriu inofensiv, iar cea mai mare teamă era în privința raționalizării, nu a bombardamentelor. În Londra, astfel de acțiuni erau întreprinse din cauza unei necesități care îți îngheța sângele.

Evidențele puteau fi ignorate temporar, bineînțeles. Ca atunci când Grace și Viv intrară pentru prima oară la Harrods și descoperiră detaliile elaborate de-a lungul tavanului, coloanele pictate în stil egiptean și corpurile de iluminat rafinate, cu ventilatoare. Magazinul avea o suprafață cât câmpurile din Drayton, iar fiecare nou raion era mai interesant și mai rafinat decât precedentul. Erau eșarfe de mătase atât de fine, încât Grace simțea că plutește, iar parfumurile așezate în spatele vitrinelor de sticlă sclipitoare umpleau aerul de arome scumpe de mosc.

Cel mai fascinant raion era, de departe, Pet Kingdom, unde lucra Colin. Puiul de elefant de care avusese grijă toată noaptea se distra acum pe o grămadă de fân curat, în timp ce un pui de leopard își curăța blana cu limba lui aspră și roz și îi privea pe vizitatori cu ochii aceia verzi, curioși.

- Gândește-te, spuse Grace visătoare, în timp ce păraseau raionul pentru animale și se plimbau pe la alte raioane, în curând, vei lucra aici ca vânzătoare.

- Și tu ai fi putut fi împreună cu mine, șopti Viv, dacă mă lăsai să-ți scriu o scrisoare de recomandare.

Entuziasmul lui Grace scăzu, amintindu-și de locul unde ar ajunge, în schimb, dacă domnul Evans ar ceda în fața doamnei Weatherford. Părea un om scorțos, într-un magazin plin de mărfuri despre care ea nu știa nimic.

Și, totuși, nu se putea prezenta cu o scrisoare falsă de recomandare. Nu se pricepuse niciodată să mintă, s-ar fi înroșit și s-ar fi bâlbâit. Fără îndoială, ar fi fost stângace susținând atât de multe detalii false. Totuși, știa că Viv nu o va lăsa în pace decât dacă îi va face pe plac.

- Poate că, dacă nu vor mai apărea alte oportunități, voi lua în considerare această variantă, spuse încet Grace.

Viv se lumină la față.

- Consideră ca și făcut.

- Doar dacă nu vor apărea alte oportunități, repetă Grace,

sperând dintr-odată că

doamna Weatherford va ajunge la o înțelegere cu domnul Evans.

Dar Viv se întorsese să studieze o pereche de ciorapi și răspunse cu un murmur afirmației formulate de Grace cu mare precauție. Viv lăsă obiectul deoparte, cu degetele răsfricate pe pachetul roz foșnitor.

- Știi ce nu am făcut încă? se întoarse către Grace cu atâta entuziasm, încât fusta verde i se ridică în jurul genunchilor. Nu am fost în Hyde Park.

Grace zâmbi. Câte zile de vară stătuseră întinse pe iarba încălzită de soare, respirând în mireasma ei dulce, în timp ce își imaginau că se află în Hyde Park?

- Este doar puțin mai sus pe stradă, spuse ea ridicându-și sprâncenele. Viv privi șirurile elegante de vitrine nesfârșite, puternic luminate.

- Dacă vom putea găsi ieșirea.

Grace își întinse gâtul căutând-o, însă fără succes. Dură mai mult decât ar fi crezut și se rătăciră undeva între raionul de lenjerii de pat și cel pentru veselă. În cele din urmă, reușiră să găsească ieșirea și o luară în sus pe stradă spre Hyde Park. Se așteptau să găsească grupuri de oameni îmbrăcați extravagant lenevind în șezlonguri, lacul Serpentine reflectând lumina soarelui precum niște diamante sclipitoare și o peluză de iarbă verde nesfârșită, atât de moale, încât să le tenteze să-și scoată pantofii.

Nu anticipaseră că vor găsi tranșeele care brăzdau pământul ca niște răni deschise sau - mai rău - tunurile masive.

Corpurile metalice impunătoare erau mai înalte decât un bărbat, susținute de roți atât de mari, încât ajungeau până la talia lui Grace. O țeavă lungă ieșea din fiecare bestie, îndreptându-se spre cer, gata să doboare orice motiv de amenințare.

Grace își ridică privirea spre norii grei, cenușii, aproape așteptându-se să vadă o flotă de aeronave apărând din înălțimile întunecate.

- Nu vă faceți griji în legătură cu Germania, doamnelor. Un bărbat mai în vârstă, care se plimba pe acolo, se opri în fața lor. Aceste tunuri antiaeriene le vor doborî înainte să ne poată atinge, le asigură el, mulțumit de sine. Veți fi în siguranță.

Grace simți cum i se strânge stomacul și rămase fără grai. Viv părea la fel de afectată și de-abia îi adresă un zâmbet șters. Bărbatul își atinse marginea pălăriei în semn de salut și-și reluă drumul prin parc, cu un ziar sub braț.

- Războiul chiar se apropie, nu-i așa? spuse Viv încet.

Se apropia. Cu toții își dădeau seama de asta, chiar dacă nu voiau să recunoască.

Vacanța deja fusese întreruptă când profesorilor li se ceruse să se întorcă acasă mai devreme, pentru a începe pregătirea în eventualitatea evacuării a mii de copii din Londra. Dacă intenționau să-i ducă pe copii în provincie, războiul era, cu siguranță, foarte aproape.

Totuși, era o resemnare în afirmația lui Viv care îi provocă lui Grace un sentiment de vinovăție.

- Nu trebuie să fii aici, Viv. Nu ești în siguranță. Ai venit doar să mă ajuți pe mine. Pentru că eram prea speriată să pot veni singură. Ai putea...

- Să mă întorc în Drayton?

Buzele lui Viv se strânseseră într-un zâmbet.

- Aș prefera să mor decât să mă întorc și să mă adâncesc din nou până la coate în mizerie.

„Chiar și așa, încă am putea.” Grace nu-și verbaliză gândul, dar aruncă din nou o privire spre unul dintre tunurile antiaeriene, întunecate și nefaste, cu țeava ridicată spre cerul după-amiezii.

- Nici măcar nu s-a declarat război încă.

Viv își aranjă pe umăr bareta poșetei și cureaua cutiei cu masca de gaze.

- Hai să ne întoarcem la doamna Weatherford și să vedem dacă a reușit să-i vorbească domnului Evans.

Grace îi aruncă prietenei ei o privire dojenitoare.

- Nu mă vrea acolo mai mult decât îmi doresc eu acest lucru.

Magazinul este vechi, plin de praf și ticsit de cărți de ale căror titluri nici măcar nu am auzit.

În ochii lui Viv apăru o sclipire.

- De aceea este perfect pentru tine, Duckie.

Grace nu se putu abține să zâmbească la acest apelativ plin de afecțiune. Mama ei îi spusese pentru prima oară așa în copilărie, când buclele blonde îi depășiseră baza gâtului. Ca o coadă de rață, îi spunea mama ei. Îi rămăsese această poreclă. Acum, că mama ei murise, Viv era singura care își amintea de ea și o folosea.

- Magazinul unchiului tău nu era decât un loc prăfuit înainte să-l aranjezi tu. Viv își puse mâinile în șolduri. Și ceva îmi spune că doamna Weatherford îi va forța mâna domnului Evans să-ți dea o scrisoare de recomandare peste șase luni dacă ar îndrăzni să refuze.

Imaginea doamnei Weatherford bătându-l la cap pe domnul Evans pentru a-l convinge era aproape ilară.

- Ar fi o confruntare de voințe.

- Știu pe cine aş paria, spuse Viv, făcându-i cu ochiul. Hai să vedem ce a reușit.

Când se întoarseră pe strada Britton, doamna Weatherford era deja în salon cu o ceașcă de ceai, în timp ce în aer se simțea miros de carne prăjită. O altă masă delicioasă, fără îndoială. Doamna Weatherford era destul de talentată în bucătărie, la fel ca și mama lui Grace.

Doamna Weatherford își înălță capul din ceașca cu ceai și-și șterse ochelarii aburiți.

- Ah, iată-vă! Domnul Evans îți va plăti un salariu echitabil și dorește să începi treaba de mâine-dimineață, la opt fix.

Grace își scoase pantofii cu toc jos și, fără să se deranjeze să-și pună papuci, păși pe covorul gros din salon.

- Vreți să spuneți...

Pe buzele doamnei Weatherford apărură un zâmbet victorios.

- Da, draga mea. Ești noua vânzătoare a librăriei Primrose Hill.

Simți un sentiment de ușurare. Era o slujbă care îi garanta lui Grace traiul în Londra. Astfel, probabil că putea să uite de Drayton și de unchiul ei, în cele din urmă.

- Vă mulțumesc pentru intervenție, doamnă Weatherford, spuse Grace cu recunoștință. A fost atât de amabil din partea dumneavoastră.

- A fost plăcerea mea, dragă.

Ușorul pufăit pe care-l scoase femeia sugera faptul că fusese, într-adevăr, o plăcere să facă asta.

Grace făcu o pauză.

- V-aș putea întreba de ce se numește librăria Primrose Hill când, de fapt, nu se află pe strada Primrose Hill?

Doamna Weatherford zâmbi visător, ceea ce îi indica lui Grace că era un motiv bun.

- Domnul Evans și soția lui, Dumnezeu să-i odihnească sufletul, s-au întâlnit pe Primrose Hill. Se sprijineau cu spatele de același copac și au descoperit că citeau aceeași carte. Ți dai seama? Luă o brișă cu stafide de pe tavă și rupse o bucățică din ea. Când au deschis magazinul, au spus

că era numele perfect pentru librăria pe care aveau să o gestioneze împreună. Destul de romantic, nu-i așa? Era aproape imposibil să ți-l imaginezi pe bătrânul proprietar greoi al magazinului ca tânăr îndrăgostit, dar numele librăriei era, într-adevăr, fermecător. Așa cum era și povestea. La urma urmei, nu era vorba decât de șase luni.

Capitolul 3

Grace ajunse la librăria Primrose Hill la opt fără zece a doua zi de dimineață, cu buclele perfecte și nervii întinși la maximum. Viv o ajutase să-și aranjeze părul cu o seară înainte și se trezise devreme să-i ureze noroc, în ciuda faptului că propriul ei interviu la Harrods avea loc abia după-amiază. Grace avea nevoie de tot norocul posibil.

Domnul Evans era în spatele tejghelei dezordonate când intră Grace. Purta o haină de tweed peste o cămașă cu guler și nu se obosi să se uite în sus la clopoțel.

- Bună dimineața, domnișoară Bennett, spuse el, pronunțând târăgănat cuvintele.

Grace îi zâmbi, hotărâtă să o ia de la început cu dreptul. Sau să întoarcă și celălalt obraz, în funcție de interpretare.

- Bună dimineața, domnule Evans. Vă mulțumesc foarte mult că mi-ați dat posibilitatea să lucrez în magazinul dumneavoastră.

Își înalță capul și o privi prin sticla groasă a ochelarilor. Părul lui alb și rar și sprâncenele stufoase păreau pe cât de îmblânzite era posibil.

- Nu am nevoie de ajutor, dar femeia aia nu mi-a dat pace până când nu am fost de acord. Arată spre ea cu un deget acuzator. Și să nu te atașezi de această slujbă, domnișoară Bennett. Este doar pentru șase luni.

Grace se relaxă, oarecum ușurată. Cel puțin, el nu se aștepta ca Grace să stea la magazin pentru tot restul vieții ei.

- Nu mă voi atașa, răspunse ea cu sinceritate.

Cum ar fi putut face asta, când acest loc era atât de prăfuit și

de dezolant? Aruncă o privire asupra magazinului și fu din

nou șocată de cât de înghesuit era

în interior. Rafturile erau îngrămădite unele în altele, ca niște dinți mari într-o gură mică, în mijlocul unor grămezi de cărți împrăștiate. Totul fără vreo logică sau vreun sens. Cel puțin, când Grace începuse munca la magazinul unchiului ei, exista o oarecare ordine. Ce putea ea să facă într-un astfel de haos?

O suprinse un sentiment de deznădejde. La urma urmei, de unde trebuia să înceapă? Domnul Evans oare avea deja așteptări pe care voia să i le îndeplinească?

Stătea stânjenită, într-o stare de incertitudine, cu poșeta și cutia cu masca de gaze pe umăr, încă ținându-și pălăria pe cap. Domnul Evans nu părea să fi observat acest lucru, fiind ocupat să mângălească niște cifre într-un registru. Ținea cu grijă vârful creionului între buricele degetelor. Dacă îl mai ascuțea încă o dată, practic ar fi devenit inexistent.

Grace își dresе glasul.

- Unde pot să-mi las lucrurile?

- În camera din spate, mormăi el, continuând să scrie.

Ea aruncă o privire spre partea din spate a magazinului și văzu o ușă, probabil acolo unde fusese direcționată.

- Și ce ați vrea să fac?

Mina creionului se rupse, iar domnul Evans respiră șuierător, cu un sentiment evident de frustrare. Își îndeptă privirea spre ea.

- Ți-am spus că nu am nevoie de ajutor. Poți să stai în camera din spate și să coși sau să te așezi într-un colț cu o carte și să citești ori să-ți faci unghiile. Nu-mi pasă.

Grace dădu din cap și dispăru pe culoarul cu rafturi dezorganizate spre ușa pe care i-o indicase. Deasupra era o reclamă murdară din alamă, pe care era gravat „Librăria Primrose Hill”, în partea de sus, iar dedesubt, un rând scris foarte mic

- „unde cititorii își găsesc dragostea”. Din fericire, era un semn că exista posibilitatea să nu fie chiar totul rău în cele șase luni.

în camera mică și slab luminată de un bec simplu se aflau o masă șubredă și un scaun. Toți pereții erau acoperiți cu cutii, unele chiar pe două-trei rânduri, reducând spațiul, așa încât de-abia te puteai mișca. Era și mai puțin primitoare decât magazinul în sine, ceea ce Grace nu crezuse că era posibil. Descoperi mai multe cârlige prinse în perete, în care își agăță lucrurile și se întoarse în zona principală a magazinului. Nu fusese niciodată bună la cusut - la asta se pricepea Viv - și nu știa nici cu ce carte să înceapă să citească, darămite cum să le aranjeze pe rafturi. Când își privi unghiile, îi păru rău că își uitase pila acasă. Nu avea decât să-și găsească ceva de făcut. Stratul gros de praf de pe rafturi necesita să fie șters. Bineînțeles, să șteargă praful din magazin nu se afla pe lista recomandată de domnul Evans, dar era mare nevoie. Trei ore mai târziu, aproape înecându-se cu vălătucii de praf din aer, își regreta alegerea. Rochia albă, cu crenguțe de flori roz, una dintre preferatele ei, era plină de praf, iar domnul Evans se uita spre ea de fiecare dată când tușea. Ceea ce se întâmpla destul de des. Peste toate astea, mai mulți clienți veniseră și pleaseră. Încercase să stea destul de aproape de ei în timp ce muncea, fiind însă extrem de atentă să nu trimită nori de praf în direcția lor - totuși, să le iasă în întâmpinare dacă ar fi avut nevoie de ajutor. Nu că ar fi știut ce să facă dacă i-ar fi pus vreo întrebare. Din fericire, nimeni nu o făcuse, cel puțin nu până la plecarea domnului Evans, pentru cinci minute, la o cafenea din apropiere să ia un ceai. O femeie mai în vârstă, într-o rochie de casă cu un șorț în carouri, o abordă pe Grace fixând-o cu privirea.

- Scuzați-mă, aveți Ochelarii negri'?

Grace zâmbi relaxată. Cel puțin aceasta era o întrebare la care putea răspunde.

- Nu ținem ochelari aici, îmi pare foarte rău. Femeia clipi din

ochii mari și albaștri.

- Este o carte. De John Dickson Carr. Am terminat aseară Supraviețuitorul de pe Titanic² și trebuie să găsesc următorul roman din seria Gideon Falls.

Dacă pământul s-ar fi deschis în acel moment și ar fi înghițit-o pe Grace cu totul, nu s-ar fi împotrivit.

Avea două titluri de cărți și o serie pe care să le găsească și habar nu avea unde puteau fi. În timp ce făcea curățenie, încercase să găsească o anumită ordine în așezarea cărților, însă fără rezultat.

- Oh, desigur.

Grace îi făcu semn femeii să o urmeze, în speranța că ar putea avea cumva norocul chior de a da peste acel roman întâmplător. Sau să fie lovită de fulger pe drum. Ar fi acceptat oricare dintre variante în acel moment.

- Vi s-a părut interesantă Supraviețuitorul de pe Titanic? Întrebă Grace timid, într-un efort de a-și da seama ce gen de carte căuta.

Femeia își duse mâna la piept.

- A, a fost cel mai bun roman polițist. M-am închis în dormitor să citesc ultimul capitol, să-l pot termina fără să mă întrerupă copiii.

Ah, da, un roman polițist. Poate avea noroc și erau unele în spate, unde o conducea pe femeie în acel moment.

- Cred că trebuie să fie undeva pe acest raft.

Privirea lui Grace se plimbă peste cotoarele mai multor cărți.

Nici una dintre acestea nu era așezată nici după titlu, nici după numele autorului sau măcar după culoarea copertei.

- Dacă îmi permiteți..., se auzi o voce masculină din spatele lui Grace.

Sări surprinsă și observă un bărbat înalt, într-un sacou gri elegant, cu părul negru pieptănat îngrijit într-o parte. Îl observase mai devreme. La urma urmei, ce femeie nu ar fi făcut-o, din moment ce arăta atât de bine? Dar asta se întâmplase cu ceva timp în urmă și presupusese că deja plecase.

- Cred că este pe raftul din partea aceea. El privi spre partea opusă a magazinului.
- Da, mulțumesc. Grace își simțea obrajii arzând. Nu, tot corpul îi ardea, cuprins de o senzație cu atât mai fierbinte, cu cât privirea bărbatului stăruia asupra ei. îi sugeră femeii să o urmeze încă o dată. Veniți pe aici, vă rog.
- Dacă nu vă deranjează, domnișoară... Femeia se uită fix la acel bărbat atrăgător și roși. Aș prefera să-mi arate dumnealui.

El își ridică sprâncenele surprins și chicoti tare.

- Desigur.

îi oferi brațul femeii mai în vârstă, care i se alătură cu un zâmbet strălucitor.

Grace îi privi pe cei doi amuzată, în timp ce domnul lua de pe raft o carte neagră cu litere roșii îngroșate pe copertă. Femeia îi mulțumi și se îndreptă spre Grace, la casa de marcat de pe tejgheaua aglomerată.

- Ce domn manierat! Femeia își dădu cu mâna peste obrajii înroșiți, înainte de a scoate banii din poșetă să plătească. Dacă aș fi la fel de tânără și de drăguță ca tine, nu cred că l-aș lăsa să plece fără să-i aflu numele.

Grace aruncă o privire îngrijorată spre bărbat, pentru a se asigura că nu auzise afirmația femeii. Acesta rămăsese să studieze cărțile de pe un raft, la câțiva pași distanță, părând să nu fi auzit nimic. Slavă Domnului.

Grace își simți umerii încordați relaxându-se puțin. îi dădu restul femeii, îi mulțumi și îi întinse cartea cumpărată. Clienta îi făcu rapid un ochiul și ieși din magazin, făcând clopoțelul să sune.

Când clinchetul acestuia se opri, o liniște apăsătoare umplu spațiul îngust. Deși Grace nu-și dăduse seama de prezența prelungită a bărbatului în magazin mai devreme, acum era extrem de conștientă de acest lucru. Dacă ar fi fost magazinul unchiului ei din Drayton, s-ar fi putut oferi să-l ajute, poate să-

i facă niște sugestii. Însă în acest caz, el părea să cunoască magazinul mai bine decât ea.

Își scutură discret cât mai mult din praful rămas pe rochie și-și jură să nu mai îmbrace nimic alb până când magazinul nu era curățat temeinic. În cele din urmă, începu să curețe resturile împrăstiate pe tejghea, în timp ce aștepta ca el să-și aleagă cărțile. Găsi o cană veche într-unui dintre dulapurile de dedesubt, în care adună rămășițele de creioane, toate consumate aproape în întregime. Apoi curăță și restul de gunoaie, dar numai după ce se convinge că nu erau lucruri folositoare, întrucât toate arătau la fel.

Domnul stătea în fața tejghelei parțial curățate când Grace își ridică privirea. El îi zâmbi și o privi cu cei mai impresionanți ochi verzi. Avea o ușoară gropiță în bărbie, care îi completa maxilarul frumos sculptat, făcându-l la fel de atrăgător ca un actor dintr-o producție cinematografică.

Grace căută în minte ceva interesant de spus, însă nu găsi nimic.

- Vă pot ajuta cu ceva?

El arătă spre teancul de cărți de pe tejghea pe care ea nu le observase, prea pierdută în ochii lui frumoși.

- Aș dori să le cumpăr pe acestea, vă rog.

Își băgă mâinile dezinvolt în buzunare și se așeză într-o poziție care arăta că era dornic să poarte o conversație.

- Nu știam că domnul Evans a angajat o vânzătoare.

Grace apăsă un buton al casei vechi de marcat National, iar zgomotul răsună în magazinul gol.

- Este prima mea zi. Îi aruncă o privire sfioasă în timp ce întinse mâna spre următoarea carte. A fost drăguț din partea dumneavoastră mai devreme să mă ajutați. Mulțumesc. Zâmbetul lui se lărgi, făcând ca pielea netedă să i se încrețească în colțul ochilor.

- Măcar atât pot face. Vin regulat aici de când eram copil. Am observat că ați curățat puțin locul. V-ați asumat un lucru absolut necesar.

- De-abia aștept să răspund provocării, răspunse Grace, dându-și seama de adevărul din spatele cuvintelor ei. Dacă nu din alt motiv, măcar să facă ordine în magazin ar ajuta-o să-și umple timpul în următoarele șase luni.

- Va fi într-adevăr o provocare. Bărbatul aruncă o privire în spatele lui, cu o grimasă exagerată. Mai ales dacă ești iubitoare de carte. Romanele polițiste ar putea fi cu ușurință amestecate cu cele de suspans, literatura clasică cu romanele de dragoste, și tot așa.

- Nu sunt, recunosc eu. O iubitoare de carte, vreau să spun. Nu prea am avut timp pentru cărți.

El se apropie ușor, de parcă ar fi fost ofensat de mărturisirea ei, deși zâmbetul nu-i dispăru.

- Ei bine, dacă ar fi să începeți cu ceva, v-aș sugera Contele de Monte Cristo³. Este un clasic care mi-a plăcut întotdeauna. Își înclină capul. Deși ar putea fi și o poveste de dragoste.

- Am să țin cont. Grace ridică ultima carte pentru a o înregistra pe casă. Mulțumesc pentru recomandare.

El își scoase portofelul și plăti cărțile.

- Pot fi atât de îndrăzneț, încât să întreb cum vă cheamă?

- Domnișoara Grace Bennett, răspunse ea.

- Domnișoara Bennett. Dădu din cap politicos. Eu sunt George Anderson. Aștept cu nerăbdare să văd ce faceți cu magazinul. Ea încuviință în tăcere, iar domnul Anderson plecă, întorcându-se pentru a-i arunca un ultim zâmbet răvășitor. Dumnezeu!

Își duse mâna la piept, ca și când și-ar fi putut încetini bătăile rapide ale inimii. Tocmai atunci, clopoțelul sună încă o dată, iar domnul Evans umplu magazinul cu irascibilitatea lui. Privirea lui scotoci blatul organizat, iar sprâncenele stufoase i se ridicară în semn de consternare evidentă.

- Ce dracu' s-a întâmplat aici? Am fost jefuiți?

- Am făcut ordine, răspunse Grace.

Domnul Evans se încruntă și aruncă o privire prin magazin.

- De-aia e atâtă praf aici.

Începu să fluture un ziar împăturit, de parcă aerul însuși i-ar fi produs o mare ofensă.

Ea se încordă, așteptând cuvinte tăioase precum cele pe care i le arunca atât de des unchiul ei. În toți anii în care lucrase pentru el, din prima zi în care încheiase ultimul an la școala din Drayton și până când plecase la Londra, el îi subliniase, în

detaliu, toate eșecurile. Munca ei nu se ridica la nivelul așteptărilor lui. Irosise un produs care ar fi putut fi încă folosit. Ar fi putut vinde mai multe articole cu sugestiile ei dacă ar fi fost mai inteligentă, mai intuitivă și mai motivată. Mai puțin incompetentă.

Ea își încleștă mâinile și-și strânse pumnii, pregătindu-se pentru loviturile emoționale împotriva deficiențelor ei personale.

- Presupun că are nevoie de curățenie serioasă, mormăi domnul Evans, pe un ton de falsă acceptare.

Pumnii ei se relaxară.

- Scuzați?

- Locul este cam prăfuit și nu am timp să mă ocup de el.

Aruncă ziarul pe blatul tejghelei și luă teancul de chitanțe, ignorând câteva care se împrăștiară. Ți-aș fi recunoscător să nu te uiți prin hârtiile mele.

- Nu aș face niciodată asta.

Grace se aplecă să strângă restul de hârtii și i le înmână domnului Evans, având grijă să-și păstreze privirea departe de ce era scris pe ele.

El le băgă în teancul de hârtii și dispăru în cămăruța din spatele magazinului. Nu ieși pentru o vreme, iar când o făcu rămase în spate, examinând cărțile, părând mai degrabă un client decât proprietarul magazinului.

Grace își petrecu restul după-amiezii terminând de șters praful și lustruind tejgheaua. Arăta chiar bine după ce îndepărtă straturile de murdărie depuse în timp, cu detalii sculptate la colțuri și având o minunată nuanță castanie. Din fericire, nici un alt client nu-i mai solicită ajutorul pentru a alege vreo carte, iar singura ei sarcină față de clienți fu să încaseze banii.

Când, în sfârșit, veni timpul să plece, îl anunță pe domnul Evans, care o întâmpină cu un mormăit și nimic altceva. Cel puțin era mai ușor decât muncile de Sisif pe care i le dădea de făcut unchiul ei.

Deși murdară, epuizată și simțind că nu muncise suficient, Grace se grăbi nerăbdătoare spre casă, așteptând să afle cum decursese interviul lui Viv.

Deschise ușa din față când ajunse.

- Viv, ai...?

Radioul era dat la maximum, iar o voce răsună în întregul salon, informând ascultătorii că fusese mobilizată o flotă. O flotă de ce?

Doamna Weatherford și Viv stăteau în fața radioului, ascultând cu atenție. Viv îi aruncă o privire distrată și îi făcu semn cu mâna.

Grace i se alătură rapid prietenei ei pe canapeaua albastră din postav.

- Ce se întâmplă? șopti ea. De ce se transmite? Nu este ora

șase. Viv îi aruncă o privire nervoasă.

- Au sosit vești în această după-amiază. Au fost chemați rezerviștii. Am fost informați mai devreme că nu ar trebui să tragem concluzia că războiul este inevitabil. Dar cum să nu facem asta, când ne spun că flotele sunt mobilizate și că toți rezerviștii din marină și personalul rămas al Forțelor Aeriene Regale ar trebui să se prezinte la datorie?

Grace căzu înapoi pe canapea, în stare de șoc. Cum de nu auzise nimic despre asta? Însă fusese în lumea ei, ocupată cu curățenia, fiind concentrată asupra muncii și a câtorva clienți.

Nerăbdarea care plutea în aer își găsea acum ecou în venele

lui Grace. Asta era. Război.

Doamna Weatherford nu spuse nimic, având o figură stoică. Se ridică brusc și scoase radioul din priză.

- Suficient pentru o zi. Trase aer adânc în piept și se întoarse spre Grace. Sper că prima ta zi a decurs bine.

- Da, mulțumesc, răspunse încet Grace.

- Bun. Doamna Weatherford dădu din cap formal. Scuzați-mă, dar am de pregătit o plăcintă cu rinichi sau nu vom avea nimic de mâncare la cină. Fără să aștepte o altă replică, ieși din cameră, cu spatele nefiresc de drept. Viv coborî vocea.

- Măine evacuează copiii. Toți sunt duși la țară. Cel puțin, cei ai căror părinți i-au înscris să plece.

Vestea o lovi pe Grace ca un trăsnet. Viv avea dreptate. Cum să nu se aștepte la război când erau luate astfel de măsuri? Grace se gândi la gospodina care fusese mai devreme la magazin, alegând o carte, fără să știe că a doua zi copiii ei vor pleca. Toate mamele din Londra își vor pierde copiii din cauza evacuării. Și multe dintre ele își vor trimite și soții la război. Dacă nu erau suficienți bărbați voluntari, puteau fi recrutați. Grace simți cum i se strângea stomacul. Colin ar putea fi înrolat.

Nu era de mirare că doamna Weatherford nu fusese dispusă să audă mai mult.

Viv se uită fix la covor, cu un aer solemn. Grace simți strângându-i-se în piept un nod de frică și încercă să pară relaxată, ca nu cumva să cedeze amândouă deznădejdi.

- Copiii se vor simți bine, atât timp cât nu vor ajunge la unchiul meu și la familia lui.

Viv zâmbi trist, intrând în joc.

- Nu că le-ar oferi găzduire, oricum.

Atunci, Grace își dădu seama că Viv încă purta costumul ei bleumarin elegant.

- Ai avut interviul? Viv dădu din cap.

- Mi s-a oferit un post de vânzătoare. Încep de mâine, pentru cât va mai fi cazul.

- Va fi cazul destul de mult, sunt sigură. Grace îi strânse mâna prietenei ei. Oricine are nevoie întotdeauna de o pereche de ciorapi sau de o bluză nouă pentru a se simți bine.

- Sau de un elefant? Întrebă Viv și își înclină capul.

- Poate de un urs? spuse Grace, ridicând din umeri. Gura lui

Viv se strâmbă într-un zâmbet stins.

- Poate de un ghepard?

- Nu-i uita lesa, avertiză Grace. Expresia lui Viv deveni serioasă.

- O să trecem și peste asta, Grace Bennett. O să vezi. Își puse mâna peste a lui Grace, ca amintire a prieteniei pe care o împărtășiseră încă din copilărie. Această solidaritate le ajutase să supraviețuiască durerii provocate de moartea mamei lui Grace, corvezii unei vieți în Drayton, părinților autoritari ai lui Viv și chiar șicanărilor neîncetate ale lui Geoffrey Simmons, idiotul. Împreună, vor fi capabile să înfrunte orice - fie că era vorba de un proprietar irascibil de magazin sau de un război care se apropia.

The Black Spectacles - roman de John Dickson Carr (1906-1977), autor american de romane polițiste
The Crooked Hinge - roman de John Dickson Carr

Le Comte de Monte-Cristo - roman publicat în 1844, al scriitorului francez Alexandre Dumas tatăl (1802-1870)

)Capitolul 4

Șirul de copii era nesfârșit.

În realitate, Grace nu avusese prea mult timp să se gândească la evacuare. Se luase cu treaba în seara precedentă, deoarece se pregăteau pentru prima noapte în care guvernul impunea stingerea ca măsură obligatorie, în timp ce Colin făcea ultimele pregătiri la adăpostul Anderson din biata grădină distrusă a doamnei Weatherford.

Straturile de flori devastate fuseseră menționate de mai multe ori de doamna Weatherford, în ciuda remarcilor ei smiorcăite că nu-i păsa.

Cu toate acestea, Grace se simți rușinată să recunoască faptul că uitase de copii. Nu când plecase de pe strada Britton pentru a se îndrepta spre librăria Primrose Hill, ci mai ales când văzuse pe cer niște baloane argintii ciudate, mari cât o casă, suspendate deasupra orașului ca niște pești argintii umflați. Lucruri ciudate care, fără îndoială, serveau vreunui scop legat de război.

Când ajunse pe strada Albion Place, se uită cu atâta atenție la unul dintre ele, încât aproape că se izbi de un bărbat îmbrăcat în uniforma albastră, din lână, a Forțelor Aeriene Regale, ducându-și echipamentul pe umăr.

- Iertați-mă, spuse Grace. Nu am...

Orice ar fi vrut să spună a rămas nespus, căci atunci văzu copiii. Șirul se întindea pe toată lungimea străzii, îndreptându-se în direcția gării Farringdon.

Ofițerul RAF⁴ spusese ceva, dar ea nu-l auzise, deoarece o depășise rapid. Nu putea suporta să vadă fluxul nesfârșit de copii, cu micile lor măști de gaze agățate pe umeri, având bilețele cu informații prinse pe haine și gentile cu lucruri.

Genți atât de mici pentru o perioadă care ar fi putut fi foarte lungă. Cine putea ști când se vor întoarce copiii?

Unii erau nerăbdători, cu fețele luminoase, în așteptarea unei aventuri. Alții

aveau ochii plânși și se agățau de mamele lor. Cât despre femeile care îi însoțeau, acestea erau palide, cu expresiile fețelor împietrite de agonia împlinirii acestei sarcini.

Nici o mamă nu ar trebui să aibă de făcut o astfel de alegere: să-și trimită copilul să locuiască cu niște străini, la țară, sau să îi permită să rămână în oraș, unde era periculos.

În ciuda durerii despărțirii, probabil că exista cu adevărat un risc semnificativ dacă se străduiau să trimită departe atâtea copii. Cu siguranță, era mult mai bine decât să fie ținuți aici, unde se aflau sub amenințarea constantă a posibilelor bombardamente.

Deși Grace nu era mamă, spera să devină într-o bună zi. Așa că fiecare imagine zdrobitoare îi aducea în inimă ecoul sacrificiului pe care îl făceau aceste femei pentru a se asigura că vor fi în siguranță copiii lor.

Continuându-și drumul în stare de șoc, Grace dădu peste o mulțime de femei adunate la intrarea în gara Farringdon, unde venea un alt flux de copii din direcția opusă. Sute, dacă nu mii.

Multe mame vor avea brațele goale în această noapte. Grace simțea cum o apăsa o greutate în piept pentru acele femei și copiii pe care trebuiau să-i trimită în grija altora. Grăbi pasul, incapabilă să mai suporte vederea acestor imagini.

Năvăli în librărie, fiind întâmpinată de privirea tăioasă a domnului Evans.

- A început deja războiul? întrebă el sec și-și îndreptă din nou atenția asupra cărții din fața lui.

- E posibil să fi început deja. Grace privi spre stradă, în timp ce o mamă își grăbea cei doi copii mici în direcția stației de metrou.

- Copiii sunt trimiși cu toții de acasă. El confirmă, mormăind distras.

Ea se uită spre cer, căutând cu privirea obiectele mari, argintii.

- Și acele baloane...

- Baloane de baraj. Ea se întoarse spre el.

- Ce naiba sunt alea?

Domnul Evans oftă nerăbdător și își lăsă cartea jos.

- Sunt fixate cu cabluri de oțel și împiedică avioanele să zboare prea jos. Sunt acolo pentru protecția noastră.

- Atunci, nu ne pot bombarda? întrebă Grace cu speranță în glas. Domnul Evans pufni.

- Oh, ne pot bombarda destul de bine. Baloanele au împiedicat bombele în Marele Război, atunci când avioanele

nu puteau zbura atât de sus, dar acum, cel puțin, le forțează să se ridice în raza de acțiune a tunurilor antiaeriene. Lui Grace i se făcu pielea de găină. Voia să pună mai multe întrebări, dar el deja luase cartea și-și reluase lectura. Puțini clienți intrară în magazin în acea zi. Era ușor de înțeles de ce, din moment ce copiii erau trimiși de acasă, bărbații plecau la război și toate mamele rămâneau îndurerate în urmă. Grace se gândise să încerce să organizeze cărțile, dar nu reușea să-și șteargă din minte imaginea acelor copii. Nu când îi văzuse atât de mulți. Nu când știa că mamele lor fuseseră atât de puternice să facă ceea ce trebuia pentru a-și proteja copiii. Își aduse aminte cum, atunci când era mică, mama ei plecase să o viziteze pe doamna Weatherford. Deși rămăsese cu familia lui Viv în săptămâna aceea, încă își mai amintea cât de profund resimțise lipsa mamei ei. Și fusese doar pentru o săptămână. Bieții copii. În cele din urmă, Grace își îndreptă atenția spre banda adezivă de pe geamuri, îndepărtând mai întâi banda, apoi adezivul rămas sub formă de dăre lipicioase de-a lungul geamului. Nu avea nevoie de prea multă imaginație pentru această sarcină, ceea ce i se potrivea foarte bine, întrucât mintea ei era deja supraîncărcată. Când mai rămăseseră doar două fâșii și se gândea dacă mai avea sau nu timp să aplice din nou benzile cu atenție, domnul Evans veni la ea.

- Du-te acasă, domnișoară Bennett. Nu e atât de multă treabă să mă deranjez să mai țin deschis. Nu azi. În plus, nu am nimic cu care să acopăr lumina din ferestre când o să se întunece. Își încrucișă brațele pe piept, iar respirația îi ieși șuierătoare în timp ce se uita prin magazin. Războiul se apropie, iar cărțile nu sunt ceea ce vor mai cumpăra oamenii.

Grace adună banda înlăturată de pe geamuri și se ridică în picioare.

- Dar, cu siguranță, au nevoie de divertisment. El dădu din cap spre ferestre.

- Voi aduce mâine ziare.

Grace își ascunse o grimasă de dezgust la gândul să acopere ferestrele largi cu foi acoperite cu știri.

- Pot să fac niște draperii. Doamna Weatherford are deja destul de mult material la îndemână. Putem să mai dăm din el.

Într-adevăr, doamna Weatherford fusese destul de încântată să se laude cu victoria de a fi obținut atât de mulți metri de satin negru la doar doi șilingi metrul.

Grace nu-și dădea seama de ce se oferise să-l ajute pe domnul

Evans. Mai ales când îi dăduse de înțeles că, în curând, era posibil să nu mai aibă puterea financiară de a susține angajarea unei vânzătoare. Dar aveau material în plus, iar

orice gest de bunăvoință putea fi util, astfel ca ea să primească o scrisoare de recomandare în favoarea ei.

Grace își luă rapid poșeta, pălăria și masca de gaze, nerăbdătoare să beneficieze de timpul liber în plus.

Domnul Evans o conduse până la ușă și întoarse semnul „DESCHIS” cu „ÎNCHIS”.

- Bună ziua, domnișoară Bennett.

Închise ușa în spatele ei și o încuie. Copiii dispăruseră de pe străzi până la acea oră, ca și când plecarea lor organizată nici nu s-ar fi întâmplat. În drum spre casă, Grace își îndepărtă aceste amintiri dureroase și, în schimb, se gândi cum să atragă mai mulți clienți în librăria Primrose Hill.

Făcuse asta cu magazinul unchiului ei. Niște reclame în vitrină și strategia de a reduce prețul câtorva articole făcuseră diferența. După aceea, clienții începuseră să vină cu regularitate.

Desigur, librăria Primrose Hill avea mai puțini clienți, iar cei care rămăseseră aveau nervii întinși la maximum, însă cărțile aveau și ele rolul lor. Era întotdeauna nevoie de distragerea atenției. Mai ales în vremuri de restrînte.

Dacă reușise să transforme odată un magazin obișnuit într-unul de succes, pentru Dumnezeu, ar putea să o facă din nou.

Și, de data aceasta, va avea mare grijă să primească o recomandare favorabilă pentru efortul depus.
Se întâlnește cu doamna Weatherford chiar în fața casei, femeia având brațele încărcate cu sacoșe.
Doamna Weatherford îi face semn cu o jumătate de deget, acesta fiind singurul pe care femeia îl mai avea liber.
- O sincronizare excelentă, Grace. Vino aici, copilă.
Grace se repezi și luă câteva sacoșe din mâinile doamnei Weatherford. O greutate neașteptată îi trase mâna lui Grace cu o asemenea forță, încât aproape că scăpă pachetele.
- Ce aveți aici? Saci cu nisip?
Doamna Weatherford îi aruncă o privire conspirativă înainte de a se apleca și-i șopti:
- Ceai. Își îndreaptă umerii pentru a ridica o altă sacoșă. Și zahăr. Acum, haide să băgăm astea repede în casă.
Nu mai scoase nici un cuvânt până nu aduseră toate pachetele în casă și le depozitară în siguranță în bucătărie. Draperiile grele și închise la culoare atârnavă la ferestrele bucătăriei altfel vesele, reamintind de ora de stingere care avea să se dea începând cu această seară. În luna anterioară avuseseră loc mai multe exerciții, dar de data asta era real.

Doamna Weatherford își lasă bagajele cu mare grijă și scoase un oftat de ușurare.

- Dumnezeu, chiar că au fost grele.
- În toate astea este ceai și zahăr?

Grace analizează pungile, care erau umplute până la refuz.
- O parte din ele sunt și cu făină. Doamna Weatherford o atenționează cu degetul. Nu te uita la mine așa, Grace Bennett. Vine războiul și, țin minte vorbele mele, toate se vor raționaliza. Trebuia să achiziționez aceste produse înaintea hoardelor.

Grace studiază produsele.

- Hoardele?

Doamna Weatherford se apucă de treabă, desfăcându-și marfa.

- Doamna Nesbitt avea cel puțin de două ori mai multe și este o femeie singură.

Doamna Weatherford se aplecă peste blat să rearanjeze obiectele din dulap, pentru a face loc noilor cumpărături.

- O cunoști, proprietara de la Nesbitt's Fine Reads, una dintre numeroasele librării cunoscute de pe Paternoster Row. Se uită la Grace pentru confirmare.

Grace clătină din cap.

Doamna Weatherford își încruntă sprâncenele.

- Sigur domnul Evans a menționat Paternoster Row.

- Nu, nu a făcut-o.

Grace depozită mai multe pungi de zahăr într-un loc liber din dulapul deschis. Doamna Weatherford mută câteva cutii și le înlocui cu cutii de ceai.

- Ei bine, pe acea stradă merg cei mai mulți iubitori de cărți cu mulți bani. I-am spus domnului Evans de nenumărate de ori că ar trebui să se mute. Făcu un pas înapoi și privi mulțumită dulapul ticsit. Ar trebui să o vizitezi cândva. Să vezi cum arată o librărie adevărată. Pot să-ți spun cum să ajungi acolo.

O librărie adevărată. Exact ceea ce trebuia să studieze Grace pentru a vedea cum să îmbunătățească librăria Primrose Hill.

- Ar fi minunat, spuse ea. Dacă tot ai amintit de librărie, v-ar deranja dacă aș lua niște satin negru, să fac draperii pentru magazin?

Doamna Weatherford afișă un zâmbet mândru, ca acela pe care i l-ar fi aruncat propria mamă. Atinse o veche rană,

adânc îngropată în inima lui Grace, și o trată cu cea mai mare blândețe.

- Desigur că poți, draga mea. Ține minte să aibă cel puțin trei straturi, altfel nu vor reține deloc lumina. Sunt sigură că apreciază foarte mult efortul tău, chiar dacă nu-ți spune.

Se apucă să umple ibricul cu apă de la robinet.

Colin intră în bucătărie cu Tabby mieunând insistent printre picioarele lui.

- Bună, Grace.

Se înroși ușor în obraji, așa cum se întâmpla mereu când intra într-o cameră unde era Viv sau Grace.

- Am primit un ghepard în această dimineață. Nu este nimic altceva decât un ghem pufos cu o personalitate feroce. Imită forma unei mingi cu degetele pentru a indica dimensiunea animalului.

- Trebuie să fie tare drăguț.

- Va trebui să treci să-l vezi data viitoare când vei veni la Harrods. Îi aruncă o privire mamei lui. Poți să-mi dai o cutie de ton, mamă?

Doamna Weatherford își strânse buzele, dar îi întinse cutia, indiferentă.

- Cred că Tabby este suficient de mare să-și găsească o casă. În curând, ne va fi greu să găsim de mâncare pentru noi, darămite pentru o pisică.

Colin luă conserva cu un zâmbet trist.

- Amândoi credeți că sunt nebună, dar vă spun că totul va fi raționalizat.

Doamna Weatherford împături sacoșele goale și puse ibricul plin pe aragaz, în timp ce Colin îndepărtă capacul cutiei cu un deschizător de conserve.

Un miros pătrunzător de pește umplu spațiul mic și îl făcu pe Tabby să miaune insistent.

Doamna Weatherford făcu semn cu mâna.

- Ocupă-te tu, Grace. Dă drumul la aparatul de radio cât aduc eu ceaiul.

Grace nu avu nevoie să i se spună de două ori și părăsi rapid camera mirositoare. Cu toate acestea, când porni aparatul,

știrile care o întâmpinară erau mult mai rele decât mirosul de pește.

Vocea profundă a lui Lionel Marson se auzea în difuzoare: „Germania a invadat Polonia și a bombardat mai multe orașe”. Grace rămase nemișcată, cu mâna deasupra butonului metalic. Vocea continuă, detaliind cum fusese atacată Polonia în dimineața respectivă, cum fuseseră bombardate marile orașe poloneze și cum Franța se mobiliza. Întrucât Acordul de Asistență Reciprocă fusese semnat cu Polonia cu doar câteva zile înainte, nu se mai putea face nimic. Marea Britanie și Franța ar fi trebuit să intervină.

Petrecură restul după-amiezii și al serii în salon și, când era difuzat fiecare nou buletin, toată lumea aștepta cu disperare mai multe informații. O mare parte din cele spuse le știau deja, însă oricum ascultau cu atenție.

Pe lângă toate acestea, Grace croi draperiile pentru magazin cu ajutorul lui Viv, când prietena ei veni acasă după prima zi încununată de succes la Harrods.

Cu nervii întinși la maximum, degustară plăcinta cu carne de porc a doamnei Weatherford și se pregătiră pentru stingere înainte ca soarele să apună de tot.

Hitler putea să procedeze cu Anglia la fel cum făcuse cu Polonia. Orice fir de lumină de la o fereastră le-ar putea indica avioanelor lui unde să arunce bombele.

Grace simți fiori pe șira spinării. Se temuse de stingere și de regulile ei stricte. Acum, îi era recunoscătoare guvernului pentru previziunea sa de a-i împiedica să fie o țintă evidentă în noaptea întunecată. La fel, aprecia adăpostul Anderson din grădina din spate. Gândul că aveau o măsură de protecție atât de aproape îi dădea un sentiment de siguranță.

Pe fondul întunericului total al primei lor nopți în care se dădea stingerea, Grace nu reușea să adoarmă. Mai ales când mintea îi era plină de discuții despre război, iar gândurile îi reveneau mereu la copiii din acea dimineață.

Se pare că draperiile grele erau chiar eficiente. Grace adormise, în cele din urmă, dar în dimineața următoare se trezi cu aproape o jumătate de oră mai târziu decât intenționase.

în ciuda încercării de a-și grăbi pregătirile, ajunse totuși la librărie cu câteva minute întârziere. Domnul Evans își ridică privirea la sosirea ei, cu fața mohorâtă. Fără îndoială că urma o muștrare.

Grace își strânse geanta, în care avea draperiile opace în trei straturi.

- Și eu care mă gândeam că ai abandonat acest loc, privindu-l ca pe o cauză pierdută. Un zâmbet îi ridică colțurile gurii domnului Evans, în timp ce se îndrepta spre spatele magazinului. Nu că ți-aș fi găsit vreo vină.

- Îmi pare rău că am întârziat, strigă ea în urma lui și răsuflă ușurată. Am adus draperiile.

El privi peste umăr spre geanta ei și dădu aprobator din cap. Era felul de mulțumesc la care ea se aștepta. Grace făcu mai întâi ordine în magazin,

strângând grămezile de chitanțe și resturile pe care el le lăsase pe teșghea. Deși știa puține lucruri despre cărți, alese niște cărți cu coperte atrăgătoare și le expuse într-un aranjament elaborat în vitrina spațioasă.

Cel puțin, era un început.

Tocmai reperase o mică scară și se pregătea să agațe draperiile grele, când clopoțelul zgomotos anunță un vizitator. Intră un bătrân și îi aruncă o privire insistentă.

- Cine sunteți?

- Domnișoara Bennett. Ea coborî de pe scară. Noua vânzătoare.

La primul contact vizual, era imposibil să ignori cât de mult semăna bărbatul cu o pasăre bătută de vântul furios într-o zi friguroasă. Capul lui alb și aplecat era înfipt între niște umeri încovoiați, iar picioarele fusiforme se iveau de sub imensa lui haină închisă la culoare. El aruncă o privire spre draperii, așteptând să fie atârinate, și scoase un sunet de dezaprobare.

- Nu este nevoie de draperii când smoala ar funcționa la fel

de bine. Lui Grace îi venea să plângă la ideea de a da cu

smoală pe geamuri.

- Vă pot ajuta cu ceva?

- Unde este Evans?

- Pritchard, tu ești?

Domnul Evans apăru de după pădurea de rafturi, cu cartea mereu prezentă, sprijinită cu mâinile chiar deasupra burții. O închise și-și împinse ochelarii mai sus pe nas.

- Ai angajat o vânzătoare? Bărbatul își aruncă privirea prin magazin, nasul acvilin accentuându-i asemănarea cu o pasăre. Îți merge atât de bine?

- Nu știi niciodată de ce vei avea nevoie când începe războiul, răspunse ironic domnul Evans. Iar compari librăriile noastre, Pritchard?

Bărbatul plescăi din limbă.

- Ptiu! Nici măcar nu s-a declarat încă război. Și dacă această mizerie cu Polonia ne împinge într-acolo, le vom arăta noi lui Hitler și naziștilor lui o bătălie care îi va trimite înapoi în Germania. Ține minte ce-ți spun, totul se va termina până la Crăciun.

- Tot îmi voi lua draperii. Domnul Evans dădu din cap spre Grace, scutind-o de a mai lua parte la conversație. Dacă nu din alt motiv, măcar pentru a-l împiedica pe nenorocitul de gardian ARP⁵ să-mi mai bată la ușă.

Grace luă materialul alunecos în brațe, urcă pe scară și continuă să agațe draperiile, în timp ce bărbații începură să discute despre vânzarea de cărți și despre politică.

- Cum dracu' ții șoarecii departe de magazinul tău? întrebă brusc domnul Pritchard, în timp ce Grace își termina treaba. Am avut probleme cu nemernicii de la început.

- Eu nu am avut niciodată problema asta.

Tonul domnului Evans deveni distrat, un indiciu clar că nu mai avea chef de discuție. Și un indiciu social pe care domnul Pritchard nu reușise să-l înțeleagă. Bărbatul își băgă capul mai adânc între umeri și se încruntă.

- Cel mai probabil pentru că nu ești la fel de aproape de Tamisa. Nu la fel de aproape ca mine, la Paternoster Row.

- Aveți nevoie de o pisică, spuse Grace, în timp ce cobora de pe scară și își analiza opera. Fiul doamnei Weatherford are un motan tigrat care ar avea nevoie de o casă.

Domnul Pritchard chicoti.

- Femeia aia băgăcioasă?

Grace își făcu de lucru cu pliatul scării, pentru a-și ascunde încruntarea față de remarca lui nepoliticoasă la adresa femeii care făcuse atât de multe pentru ea.

- O pisică ar trebui să ajute în privința șoarecilor. Știu din surse sigure că doamna Weatherford nu are planuri în această dimineață și probabil ar aprecia să treceți pe la ea.

Cel puțin pentru a-i găsi o casă nouă lui Tabby. Domnul

Pritchard își spuse mai mult pentru sine.

- Înțeleg. Ei bine, se pare că aș putea să iau în considerare varianta unei pisici. O zi bună, Evans.

Domnul Evans mormăi o formulă de rămas-bun, iar domnul Pritchard părăsi magazinul. Draperiile fiind agățate cum trebuie, iar cărțile prezentate decent în vitrină, Grace se îndreptă spre următorul ei proiect: găsirea spațiului pentru a muta grămezile de cărți împrăștiate pe podea.

Sarcina era mult mai grea decât anticipase. Indiferent ce sistem de rafturi crease domnul Evans odinioară, acesta devenise acum inutilizabil, ceea ce însemna că Grace trebuia să recreeze altul până la urmă. Deocamdată, găsi pur și simplu un loc unde să depoziteze volumele aruncate.

Era atât de absorbită de munca ei, încât domnul Evans trebui să-i reamintească de mai multe ori că stătuse peste program. De fiecare dată îl expedia, spunând că aproape a terminat. Și, de fiecare dată când credea că într-adevăr terminase, descoperea mai multe stive.

Un bubuit înfundat de tunet îi atrase atenția, iar domnul Evans apărui în fața ei cu o umbrelă în mână.

- Domnișoară Bennett, du-te acasă. Magazinul se închide și a început să plouă.

Ea își ridică privirea dintr-un raft cu cotoarele cărților atât de înghesuite, încât nu mai avea loc nici o carte, deși mai avea vreo douăzeci și ceva de volume cărora trebuia să le facă loc. Nu erau așezate în nici o ordine. Deocamdată. Dar, cel puțin, nu mai zăceau pe podea.

Aruncă o privire spre fereastră și observă draperiile trase.
Programul de stingere intra în mod clar în vigoare.
Se făcuse atât de târziu?
- Stai acasă mâine, spuse domnul Evans. Ai lucrat mult prea mult pentru o zi.
- Dar ieri...
- Trebuia să pleci după-amiază, iar acum e noapte. Domnul Evans întinse din nou umbrela către ea. Dacă mai sună încă o dată doamna Weatherford după tine, unde-mi stă capul, acolo-mi vor sta și picioarele.
Ah, asta era. Doamna Weatherford. Fără îndoială că era îngrijorată din cauza întârzierii lui Grace.
Grace luă umbrela și-și strânse repede lucrurile. Domnul Evans o urmă în fața magazinului și deschise ușa.
Întunericul o întâmpină de cealaltă parte a ușii, profund și dezolant - un vid nesfârșit.
Grace clipi, ca și când ar fi încercat să-și limpezească privirea, dar nu avu nici un efect asupra întunericului total și profund.
Nu-și imaginase că stingerea va înghiți tot.
- Ar trebui să te conduc acasă, spuse domnul Evans, mai mult pentru sine decât pentru ea.
- Nu e nevoie. Grace își ridică puțin bărbia, așa cum făcea Viv când își arăta încrederea. Deși, în cazul lui Grace, era o simplă bravadă. Ajung în mai puțin de zece minute. Nu trebuie să ne udăm amândoi.
El se încruntă și deschise gura să spună ceva, când un fluierat ascuțit străpunse aerul.
- Stingeți lumina, strigă cineva din depărtare. Aroganța autoritară a tonului sugera un gardian ARP, serviciul de voluntariat format din vecini care monitorizau respectarea programului de stingere.
- Noapte bună, domnule Evans, spuse Grace și ieși din magazin, deschizând umbrela. Totuși, domnul Evans așteptă, ținându-i ușa deschisă.
- Stingeți-o, domnule Evans, strigă din nou gardianul ARP, de data asta mai de aproape.
În cele din urmă, el lăsă ușa să se închidă, iar întunericul o învăluie pe Grace ca o pătură groasă. Părea să-i apese ochii,

făcând-o să se încordeze să vadă ceva - orice - și eșuând lamentabil.

De obicei, erau oameni în jur, mașini cu faruri strălucitoare care tăiau întunericul de smoală și felinare împrăștiind raze de lumină. Dar nu acum. Nu în timpul stingerii.

Rămase pe loc, ezitând în încercarea de se obișnui cu situația, pe care nu părea a fi prea capabilă să o gestioneze. Ploaia se auzea căzând pe umbrelă în timp ce ea stătea pe loc.

Trebuia să se miște bazându-se pe amintiri în absența vederii.

Era uimitor cum, în doar o săptămână de ședere în Londra, era capabilă să vizualizeze drumul spre strada Britton cu atâta ușurință. Numai că asta se întâmpla când putea distinge în mod corespunzător împrejurimile.

Făcu un pas prudent înainte, iar zgomotul pantofilor ei se auzi tare pe strada pustie. Aproape că se aștepta să dea peste un obstacol. Nu se întâmplă asta. Nu se împiedică nici la următorul pas sau la cel de după. Continuă, într-un mod ciudat și ezitant, să pășescă pe asfaltul care i se freca de tălpile pantofilor.

Câți pași avea de făcut pe stradă? Pierdu ritmul și se trezi întinzându-și mâna liberă în față, cercetând aerul.

Poate că ar trebui să se întoarcă și să accepte oferta domnului Evans de a o conduce acasă. Dar atunci, cum s-ar mai întoarce el la magazin?

Simțea cum nervii i se întindeau la maximum cu fiecare pas în beznă, având simțurile în alertă. Un bubuit umplu tăcerea nopții. Veni atât de repede, încât ea se dădu înapoi instantaneu și se împiedică. Zgomotul unei mașini cu farurile oprite se auzi trecând pe lângă ea, ridicându-i fusta într-o rafală de vânt puternic și stropind-o cu o grămadă de apă din baltă.

Rochia i se lipise de corp, rece ca gheața și udă de apă murdară de ploaie. își strânse brațele pe lângă trup, în timp ce ținea mânerul umbrelei, nu că ar mai fi contat acum dacă o mai ploua.

Cerul era străbătut de fulgere deasupra capului ei, aruncând lumea într-o mare strălucitoare de lumină. Fu suficient pentru a afla în ce direcție trebuia să meargă, precum și pentru a-i confirma că nu mai erau mașini care să se îndrepte spre ea.

Udă, orbecăind și înghețată, Grace își continuă drumul clătănându-se, înapoi spre strada Britton, cu pași atenți și ghidată de fulgere din când în când. Distanța obișnuită de zece minute dură o eternitate. Cine știa cât timp pierduse trecând în mod repetat pe lângă casa doamnei Weatherford, într-o tentativă nereușită de a găsi ușa potrivită. În cele din urmă, reuși să identifice corect casa și urcă cu grijă pe scări. Pantofii îi erau atât de uzi, încât părea să cântărească fiecare câteva kilograme, și îi îngreunau mersul, făcând ca apa să-i mustească printre degetele de la picioare. Bâjbâi cu mâna liberă după clanță. Simți metalul rece în palmă și strânse degetele în jurul clanței. Ușa se deblocă și se deschise spre interior. Lumina din interior fu ca o explozie pentru ochii ei, aproape la fel de orbitoare ca și bezna adâncă. Se clătina înăuntru, aproape prăbușindu-se.

- Grace, exclamă doamna Weatherford din salon. Doamne, copilă, ce ți s-a întâmplat? Am fost foarte îngrijorați. În vremuri extrem de complicate ca acum, stilul autoritar al doamnei Weatherford era chiar benefic. În mai puțin de o oră, Grace era uscată, schimbată în haine curate și cu o ceașcă de ceai fierbinte în mână, înainte de a se băga în pat. Uscată și încălzită sub plapumă, Grace se ghemui în pat și se împrietenii încă o dată cu întunericul care o îmbia la somn. Dar, înainte de a adormi, își făcu planuri cum să-și folosească ziua liberă de la magazin pentru a vizita Paternoster Row, în dimineața următoare. Dacă ar fi văzut cum erau aranjate vitrinele și cum erau așezate cărțile în acele magazine, și-ar fi putut face o idee mai clară despre cum să-și direcționeze corect eforturile.

Din păcate, aceste planuri bine stabilite se disipară odată cu știrile care o întâmpinară a doua zi.

Royal Air Force - Forțele Aeriene Regale Britanice

Air Raid Precautions - Măsuri de precauție împotriva raidurilor

aeriane, organizație dedicată protecției civililo

rCapitolul 5

Marea Britanie declarase oficial război. Premierul făcuse un anunț special la ora unsprezece și un sfert dimineața, exact înainte ca Grace să plece de acasă.

Stătea pe canapeaua de stofă împreună cu Viv, în timp ce vocea lui Chamberlain umplea micul salon. Colin nu mai stătea pe podea, întrucât Tabby era acum la domnul Pritchard. În schimb, tânărul stătea încordat pe marginea fotoliului Morris, chiar lângă mama lui.

O tavă cu ceai, neatinsă, se afla în mijlocul măsuței, lângă o vază cu dalii.

Premierul transmitea că Germania ignorase solicitările de a se retrage din Polonia. Grace își ținea respirația și se ruga în tăcere ca Chamberlain să nu anunțe veștile de care se temeau.

Dar toți ascultătorii din Londra care își țineau respirația nu-i putură opri următoarele cuvinte: „... în consecință, țara este în război cu Germania”.

Chiar dacă declarația era de așteptat, veni asupra lui Grace ca o lovitură de trăsnet. Cum putea un lucru atât de previzibil să aibă un impact atât de profund?

Nu era singură.

Viv își ștergea ochii cu o batistă drăguță din dantelă, pe care o cususe înainte să plece din Drayton, iar doamna

Weatherford trăgea aer în piept. Colin își luă mama de mână imediat.

Erau în război.

Dar ce însemna asta? Vor fi bombardați? Bărbații vor fi recrutați? Mâncarea raționalizată?

Grace își aminti poveștile mamei ei despre Marele Război și despre cât de greu fusese. Dar acelea fuseseră pur și simplu povești pentru Grace, unele fără context, pentru o viață pe care nu și-o putea imagina. Și acum, acea lume de neînțeles era pe cale să devină noua lor realitate.

Un geamăt strident străbătu aerul, urlul sirenei atacului aerian care nu se mai oprea, sunetul său tremurat crescând și

scăzând în intensitate. Grace simți cum îi îngheța sângele în vene. Nu putea să respire. Nu putea să se miște. Vor fi bombardați. Ca Polonia. Ocupați de germani.

- Grace. Doamna Weatherford îi pronunță numele cu o insistență care pătrunse dincolo de întunericul fricii ei. Du-te să umpli cada și chiuvetele cu apă. Viv, deschide toate ferestrele. Voi lua măștile și proviziile, în timp ce Colin va opri gazul de la conductă.

- Da... dar bombele, se bâlbâi Viv, arătând mai îngrozită decât o văzuse vreodată Grace.

- De-abia ce am văzut avionul. Doamna Weatherford se ridică în picioare și opri radioul. Avem cel puțin cinci minute pentru a ajunge la Andy, dacă nu mai mult.

În timp ce vorbea, avea o autoritate calmă și îl direcționa pe fiecare către sarcina pe care i-o încredințase. Deși Grace nu știa de ce i se spusese să umple cada și chiuvetele, făcuse ceea ce i se ceruse, lăsând puhoiul de apă să însoțească geamătul sirenei.

Niciodată apa nu cursese mai încet prin robinet.

Când se umplu ultima chiuvetă, ea alergă la Andy, simțind că o lăsau picioarele. Adăpostul nu era mare lucru, doar o îndoitură de metal îngropată puțin sub pământ pentru a forma un „U” întors. Cum îi putea proteja o astfel de invenție de bombardamente era dincolo de înțelegerea lui Grace, ceva la care nu se gândise până atunci.

Coborî prin intrarea îngustă, făcându-și drum în adăpost.

Mirosea a pământ și a metal umed și bloca soarele deasupra capului, lăsând interiorul în beznă. Viv era deja acolo, stând în întuneric pe una dintre băncuțele pe care Colin le așezase de ambele părți ale spațiului îngust. Își ținea brațele în jurul taliei și-și ridică privirea brusc, având ochii ei căprui, cu gene lungi, plini de îngrijorare.

Sirena se opri. O tăcere de rău augur înlocui sunetul tânguitor.

Grace se așază lângă Viv și o luă de mână. Dar nu-i putea spune nici un cuvânt de mângâiere. Nu când fiecare mușchi din propriul corp îi era încordat în așteptarea unei explozii. Asta era. Ca în Polonia. Vor fi bombardați, la fel de sigur, ca Varșovia.

Nu știa care era sunetul unei bombe sau la ce să se aștepte. Mai ales ce să facă dacă erau loviți în adăpostul lor ca o cutie de conserve.

Colin li se alătură în adăpost și își înghesui corpul lung pe banca din fața lor. Capul se aplecă oarecum înainte, pentru a se potrivi cu tavanul scund, arcuit. Doamna Weatherford intră ultima în adăpost, cu patru măști de gaze atârând de un umăr și cu o cutie mare pe care o strângea în mâini. Zgomotul mișcărilor ei își găsea ecou în cutia de metal și le reverbera în urechi.

Colin se întinse imediat să-i ia mamei cutia. Ea îi zâmbi recunoscătoare și îi dădu fiecăruia câte o mască.

Grace o luă pe a ei, cu mâinile fără să i se oprească din tremurat.

- Ar trebui să ni le punem?

- Numai dacă auzim zgomotul zornăitoarelor din lemn.

Doamna Weatherford se așeză pe bancă lângă Colin. Gardienii ARP sunt toți echipați cu una în acest scop. Și am cumpărat niște unguent anti-gaze de la farmacie. Avem aproximativ un minut să ne dăm cu el pe pielea expusă, ceea ce înseamnă destul de mult timp. Așa că vezi, nu avem motive de îngrijorare.

Îndepărtă capacul cutiei, dezvăluind nenumăratele provizii din interior. O cutie cu capac galben cu unguent anti-gaze nr. 2, o cutie cu chipsuri Smiths, câteva sticle din ceea ce părea a fi limonadă și niște fire și ace de tricatat.

- Ai oprit gazul, Colin? Vocea doamnei Weatherford era liniștită și calmă, de parcă nu și-ar fi așteptat cu toții moartea.

El dădu din cap afirmativ.

- Și chiuvetele, și cada? Se uită spre Grace.

Grace dădu și ea din cap. Viv făcu același lucru înainte ca

doamna Weatherford să o întrebe dacă își îndeplinise sarcina.

- Minunat. Doamna Weatherford întinse cutia spre Grace și Viv. Vreți niște chipsuri?

Grace avea gura prea uscată pentru a-și înghiți propria salivă, darămite orice fel de mâncare. Nu că stomacul ei strâns ar fi acceptat ceva. Se uită la cutia de chipsuri și clătină din cap.

- Ar trebui să fixăm ușa?

Viv arată spre ușa de oțel așezată într-o laterală a intrării.

Doamna Weatherford nici măcar nu se obosi să se uite spre ea.

- Dacă auzim avioanele, o vom face. Altfel, va fi la fel de beznă ca în timpul stingerii.

- Cum puteți fi atât de calmă? întrebă Grace.

- Nu este prima dată când Londra este bombardată, draga mea. Doamna Weatherford întinse cutia spre Viv, dar fu din nou refuzată în tăcere. Să cunoști este cel mai bun mod de a combate frica. Am petrecut destul de mult timp ascultând ce spunea domnul Stokes despre cum să te pregătești în mod corespunzător.

- Domnul Stokes este gardianul nostru ARP. Colin scoase dopul unei sticle de limonadă și i-o întinse lui Grace, care o acceptă din automatism, fiind într-o stare de amorțeală. Făcu același lucru pentru Viv și mama lui, înainte de a-și lua și el una, în sfârșit.

Doamna Weatherford puse la loc capacul cutiei și sorbi din sticla ei.

- Umplem căzile și chiuvetele să putem stinge focul dacă se defectează conductele de apă. Ferestrele sunt lăsate deschise pentru a se asigura că orice incendiu poate fi văzut, în speranța că ar putea fi stins de autorități. Țeava de gaze, ei bine, cred că asta e de la sine înțeles.

O parte din tensiunea lui Grace se risipi, văzând atitudinea relaxată a doamnei Weatherford. Grace nu știa dacă ar fi putut fi vreodată la fel de imperturbabilă în legătură cu bombardamentul precum era prietena mamei ei, dar cel puțin abordarea realistă a femeii îi îndepărtase panica.

Sticla de limonadă pe care o ținea Grace în mână era încă rece, după ce fusese scoasă recent din micul frigider. Își duse sticla la buze și își lăsă capul pe spate. Băutura dulce și

înțepătoare îi umplu gura cu un gust acrișor care îi ajunse în spatele maxilarului. Nu-și dăduse seama cât îi era de sete până când nu simți lichidul răcoritor ducându-se pe gât.

- Cum a fost în Marele Război? întrebă Viv.

Toți priviră spre doamna Weatherford, inclusiv Colin. Grace cunoștea experiențele mamei ei, firește, dar cu siguranță viața fusese mult diferită în Londra.

- Ei bine... Doamna Weatherford cercetă figurile tuturor. Nu a fost plăcut. Sigur vreți să știți, ținând cont că ne vom confrunta probabil cu aceeași situație în curând?

- Să cunoști este cel mai bun mod de a combate frica, zâmbi Viv. Așa cum ai spus.

- Cum aş putea să nu răspund unei afirmații atât de obraznice? Doamna Weatherford își netezi fusta, inspiră adânc și le povesti cum fusese cu mulți ani în urmă. Cât de atent fusese monitorizată raționalizarea alimentelor, încât oamenii puteau fi amendați chiar și pentru hrănirea porumbelor din parc. Le vorbi despre zepeline și despre modul în care avioanele ușoare se înălțau deasupra orașului, ca niște baloane, înainte de a arunca bombe, prea sus însă pentru a ajunge la ele aparatele de zbor ale RAF.

Dar le vorbi și despre victorie, despre felul în care zepelinele fuseseră înfrânte de noile avioane care puteau urca până la înălțimea necesară, despre cum femeile fuseseră acceptate să desfășoare anumite activități și cum li s-a permis să voteze și despre modul în care poporul britanic depășise vremurile dificile printr-un spirit de camaraderie.

- Care a fost partea cea mai rea? Viv îi aruncă o privire nervoasă lui Grace. Ca să ne pregătim.

Doamna Weatherford se uită spre Colin cu o atitudine solemnă înainte de a privi în gol, într-o altă direcție.

- Bărbații care nu s-au mai întors, spuse ea cu o voce slabă. Geamătul sonor al alarmei străpuse brusc aerul încă o dată, luându-i prin surprindere.

Chiar și în starea de nervozitate în care se afla, Grace observă că sunetul sirenei era diferit de primul, fiind mai lung, mai degrabă decât urcând și coborând în inflexiune.

- Asta înseamnă că pericolul a trecut. Doamna Weatherford bău ultima picătură de limonadă și puse sticla goală în cutie. Ați supraviețuit cu toții primului vostru avertisment de raid aerian. Este posibil să nu mai urmeze nici unul. Adună măștile de gaze, în timp ce Colin luă cutia, și ieșiră cu toții din adăpostul mic și îngust.

Se anunță mai târziu la radio, în acea seară, că avertismentul de raid aerian fusese o alarmă falsă. Dar dacă următorul nu mai era fals?

Astfel de motive de îngrijorare o preocupau pe Grace în timp ce încerca să adoarmă, tăcerea trezindu-i frica din cele mai întunecate colțuri ale minții.

Șirul nesfârșit de știri de la radio de a doua zi nu aduse alte informații înainte ca Grace să plece spre librărie.

Proprietarul magazinului nu-și înalță capul când intră Grace.

Nici nu se aștepta la altceva în acest moment. Resturi de gunoaie erau împrăștiate pe tejghea, draperiile opace erau trase, nelăsând să intre lumina zilei, și mai multe grămezi noi de cărți apăruseră ca buruienile pe podeaua murdară.

- Se pare că suntem în război, spuse încet Grace.

Domnul Evans își înalță privirea, ridicând din sprâncene.

- Ar trebui să se termine până la Crăciun, după cum susținea domnul Pritchard.

- Dumneavoastră ce credeți? întrebă Grace.

- Războiul este imprevizibil, domnișoară Bennett.

Domnul Evans băgă o fâșie de hârtie între paginile cărții și închise registrul, lăsând în urmă o bucată.

Ea ridică bucata de hârtie rătăcită pentru a i-o înapoia.

Domnul Evans ridică mâna să o oprească.

- Acestea sunt câteva dintre cărțile vândute aici și cum ar putea fi clasificate în funcție de subiect.

Grace scoase un sunet de emoție și studie lista. Titlurile erau scrise de mână îngrijit, pe un rând, iar lângă ele erau trecute categoriile.

- Unde aş putea găsi aceste cărți? El ridică din umeri.

- Dar după ce le vei găsi, este un punct la fel de bun ca oricare altul pentru a începe să organizezi această dezordine, nu-i așa? Spunând aceasta, se îndreptă spre spatele magazinului. Să pleci la două, îi spuse peste umăr, în timp ce se îndepărta cu pași mari. Nu vreau să mai stai până seara și să pleci acasă pe întuneric. Și, cu siguranță, nu vreau să fiu sunat din nou de doamna Weatherford cu privire la acest subiect.

Grace tresări. își imagina cum decursese o astfel de discuție. Decât să se gândească la asta și să-i pară rău pentru domnul Evans, își îndreptă atenția asupra listei.

Erau douăzeci și cinci de titluri clasificate drept ficțiune clasică în partea de sus, urmate de categoriile istorie, filosofie și mister. Până după-amiază, reușise să găsească doar patru titluri de ficțiune clasică. Sunetul clopoțelului anunță un client. Se îndepărta de lângă un raft pe care îl analiza și se duse în partea din față a magazinului pentru a întâmpina clientul.

Totuși, clientul nu era un necunoscut. Domnul George Anderson o întâmpină cu un zâmbet seducător.

- Bună ziua, domnișoară Bennett. Grace simți cum i se accelera pulsul.

- Bună ziua, domnule Anderson. Vă pot ajuta? Aproape că o bufni râsul la propria-i ofertă, având în vedere cum decuseseră lucrurile ultima dată. Sau poate cel puțin să vă țin companie în timp ce caut titlurile.

- Căutați ceva anume? El aruncă o privire spre lista din mâna ei.

Grace ascunse hârtia la spate, dându-și seama că el intenționa să o ajute, și clătină din cap.

- A, nimic.

Ochii aceia verzi se îngustară de o suspiciune jucăușă, iar un zâmbet de tachinare îi apără pe buze.

- Nimic? Nu cred.

Grace deschise gura pentru a protesta, dar ce rost avea când el cunoștea magazinul mai bine decât ea? Cu mișcări încete, scoase bucata de hârtie.

- Încerc să organizez magazinul și mi s-au dat aceste titluri de la care să încep.

El luă lista și o studie. Cu costumul lui gri elegant, din trei piese, și cu părul negru pieptănat impecabil, părea mai degrabă un avocat care studia un caz important, decât un client care ajută vânzătoarea unui magazin să găsească niște cărți rătăcite.

Oare ce profesie avea el?

Grace își strânse buzele pentru a se abține să nu întrebe.

- Am găsit La răscruce de vânturi, Rațiune și simțire, Poveste despre două orașe și Frankenstein, spuse, în schimb, și se apropie de el pentru a-i arăta titlurile.

El mirosea a curat, a săpun de ras și a ceva picant, pe care nu-l putea repera. Era un parfum interesant.

- Este un început bun, îi făcu el cu ochiul. Să vedem ce mai putem găsi.

Căutară împreună prin rafturi. În timp ce făceau asta, ea își mărturisi intenția de a merge la Paternoster Row pentru a vedea cum să ajute să promoveze librăria Primrose Hill.

- Paternoster Row este o locație renumită pentru edituri.

Genele lui coborâră ușor în timp ce își trecea privirea peste șirul de cărți din fața lor. Sunt tipografii și legătorii de cărți și diverse edituri. Câteva au o orientare religioasă datorită istoriei locului.

- Despre ce istorie este vorba? Întrebă ea.

- Acolo se află Catedrala St. Paul. Degetul lui arătător se plimba de-a lungul unei serii de cotoare multicolore. Se spune că, în urmă cu mai multe decenii, clericii mergeau în procesiune pe stradă în timp ce ofereau Rugăciunea Domnului, de unde și numele. Privirea i se opri asupra unei cărți cu coperte maro și cu titlul scris cu litere aurite. Rațiune și simțire. Și, dacă îmi permiteți, un roman excelent. Clasic.

- Dar și o poveste de dragoste?

Grace luă cartea în mână și o adăugă teancului înduioșător de mic de cărți pe care le scosese din rafturi.

El râse, afișând acel zâmbet larg și cald care ei îi plăcea atât de mult, după cum își dădu seama.

- Nu veți face acest magazin la fel de pretențios ca unele dintre acelea, nu-i așa? se strâmbă el.

- Încă nu le-am văzut, recunosc Grace. Dar, în orice caz, nu cred că este posibil acest lucru. Aș vrea cel puțin să fac locul să pară mai primitiv.

- Are un parfum de demult, pe care l-am apreciat mereu.

Ridică din umeri. Ar fi păcat să fie un alt Nesbitt's Fine Reads, numai cu noutăți banale, fără nici pic de personalitate.

- Vă cred pe cuvânt, până când voi vedea cu ochii mei. Aș vrea să fac tot ce pot pentru ca librăria Primrose Hill să aibă mai mult succes. Pentru a atrage mai mulți clienți.

- Este bine că vă pasă atât de mult.

- Intențiile mele nu sunt complet altruiste, recunosc eu.

Îi explică faptul că nu avea o scrisoare de recomandare și cum își petrecuse ani de-a rândul îmbunătățind magazinul unchiului ei doar pentru a ajunge la Londra fără perspective.

Nu își împărtășea povestea prea des altor persoane, dar domnul Anderson avea o bunătate care o atrăgea și care îl făcea să pară demn de încredere.

El o ascultă cu sprâncenele ușor încruntate, dând din când în când din cap în semn de înțelegere.

- Îmi pare rău că s-a întâmplat așa. Mi-ar plăcea să vă ajut în încercarea dumneavoastră de a îmbunătăți magazinul, pentru a obține cea mai bună scrisoare de recomandare care a existat vreodată.

Grace își simți obrajii încălzindu-i-se și, dintr-odată, constată că nu-i mai păsa dacă se afla într-o situație delicată la fel de mult ca altădată.

- Puteți, de fapt.

El privi lista pe care o studiaseră și-și ridică o sprânceană într-un fel foarte relaxat.

- Găsind toate astea?

- Nici măcar nu știu dacă este posibil acest lucru. Ea aruncă o privire spre partea din față a magazinului pentru a se asigura că nu intrase nimeni. Conversația lor fusese atât de captivantă, încât era posibil să nu fi auzit sunetul clopoțelului. Mă gândesc dacă aș putea să vă adresez câteva întrebări

despre lecturi, pentru a stabili care ar fi cea mai bună metodă de prezentare.

- Ah, doriți să intrați în mintea unui cititor. El ridică degetul arătător. Minunat.

Un alt val de căldură îi cuprinse fața lui Grace.

- Ce vă place cel mai mult la citit?

El își atinse vârfurile degetelor și le lovi unele de celelalte în timp ce se gândea.

- Asta este o întrebare de baraj, ca și când mi-ați cere să descriu toate culorile dintr-un caleidoscop care se învâрте.

- Este chiar atât de complicat? răsese ea.

- Voi încerca.

El își înclină capul și-și concentră privirea undeva departe, părând să-și cântărească foarte bine răspunsul.

- Cititul este... își încruntă sprâncenele, apoi fruntea i se descreți, în timp ce părea că găsisese cuvintele potrivite. Este ca și când ai merg undeva fără a lua vreodată un tren sau o navă, să descoperi lumi noi, incredibile. Să trăiești o viață în care nu te-ai născut și să ai șansa de a vedea ceva prezentat din perspectiva altcuiva. Să înveți fără a fi nevoie să faci față consecințelor eșecurilor și care este cea mai bună cale de a reuși. Ezită. Cred că în noi toți există un vid, un gol care așteaptă să fie umplut de ceva. Pentru mine, acel ceva sunt cărțile și toate experiențele pe care mi le oferă.

Inima lui Grace se topi la felul poetic în care se exprima, fiind în același timp invidioasă atât pe cărți, cât și pe împlinirea pe care el o găsea în ele. Nimic nu-i inspirase lui Grace o asemenea pasiune de-a lungul anilor.

- Înțeleg la ce vă referiți încercând să descrieți toate culorile dintr-un caleidoscop care se învâрте, spuse ea. A fost frumos.

El îi întâlni din nou privirea și îi aruncă un zâmbet timid.

- Ei bine, nu știu dacă vă va ajuta cu reclama. El își dresese vocea.

- Sigur că mă ajută. Grace se opri în timp ce-și aduna gândurile care i se învâртеau prin minte. Poate ceva despre a lumina întunericul prin plăcerea de a

citi sau folosirea ca mijloc de a te îndepărta de război printr-o nouă aventură. El își deschise mâinile de parcă ar fi prezentat o capodoperă.

- Sunt perfecte. Veți face o treabă strălucită din asta.

- Mulțumesc.

Grace simți cum un val de căldură îi inundă obraji și pieptul.

El își privi ceasul.

- Iertați-mă, dar am o întâlnire la care trebuie să fug. Aș dori să ne continuăm discuția cu privire la modul în care v-aș putea ajuta în eforturile dumneavoastră. Ați vrea, poate, să ne întâlnim cândva la un ceai?

Obraji ei erau atât de fierbinți acum, încât era foarte tentată să-și apese mâinile reci peste ei pentru a-i răcori puțin. Dădu din cap.

- Mi-ar face mare plăcere.

- Poate miercură viitoare la prânz? întrebă el.

Grace ar fi fost la lucru atunci, dar domnul Evans i-ar fi dat liber pentru un ceai, dacă îi cerea. Sau, cel puțin, așa spera ea.

- Ar fi minunat.

- Cafeneaua de pe colț este în regulă, P&V? Ea dădu din cap.

- Chiar intenționez să o încerc. El zâmbi.

- Abia aștept, zise și făcu o mică reverență. Bună ziua,

domnișoară Bennett.

O cuprinsese o emoție amețitoare, dar se temperă suficient până când îl văzu ieșind din magazin. De-abia când plecă, își permise să-și apese mâinile mai întâi pe piept pentru a-și calma bătăile frenetice ale inimii, apoi pe obraji pentru a le răcori fierbințele.

- Poți să mergi miercuri, strigă domnul Evans de undeva de prin librărie. Grace încremeni cu mâinile pe obraji, făcând ochii mari.

- Eu... mă scuzați? se bâlbâi ea.

- Nu intenționez să ascult, dar vorbești destul de tare.

Domnul Evans ieși din capătul celălalt al magazinului, cu brațele încrucișate peste puloverul lui cenușiu-închis. Ea își îndreptă spatele, lăsându-și mâinile în jos. Domnul Evans aruncă o privire spre teancul de cărți pe care reușiseră să-l strângă.

- Se poate și mai rău decât preferințele lui George Anderson. Este inginer și, cel mai probabil, nu va fi recrutat în război. Dar, din nou, el este genul de om care se va oferi voluntar indiferent de situație.

Amintirea războiului îi domoli flacăra fericirii. Pentru acel scurt moment, Grace uitase de asta. Ca și când lumea ar fi fost pentru o clipă din nou normală.

Doar că nu era. Afară erau baloane de baraj pentru a îndepărta bombardierele, iar copiii fuseseră trimiși în provincie pentru a locui cu străini. Bărbații plecau și era posibil să nu se mai întoarcă niciodată, iar în orice moment, Hitler își putea arunca bombe.

Era ca și când te-ai fi trezit dintr-un vis și ți-ai fi dat seama că te afli în mijlocul unui coșmar.

Afară, un nor acoperi lumina soarelui, aruncând o umbră cenușie peste magazin.

- Sper doar că nu vei fi nesăbuită în privința acestui flirt cu domnul Anderson. Domnul Evans îi aruncă o privire severă, așa cum ar fi făcut un tată. Toate fetele se grăbesc să se căsătorească înainte ca bărbații să fie trimiși la război. Gura i se strânse a dojană. Ține-ți capul pe umeri.

Grace se abținu să plece de unde stătea. Îi dădea cu adevărat sfaturi despre relații?

- Nu intenționez să mă căsătoresc în curând, răspunse ea încet.

El mormăi, deși ea nu-și dădea seama dacă asta însemna că o credea sau nu, și dispăru pe culoar. Pe măsură ce după-amiaza trecea, Grace mai găsi doar două cărți din lista pe care i-o dăduse, o căutare care fusese categoric mai puțin plăcută fără domnul Anderson.

Când, în sfârșit, veni timpul să plece, nu se îndreptă spre strada Britton. Nu, de data aceasta era hotărâtă să găsească drumul spre Paternoster Row, pentru a vedea cum erau promovate librăriile în restul Londrei

.Capitolul 6

De-a lungul Paternoster Row, vitrinele largi ale mai multor magazine își prezentau cărțile vândute înăutru. Literele aurite împodobeau vitrinele cu numele magazinelor, în timp ce afișele pictate prezentau prețurile de vânzare menite să atragă clienții cu reduceri. Aranjamentele din vitrine variau de la organizări create în mod intenționat până la teancuri de cărți stivuite fără o ordine anume, toate blocând vederea spre interior. Dacă nu din alt motiv, poate că tocmai în ideea de a nu mai fi nevoie de draperii opace. La urma urmei, cine avea nevoie de trei straturi de material când teancurile de cărți erau mult mai groase?

Grace păși de-a lungul trotuarului ridicat al străzii înguste, apropiindu-se de clădirile înalte, pentru a evita stâlpii vopsiți în negru meniți să împiedice vehiculele să urce pe zona pietonală.

Între magazine, vânzătorii erau împrăștiați, împingând cărucioare pe roți, vânzând de la limonadă până la sandviciuri, iar mirosul gras de pește și chipsuri plutea în aer. Admira vitrina aranjată cu măiestrie la ferestrele mari, pătrate ale F.G. Longman, când un chip familiar îi atrase atenția. În pragul unui magazin din partea opusă a străzii

stătea un bărbat cu umeri largi, cu nasul acvilin, cu picioare slabe și cu o pisică tigrată printre ele. Domnul Pritchard.

Dar, înainte să-și poată face griji că ar putea să o vadă, acesta se întoarse brusc și dispăru în interiorul magazinului cu numele Pritchard & Potts, oprindu-se doar să țină ușa pentru ca Tabby să se strecoare în spatele lui. Numele magazinului său fusese scris cu o mână sigură pe fereastră, care nu avea decât ceva negru pe partea cealaltă. Smoală.

Grace realiză că trebuia să fie recunoscătoare pentru excesul de material închis la culoare al doamnei Weatherford și mândră pentru draperiile fine pe care le putuse face pentru librăria Primrose Hill.

Aliniate în fața Librăriei Pritchard & Potts erau coșuri mari umplute cu cărți aruncate, care nici măcar nu erau așezate în teancuri. Grace nu-și putea imagina decât că interiorul magazinului era la fel de dezorganizat.

Poate chiar mai rău decât magazinul domnului Evans.

Își reținu un fior și își continuă drumul pe strada Paternoster Row. O anumită vitrină era vopsită cu un roșu frumos, atrăgător. Ferestrele sale mari de sticlă prezentau un aranjament îngrijit, pentru care fuseseră alese doar câteva cărți. Numele Nesbitt's Fine Reads era prezentat cu mândrie, cu un scris cursiv, cu litere aurii strălucitoare și negre lucioase.

Chiar dacă librăria Primrose Hill nu ar fi putut atinge niciodată o asemenea grandoare, Grace era hotărâtă să obțină tot ce se putea. Ținând cont de ceea ce spusese domnul Anderson, desigur.

Intră în magazin și observă imediat cât de ușor se deschidea ușa, având balamalele bine unse. O întâmpină un clinchet delicat care se auzea deasupra capului.

În același timp, Nesbitt's Fine Reads avea mai multe rânduri de rafturi, dar și mult mai mult spațiu, precum și o ordine exemplară - cărțile erau etichetate pe categorii. Rafturile mai înalte erau așezate pe perimetrul exterior, cu mese în centrul camerei, atrăgând cititorii spre cărți vii colorate, așezate pe

standuri mici. La al doilea etaj, pe pereți erau rafturi albe încorporate, toate pline cu diverse cărți.

Oriunde și-ar fi îndreptat privirea, Grace descoperea un magazin curat și nou. Lemnul avea colțurile drepte, strălucind de cât fuseseră lustruite, geamurile reflectau clar lumina și nu se vedea nici un fir de praf. Chiar și copertele cărților păreau atât de noi și de curate, ca și când tocmai fuseseră scoase din cutie.

Librăria Nesbitt's Fine Reads era rafinată.

- Pot să vă ajut să găsiți ceva?

Grace se răsuci pentru a descoperi o femeie cu nasul ascuțit și păr argintiu, strâns într-un coc.

- Doar mă uitam, răspunse Grace. Mulțumesc.

Femeia nu se mișcă. Costumul ei îngrijit de culoarea cărbunelui o făcea să pară extrem de slabă, iar ochii întunecați o fixau pe Grace cu hotărâre.

- Sunteți una dintre noile chiriașe ale micuței case a doamnei Weatherford, nu-i așa?

Ea accentua consoanele dure în timp ce vorbea, ca și cum ar fi mușcat din ele în timp ce o insulta.

Lui Grace îi stătea pe limbă să-i ia apărarea femeii care o primise cu atâta amabilitate când nu avea unde să se ducă.

Dar, deși Grace tocmai o întâlnise pe doamna Nesbitt, știa ce fel de femeie era. Tipul ei era universal, fie că era vorba despre un orașel de provincie sau despre un oraș mare. Ar fi ascultat apărarea vehementă a lui Grace și ar fi râs mai târziu în legătură cu asta.

În loc să cedeze pornirii de a o proteja pe doamna Weatherford, Grace își ridică bărbia puțin mai sus și își îndreptă spatele.

- Așa este, răspunse Grace. Și ce e cu asta?

Insolența ei se reflectă în ochii îngustați ai doamnei Nesbitt.

- Sunteți aici să mă spionați? Întrebă femeia. Știu că lucrați în acea șandramă mizerabilă de magazin deținut de Percival Evans.

- Dacă este atât de mizerabil, de ce vi se pare o amenințare atât de mare că mă aflu aici?

Grace simți cum o străbate un fior provocat de propria-i îndrăzneală. Nu fusese niciodată genul care să-i înfrunte pe ceilalți, dar ceva din răutatea doamnei Nesbitt o provocase.

Doamna Nesbitt pufni și-și întoarse capul cu un aer dramatic.

- Nu intrați aici cu intenția de a-mi copia magazinul.

- Nu intenționez să-l copiez, răspunse Grace indignată.

Intenționez să fac mult mai bine de atât.

Cu asta, ieși țănoșă din magazin.

Încântată de victoria ei și dornică să-și pună pe hârtie unele dintre idei, se repezi spre casă. Între ceea ce văzuse în vitrinele mari de pe Paternoster Row, organizarea librăriei doamnei Nesbitt, Fine Reads, și chiar detaliile elaborate ale minții cititorului pe care i le oferise domnul Anderson, Grace știa exact ce voia să facă.

Gândul la George Anderson îi provocă un val de emoție. Viv va muri când va auzi de întâlnire.

Grace scria un catalog amănunțit cu ceea ce intenționa să pună în aplicare la librăria Primrose Hill când ușa camerei pe care o împărțea cu Viv se deschise și intra prietena ei, aducând cu ea un nou parfum floral.

Viv fusese întotdeauna șic, dar stilul ei vestimentar se ridicase la niveluri mai înalte în timpul scurt petrecut în Londra.

Puloverul ei albastru de la Harrods se asorta minunat cu fusta conică din tweed pe care și-o croise cu o zi înainte, iar buclele îi erau aranjate cu măiestrie, așa că arăta ca modelele de pe copertele revistelor.

- Grace, draga mea. Speram să te găsesc aici. Purta o geantă

micuță pe încheietura cotului. Grace sări de pe scaun.

- Și eu de-abia așteptam să vii acasă. Am noutăți. Ea afișă un

zâmbet larg. Viv își frecă mâinile, așteptând.

- Oh, tu prima.

Grace își răsuci umerii cu prefăcută pudoare.

- Am primit o invitație în oraș.

Viv scoase un țipăt de încântare.

- Domnul de la librărie?

Grace i-l menționase în treacăt lui Viv într-una dintre numeroasele lor discuții de seară, înainte de a adormi în

paturile lor mici separate. Rămăsese la latitudinea lui Viv să rețină acel detaliu. Grace dădu din cap emoționată și continuă să-i spună cum se oferise să-i prezinte mai multe idei la un ceai.

- Și ai acceptat?

Viv își încrucișă mâinile pe piept, făcând gentuța să se învârtă.

- Desigur.

Viv bătu din palme, cu fața ei drăguță luminată de bucurie. Oricât de mult aștepta Grace întâlnirea cu George, era acum de două ori mai nerăbdătoare văzând-o pe Viv jubilând.

- Și eu am ceva pentru tine. Viv trase geanta de pe braț și scoase o cutie mică.

Grace luă pachetul și deschise capacul pentru a dezvălui o brățară. Era un lănișor simplu din zale metalice, cu un oval plat alb în centru, pe o față, și un mic medalion pe cealaltă față. Eticheta atașată specifica faptul că era o brățară de identificare ARP.

- Și eu am una la fel.

Viv își întinse încheietura, arătând cu mândrie bijuteria similară. Își scrisese numele și adresa lor pe ea, ca și pe cea pe care i-o dăduse lui Grace.

- Le-am găsit la Woolworths.

Grace se uită din nou la a ei, în timp ce se simțea cuprinsă de spaimă.

- O brățară de identificare?

- În caz că vom fi bombardată.

Gura lui Viv se strâmbă într-o parte, iar Grace își dădu seama că își mușca buza prin interior, un obicei pe care îl avea de când era copil.

- Astea sunt mult mai rezistente decât cărțile noastre de identitate. Astfel, vor ști cine suntem.
în ultimul an, Registrul Național eliberase tuturor persoanelor din Marea Britanie o carte de identitate pe care să o aibă tot timpul asupra lor. Dar Viv avea dreptate; bucata de hârtie, indiferent cât de groasă, era fragilă.

- Viv...

Grace înghiți în sec, neștiind ce să spună.

- Dacă se întâmplă ceva, nu este mai bine să știm? Viv își puse geanta pe masă, lângă o bucată de șifon galben-deschis pe care o cumpăraseră cu o zi în urmă. Nu pot suporta gândul să nu știu niciodată ce ți s-a întâmplat dacă nu ai veni acasă. Seara trecută, când te-ai rătăcit în timpul stingerii... Fruntea netedă a lui Viv se încruntă de neliniște. Am fost atât de îngrijorată pentru tine.

Grace se apropie de prietena ei pentru a o îmbrățișa, dar Viv ridică mâna.

- Nu, o să mă faci să plâng și o să-mi curgă machiajul pe față. Se apăsă cu degetul arătător sub ochi pentru a îndepărta delicat orice urmă de lacrimi. Știu că probabil crezi că este un gest morbid.

Grace își strânse buzele pentru a se abține să protesteze.

După atâția ani de prietenie, se cunoșteau prea bine.

- Acesta este Sfântul Cristofor pe o parte a medalionului, sfântul protector al călătorilor. Viv atinse medalionul. Nu trebuie să-l porți, dar eu o voi face. Sunt înnebunită de frica bombardamentelor. După-amiază, când a pornit un autobuz, jumătate din oamenii de pe stradă au sărit speriați, crezând că este o bombă, începu să râdă autoironic. Inclusiv eu.

- A fost foarte drăguț din partea ta să mi-o cumperi. Brățara atârna greu la încheietura mâinii lui Grace, îngreunată și de impactul pe care îl avea utilitatea sa - de a identifica pe cineva care fusese desfigurat de o bombă. Grace simți fiori pe șira spinării. Poate că o voi purta puțin mai târziu, promise ea.

Viv dădu din cap cu înțelegere.

- Mai târziu.

Grace puse brățara în sertarul măsuței de lângă patul ei.

Viv aduImecă aroma îmbietoare care se simțea în aer și se îndreptă spre ușa dormitorului.

- Am auzit că doamna Weatherford face cârnați în aluat în seara asta. După rețeta mamei tale. Crezi că sunt gata? Când era mică, mama ei făcea cârnați în aluat cu o regularitate atât de mare, încât Grace se săturase de acest preparat. Era amuzant că acum îi era atât de dor de el, după ce trecuseră atâția ani și știind că mama ei nu-l va mai face niciodată.

- Putem să coborâm și să vedem. Grace era la fel de nerăbdătoare ca și prietena ei. Mulțumesc pentru brățară. Și pentru că te-ai gândit la mine.

Viv o îmbrățișă pe Grace.

- întotdeauna, draga mea.

Stomacul ei scoase un chiorăit și se bătu cu mâna peste el cu un chicotit.

Părăsiră împreună camera și coborâră scările, ambele inspirând aroma budincii Yorkshire și a cârnaților rumeniți. La jumătatea drumului spre parter, doamna Weatherford se auzi vorbind în șoaptă.

- Bună seara, domnule Simons, sunt doamna Weatherford. Viv

se opri în fața lui Grace și murmură că era șeful lui Colin.

- Voiam să mă asigur că ați avut succes în a-l face pe Colin angajat indispensabil, spuse doamna Weatherford cu o voce neobișnuit de înceată.

în mod clar, nu voia să o audă Colin.

Aceasta nu era o conversație pe care ele ar fi trebuit să o audă.

Grace clătină din cap spre Viv, indicându-i că ar trebui să

merge mai departe.

Dar Viv, pur și simplu, îi îndepărtă îngrijorarea lui Grace cu un gest al mâinii și rămase pe loc.

- Cât credeți că va dura până când veți primi un răspuns? întrebarea doamnei Weatherford fu urmată de o pauză lungă. Înțeleg, spuse ea în cele din urmă. Voi suna din nou mâine pentru a vedea dacă ați aflat. O altă pauză, de data aceasta mai scurtă. Da, mâine, spuse ea hotărât. Bună seara. Un clic al receptorului așezat în suport indică faptul că apelul se încheiase. Viv se repezi în jos pe scări, ca și când nu ar fi ascultat acea discuție secretă, pe care nu ar fi trebuit să o audă niciodată.

- Cârnații în aluat miros divin, exclamă Viv. E aproape ora mesei?

- Este ora șapte seara?

Doamna Weatherford își netezi șortul aflat peste rochia ei de culoarea lavandei, la fel de calmă și stăpână pe ea ca și Viv. Răspunsul înțepat fu asociat de o încrețire a frunții în semn de îngrijorare. În mod clar avea prea multe pe cap.

- Exact atât este, răspunse Viv cu veselie.

- Atunci, da, cina chiar este gata.

Doamna Weatherford le făcu semn cu mâna să se îndrepte

spre sufragerie.

Grace nu spuse nimic, neavând încredere în ea însăși să vorbească atunci când se confrunta cu un sentiment de vinovăție.

- Cu cine vorbeai la telefon, mamă? întrebă Colin în timp ce așeza ultima farfurie pe masă.

Întrebarea lui era atât de nevinovată, încât Grace era sigură că nu bănuia natura apelului.

Privirea lui se îndreptă spre Viv și Grace, iar obrații i se înroșiră în timp ce zâmbea timid. Era un tânăr liniștit, adesea

introspectiv, care te făcea să te întrebi ce se întâmpla în spatele ochilor lui albaștri.

Cunoscându-l pe Colin, se gândea cel mai probabil la un nou mod de a hrăni un leu sau de a vindeca aripa ruptă a unei păsări.

- Oh, doar domnișoara Gibbons, care sunase să se plângă de bâcan. Doamna Weatherford ridică un cuțit lung, tăind printre cârnații prinși în aluatul lor de budincă. Se pare că nu mai are deloc zahăr. Vă spun, oamenilor ăștora care cumpără tot magazinul, țâțâi ea, ar trebui să le fie rușine. Lăsa cuțitul deoparte și le zâmbi larg tuturor.

- Dorește cineva sos de ceapă?

În timp ce mâncau, Grace se gândi din nou la Colin. Era un om bun, politicos și cu adevărat cumsecade.

Făcea toate muncile din gospodărie, de la înlocuirea becurilor vechi până la reparații minore. În afară de îngrijirea animalelor de la Harrods, preocuparea lui principală era să se asigure că totul era confortabil și în siguranță.

Dar, dacă ar avea ocazia, ar vrea să meargă la război?

Se pare că majoritatea bărbaților voiau.

De ce s-ar duce nerăbdător cineva într-o zonă de război, unde oricând ar putea fi împușcat, era dincolo de puterea ei de înțelegere. Dar asta însemna că nu era curajoasă. Nu ca bărbații care erau dispuși să își schimbe viața pentru siguranța locuitorilor din Marea Britanie.

Astfel de gânduri despre curaj avea în minte când se cuibări în patul metalic în noaptea aceea și-și trase plapuma peste ea, în întunericul care inunda camera. În comparație cu un astfel de eroism, ea nu era decât o lașă.

Era o deficiență căreia trebuia să-i facă față, așa cum mama ei o încurajase întotdeauna să facă, să vorbească pentru ea însăși, nepermițând altora să o intimideze. Și asta făcea. Până la urmă.

De îndată ce va organiza librăria Primrose Hill.

În dimineața următoare, ajunse la librărie cu aproape zece minute mai devreme, cu lista ideilor ei în mână. Se repezi pe ușa din față, iar clopoțelul îi anunță sosirea cu strigătul său strident.

Domnul Evans își înălță capul și-i aruncă o privire încruntată.

Ea tresări.

- Îmi pare rău. Nu am vrut să deschid ușa atât de brusc. El

continuă să se încrunte spre ea.

- Serios, spuse ea. Doar că sunt atât de încântată de ideile pe care le am...

El puse mâna pe un colet învelit în hârtie maro, cu un bilet deasupra, și îl împinse spre ea.

- Asta este pentru tine, spuse el solemn.

Grace aruncă o privire în jos, spre un plic pe care scria „Domnișoarei Bennett” cu un scris de mână cursiv, pe suprafața de culoare crem.

- Îmi pare rău. Domnul Evans se îndepărtă de teighea, lăsând în urmă câteva bucăți de hârtie împrăștiate și un vârf de creion abandonat.

Pentru ce să-i pară rău?

Grace deschise plicul și băgă mâna după biletul dinăuntru.

Hârtia scoase un zgomot ușor în liniștea grea a magazinului, în timp ce o scotea. Își îndreptă privirea în josul paginii și văzu că scrisoarea fusese semnată de George. Nu domnul Anderson, ci George.

Pulsul i se ridică din cauza lipsei de formalism. Cel puțin până citi scrisoarea, în care el mărturisea că se oferise voluntar pentru RAF. Fu surprinsă să afle că nu era doar inginer, dar avea și o experiență considerabilă de zbor. Nu se așteptase să fie chemat atât de repede, dar primise notificarea la două zile după înscriere.

Nu numai că regreta că trebuia să anuleze întâlnirea, dar îi părea rău și pentru

imposibilitatea de a o ajuta cu îmbunătățirea magazinului, deși îi oferea mai multe sugestii pentru sloganuri publicitare. Pe lângă asta, îi lăsase ceva despre care spera să discute data următoare când o va vedea.

Inima lui Grace se strânse cu un amestec de dezamăgire și îngrijorare. Avioanele erau adesea doborâte în război. Dacă mergea ca pilot, viața lui era în pericol. închise ochii. Nu, nu se va gândi la asta. îl va vedea din nou. Dar când?

Puse încet biletul deoparte și trase cadoul mai aproape de ea. Coletul era împachetat într-o hârtie maro simplă și, evident, era o carte, având în vedere forma și greutatea lui. Scrisul îngrijit al lui George se vedea pe mijlocul hârtiei. „Un clasic, dar și o poveste de dragoste.”

Ea desfăcu ambalajul, dezvăluind o carte legată în piele. Era destul de uzată, având în vedere suprafața zgâriată și felul în care colțurile odinioară ascuțite erau acum tocite și curbate spre interior. O întoarse într-o parte pentru a vedea cotorul. Titlul era aproape șters, dar era încă acolo, o urmă de litere aurii. Contele de Monte Cristo, de Alexandre Dumas.

Nu numai că îi dăruise o carte care credea că i-ar putea plăcea, dar i-o dăduse exact pe cea pe care o citise și el în copilărie. De nenumărate ori, după cât de folosit părea exemplarul.

Ea își trecu degetele peste coperta uzată și și-l imaginează pe George când era băiat, lăsându-și imaginația să-l ducă într-un loc nou. Acum avea să trăiască aventura care îl condusesese pe el într-o viață de lectură. Spera doar ca aceste pagini să-i poată insufla și ei o pasiune similară. Și spera, cu și mai mare înflăcărare, să-l poată revedea pentru a-i returna volumul și a discuta pe marginea subiectului cărții.

Cu toate acestea, magazinul nu va mai fi la fel, fără posibilitatea de a-i mai vedea zâmbetul frumos.

- Ți-am spus că probabil se va oferi voluntar, strigă domnul Evans din spatele rafturilor.

Grace închise ochii, luptându-se cu un sentiment de îngrijorare. Să-și facă de lucru ar ajuta-o să treacă prin asta. La urma urmei, mai muncise din cauza îngrijorării și suferise și înainte, când mama ei era bolnavă. Chiar și după ce murise. Munca îi va ține mintea ocupată. Deschise ochii și afișă un zâmbet strălucitor, neadresat cuiva în mod special.

- Știam că ar fi trebuit să mă căsătoresc mai întâi cu el, spuse Grace cu voce tare și cu un efect de un puternic dramatism. Apoi așteptă.

Domnul Evans scoase capul dintre rafturi și o privi cu sprâncenele încruntate.

- Sper că a fost o glumă.

- Trebuia să fac ceva să vă atrag atenția într-un fel. Grace ridică lista pe care o pregătise. Am câteva schimbări pentru magazin, pe care aș dori să le discut cu dumneavoastră.

-Nu.

Se ascunse din nou, ca o broască țestoasă care nu era pregătită să înfrunte lumea.

Ea împături cu grijă biletul lui George și-l băgă înapoi în plic, pe care îl puse în poșetă, și așeză cartea pe tejghea.

- Vom începe cu lucruri mărunte, încercă ea să-l înduplece.

- Ai curățat deja locul și mi-ai stricat teancurile. Ea urmări

vocea fără trup.

- Doar aruncați o privire.

Trase cu ochiul pe după un raft și-l găsi încruntându-se la ea

ca un copil supărat.

Fără să țină cont de asta, ea îi împinse lista și i-o lăsă, în timp ce plecă să-și ducă lucrurile în camera din spate. Când se

întoarse, el îi aruncă o privire precaută.

Puse lista deasupra unui rând de cărți.

- Poți muta diverse obiecte, să faci o reorganizare adecvată.

Însă nu uita să nu exagerezi cu reclama. Și nu voi cumpăra cărți sau articole uzate ca Foyle să le vând.

- Bineînțeles că nu, promise Grace.

El scoase un mormăit încet, care ar fi putut fi un da.

- Ce ai spus? Întrebă ea nevinovat. Îmi dați voie să fac schimbări în librăria Primrose Hill?

El oftă.

-Da.

Ea împături lista, știind deja de unde să înceapă.

- Nu veți regreta acest lucru.
- Sper să ai dreptate, mormăi el și luă o carte de pe raft în palmele sale nerăbdătoare.

În ciuda neliniștii lui, ea era sigură că va fi mulțumit de rezultate până la urmă. Deoarece va fi nevoie de un efort considerabil pentru a pune în practică toate schimbările în lunile următoare. Cu toate acestea, spera doar că nu va dura mai mult decât timpul cât va lucra la librărie, deoarece nu avea de gând să rămână

.Capitolul 7

Următoarele două luni trecură peste Londra fără ca temerile legate de război să se materializeze. Toate pregătirile, toată așteptarea și nervii întinși la maximum fuseseră în zadar. Nu mai erau avertismente de raiduri aeriene, nici raționalizări puse în aplicare, nici atacuri cu gaze, iar știrile de la radio păreau să prezinte multe știri repetitive și plictisitoare.

Nu primise nici o veste de la George. Din moment ce nu avea o adresă pentru a-l contacta, sperase ca el să-i trimită o scrisoare la magazin.

Cu toate acestea, pentru Grace acea perioadă trecuse într-o frenezie de organizare a cărților, de schimbare a rafturilor și mai multă curățenie decât ar fi crezut vreodată că era posibil să facă. Munca o ținuse atât de ocupată pentru atât de mult timp, încât într-o zi își dădu seama că ajunseseră cumva în luna noiembrie.

Librăria Primrose Hill era departe de a fi perfectă, dar Grace se îndrepta cu mândrie de fiecare dată când intra în magazin. Realizarea ei era spațiul deschis și primitiv pe care îl crease. Fuseseră așezate mese noi în mijlocul magazinului, cu cărțile orientate spre intrare pentru a saluta clienții, genurile lor fiind clar marcate cu litere negre pe cartonașe albe. Cu adevărat, doar aproximativ un sfert din cărțile din librăria Primrose Hill erau expuse, fiindcă doar pe acestea reușise să le clasifice. În altă ordine de idei, era un număr considerabil, având în vedere stocul masiv de marfă pe care îl avea domnul Evans. Cărțile rămase erau înghesuite în camera din spate, ceea ce făcea aproape imposibilă mișcarea în spațiul deja plin, și de-a lungul celui de-al doilea etaj, care fusese blocat în timp ce ea încerca să le organizeze. Ea tocmai aducea o cutie de pe scara mică, în spirală, într-o dimineață rece, când clopoțelul anunță un nou client. Lăsă cutia deoparte, într-o nișă de la capătul scărilor, agățată din nou semnul „NU INTRAȚI” de balustradă și se duse în față. Domnul Pritchard pândea lângă intrare, cu capul înfundat în haina largă. În spatele lui, așa cum devenise deja o obișnuință, era Tabby, care îi topăia printre picioare.

- Bună ziua, domnule Pritchard, îi zâmbi Grace. Dacă îl căutați pe domnul Evans, se află în spate, la secțiunea de istorie.

Bătrânul se schimonosi la față în timp ce citea etichetele.

- Astea sunt noi.

- Le-am pus acum câteva săptămâni. Domnul Pritchard se încruntă.

- Sper să fie mai eficiente pentru voi decât este pisica asta pentru mine. Aruncă o privire spre Tabby, care își curăța mulțumit labele. Mai degrabă ar prinde un pui de somn decât un șoarece. Drept răspuns, Tabby își dădu cu lăbuța pufoasă peste o ureche și peste față.

- Îmi pare rău să aud asta, spuse Grace. Dar pare foarte atașat de dumneavoastră.

- Asta nu mă ajută cu problema soarecilor. Domnul Pritchard tătăi. Se pare că ați fost destul de ocupată, domnișoară Basset.

Nu se obosi să-l corecteze în privința numelui, în timp ce el privea atent la o reclamă de pe tejghea. Era una dintre sugestiile pe care le făcuse când discuta cu George și spunea: „Luminați perioada stingerii cu o carte bună”.

Se gândea la el adesea, de obicei cu un sentiment de vinovăție pentru că nu citise mai mult din Conte de Monte Cristo. De câte ori încercase, fie fusese prea preocupată ca să se poată concentra, fie prea obosită să rămână trează, sau chiar un pic din ambele. Și rămăsese pe noptiera ei, cu doar câteva pagini din primul capitol parcurse.

Doar că era și lângă o listă cu sarcini care părea că nu avea sfârșit. Era fie la magazin și muncea, fie nota idei de reclamă sau de organizare acasă. Și când, în sfârșit, avea un moment de răgaz, trebuia să doarmă și să o ia de la capăt a doua zi.

- Am auzit că au crescut vânzările aici. Domnul Pritchard își ridică privirea de la reclamă și se uită la ea din spatele nasului acvilin. Credeți că datorită acestor reclame?

Ea ridică din umeri, nefiind sigură dacă domnul Evans ar fi vrut să-i fie divulgate aceste informații.

Domnul Pritchard se apropie de ea, împrăștiind un miros de mentă și de naftalină.

- Vă voi plăti un șiling mai mult pe oră decât câștigați în prezent dacă veniți la Pritchard & Potts.

- Domnule Pritchard.

Domnul Evans apărură în spatele lor.

Înainte ca Grace să poată deschide gura pentru a-l încredința că nu va lucra pentru domnul Pritchard nici pentru o liră sterlină mai mult pe oră, domnul Evans continuă pe un ton neutru.

- Dacă vreți să veniți să vă uitați prin magazinul meu, sunteți bine venit. Simțiți-vă liber chiar să vă anunțați nemulțumirea față de lume și să vă susțineți afirmațiile radicale despre război. Ochii lui albaștri se îngustară în spatele lentilelor

groase ale ochelarilor. Dar dacă vreți să veniți aici să o ademeniți pe domnișoara Bennett, vă voi cere să plecați. Grace simți cum i se face pielea de găină datorită emoției. Unchiul ei n-ar fi apărut-o niciodată astfel. Domnul Pritchard își îndreptă spatele și plescăi din limbă supărat, ceea ce făcu să-i tremure firele albe de păr din vârful capului.

- Ar fi mai de folos într-o librărie de pe Paternoster Row, un loc mult mai prestigios decât Hosier Lane.
- își strâmbă buzele pronunțând ultimul cuvânt.

Cu asta, ieși din magazin pe picioarele lui fusiforme și cu Tabby ținându-se după el.

- Nu aveam de gând să accept, spuse Grace.
- îmi imaginez că nu ai face asta. Domnul Evans își lăsă capul în jos și o privi peste rama ochelarilor. Au trecut deja mai mult de două luni din timpul alocat.

înțelepciunea seacă era unul dintre lucrurile pe care ajunsese să le aprecieze la el în ultima vreme. Ea zâmbi drept răspuns.

- Sunteți sigur că nu veți dori să rămân mai mult?

El își flutură mâna dezaprobat și se îndreptă spre teighea, unde continuă să se uite prin registrul pe care ea îl elaborase cu câteva săptămâni în urmă. încă puțină organizare și urmărirea vânzărilor și a titlurilor populare. El avea tendința să-l consulte des și să comenteze, comparând vânzările zilnice.

Când o plăti, spre sfârșitul acelei săptămâni, ea observă că adăugase cu un șiling mai mult pe oră la salariul ei. O amabilitate pentru care el nu ar fi acceptat mulțumirile, mai degrabă i-ar fi amintit doar de angajamentul ei de șase luni. Fără îndoială, va primi o scrisoare de recomandare minunată. Viv se descurca la fel de bine la Harrods, unde șeful ei îi lăudase capacitatea de a ajuta femeile să-și găsească hainele potrivite pentru a le asorta. Ea și Viv intraseră într-o rutină la întoarcerea acasă de la serviciu, amândouă în jurul orei patru după-amiaza, să se întâlnească în bucătărie pentru a bea un ceai și a discuta despre cum le decursese ziua, uneori în compania doamnei Weatherford, când nu era plecată cu diverse comisioane.

Stăteau împreună într-o după-amiază în timp ce ploaia zgâlțâia ferestrele, cu o liniște confortabilă așternută între ele, când Viv scoase un oftat lung, neașteptat.

- Nu ai chef de ceva distractiv?

Grace își ridică privirea din locul în care privea fascinată picăturile de ploaie ce se adunau una în cealaltă înainte de a se prelinge pe geam.

- Ce să-mi facă chef de ceva distractiv? Viv se uită cu jind

afară.

- Plictiseala.

Lui Grace îi venea să râdă. Numai plictisită nu era de câtă treabă avusese la magazin.

Viv își dădu ochii peste cap.

- Nu te plictisești, știu, dar războiul ăsta e interminabil.

- Dar nu se întâmplă nimic, protestă Grace.

La urma urmei, nu mai fuseseră alarme de raiduri aeriene. Nu fuseseră nici atacuri, nici raționalizare. Erau zvonuri, desigur. Dar vor exista întotdeauna zvonuri, și până acum toate fuseseră nefondate.

- Tocmai. Ochii lui Viv se măriră de exasperare. Credeam că Londra va fi strălucitoare, cu bilete la teatru și nopți târzii la dans.

- Am putea încerca să mergem din nou la cinematograful, propuse Grace ezitant.

Viv o fixă cu o privire morocănoasă, amintindu-și fără îndoială eșecul ultimei încercări. Clădirea era întunecată ca o pelerină a morții, iar de mai multe ori aproape căzuseră, împiedicându-se de peretele despărțitor care forma un coridor ce ducea la casa de bilete. Era atât de întuneric înăuntru, încât de-abia puteau vedea monedele pe care le numărau. Apoi, în drum spre casă, aproape că fuseseră lovite de o mașină ce depășise, în mod evident, limita de viteză nou impusă.

Încercarea de a merge la un teatru fusese, de asemenea, un eșec. Își uitaseră măștile de gaze, care deveniseră o obișnuință în ultimul timp, și fuseseră întoarse din drum. Deși

traseul înapoi spre strada Britton decursese fără evenimente, fuseseră întâmpinate de doamna Weatherford care le ținuse o prelegere despre importanța măștilor de gaze și de ce nu ar fi trebuit să fie uitate încă de la început.

În plus, Grace se săturase să se aventureze pe stradă în timpul perioadei de stingere. Între experiența ei teribilă din prima săptămână, când aproape că fuseseră lovite de mașină la întoarcerea de la cinema, și toate raportările despre jafuri și atacuri în orașul care, mai nou, era acoperit de întuneric, hotărâseră să nu riște să iasă din nou prea târziu. Totuși, Grace ura ideea că Viv era atât de îngrozitor de plictisită. - Au vopsit bordurile cu alb. Viv își netezi reverul sacoului, încă o haină nouă pe care și-o cususe. Făcea cel puțin una la două săptămâni, sau cam așa ceva, nu numai pentru ea, ci și pentru Grace și doamna Weatherford. Și am auzit că gardienii ARP poartă pelerine luminescente acum.

Grace amesteca în ceai, iar depunerile de pe fundul ceștii se ridicară într-un mic vârtej.

- Da, și totuși peste o mie de oameni au fost loviți de mașini, iar docherii cad în apă și se îneacă.

Un licăr de lumină străfulgeră ferestrele. În urmă cu două luni, amândouă ar fi sărit de teamă să nu fie o bombă. Acum, rămaseră pe loc, fără nici o tresărire.

Viv avea dreptate; nu se întâmpla nimic cu războiul - sau mai bine zis, așa cum i se spunea acum, războiul plictisitor.

- Cred că... Viv bătea cu o unghie roșie lucioasă pe buza curbată a ceștii de ceai. Mă gândesc să mă alătur ATS.

Grace scăpă lingurița, care se lovi de partea laterală a ceștii. Serviciul Teritorial Auxiliar era o filială a femeilor din Armata Britanică, care ar fi presupus ca Viv să participe la un program de instruire și, cel mai probabil, ar fi fost repartizată în altă parte decât în Londra.

- De ce ai face asta?

- De ce nu? Viv ridică din umeri. Femeile sunt folosite ca funcționare și comerciante din ce am auzit. Aș face ceva similar cu ceea ce fac acum, dar cel puțin aș ajuta să se termine cu toate astea. Ea își flutură mâinile în aer pentru a reliefa situația actuală. Sunt gata să fac orice să se termine războiul, să putem merge la cinematografe și la dans fără

teama de a fi lovite de mașină în drum spre casă. Și poate să întâlnească un străin chipeș odată ce bărbații se vor întoarce din război, poate chiar să iasă la o întâlnire. Vreau să nu mă mai îngrijor de ideea că am putea fi bombardată sau că se va raționaliza hrana. Vreau ca viața să fie din nou normală.

- Dar îți place la Harrods, protestă Grace.

- Este interesant. Viv își lasă mâinile în poală. Sau cel puțin era, la început.

Acum doar câtorva femei le mai pasă de modă. Cele care încă mai intră în magazin îmi vorbesc doar despre război. Toate sunt îngrijorate pentru bărbații lor care au fost trimiși la război și pentru copiii lor care se află în grija unor străini în provincie. Unele dintre scrisorile pe care le primesc ele sunt îngrozitor de triste. Cei mici vor să vină acasă și promit că vor fi buni, numai să nu mai fie trimiși din nou departe.

Își privește mâinile în poală.

- Vreau doar să se termine totul.

Liniștea casei în acea zi ploioasă fu spulberată brusc de un strigăt înăbușit. Viv și Grace tresăriră și-și aruncară priviri îngrijorate, apoi se ridicară de la masă pentru a vedea ce provocase un astfel de sunet.

Doamna Weatherford era lângă ușa din față, cu o grămadă de plicuri împrăștiate la picioare și cu mâna la gură. Colin stătea în fața ei, cu mânele cămășii albe suflecate pe antebrațe, cu o scrisoare deschisă în mână.

- Ce s-a întâmplat? întrebă Viv.

- Sunteți bine? Grace se repezi la doamna Weatherford.

Aceasta nici măcar nu o recunosc pe Grace, continuând să se uite la Colin cu ochii mari din spatele ochelarilor.

Grace se uită la Colin, care nu se înroși la intrarea lor, pentru prima dată, având o expresie fioroasă, cu privirea fixată asupra scrisorii. Înghiți, iar mărul lui Adam se observă proeminent în interiorul gâtului său subțire.

- În sfârșit, s-a întâmplat.

Le întinse scrisoarea, care avea un antet scris cu litere îngroșate: „Ordinul Serviciului Național (Forțele Armate), 1939” de la Ministerul Muncii și Serviciului Național. Era stampilată cu cerneală albastră data de sâmbătă, \ \ noiembrie, pentru ca el să se prezinte la Centrul Consiliului Medical pentru evaluare.

- Credeam că vei fi considerat rezervă.
Doamna Weatherford își lăsă mâinile în jos și clătină din cap, privind spre ordin cu aparentă neîncredere.

- Au spus doar că vor încerca, mamă, răspunse Colin calm. Nu a existat niciodată vreo garanție. Nu pot rămâne aici în timp ce ceilalți bărbați luptă.
Ochii doamnei Weatherford se îngustară.

- Te-ai oferit voluntar?

- Nu. Întoarce din nou scrisoarea către el și-și încordă maxilarul. Știu că nu vrei să plec, mamă. Și știu că ai încercat să mă ții aici. Dar nu pot să o ignor. Nu o voi face.

Grace îl studie pe Colin în timp ce el și mama lui vorbeau, hârtia din mâinile lui mari și blânde care tremurau ușor, în ciuda modului în care își ținea umerii drepti, hotărât să facă ceea ce era bine, iar inima i se frânse. Bărbați precum Colin nu erau făcuți pentru război.

- Te cheamă de Ziua Armistițiului. Doamna Weatherford își netezi cu mâinile rochia albastră cu flori pe care i-o făcuse Viv. Era un gest pe care Grace îl mai văzuse înainte, când doamna Weatherford se lupta să-și controleze emoțiile. Tatăl tău a murit pentru a face posibilă acea zi, continuă ea. Cum de te-au chemat tocmai atunci, dintre toate zilele?

Vocea îi crescuse în intensitate, cuprinsă de frică și durere.

Grace se apropie din nou de doamna Weatherford, dar femeia o îndepărtă.

- Trebuie să-l sun pe domnul Simons. Mi-a spus că te-a declarat drept angajat esențial. El va putea...

Colin se îndreptă spre mama lui și întinse mâna să o oprească. Doamna Weatherford se liniști în cele din urmă și îl privi cu ochii mari și umezi.

- Voi face ce trebuie, mamă. Își împinse în față pieptul firav. Țara noastră are nevoie de mine.

Grace își simțea gâtul arzând de emoție. Acest tânăr atât de tandru și de bun, care încă mai avea trăsături de adolescent, cu dulceața lui naivă, demonstra o asemenea vitejie. Nu-și putea imagina casa fără el, la fel cum doamna Weatherford nu-și putea imagina viața fără fiul ei. Nu fără cel pe care îl iubea cu o asemenea adorație sau pe care îl privea cu ochii strălucind de mândrie și dragoste.

Bărbia doamnei Weatherford tremura. își strânse buzele, dar continuă să-i tremure, iar ochii îi clipeau rapid.
- Vă rog să mă scuzați, se înecă ea. Eu...
Urcă rapid scările. Ușa dormitorului ei de la al doilea nivel se trânti o clipă mai târziu, iar un bocet ascuțit de durere spulberă liniștea casei.

Colin își lăsă capul în jos, ascunzându-și expresia feței.

Grace îi puse o mână pe mâneca din bumbac moale a cămășii.

- Du-te la ea. Pun ibricul la fiert să fac niște ceai proaspăt.

El dădu din cap fără să o privească și urcă scările cu pași liniștiți și grei, în timp ce Grace o conduse pe Viv înapoi în bucătărie. De îndată ce rămaseră singure, Grace își lipi mâinile de piept, unde simțea o durere surdă.

Colin. Să plece în război.

Mai întâi George. Acum Colin.

Vor pleca oare toți bărbații din Londra în curând? Se uită spre Viv, iar greutatea durerii o copleși. În curând, și Viv va pleca. De parcă i-ar fi auzit gândurile, Viv clătină din cap cu emfază, mișcându-și buclele roșcate în jurul feței.

- Nu ar fi trebuit să spun ce am spus, Grace. Trase puternic aer în piept. Nu mă voi alătura ATS. Nu dacă va pleca și Colin. Viv își încolăci brațele în jurul ei, iar parfumul dulce, floral, al celui mai recent parfum al lui Viv, It's You, le învălui pe amândouă.

- Nu voi pleca, promise Viv. Doamna Weatherford va avea nevoie de noi amândouă acum.

Grace dădău din cap în timp ce îl ținea pe umărul prietenei sale, recunoscătoare

că nu o pierdea și pe Viv, alături de George și Colin, într-

adevăr, ar fi fost prea greu de suportat.

*

În zilele următoare, Colin se preocupă să se asigure că toate erau puse la punct în casă înainte să plece. Anunță imediat la slujba sa de la Pet Kingdom și-și petrecu timpul reparând fiecare scară și balama care scârțâiau. Ajunsese chiar atât de departe, încât să le arate lui Grace și Viv cum să facă reparații

minore în absența lui, în cazul în care s-ar fi defectat vreun robinet sau frigiderul ar fi început să huruie.

Grace se întoarse într-o zi acasă și-l găsi ghemuit lângă o fereastră din salon, aplicând cu grijă o folie într-un fel ingenios, pentru a se asigura că eventualele explozii în urma bombardamentului ar putea împiedica spargerea sticlei. Nu că ar fi fost probabil vreunul în curând.

Viv o avertizase pe Grace că întârzia în acea zi, având de făcut un comision, așa că Grace puse deoparte lista potențialelor reclame pe care le avea în vedere și îngenunche lângă el. Nu se obosi să-l întrebe dacă îl putea ajuta, știind că o va refuza. În schimb, tăie o fâșie de bandă, o umezi pe partea din spate și o lipi pe geam, urmând cu atenție același model.

El o privi, studiind-o o clipă cu ochii lui albaștri tandri, apoi îi aruncă un zâmbet recunoscător.

- Credeam că mama ta nu poate suporta ferestrele cu folie pe

ele. Grace tăie încă o fâșie de bandă.

- Asta vă va ține în siguranță. Colin netezi cu mâna lui mare fâșia pe care o lipise Grace, apăsând toate bulele de aer. Ar trebui să vezi ce le-am făcut florilor ei.

Grace rămase cu gura căscată.

- Doar nu vrei să spui că... ai săpat pentru victorie?

Încă din octombrie, guvernul anunțase nevoia ca straturile de flori să fie distruse și înlocuite cu răsaduri de legume, în încercarea de „a săpa pentru victorie”.

Deși raționalizarea despre care doamna Weatherford fusese convinsă că va veni nu fusese încă pusă în aplicare, apelul pentru o abundență de legume cultivate acasă era un indiciu al anunțului său iminent.

Asta nu însemna însă că doamna Weatherford era gata să-și smulgă trandafirii și zambilele din grădina ei iubită.

Colin dădu încet din cap, studiindu-și cu privirea lucrarea.

- Sunt convins că n-am făcut-o prea bine, dar am citit manualul și am făcut tot posibilul.

Ridică din umeri neajutorat.

- Ai fi putut-o întreba pe Viv, spuse Grace. A locuit la o fermă înainte de a veni aici.

- Tocmai de aceea am făcut-o când ea nu era aici. Colin se ridică în picioare și începu să lucreze la porțiunea superioară a ferestrei. Este atât de aranjată tot timpul, încât nu aș fi putut să o chem în grădină, să zgârme în pământ și să-și distrugă unghiile.

Grace se ridică și i se alătură lui Colin. Capul ei îi ajungea doar până la piept, fiind mult prea scundă pentru a ajunge la ferestrele foarte înalte, până aproape de tavan.

- Și știi că este prea încăpățânată să accepte un refuz. În loc să încerce să lipească ea însăși o fâșie, o tăie și o umezi pe întreaga lungime, apoi i-o întinse lui Colin.

Colin zâmbi larg când luă fâșia.

- Tu ai spus-o, nu eu.

- Mama ta a văzut grădina? Grace scoase de pe rolă o altă

fâșie de hârtie

adezivă.

El clătină din cap.

- S-a alăturat Serviciului de Voluntariat pentru Femei local, și acum este la prima întâlnire. Fără îndoială, vom ști când o va vedea.

Se uită pe fereastră, studiind strada de dedesubt, iar expresia de veselie îi dispăru de pe chip.

- Va avea nevoie de ajutor când eu nu voi mai fi, Grace.

- Voi fi aici, promise ea. El își lăsă capul în jos.

- Nu-mi place că trebuie să o părăsesc. Ce se întâmplă dacă Germania bombardează Londra? Voi trei nu veți fi în siguranță.

Nu că ar fi avut el vreo putere să oprească bombele, dar Grace nu-i spuse asta.

- Avem Andy-ul pe care l-ai îngropat în curtea din spate pentru a ne proteja, precum și ferestrele cu acoperite cu bandă adezivă. Ne-ai făcut chiar și o grădină de legume. Și știi că mama ta este bine aprovizionată cu bunuri.

El își înalță capul și zâmbi.

- Ah, da. Pentru a împiedica hoardele să cumpere din prima tot. Îi făcu cu ochiul lui Grace.

- Exact. Grace își îndreptă privirea spre el. O să fim bine aici, Colin. Vei vedea cu ochii tăi când te vei întoarce și o să-ți organizăm cea mai mare petrecere de bun venit pe care ai văzut-o vreodată.

Zâmbetul pe care îl afișă drept răspuns era atât de dulce, încât lui Grace i se tăie respirația.

- Mi-ar plăcea, răspunse el.

Ușa din față se deschise și se închise, apoi se auzi un zgomot ca și când cineva se descălța de pantofi și agăța în cuier o poșetă și o mască de gaze.

Colin se strâmbă și aruncă o privire spre perete.

- Este mama ta? șopti Grace, iar Colin dădu din cap cu o tresărire. Ar trebui să-i spunem? întrebă Grace.

El clătină din cap atât de hotărât, încât Grace trebui să-și pună mâinile la gură să nu izbucnească în râs.

O ușă se deschise și se închise cu un clic, și amândoi își dădură seama că nu era nevoie să-i spună doamnei Weatherford despre sacrificiul straturilor ei de flori.

Descoperirea fu anunțată sub forma unui țipăt strident.

*
Devastarea straturilor de flori ale doamnei Weatherford și ferestrele acoperite cu bandă adezivă, la care ea se referise ca fiind „inestetice”, nu erau nici pe departe cea mai mare pierdere a lor. Aceasta veni sub forma plecării lui Colin.

În dimineața Zilei Armistițiului, Colin plecă la examenul medical. Două zile mai târziu, primi ordin să se prezinte la datorie.

Totul se desfășura mult prea repede și avură un șoc în ziua plecării lui Colin.

El acceptă mai întâi o îmbrățișare din partea lui Viv, care abia putu să schițeze un zâmbet de rămas-bun.

Apoi, o îmbrățișă pe Grace.

- Te rog să ai grijă de mama, șopti el.

Grace, care își ținea capul pe pieptul lui, încuviință.

- îți promit.

Când, în cele din urmă, își luă rămas-bun de la doamna Weatherford, ochii i se umplură de lacrimi. Clipi, scoase un suspin puternic și ieși repede din casă, ținându-și spatele nefiresc de drept. Mama lui dorise să-l însoțească, desigur, dar, în cele din urmă, Colin îi spusese că trebuia să o facă singur. Ușa se închise în spatele lui, iar casa deveni neobișnuit de tăcută, ca și când deja îi plângea pierderea. Doamna Weatherford se duse la fereastra din față a salonului și îl privi cum mergea de-a lungul străzii.

Nu părăsi acel loc pentru restul zilei, de parcă îl putea vedea în continuare îndepărtându-se, continuând să-și ia rămas-bun. Cu doar câteva zile înainte, războiul era o adevărată plictiseală - o acumulare de nimic. Cu toate acestea, acum, realitatea sa îi lovise acolo unde stârnea cel mai mult rău.

Deja sacrificiul fusese mare. Și totuși, era doar începutul a mult mai multor evenimente care urmau să vină

.Capitolul 8

În ciuda dispariției mai multor tineri de pe străzile Londrei, clienții continuau să frecventeze librăria Primrose Hill. Gospodinele, în căutarea unui nou roman, bărbații în vârstă analizând, cu expresii inteligente, rafturile cu cărți politice, bărbații și femeile prea tineri pentru război sau cei prea bătrâni pentru a fi trimiși în provincie pentru siguranță, toți ocupau magazinul și Grace, care era foarte încântată să-și ocupe timpul ajutându-i cu alegerea cărților. Mai mult, ea descoperi că, odată ajunși în magazinul nou organizat, clienții rămâneau de două ori mai mult timp și cumpărau de trei ori mai multe cărți decât înainte.

Diferența era că puteau găsi ceea ce căutau. Toți, cu excepția unui profesor pensionar, care se plângea de rafturile excesiv de curate, remarcând că le lipsea autenticitatea haosului

întâmplător al sistemului anterior de clasificare. Aprecierea lui evidentă pentru fosta stare a librăriei aduse un zâmbet pe buzele lui Grace, când își aminti și de afecțiunea lui George pentru vechiul magazin prăfuit.

Ea chiar reușise să-l convingă pe domnul Evans să se înscrie în sistemul cu vouchere Book National. Era o oportunitate minunată de publicitate în care cineva putea achiziționa un voucher-cadou, iar destinatarul îl putea folosi pentru a lua orice carte la alegere. Grace aflase despre ingeniosul sistem în timpul unei vizite la Foyle's, librăria cu șase etaje care promova cărți la mâna a doua și avea invitați celebri la ceai. Odată ce văzuse voucherele acolo, își dăduse seama că erau promovate peste tot, ceea ce puneă magazinul domnului Evans într-un mare dezavantaj.

Ținând cont că se apropia Crăciunul, vânduseră câteva zeci în prima zi în care Grace afișase anunțul că aveau vouchere pentru cărți.

- Ai avut dreptate, domnișoară Bennett, recunosc domnul Evans pe un ton rezervat, după ce clientul pe care îl înregistrase plecase. A fost o idee minunată pe care ai avut-o cu tichetele pentru cărți.

Ea îi răspunse cu un zâmbet la obiceicul lui de a le numi tichete, mai degrabă decât vouchere.

- Mă bucur că au atât de mare succes. Legă un șnur la jumătatea unui șervețel argintiu împăturit și trase de el pentru a obține o minge decorativă, perfectă pentru noul decor de iarnă pe care îl crease în vitrină.

- Mai este puțin și se încheie luna decembrie. El notă ceva în carnetelul pe care Grace îl ținea pe lângă registrul propriu-zis, marcând vânzările cu aceeași eficiență cu care începuse ea. Când termină, așeză creionul - unul întreg, pe care nu trebuia să-l țină între buricele degetelor - cu grijă alături și aruncă o bucată de hârtie în coșul de gunoi de lângă teșghea.

- Sper ca 1940 să aducă sfârșitul războiului. Ea făcu o altă decorațiune din șervețel argintiu. Încă una și va avea tot ce-i trebuia.

- Au trecut două treimi din cele șase luni cât trebuie să stai aici. El studie carnetelul înainte de a-l închide.

- Așa e. Ea îl privi, dar chipul îi era impasibil.

El deschise gura, de parcă ar fi vrut să mai spună ceva, când un bărbat înalt, zvelt, cu mustață deasă, intră în magazin și se auzi sunetul clopoțelului.

Domnul Evans răsuflă ușurat.

- Bună ziua, domnule Stokes. A avut loc vreo infracțiune?

Numele bărbatului îi era familiar, dar Grace nu știa de unde să-l ia.

- Nu sunt în timpul serviciului.

În tonul lui se simțea o autoritate care lui Grace îi amintea de ceva, și imediat își dădu seama. Domnul Stokes era gardianul local ARP.

- Mărturisesc că a fost destul de plictisitor în ultimul timp. Domnul Stokes analiză rafturile cu cărți, încruntându-și sprâncenele. Fruntea îi era brăzdată de riduri, indicând că era o expresie pe care o afișa adesea. Mi-ar prinde bine o carte pentru a trece mai ușor noaptea. Partenerul meu este un tinereț și nu-i prea place să converseze. Te-ai fi gândit că de sărbătorile de Crăciun vor fi mai multe lumini vizibile, dar.. nimic.

Colțurile buzelor i se lăsară în jos, părând dezamăgit de faptul că nu avea mai multe ocazii de muștrare.

- Poate un roman polițist interesant? Domnul Evans îi făcu semn bărbatului să-l urmeze.

Aici excela domnul Evans. Iar Grace eșua. Se concentrase atât de mult pe amenajarea magazinului, încât nu avusese timp să citească marfa, nu în măsura de a recomanda o carte. Asta intenționase să-i spună domnul Evans când menționase că perioada ei de angajare la librăria Primrose Hill avea să se încheie în curând?

Nu mai avu ocazia să afle. Restul după-amiezii librăria fu incredibil de aglomerată, iar domnul Evans nu mai deschise din nou discuția.

Întrucât se apropia Anul Nou, ea își propusese să se apuce să citească din cărțile pe care le vindeau. Atunci, poate că ar

putea să ofere, în sfârșit, sfaturi potrivite, mai degrabă decât să sugereze cărți bazate pe ceea ce părea la modă.

Crăciunul era o ocazie solemnă fără Colin. Doamna Weatherford organizase masa festivă ținând cont de raționalizarea iminentă, despre care se zvonea că va începe în ianuarie. Găsise un curcan mărișor pentru a-l prepara la cină, alături de păstârnac, cartofi și varză de Bruxelles.

Schimbaseră cadouri în încercarea de a înveseli atmosfera apăsătoare, deși nu ajutase decât în mică măsură. Casa nu era aceeași fără bunătatea lui Colin, care o făcea să radieze de căldură sufletească.

Grace le oferise doamnei Weatherford vouchere pentru cărți - chiar erau niște cadouri practice - și o pălărie nouă la modă lui Viv, care le făcuse rochii noi doamnei Weatherford și lui Grace. Doamna Weatherford le cumpăraseră ambelor fete câte o geantă de mână potrivită pentru măștile de gaze.

Arătau ciudat, cu fundul rotunjit, să aibă loc tubul, și un buzunar unde să se potrivească botul măștii. Gentile de mână erau moderne, din piele neagră, cu capse aurii deasupra. Cu siguranță, o geantă de mână pe care orice doamnă ar fi purtat-o cu mândrie.

- Ca să nu le mai lăsați acasă când mergeți în oraș.

Doamna Weatherford făcuse această afirmație pe un ton definitiv, pentru a le transmite că nu va mai accepta scuze pentru a-și lăsa măștile acasă de acum înainte.

Nu numai că sărbătorile de Crăciun nu aduseră sfârșitul războiului, așa cum prezisese mulți în mod optimist, dar veni și temuta raționalizare alimentară. Limita la slănină, unt și zahăr făcea și mai amară una dintre cele mai reci ierni din Londra.

Fiecare locuitor al Angliei, inclusiv regele și regina, primea un carnetel cu timbre pentru a limita cantitatea de bunuri raționalizate pe care le putea cumpăra.

Cumva, chiar și cu toată provizia de zahăr a doamnei Weatherford, pe care îl ținuse sub cheie în lunile anterioare, Grace și Viv găseau recipientul pentru zahăr adeseori gol. În acea lume cenușie și plictisitoare, Grace descoperi o rază neașteptată de soare.

într-o după-amiază deosebit de înghețată, după ce i se dăduse drumul mai devreme de la librăria Primrose Hill, se trezi în situația foarte rară de a avea timp liber. Și știa exact cum să îl petreacă. Își făcu o ceașcă de ceai, se ghemui pe scaunul Morris cu o pătură groasă peste picioare și-și puse Contele de Monte Cristo în poală.

Își trecu degetele peste coperta uzată și se gândi la George Anderson. Nu numai la el, ci la toți bărbații care fuseseră recrutați.

Oare unde erau acum? Și ei aveau o existență plictisitoare? Spera să fie așa. Mai bine să fii plictisit decât în pericol. Încet, deschise cartea, observând că nu-i părai cotorul, de parcă ar fi fost uns datorită vârstei, și începu să citească. Ceea ce descoperi înăuntrul ei nu semăna deloc cu textele pe care le citise la școală, care ofereau explicații seci de matematică sau structuri de propoziții defalcate și formarea cuvintelor. Nu, această carte o prinse în îmbrățișarea ei și nu-i mai dădu drumul.

Ceea ce începuse ca o acuzație devenise trădare, înainte de a se transforma în cea mai mare trădare. Cuvânt după cuvânt, pagină după pagină, era atrasă tot mai adânc într-o lume pe care nu o mai experimentase niciodată și intră în pielea persoanei care nu fusese niciodată.

Se implicase atât de puternic emoțional în poveste, iar ochii îi alunecau din ce în ce mai repede pe pagină pentru a devora fiecare cuvânt, disperată să știe ce se va întâmpla cu Edmond...

- Grace? Vocea doamnei Weatherford întrerupse povestea, risipind scena care se desfășura în mintea lui Grace.

Ea tresări și-și ridică privirea spre doamna Weatherford.

- Cina este aproape gata. Femeia se uită în jur și se repezi la fereastră. Nu ai tras draperiile. Sunt sigură că domnul Stokes ne va atrage atenția mai târziu.

Grace se uită în jur, pentru moment simțindu-se foarte confuză. Se făcuse destul de întuneric. Își aminti că observase asta la un moment dat și intenționase să aprindă lumina, dar atunci fusese momentul în care Mercedes și Edmond aveau petrecerea de logodnă și începuseră cu adevărat să se desfășoare evenimentele infame.

O lumină se aprinse, inundând pagina cărții sub privirea lui Grace, și literele negre deveniră mult mai vizibile.

- Ce citești?

Doamna Weatherford își îndreptă fața spre copertă în timp ce se apropia.

- Conte de Monte Cristo. Grace simți cum i se încălziră obrazii. Este cartea pe care mi-a lăsat-o domnul Anderson înainte de a fi mobilizat.

Ochii doamnei Weatherford se micșorară.

- Este și una dintre cărțile preferate ale lui Colin.
- Ați mai primit vești de el? întrebă Grace.

Doamna Weatherford se plimbă fără țință prin cameră, aranjând un teanc impecabil de reviste și umflând niște perne care nu ar fi putut deveni mai pufoase.

- Nu, dar mă aștept să primesc în curând. Știi cum îi antrenează pe tineri foarte temeinic înainte... Vocea i se stinse. Înainte de a fi trimiși în luptă.

Cuvintele atârnav nespuse în aer, precum și implicația pericolului.

- Dacă doriți să o citiți când o termin, o puteți împrumuta, îi propuse Grace, încercând să schimbe subiectul.
- Mulțumesc, dar am un roman minunat de Jane Austen, pe care l-am luat cu unul dintre cupoanele de carte pe care mi le-ai dat. Încă nu am citit Emma.

Își făcu de lucru cu draperiile, asigurându-se că erau bine trase.

- Și sunt destul de ocupată cu celelalte femei din WVS⁶, desigur. Acum, vino înainte să se răcească cina.

Serviciul de Voluntariat pentru Femei îi făcea doamnei Weatherford un mare bine în absența lui Colin. Nu numai că o ținea ocupată să nu frece podelele casei cu fenol până le-ar fi albit, dar se afla și în compania altor mame aflate într-o situație similară, ai căror fii erau și ei în război.

Grace puse ascultătoare cartea deoparte și se duse la bucătărie, unde mâncau. Zona oficială de luat masa părea mult prea spațioasă fără Colin, care să stea vizavi de mama lui.

Viv îi zâmbi lui Grace când intră în cameră.

- Credeam că vrei să sari peste ceaiul de azi, având în vedere cât de absorbită erai în lectura cărții de la George.

Era ca și când Grace intrase total într-o altă lume, iar acum își găsea drumul înapoi în realitate. Râse, simțindu-se oarecum jenată.

- Îmi pare rău că nu te-am auzit intrând. Nici măcar nu am observat că s-a întunecat.

Totuși, chiar în timp ce vorbeau în timpul cinei și mâncau din puiul fraged pe care doamna Weatherford îl pregătise, Grace se trezi gândindu-se din nou la Edmond Dantes. Mai mult decât atât, își amintea experiențele lui cu aceeași intensitate ca și când ea însăși le-ar fi trăit, mai degrabă decât personajul din carte.

Cu siguranță la asta se referise George atunci când descrisese ce simțea în legătură cu cititul. Acum înțelegea.

În noaptea aceea rămase trează, sub pătură, cu o lanternă pentru a-i lumina paginile, reintrând în povestea lui Edmond. După fiecare capitol, își jura în sinea ei că era ultimul, până când i se închiseră ochii în cele din urmă, imaginile din minte amestecându-se cu cele din visele ei.

A doua zi dimineată se trezi tresărind, cu ochii încețoșați și destul de târziu. După o ceașcă de ceai, care constată că era neîndulcit, și o înghițitură de pâine prăjită pe care abia se întrezărea puțin unt, Grace înfruntă frigul aspru pentru a se îndrepta spre librăria Primrose Hill.

Drumul, care părea atât de scurt și de plăcut vara și toamna, devenise istovitor în timpul iernii. Vântul o împingea, făcându-i deplasarea cu atât mai dificilă cu cât frigul și umezeala îi intrau adânc în oase.

Era aproape de gara Farringdon, retrăind pierdută ceea ce citise în Conte de Monte Cristo, când un hohot de râs de pe o stradă laterală îi atrase atenția. Doi copii înfruntau vremea îngrozitoare și alergau înainte și înapoi în ceea ce părea a fi un joc de-a prinselea, cu obraji roșii mușcați de vânt și scoțând aburi din gură în timp ce râdeau.

Altădată, astfel de chicoteli erau omniprezente, amestecându-se cu vuietul traficului și cu sporovăiala trecătorilor.

Nu toate mamele își trimiseseră copiii în provincie, desigur, dar cele mai multe o făcuseră, așa că rămăseseră foarte puțini.

Și totuși, copiii care se jucau nu erau singurii pe care îi văzu în dimineața aceea, în timp ce își continua drumul spre librărie, dădu peste câteva fetițe șușotind și jucându-se cu un cărucior de jucărie în care își țineau păpușile. Se întorceau copiii?

Încurajată de posibilitatea ca acest lucru să însemne sfârșitul războiului, Grace se năpusti în magazin și i se adresă imediat domnului Evans.

- Ați văzut copiii? Se pare că se întorc.

Domnul Evans dădu din mâini cu emfază, aproape răsturnând un borcan cu creioane ascuțite.

- Închide ușa, domnișoară Bennett. E un frig de îngheață pietrele.

Grace făcu ceea ce îi ceruse, împingând ușa și împiedicând să intre suflarea înghețată a unei rafale de vânt. Odată ce blocă intrarea frigului, căldura din magazin îi produse lui Grace furnicături în obraji și în mâini, făcând-o să moară de cald așa cum era înfăolită în hainele de iarnă.

- Copiii se întorc de la Crăciun. Domnul Evans își îndreptă privirea spre o notiță din registru. Ce scrie aici? El întoarse caietul spre ea.

Ea privi spre scrisul lui tremurat și ignoră durerea de cap cauzată de lipsa de somn.

- Scrie cinci exemplare.

El mormăi în semn de recunoștință și scrisese ceva lângă notiță.

- Nu știu cum reușești să-mi descifrezi scrisul mai bine decât mine.

- Cred că ar trebui să comandăm cărți pentru copii și să organizăm o nouă secțiune. Grace își așază geanta pe tejghea cu o bufnitură, greutatea ei fiind considerabilă din cauza măștii de gaze și a cărții.

- Pun pariu că vor fi toți trimiși înapoi, acum că a trecut Crăciunul. Domnul Evans își ridică sprâncenele stufoase în timp ce scria, de parcă asta îl făcea să vadă mai bine.

- O mică secțiune atunci. Grace își desfăcu haina și-și scoase fularul de la gât în

timp ce se uita prin magazin, imaginându-și unde s-ar fi potrivit un spațiu pentru cărțile pentru copii. Fusese amenajată o masă centrală pentru cea mai nouă carte la modă: Ce vrea Hitler? Coperta cenușie cu o bandă portocalie care atrăgea atenția promitea să pătrundă adânc în dosarul lui Hitler, Mein Kampf, pentru a oferi o perspectivă internă asupra motivelor care duseseră la deciziile lui Hitler și a ceea ce ar putea face în viitor. Era o publicație atroce în opinia lui Grace, dar societatea avea opinii diferite și oamenii doreau să afle mai multe. Poate că era adevărată afirmația doamnei Weatherford că a cunoaște era, într-adevăr, cel mai bun mod de a combate frica. Grace indică masa rezervată pentru cartea despre Hitler.

- Aici. Spațiul ar fi mai bine folosit pentru o secțiune destinată copiilor.

Domnul Evans scoase un mormăit, pe care ea îl luă ca pe un fel de acord. Sau cel puțin, nu era un „nu”.

Se apucă de treabă în acea după-amiază, pregătind o listă de cărți pentru Simpkin Marshalls pentru săptămâna respectivă. Distribuitorul en gross de cărți se afla pe Paternoster Row și avea un talent extraordinar de a livra prompt marfa din depozitul său foarte bine aprovizionat.

Totuși, dincolo de toate acestea, nu putu să-și alunge Contele de Monte Cristo din minte. Edmond tocmai se târa prin tunel spre celula abatelui.

Ce va găsi acolo? Dacă erau prinși? Simplul gând îi făcu pulsul să crească.

După ce comandă mai multe cărți noi pentru copii, scoase cartea groasă din geantă și se furișă între două rafturi mari, în partea din spate a magazinului. Imediat reîntră în poveste, iar ceața epuizării din creierul ei dispăru ca prin farmec.

- Domnișoară Bennett.

Vocea domnului Evans trecu prin zidul de piatră al celei și o aduse imediat înapoi în mijlocul librăriei.

Sări imediat și închise cartea, regretând imediat că nu reținuse mai întâi numărul paginii la care rămăsese. Niciodată în tot timpul petrecut în magazinul unchiului ei nu-și luase nici măcar un moment de

respiro de la sarcinile ei. Se întoarse încet spre domnul Evans, cu un sentiment de vinovăție. Sprâncenele lui stufoase se încruntară în timp ce se apleca să studieze titlul de pe cotor.

- Citești Contele de Monte Cristo? Ea confirmă, dând din cap.

- Da, eu... îi stătea pe limbă să spună o justificare, dar se opri. Nimic nu putea scuza ceea ce făcuse. Îmi pare rău. Colțurile gurii lui se ridicară.

- Văd că ai urmat recomandarea domnului Anderson. Dădu din cap spre carte. Continuă, domnișoară Bennett. Mă aștept că, dacă v-a captivat atât de tare, putem anticipa vânzarea câtorva exemplare pe baza recomandării dumneavoastră. Grace își simți umerii tensionați relaxându-se.

- O să comand mai multe de la Simpkin Marshalls.

- Așa să faci. El își luă o scamă galbenă de pe jacheta de tweed. Și poate ai vrea să o iei în considerare și pe Jane Austen pentru următoarea lectură. Femeilor par să le placă personajele din romanele ei.

Stărnindu-i curiozitatea, Grace își propuse în gând să cumpere una dintre cărțile domnișoarei Austen. Poate Emma. Doamnei Weatherford părea să-i placă.

- Mă bucur să văd că ai devenit o cititoare în timpul petrecut aici. Domnul Evans își scoase ochelarii pentru a-i examina. Fără efectul de mărire al lentilelor, ochii lui păreau destul de mici. Chiar dacă mai ai doar o lună din contract. Mai era cu adevărat doar o lună? Cum de trecuse atât de repede chiar și un Crăciun atât de trist?

Grace dădu din cap, neștiind ce să spună, și își dădu seama cu întârziere că, cel mai probabil, el nu o putea vedea.

Domnul Evans scoase o batistă, își șterse lentilele, apoi își puse la loc ochelarii și clipi ca o bufniță.

- Nu te-ai atașat de librăria Primrose Hill, nu-i așa?

Întrebarea o luă prin surprindere, însă nu la fel de mult precum conștientizarea imediată a faptului că, într-adevăr, se atașase. Îi plăcea felul în care clienții își puteau găsi cu ușurință cărțile în noul magazin organizat, îi plăceau copertele de cărți și cât de creativi erau unii editori cu aspectul cărților. Chiar savura mirosul de praf care persista în

magazin, indiferent de cât de des îl curăța, și ajunsese să-l aprecieze pe domnul Evans, umorul lui sec și toate acestea. Înainte ca ea să poată formula un răspuns, clopoțelul sună anunțând un client.

- Evans? Vocea domnului Pritchard se auzi din fața magazinului. Ești aici?

Domnul Evans își dădu ochii peste cap și se îndepărtă pentru a-l saluta pe bărbatul despre care Grace nu putea spune niciodată dacă îi era prieten sau dușman.

- Bună ziua, Pritchard.

- Ai încercat recent peștele cu cartofi prăjiți de la Warrington's? întrebă domnul Pritchard. Tocmai mi-am luat și este groaznic. Este o rușine ce s-a întâmplat cu Londra, de nu mai găsești nici măcar pește cu cartofi prăjiți cu un gust decent. Știu că nu mai au același untdelemn în care să îi prăjească, dar după coada la care am stat și prețul pe care l-am plătit...

Bărbații continuau să discute despre felul în care raționalizarea le afectase bucuria de a mânca și cum margarina nu putea înlocui niciodată untul. În timp ce făceau asta, Grace se confruntă cu conștientizarea sumbră că în curând nu va mai fi angajată la librărie.

După cât visase să fie alături de Viv la Harrods, printre hainele colorate, elegante și aerul aromat de parfumuri scumpe, nu se gândise niciodată cât de mult se bucura cu adevărat de actuala ei poziție.

I se făcu un ghem în stomac și strânse cartea de la George și mai tare, de parcă ar

fi putut cumva să o ajute să-i împiedice emoțiile care deveneau din ce în ce mai puternice.

În doar o lună, avea să primească scrisoarea de recomandare, iar contractul ei la librăria Primrose Hill se va încheia.

Domnul Evans îi spusese de la început să nu se atașeze. Deși nu intenționase să o facă, cumva o făcuse. Și acum, nu voia să se termine.

**Women's Voluntary Service -
Serviciul de Voluntariat pentru
Femei, creat în iunie 1938 pentru a**

pregăti femeile pentru activitatea de apărare civil

ăCapitolul 9

Grace nu reușea să-și alunge starea de melancolie la ideea de a nu mai lucra pentru librăria Primrose Hill. Cu toate acestea, în cele trei săptămâni care urmau, nu-și găsi curajul de a vorbi cu domnul Evans despre posibilitatea de a rămâne. Mai ales că el insistase ca ea să nu se atașeze.

Cu toate acestea, termină de citit Contele de Monte Cristo și, fiind atât de încântată de acel roman, nu se putu abține să-l recomande și clienților. Atât de mult, încât fu nevoită să comande de cinci ori mai multe exemplare decât aveau pe stoc, aspect pe care domnul Evans îl comentase cu entuziasm. Abia așteptase să ajungă la ultima pagină pentru a afla dacă Edmond se răzbunase și dacă viața lui devenise, în sfârșit, fericită. Dar, oricât de mult îi plăcuse să citească povestea, nimeni nu o pregătise pentru finalul dulce-amăru. Nimeni nu-i spusese că va rămâne atât de devastată după ce va termina de citit cartea. Era ca și când și-ar fi luat la revedere de la un prieten apropiat. Când îi spusese asta domnului Evans, el pur și simplu zâmbise și îi recomandase să încerce o altă carte. Și astfel, se consolase cu Emma, care era un mod de distragere a atenției absolut minunat.

Cu toate acestea, Grace nu putu să nu observe că, în ultimul timp, Viv era neatentă și distrată. Devenise mai evident în timp ce-și lua împreună ceaiul de după-amiază în bucătăria însoțită, decorată cu galben și alb. Mai întâi, Viv uită să aprindă aragazul, astfel încât apa din ceainic nu se încălzi, apoi aduse ceaiul fără cești.

Toate acestea nu-i stăteau în obicei lui Viv, căreia îi plăcea să facă din orice eveniment un motiv de sărbătoare, chiar și din ceva atât de obișnuit precum ceaiul de după-amiază.

Grace luă rapid două cani și-și studie prietena, în timp ce Viv turna lichidul aburind din ibric în ceainic.

- Ceva te apasă, spuse Grace. Ce este?

Viv se așeză pe scaunul din față și oftă. Privirea ei se plimba peste grădina golașă de afară, unde eforturile lui Colin de a

planta pentru „săpați pentru victorie” fuseseră înfrânate de brutalitatea iernii. O movilă se ridica din mijlocul straturilor de flori uscate unde era îngropat Andy. În mod normal, o grădină s-ar fi aflat în repaus de iarnă, dar acum nu mai era decât pământ sterp, dezgolit, care oferea o imagine dezolantă.

- Simți vreodată că nu faci suficient?

Viv luă o înghițitură de ceai și lăsă o jumătate de lună roșie de ruj pe marginea ceștii.

Grace își puse mâinile în jurul ceștii calde de ceai. Ultima săptămână fusese suficient de rece încât să se depună pe jos un amestec de zăpadă și gheață. Deși bucătăria era cea mai caldă cameră din casă, mâinile lui Grace nu păreau niciodată să fie complet încălzite.

- Războiul va ține la nesfârșit dacă nu facem nimic. Ochii mari și căprui ai lui Viv erau îngrijorați.

Orice intenționa să spună, știa că lui Grace nu-i va plăcea.

Grace simți cum i se strânge stomacul din cauza nervozității.

- Ce ai de gând să faci?

Gura lui Viv se strâmbă ușor, indicând că își mușca buza pe interior, confirmarea că era într-adevăr anxioasă.

- Nu mai pot continua așa. Știi că n-am fost niciodată genul care să stea și să aștepte să se întâmple lucruri.

Grace își lăsă deoparte ceașca de ceai. Ea chiar știa asta. Viv se aruncase întotdeauna cu capul înainte în viață, pregătită pentru orice situație cu care s-ar fi putut confrunța.

- ATS? presupuse Grace. Viv dădu din cap afirmativ.

- Uniformele sunt groaznice, știu, dar această activitate se potrivește cu calitățile mele. Și este mult mai bine decât să faci parte din Fetele-fermier.

Fetele-fermier făceau parte din Forțele Agricole ale Femeilor (Women's Land Army), un grup de femei care ajutau cu recoltele. Deși serviciul era pe bază de voluntariat, nu însemna că nu s-ar fi făcut presiuni asupra lui Viv să li se

alături dacă s-ar fi aflat ceva din trecutul ei la ferma părinților.

Auzise despre părinții ei o singură dată de când ajunseseră la Londra. În scrisoare, mama ei își exprimase nemulțumirea față de plecarea bruscă a lui Viv și îi spusese să nu se deranjeze să se întoarcă. Viv pusese scrisoarea deoparte indiferentă, făcând o glumă, dar Grace știa că o afectase profund.

- Ai fi foarte potrivită pentru Fetele-fermier, protestă Grace în timp ce-i zâmbea. Viv deschise gura, mimând o ofensă

exagerată.

- Ești atât de crudă, Grace Bennett. O împunse pe Grace în degetul mare de la picior cu degetul ei, prefăcându-se că o înghiontește. Ai putea veni cu mine, știi.

Sprâncenele roscate ale lui Viv erau frumos arcuite, pensate perfect în fiecare zi. Acum le ridicase sub formă de invitație.

- Imaginează-ți, noi două făcând parte din ATS, plângându-ne de acele oribile uniforme maro care ne fac fundurile să arate lungi și dreptunghiulare, sacrificându-ne tinerețea și gustul pentru modă pentru a ajuta să protejăm Anglia.

- Ei bine, când o prezinți așa..., spuse Grace, râzând.

În ciuda veseliei ei, știa că ar fi trebuit să facă ceva pentru țara ei. Bărbații erau mobilizați, mamele își sacrificaseră copiii trimițându-i în provincie pentru a fi în siguranță, străinii aveau grijă de acei copii, femeile făceau voluntariat. Și ea ce făcea? Nimic.

- Vino cu mine, Duckie. Viv îi făcu cu ochiul, apelând la puterea ei de seducție. Putem face asta împreună.

Grace simți o strângere de inimă, gândindu-se ce ar însemna să se înscrie în ATS, în afară de datoria de a-și ajuta țara, desigur. Ar trebui să lase în urmă

librăria Primrose Hill și dezamăgirea de a nu mai lucra acolo. Nu ar trebui să lucreze la Harrods fără Viv. Cel mai bun lucru ar fi că s-ar afla în continuare alături de prietena ei, așa cum fusesse mereu de când erau copii.

Dar ar fi însemnat, de asemenea, și să o părăsească pe doamna Weatherford.

WVS îi oferea prietenei mamei sale atât de multă consolare, încât firul vieții doamnei Weatherford începea să se descâlcească. Doamna Weatherford prefera să fie în control, dar trebuia să asculte de cea care conducea filiala locală a WVS, care nu intenționa să renunțe la rolul de lider. În schimb, doamna Weatherford își transferase nevoia de control asupra gospodăriei.

Mirosul de smoală pe care îl avea săpunul cu fenol pătrundea în fiecare suprafață și obiect, fiindcă le spăla zilnic aproape pe toate. Prosoapele erau așezate exact pe mijlocul rafturilor, cutiile de mâncare erau aliniate cu etichetele orientate în afară, ca niște rânduri de soldați, și chiar și ceștile de ceai erau așezate cu mânerele îndreptate în aceeași direcție. îi promisese lui Colin că va avea grijă de doamna Weatherford. Dacă ar fi plecat și ea, aceasta nu ar mai fi avut pe nimeni.

Grace clătină din cap.

- Nu pot.

- Doamna Weatherford, ghici Viv.

Grace privi ceaiul, abia distingând fundul căni în lichidul

întunecat.

- Nu o pot lăsa singură aici. Și știi că nu am fost niciodată atât de curajoasă ca tine. Nu sunt potrivită pentru ATS sau pentru oricare dintre celelalte servicii.

- Ești mai curajoasă decât crezi.

Viv își duse la gură ceașca de ceai cu urme roșii de buze și sorbi o mică înghițitură.

Ajunsesse din nou în acel punct - sentimentul de vinovăție.

Viv nu intenționase să-i provoace o astfel de reacție, dar

Grace știa că nu făcea

suficient în lupta împotriva războiului. Și, cu cât și-ar fi adus

mai mulți contribuția, cu atât s-ar fi terminat mai repede.

Un fir de abur se ridică spre fața lui Viv în timp ce își lăsa jos ceașca.

- înțeleg, Grace. În plus, imaginează-ți că vei avea toată camera doar pentru tine și vei putea ține lumina aprinsă toată noaptea să citești, în loc să cumperi tot timpul lanterne noi. Grace râse la această remarcă. Bateriile nr. 8 erau aproape imposibil de găsit. Era mult mai ușor să cumperi o lanternă nouă decât să găsești baterii pentru ea. După ce Viv mărturisise că se plictisea îngrozitor, Grace își dedicase după-amiezile și serile prietenei ei. Ieșeau la ceai sau la cafea, la cinematograful sau la cumpărături în timpul zilei, iar seara ascultau programul la radio.

Dar chiar și în timp ce asculta transmisiunile radio, mintea lui Grace zbura mereu înapoi la cartea pe care o citea în acel moment. Stătea până noaptea târziu sub pătură cu cel mai nou roman.

Domnul Evans avusese dreptate. Grace o iubea pe Jane Austen, iar acum studia întreaga colecție a autoarei.

- Nu va fi la fel aici fără tine, spuse Grace.

Viv se întinse peste masă și o luă de mână pe Grace.

- Mă voi întoarce aici de fiecare dată când voi avea permisie.

- Dar părinții tăi?

- Sunt sigură că nu vor fi de acord. Viv își dădu ochii peste cap și își trase mâna înapoi spre ceașca de ceai. Mi-au spus deja că nu trebuie să mă deranjez să mă întorc acasă și nu o voi face. Aș prefera să vin aici să te văd pe tine decât să mi se țină permanent prelegeri despre cât de multe dezamăgiri le-am adus.

- Cei de la ATS vor fi norocoși să te aibă printre ei. Grace se așeză pe scaun și își privi prietena într-o lumină nouă, plină de mândrie. Ai fost întotdeauna atât de curajoasă.

Viv primi cu modestie aceste laude și sorbi din ceai.

- Îmi pare rău că nu vom lucra împreună la Harrods. Mă voi asigura să îți pun o vorbă bună înainte de a pleca. Nu ar fi minunat să primești postul meu?

Grace dădu din cap și afișă, din punctul ei de vedere, un zâmbet convingător. Nu voia să lucreze la Harrods. În nici un caz fără Viv.

Mai mult ca oricând, Grace știa, fără nici un dubiu, că voia să-și continue activitatea la librărie. Acum nu trebuia decât să-l convingă pe domnul Evans.

Când Grace intră în librăria Primrose Hill a doua zi dimineată, găsi o cutie mare așezată pe teighea. Domnul Evans o întâmpină în timp ce ridica un teanc de cărți din adâncurile ei și le puse alături, într-un teanc îngrijit.

Cât timp îi luă lui Grace să-și ducă lucrurile în camera din spate și să se întoarcă în față, el aproape că scosese întreg conținutul.

- Este noul transport de la Simpkin's?

Își păstră tonul blând, dar starea de nervozitate o făcea să se simtă ca și când se zvârcolea în interiorul ei.

El dădu din cap și mai scoase încă trei cărți.

Grace își simțea nervii atât de întinși, încât abia mai putea respira.

- A rămas mai puțin de o săptămână din contractul meu aici.

- Deja lucrez la scrisoarea ta de recomandare, spuse el cu un aer aspru. Nu trebuie să-ți faci griji în această privință.

Se simțea devastată din cauza dezamăgirii. Faptul că el pregătea scrisoarea făcea ca totul să fie mult mai palpabil, mai real.

Prea real.

Înainte ca ea să încerce o abordare diferită, el băgă mâna în cutie și scoase o carte acoperită cu pânză. O puse pe teighea cu evlavie și scoase cu atenție pânza.

Cartea era murdară. Murdăria lăsase urme maronii pe coperta aurie și o pată de culoare ruginie ajunsese de pe coperta uzată și pe paginile de dedesubt. Grace își înclină capul pentru a citi titlul de pe cotor.

Quantentheorie des einatomigen idealen Gases de Albert

Einstein.

Ea își îndreptă spatele, în timp ce un fior rece îi făcu pielea de găină.

- E în germană?

- Da. Domnul Evans își strânse buzele și-și încruntă sprâncenele. A fost salvată dintre cărțile arse de naziști în urmă cu șapte ani. Foyle a fost hotărât să pună mâna pe toate și chiar i-a făcut o ofertă lui Hitler însuși. Cine știe de ce? Domnul Evans își puse mâinile peste copertă, planând fără să o atingă. Știindu-l pe Foyle, probabil că le-a băgat în sacii de nisip din jurul magazinului său, așa cum face cu restul cărților vechi pe care le-a folosit fără milă.

Grace văzuse sacii de nisip în fața librăriei Foyles și se mirase de forma lor. Niciodată nu-și imaginase că i-ar fi umplut cu cărți vechi. Privirea ei rătăcea spre pata maroniu-roșiatică de pe coperta uzată a cărții. Era fascinant și totuși deconcertant.

- Ce este asta? arătă spre carte.

Domnul Evans trase aer adânc în piept și-l lăsă să iasă ușor.

- Sânge. Ridică volumul fără pânză. Sânge vechi. Hitler nu s-a purtat amabil în cazul ascunderii cărților pe care intenționa să le ardă.

Sugestia lui nerostită o făcu se se îngrozească.

- Vreți să spuneți că este posibil să fi murit cineva pentru a o salva?

Ea îl urmă în camera din spate, unde el mută niște cutii pentru a dezvălui un seif încastrat în perete. Ea clipi surprinsă, neștiind despre existența acestuia.

- Cel mai probabil.

Răsuci un mâner, ignorând gaura cheii aflate la un centimetru dedesubt, iar ușa se deschise cu un geamăt greu, metalic.

Înăuntru mai erau aproape o duzină de cărți cu titluri germane de-a lungul cotoarelor. Deși nu erau noi, nici una nu se afla în aceeași stare proastă ca volumul lui Albert Einstein.

- Sunt multe voci pe care Hitler ar vrea să le reducă la răcere, în special pe cele ale evreilor. Domnul Evans puse atent noua carte, cu un sentiment de evlavie, lângă celelalte. Este datoria restului lumii să se asigure că nu vor fi niciodată reduse la tăcere. Atinse un cotor galben pe care scria cu auriu Almansor⁸. Unde sunt arse cărți, în final vor arde și oameni. Heinrich Heine nu este evreu, dar idealurile lui sunt îndreptate împotriva credințelor lui Hitler. Domnul Evans împinse ușa seifului cu un zgomot sinistru. Acest război este mult mai mult decât stingerea și raționalizarea alimentelor, domnișoară Bennett. Ea înghiți cu greutate. Oamenii mureau să salveze cărți, să împiedice ca ideile și oamenii să fie reduși la tăcere.

Grace nu făcea aproape nimic.

- Cred că s-ar putea să mă înscriu în ATS, spuse ea dintr-

odată. Ochii lui mari clipeau în spatele ochelarilor.

- Nu cred că este o decizie înțeleaptă, domnișoară Bennett.

De ce să nu te alături ARP, ca gardian, în schimb?

Grace se încruntă la ideea de a fi ca domnul Stokes, să observe luminile caselor și să le transmită cu proprietarilor să le stingă.

Clopoțelul din fața magazinului sună, anunțând un client. Fără să mai spună nici un cuvânt, Grace îl lăsă pe domnul Evans cu seiful, îndreptându-se spre partea din față a magazinului. Nu o aștepta nici un client, ci doamna Nesbitt.

Purta un impermeabil bej cu o curea în talie și o pălărie neagră așezată exact pe mijlocul coafurii, un coc sobru ca atunci când o cunoscuse. Gura ei era o fâșie roșie furioasă printre trăsăturile ei dure.

- Ești exact nenorocita pe care voiam să o văd, spuse doamna Nesbitt, aruncând cuvintele cu o precizie arogantă.

Grace resimți agresivitatea comportamentului ei ca pe o palmă și o făcu să-și piardă cuvintele pe moment.

- Eu... mă scuzați? se bâlbâi ea.

- Nu face pe nevinovata cu mine, nenorocito.

Doamna Nesbitt se năpusti în magazin, tocurile ei dure și negre lovind podeaua ca niște bocanci de luptă.

- Uite cât de organizat este acest loc. Cât de curat. Cât de bine aranjate sunt secțiunile. Arată cu degetul un semn pe care scria „Istorie” pentru a exemplifica. Și prezentate.

Ea se uită cu coada ochiului spre masa cu literatură pentru copii, aranjată cu măiestrie, cu o gamă colorată de cărți. Nici măcar nu se deranjează să-și ascundă acuzațiile care se subînțelegeau din cuvintele ei.

- Cât de curios este faptul că numărul comenzilor tale la Simpkin Marshalls crește, în timp ce noi, restul, ne luptăm să ne vindem marfa obișnuită?

Îndrăzneala anterioară a lui Grace față de femeia cu limbă ascuțită dispăruse, alungată de ostilitatea deschisă, și era întărită de necesitatea de a păstra respectabilitatea în interiorul librăriei Primrose Hill.

Grace făcu eforturi să-și păstreze cumpătul.

- Cu tot respectul, doamnă Nesbitt, răspunse ea calm, nu sunteți singurul magazin care își prezintă marfa în acest mod și nici nu sunteți singura care etichetează secțiunile.

- Aranjamentul tău are un stil destul de intenționat, se răsti doamna Nesbitt.

Grace știa că aranjamentul din vitrină atrăgea atenția, un amestec de cărți polițiste la modă, cu câteva cărți pentru copii, pentru a-i transmite o invitație unei gospodine cu un copil în cărucior. Era realizat în mod intenționat astfel, așa cum spunea doamna Nesbitt, dar mai multe librării de pe Paternoster Row aveau același stil.

- Mulțumesc, răspunse domnul Evans. Grace a muncit din greu la asta, la fel ca la tot ce a făcut pentru magazin.

Doamna Nesbitt se întoarse și îl privi pe domnul Evans, ea înaltă și slabă, iar el scund și rotofei.

- Vreau să spun că seamănă foarte mult cu vitrina mea. Cum

îndrăzniți? El îi aruncă o privire plictisită.

- Nu dați vina scăderii vânzărilor dumneavoastră pe

prosperitatea noastră.

- Cum aş putea să nu fac asta? declară doamna Nesbitt. Cărui alt motiv atribuiţi succesul vostru în afară de organizarea magazinului după modelul meu?

- Concurenţa, interveni Grace, susţinută de sprijinul domnului Evans. Dumneavoastră vă aflaţi în mijlocul multor librării pe Paternoster Row, noi suntem singurii de aici, de pe Hosier Lane.

- Şi oferim servicii prietenoase. Domnul Evans aruncă ceea ce părea a fi un zâmbet amabil în direcţia lui Grace. Acestea fiind spuse, doamnă Nesbitt, aş vrea să plecaţi, să nu-mi alungaţi clienţii.

Ea deschise gura, părând ofensată.

- Niciodată...

- Nu aţi auzit aşa ceva? Domnul Evans îşi ridică sprâncenele. Ei bine, dacă nu aţi făcut-o, atunci pun pariu că nu e niciodată prea târziu.

Şi îi indică uşa.

Doamna Nesbitt pufni, îşi înălţă capul atât de sus, încât cel

mai probabil nici nu mai vedea bine, şi ieşi din librărie.

Domnul Evans se încruntă spre Grace.

Ea tresări, anticipând o muştrare pentru că provocase o astfel de altercaţie în magazin, unde ar fi putut auzi clienţii.

- Nu te alătura ATS, domnişoară Bennett. Stai aici.

- În Londra?

- La librăria Primrose Hill. El îşi băgă mâinile în buzunare şi îşi lăsă capul în jos. Ştiu că te-ai gândit să mergi la Harrods şi nu este corect să-ţi cer asta. Îşi ridică privirea spre ea, cu o expresie ezitantă. Îţi sunt recunoscător pentru ceea ce ai făcut cu magazinul şi aş dori măcar să iei în calcul să rămâi.

Grace îl privi fix, nevenindu-i să creadă. Cu siguranţă visa.

- Cu o mărire de salariu, desigur, adăugă el. Ea îi zâmbi.

- Cine ar putea refuza o astfel de ofertă?

- Mă bucur să aud asta. Dădu din cap, mai mult pentru sine. De fapt, mă bucur foarte tare.

În acea după-amiază, în timp ce lua ceaiul împreună cu Viv, Grace îi împărtăşi bucuroasă că nu va avea nevoie de o vorbă bună la Harrods până la urmă. Întrucât Viv adunase toate

informațiile necesare pentru a-și începe candidatura pentru ATS, cele două aveau multe de sărbătorit.

După cum se dovedi, femeile care se ofereau voluntare pentru diferite activități nu erau trimise la pregătirea de bază cu aceeași grabă ca bărbații. În timpul care trecu până când Viv își completează cererea, efectua vizita medicală și aștepta documentele care să o informeze unde se va prezenta, luna ianuarie se topi și ajunseră la sfârșitul lunii februarie, iar răceala înghețată a aerului înmuie suficient pământul pentru a începe un nou sezon de însămânțare.

Era o dimineață de miercuri când doamna Weatherford apărură în bucătăria însoțită, purtând o pereche largă de pantaloni maro cu o curea sub sâni, cu manșetele rulate de mai multe ori pentru a-i ajunge la glezne. În sus, avea un pulover vechi verde-mușchi, care începuse să se destrame la baza gâtului. Hainele neglijente și mari îi aparțineau în mod evident lui Colin. Erau departe de ținuta obișnuită a doamnei Weatherford cu imprimeuri florale, pastelate.

Atât Grace, cât și Viv se opriră din a-și lua micul dejun compus din pâine prăjită cu margarină, cu care nu se putuseră obișnui niciodată pe deplin, și rămaseră cu gurile căscate privind-o pe doamna Weatherford.

- Colin mi-a rupt florile pentru a-și amenaja grădina, iar eu mă voi asigura că vor crește plantele. Dădu din cap spre fereastră, de unde se putea zări pământul încă sterp. Intenționez să-mi plantez propriile legume, fiindcă cele pe care le-a semănat el au înghețat din cauza acestei ierni nenorocite.

- Știți să le plantați? întrebă Grace.

- Cunosc florile. Doamna Weatherford își ridică pantalonii puțin mai sus cu un aer încrezător. Și Colin le planta întotdeauna. Dar, serios, cât de greu ar putea fi? Viv se înecă cu ceai.

Doamna Weatherford scoase un pliant cu imagini cu plante viu colorate, alături de ceea ce părea a fi o diagramă.

- După cum arată aici, ar trebui să plantez ceapă, păstârnac, napi și fasole în februarie.

- Nu napi, spuse Viv cu reticență. Le merge mai bine când sunt plantați vara. Și, cel mai sigur, ar trebui să așteptați până în martie.
Doamna Weatherford se uită din nou pe broșură și analizează scrisul mic.
Grace își ridică sprâncenele privind spre Viv, curioasă să vadă dacă prietena ei o va ajuta pe doamna Weatherford. Viv clătină ferm din cap o dată. Nu.
- Ah, da, ai dreptate referitor la napi. Doamna Weatherford lăsă hârtia deoparte și-și îndesă o pălărie de paie uzată pe cap. În regulă, atunci. Mă duc să plantez.
Corect, de data aceasta. Sau, cel puțin, cât mă pricep eu. Ieși pe ușă cu hotărârea unui soldat.
- Chiar o să o lași să facă singură asta? o mustră Grace pe Viv.
Viv făcu o strâmbătură, bosumflându-se și devenind irascibilă.
- Știi că mi-e foarte bine fără să mă mai murdăresc cu pământ.
Aruncă o privire pe fereastră spre doamna Weatherford, care pusese deoparte mai multe instrumente menite să o ajute la plantare înainte de a începe munca.
Femeia începu din mijlocul curții și făcu o gaură în pământ cu un deget acoperit de mănușă.
- Crezi că știe ce face? întrebă Grace.
Viv sorbi din ceai, privind-o pe doamna Weatherford care acum făcea găuri într-un model circular.
-Nu.
Grace își înclină capul, implorând-o pe Viv. Prietena ei se așeză la loc, strângând ceașca de ceai cu încăpățănare în mâini.
- Nu o ajut.
Afară, doamna Weatherford studia trei pungi de semințe înainte de a introduce câte puțin din fiecare în pământ.
-Le plantează pe toate împreună? Grace se sprijini de scaunul capitonat pentru a vedea mai bine.

- Nu mă duc acolo.
Viv își încrucișă picioarele și sorbi din ceai.
Doamna Weatherford acoperi cu pământ găurile unde pusese semințele și lăsă o distanță de două picioare între ele.
Introduse degetul în pământ și începu o a doua spirală.
Grace se încruntă.
- Nici măcar nu a marcat locul unde le-a plantat. Viv așeză cana pe masă atât de ferm, încât săriră câteva picături de ceai. Nu mai suport. Mă duc sus să mă schimb cu niște haine vechi să o ajut.
Grace își ascunse zâmbetul și șterse ceaiul de pe masă.
- Strâng aici, apoi îmi pun niște pantaloni și vin să vă ajut.
Dură cea mai mare parte a dimineții să delimiteze o zonă a grădinii pentru plante, asigurându-se că lasă spațiu pentru viitoarele semințe care să fie semănate în lunile mai calde.
- Cred că s-ar putea să fii chiar mai bună la asta decât Colin, îi spuse doamna Weatherford lui Viv când terminară. Știu că ești nerăbdătoare să te alături ATS, dar îndrăznesc să spun că eu cred că ai face o treabă bună ca Fată-fermier.
Viv zâmbi forțat la acest compliment.
Deși munca fusese grea și se murdăriseră, fusese plăcut să stea de vorbă toate trei în timp ce munceau. Habar nu aveau că era ultima oară când se bucurau de o astfel de ocazie împreună, deoarece în acea după-amiază veniră ordinele lui Viv, urmând să plece a doua zi la o unitate de instrucție din Devon.
Pentru prima dată în viața ei, Grace rămânea fără cea mai dragă prietenă a ei să înfrunte sălbăticia necunoscută a Londrei în vreme de război.

Teoria cuantică a gazului ideal monatomic Tragedie scrisă de
autorul german Heinrich Heine

Capitolul 10

Viața fără Viv era pustie. Grace nu numai că pierduse compania celei mai bune prietene, dar se simțea de parcă ar fi ratat ceva mai presus de ea însăși refuzând să se alătore ATS. În loc să se înscrie ca gardian ARP, Grace o lăsase pe doamna Weatherford să o convingă să participe la mai multe întâlniri WVS. Grace se pomenise printre gospodine, unele mai în

vârstă decât ea, dar multe de vârsta ei, doar că aveau soți și copii.

Ea le ajuta să ruleze pansamente în timp ce ele se plâneau de munca depusă cu scutecele murdare, de întârzierea chinuitoare a corespondenței din cauza războiului și de greutatea de a trece singure prin toate acestea.

La urma urmei, nu puteai face mare lucru cu patru uncii de carne.

Viv fusese întotdeauna cea mai sociabilă și lipsită de griji dintre ele două. Nu o deranjase niciodată pe Grace înainte că era mai rezervată. Cel puțin, nu până în momentul în care Viv nu mai era acolo și Grace se trezise într-o cameră plină de necunoscute care rămăneau astfel săptămână după săptămână.

Odată ce își făcu simțită prezența luna aprilie, Grace începu să-și găsească scuze pentru a nu mai participa la ședințele WVS - la care doamna Weatherford, din fericire, nu protestă niciodată - și, în schimb, se ghemuia în pat cu o carte în brațe. Când nu o ajuta pe doamna Weatherford în grădină, Grace devora restul romanelor lui Jane Austen, înainte de a trece la câteva de Charles Dickens. Apoi urmă Frankenstein al lui Mary Shelley și, în cele din urmă, ceva mai actual de Daphne du Maurier.

După ce termina câte o carte care îi plăcea enorm, le-o recomanda cu pasiune clienților librăriei Primrose Hill. Creșterea vânzărilor era uimitoare. Atât de mare, încât domnul Evans începuse să-i împrumute cărți lui Grace pentru a le

citi. La început, nu acceptase sugestia, până când își dăduse seama de impactul financiar al noului ei obicei de a citi, apoi primi cu recunoștință oferta generoasă a domnului Evans. Tocmai recomandase Rebecca, cel mai recent roman pe care îl citise al lui Daphne du Maurier, unei doamne pe care o recunoscuse de la întâlnirile WVS - o doamnă care nu părea să-și amintească de ea -, când intră domnul Stokes. Domnul Evans nu mai era îngrijorat în legătură cu infracțiunile din timpul perioadei de stingere când îl vedea pe bărbatul de vârstă mijlocie, cu sprâncenele lui mereu încruntate, mai ales

că devenise un client obișnuit al magazinului și avea obiceiul de a devora cărțile aproape la fel de rapid ca Grace.

- Nu v-am mai văzut de aproape trei zile, comentă ea după ce i vându doamnei de la WVS cartea pe care i-o recomandase. Probabil că v-a luat ceva timp să citiți Conte de Monte Cristo?

Ea nu se obosi să-și ascundă zâmbetul. El ceruse o carte care să-l țină mai mult de o noapte. Umbrele de oboseală de sub ochi indicau faptul că probabil încercase să citească rapid cartea stufoasă.

Știuse ea ce știuse când îi recomandase cartea domnului Stokes. Fără îndoială, George știa și el ce știa când îi dăduse ei exemplarul lui vechi din Conte de Monte Cristo. Simți dintr-odată nevoia de a mai discuta cu el. Cât de mult își dorea să-i împărtășească ce impact puternic avusese cadoul lui. Își dorea măcar să-i știe adresa, pentru a-și exprima aprecierea față de carte.

- Aveți dreptate. Cartea mi-a ocupat o bună bucată de timp. Domnul Stokes se frecă la ceafă. A fost mult mai lungă decât celelalte cărți pe care le-am citit și la fel de captivantă. El oftă. Flăcăul cu care eram pe tură a fost mobilizat, așa că muncesc cât doi în absența lui. Cunoașteți întâmplător pe cineva care ar fi interesat să se alăture ARP ca gardian?

- Grace se gândea la această variantă, se auzi domnul Evans de undeva din zona secțiunii de istorie.

Acum, când magazinul era organizat corespunzător, era mai ușor să se vadă ce fel de cărți îi atrăgeau atenția proprietarului magazinului. Istorie și filosofie. Domnul Evans își petrecea cea mai mare parte din zi printre propriile cărți, asigurându-se că nu existau erori de tipărire, așa cum spunea el.

Grace se strâmbă la ideea că se oferise voluntar și-și făcu de lucru la teighea, organizând suprafața curată cu un efort inutil, care îi aminti în trecut de doamna Weatherford.

Oricum, era mai bine decât să-l privească direct pe domnul Stokes și să-i încurajeze pornirea de a o convinge să i se alăture.

La urma urmei, încercarea ei de a ajuta cu WVS fusese inutilă. Mai rău decât inutilă, o făcuse să se simtă incomod și

inadaptată social. Ar fi fost mai bine să fie gardian ARP? Încă mai aveau loc ocazional raiduri aeriene, toate având ca rezultat doar câteva ore în locuri fără ferestre, aglomerate, până când înceta alarma. Oamenii rareori se mai deranjau să caute adăpost.

În cele din urmă, primise două scrisori de la Viv de când aceasta plecase. Deoarece Viv era în Anglia, ajungeau cu mai mare frecvență decât cele de la Colin, care se afla în străinătate. Deși, ținând cont de serviciile poștale de rezervă, asta nu avea prea mare relevanță. Cel puțin din corespondență, Grace aflase că Viv părea să se adapteze foarte bine noilor ei sarcini. Cu siguranță, mult mai ușor decât Grace Serviciului de Voluntariat pentru Femei.

- Domnișoară Bennett, este adevărat că doriți să vă alăturați ca gardian ARP? Întrebă domnul Stokes.
Grace aranjă un exemplar din publicația anuală Ursulețul lui Bobby, cartea pentru copii fiind expusă lângă teighea pentru a atrage mamele să facă o ultimă achiziție.

- Am luat în considerare această variantă. Domnului Stokes îi tresări mustața.

- Dar sunteți femeie.

Grace deveni tensionată, simțindu-se jignită de aluzia

umilitoare directă.

- Dacă vreți să spuneți că nu s-ar descurca, sunteți un fraier. Domnul Evans ieși de pe culoarul de lângă secțiunea de istorie, aruncându-i domnului Stokes o privire peste ramele ochelarilor cu lentile groase. Domnișoara Bennett ar putea face treaba oricărui bărbat și mult mai bine.

Domnul Stokes luă în derâdere această afirmație.

Răspunsul lui suspicios, precum și recomandarea domnului Evans în ceea ce privește abilitățile ei, o făcură pe Grace să-și înalțe bărbia.

- Am să o fac.

Ridurile de pe fruntea domnului Stokes se adânciră.

- Serios?

- Nu vă purtați ca și când ar fi bătaie pe acest post, domnule

Stokes. Domnul Evans îi zâmbi lui Grace și dispăru printre

cărțile sale.

- Foarte bine, spuse domnul Stokes. Mergeți la postul gardienilor în această după-amiază și informați-vă. Își dresе glasul. Și aș mai dori o carte, dacă îmi puteți recomanda ceva. Mai târziu în acea zi, după ce își încheie programul de lucru, Grace făcu așa cum îi recomandase domnul Stokes și trecu pe la postul gardienilor. Câteva zile mai târziu, primi o cască cu un W alb vopsit pe ea pentru a indica rolul de gardian, un fluier, o zornăitoare pentru gaze să alerteze populația în cazul unui atac cu gaze, un exemplar portocaliu al Manualului de pregătire pentru gardieni în cazul raidurilor aeriene, precum și o mască CD. Aceasta din urmă o uimi cel mai mult, deoarece masca de gaze de calitate profesională era mult mai mare decât cea pe care o avea momentan, având ochi mari de sticlă și un filtru în care era încorporat un microfon. Cum să aibă loc o asemenea monstruozitate în geanta ei? Astfel, ajunse în prima ei tură patru nopți mai târziu, alături de domnul Stokes, cu masca pe umăr într-o cutie greoaie, și nu în geanta elegantă de mână.

Purta o haină ușoară, pentru a o proteja de răcoarea lunii aprilie, iar bareta afurisită refuza să-i stea pe umăr. Măcar insigna metalică ARP pe care o fixase pe rever o ajuta să o țină în loc.

În momentul în care ieșiră din interiorul postului gardienilor, care arăta ca un birou impecabil, perioada de stingere era în plină desfășurare. Luna era aproape complet ascunsă, iar orice lumină pe care ar fi trimis-o era opacizată de o perdea grea de nori.

Era mult prea întuneric pentru a vedea ceva. Lui Grace îi transpirau palmele, în ciuda frigului nocturn.

- Să mergem. Domnul Stokes o luă înainte cu încredere.

Grace înaintă câțiva centimetri cu atenție.

- Domnișoară Bennett, nu putem zăbovi în fața postului toată noaptea.

Tonul domnului Stokes trăda nerăbdarea. Ea se simți cuprinsă de regret. Nu ar fi trebuit să semneze niciodată cu unitatea de Prevenție în cazul Raidurilor Aeriene. Cum ar putea să se confrunte în fiecare noapte cu această beznă neagră ca smoala? Se apropie de locul de unde se auzise vocea domnului Stokes.

El izbucni în râs.

- Voi, gardienii noi, sunteți toți la fel, orbi precum cârțițele la lumina zilei. Găsiți liniile albe de pe borduri, domnișoară Bennett, iar ochii dumneavoastră se vor adapta și le veți putea urmări cu ușurință.

Îi dăduse acest sfat mai mult cu condescendență decât ca instrucțiune, totuși Grace făcu așa cum îi sugerase. Exact așa cum îi spusese, vederea ei se adaptă pentru a identifica liniile groase vopsite. Ea, împreună cu gardianul veteran, își continuă drumul cu atenție pe străzile întunecate din sectorul care le era alocat, atât de familiar ziua și complet de nerecunoscut în întuneric. În timp ce făceau acest lucru, el îi arătă unde erau amplasate adăposturile, precum și orice zonă care ar fi putut cauza probleme publice dacă ar fi fost bombardată.

Când treceau pe lângă locuințe, el turuia numele proprietarilor. În cazul unui bombardament, trebuia să-i noteze când intrau în adăposturi.

Printre nume și locații, domnul Stokes reiterează toate detaliile pe care Grace deja le citise în Manualul de pregătire pentru gardieni în cazul raidurilor aeriene, deși pasajele privind efectele gazelor nu erau la fel de bogate și nici descrierea rănilor nu presupunea atâtea imagini grotești gratuite. Dacă domnul Stokes ar fi putut să-i vadă fața, și-ar fi dat seama că vorbele lui o dezgustau. Dar poate că acesta era

scopul. Nu s-ar fi dat înapoi de la asta pentru a o face să renunțe.

- Familia Taylor, mormăi el cu ostilitate. Vezi asta? întrebă el, mai tare de această dată, evident iritat.
Grace se chinui să distingă ceva în întunericul din fața lor, însă bezna era atât de profundă, încât părea că-i apasă pe ochi. Acolo, în depărtare, o lumină abia vizibilă delimita forma pătrată a unei ferestre.

Pe Grace aproape că o bufni râsul. Lumina abia se vedea.

- Cu siguranță că avioanele germane nu au cum să observe

asta. Domnul Stokes își reluă mersul în ritm sacadat.

- RAF deja a calificat astfel de infracțiuni și a confirmat că se pot observa noaptea de pe cer. Germanii au invadat Norvegia și Danemarca de-abia ieri. Am putea urma. Vrei ca locuința dumneavoastră să fie bombardată pentru că familia Taylor nu și-a acoperit corect ferestrele?
întrebarea o tulbură pe Grace.

- Desigur că nu.

- Am pierdut trenul, într-adevăr, mormăi domnul Stokes, făcând referire la recenta afirmație a lui Chamberlain. Dacă pierdem acest război, este pentru că guvernul nostru este mult prea lent să acționeze.

Grace auzise și ea transmisia radio în care Chamberlain susținea că Hitler „pierduse trenul”, în sensul că ar fi trebuit să atace mai devreme în timpul războiului când era pregătit, iar Marea Britanie nu era. Ieșirea respectivă se dovedise nepotrivită, când, câteva zile mai târziu, Hitler atacase Norvegia și Danemarca. Aceasta din urmă capitulase în câteva ore.

întreaga Anglie fusese nemulțumită de răspunsul lui Chamberlain față de război.

Domnul Stokes urcă scările din față într-un ritm cu care Grace se îndoia că s-ar putea obișnui vreodată pe un asemenea întuneric.

- Doamne Taylor, stingeți lumina aceea. Știți că v-am spus că data viitoare vă voi amenda...

Grace făcu tot posibilul să se afunde în umbră, care, cu siguranță, ar fi înghițit-o cu plăcere. Grace era pregătită pentru un eventual atac al Germaniei, dar refuza să-i amendeze cu plăcere pe cetățenii Londrei că nu-și trăgeau draperiile.

În următoarea lună, Grace își puse casca de gardian trei nopți pe săptămână pentru a-l însoți în silă pe domnul Stokes în timp ce îi teroriza pe cetățenii bine intenționați ai Londrei, ale căror eforturi nu erau suficiente în perioada de stingere.

Între timp, doamna Weatherford primise vești de la Colin, care o asigurase că era bine și se descurca cu programul de instrucție. Grace mai primise încă o scrisoare de la Viv.

Exuberanța prietenei ei se simțea radiind din scrisoare cu o asemenea dezinvoltură, încât Grace avea senzația mângâietoare că îi auzea vocea în timp ce o citea. Sarcina atribuită lui Viv despre care vorbise în scrisoare fusese acoperită cu o bandă neagră de cenzură. Oricum, Viv era bine și asta îi aducea lui Grace o ușurare incredibilă.

Citind toate scrisorile pe care le primise de la Viv, Grace nu se putea abține să se întrebe ce făcea George Anderson. De fapt, ea sperase să primească ceva de la el și fusese oarecum dezamăgită că nu sosise nimic. Totuși, nu încetase niciodată să verifice scrisorile primite la librăria Primrose Hill prin poștă, în eventualitatea că i-ar fi scris.

Într-o după-amiază, în timp ce verifica corespondența abia sosită, domnul Pritchard intră în magazin, ținând strâns un ziar în mâinile lui osoase. Tabby se învârtea neliniștit în cerc în jurul gleznelor lui, în timp ce domnul Pritchard striga știrile auzindu-se în tot magazinul.

- Evans! Naziștii sunt în Franța. La fel și în Olanda și Belgia. Dar în Franța, Evans, în Franța!

Grace simți fiori pe șira spinării. Hitler îndrăznise să atace Franța, dar acum ajunsese în toate țările care creau o barieră în fața Angliei. Dacă Franța cădea, nu mai era altceva decât Canalul care să-l țină pe Hitler departe.

Îi îngheță sângele în vene, iar gândurile i se îndreptară imediat spre prietenii ei din război. Abia mai târziu își dădu seama că ar fi trebuit să fie la fel de îngrozită pentru ea însăși și pentru toți cei care se aflau în Londra.

Domnul Evans veni în partea din față a magazinului mai grăbit decât îl văzuse Grace vreodată. Nu se obosi să pună semn de carte unde rămăsese înainte să o închidă și să o pună deoparte pe tețghea.

- Chamberlain a demisionat? Domnul Pritchard clătină din cap.

- Nu știu.

Se uita neajutorat la ziar. Avea jumătate din numărul de pagini pe care le avea cu un an în urmă, un alt indiciu al raționalizării hârtiei.

- Să ne ajute Dumnezeu dacă el nu o face.

Domnul Evans își scoase ochelarii și-și frecă locul de pe nas unde greutatea ochelarilor îi lăsase un semn permanent pe pielea îmbătrânită.

Sunetul vesel al clopoțelului anunță un nou vizitator, un sunet strident, prea vioi în liniștea de rău augur care se așternuse. Intră un curier de la Simpkin Marshalls, ținând o cutie mare în brațele-i slăbănoage.

Era ultima comandă din Pigeon Pie, satira politică despre „războiul plictisitor” de Nancy Mitford.

Lui Grace îi venea să ofteze.

O astfel de carte era total nepotrivită acum.

Ea intenționase să o comande înainte de a fi lansată, cu câteva zile înainte, dar domnul Evans ezitase la această idee, susținând că era mai mult un vânzător de cărți clasice decât un adept al tendințelor. În cele din urmă cedase, iar acum exista riscul ca această decizie să se întoarcă împotriva lui Grace.

Războiul escaladase în zilele următoare și, așa cum era de așteptat, cartea era un eșec. Vânzările scădeau pe măsură ce oamenii stăteau lipiți de canapea acasă

lângă aparatele de radio, disperați să audă orice știre. Și

puține dintre acestea erau bune.

Singura parte bună fusese când Chamberlain își dăduse demisia din funcția de prim-ministru, tacticile lui permanent

defensive dovedindu-se depășite și chiar periculoase, iar Primul Lord al Amiralității, Winston Churchill, își asumase poziția. Spre marea ușurare a Marii Britanii.

Războiul era pe buzele tuturor, cântărind greu în mințile oamenilor, fiind prezent în conversații și ocupând fiecare aspect al vieții lor. Detaliile transmise la radio erau îngrozitoare. Cel mai grav dintre acestea era bombardamentul asupra Rotterdamului, în Olanda, în timpul căruia se zvonea că ar fi fost uciși peste treizeci de mii de oameni.

Domnul Stokes o informase pe Grace despre acea cifră cumplită cu un soi de admirație în voce. Ceva se întâmpla, în sfârșit, în întinderea nesfârșită a unui război fără acțiune și aprinsese un foc în interiorul lui. Abordarea lui față de contravențiile făcute de oameni devenise, practic, agresivă și îi amintea în permanență lui Grace de îndatoririle ei în cazul în care ar fi fost bombardați.

Cu toate acestea, aspectul cel mai curios era cât de plăcută se făcuse vremea. Era un lucru ciudat de remarcant, desigur, dar Grace nu văzuse niciodată o lună mai atât de frumoasă.

Soarele strălucea, cerul era limpede, de un albastru intens, iar mugurii încolțiți din grădini se transformau în frunze și flori sănătoase, care aveau să se transforme în curând legume.

Sacii cu nisip care înconjurau adăposturile publice și anunțurile de recrutare se estompaseră de mult timp în străfundurile minții ei. Acum, erau doar cântece de păsări și zile însorite. Era supraréalist să-ți imaginezi că țările aliate din apropiere erau sub asediu, înregistrându-se zilnic pierderi de vieți omenești, ca urmare a bombardamentelor și a luptelor.

Însă acea lună mai minunată era un miraj, o coajă frumoasă și fragilă care aștepta să fie spartă de realitatea lumii lor.

Trupele lui Hitler ajunseseră în Franța și erau pregătite de partea cealaltă a Canalului.

Urma Marea Britanie.

Existau zvonuri despre evacuările de pe coastă, iar copiii din Londra fuseseră din nou trimiși în provincie.

în timp ce prezentarea romanului Pigeon Pie la librăria Primrose Hill fusese un eșec imens, exemplarele din Ce vrea Hitler?⁹ erau aproape imposibil de păstrat pe rafturi. Dar oamenii disperăți să afle informații despre logica lui Hitler nu erau singurii clienți care încă mai făceau să sune clopoțelul de la ușă. Gospodinele veneau și ele periodic, îngrijorate pentru soții lor care luptau în Franța și triste din cauză că trebuiau să-și trimită copiii din nou departe. Erau femei disperate să găsească ceva care să le distragă atenția, o modalitate prin care să-și ocupe mintea pentru a putea uita durerea din suflet.

În special o tânără brunetă, cam de vârsta lui Grace, rămăsese în magazin mai bine de o oră. Inițial, refuzase să fie ajutată, dar când rămăsese în colțul de ficțiune clasică pentru o perioadă considerabilă de timp, Grace fu nevoită să meargă încă o dată la ea.

- Sunteți sigură că nu vă pot ajuta cu nimic? Întrebă Grace.

Femeia tresări și suspină, întorcându-și capul.

- Îmi pare rău. Eu... n-ar trebui... Izbucni într-un hohot de plâns incontrollabil și neașteptat.

Domnul Evans, care se afla pe culoarul următor, se repezi spre partea opusă a magazinului, lăsând-o pe Grace cu clienta care plângea. Majoritatea gospodinelor care intrau în magazinul domnului Evans să caute cărți aveau fața împietrită, ascunzându-și rănilor în spatele unei măști de suprafață. Nici una nu-și arătase sentimentele atât de deschis. Era o imagine dureroasă de privit, iar Grace simți cum i se rupea inima.

- Nu vă faceți deranjați. Băgă mâna în buzunar și scoase o batistă, pe care i-o oferii femeii. Sunt vremuri grele pentru noi toți.

Bruneta acceptă batista cu un zâmbet smerit, făcându-se stacojie la față aproape ca rujul.

- Iertați-mă. Se șterse la ochi. Soțul meu este în Franța și eu... înghiți cu greu și-și strânse buzele într-un efort vizibil de a-și înăbuși un nou val de disperare. Am trimis-o pe fiica mea în provincie acum două zile. Ochii ei mari și câprui, cu genele pline de lacrimi, îi întâlniră pe ai lui Grace. Aveți copii?

- Nu, răspunse Grace încet.

Femeia se uită tristă spre batista acum pătată de rimei, de ruj și impregnată de durere.

- Nu am trimis-o în provincie de prima dată. Știu, a fost un gest egoist, dar nu puteam să suport. Dar cu ceea ce se întâmplă în Franța... și Hitler fiind atât de aproape... își duse mâinile la piept și se schimonosi la față. Nu suport durerea cauzată de lipsa ei. Mă tot aștept să-i aud vocea chemându-mă sau să cânte acele melodii stupide pe care le inventează mereu. Am spălat astăzi lucrurile și am făcut greșeala de a-i miroși perna. Lacrimile i se rostogoleau din ochi. Ea miroase mereu a pudră și a miere. Și perna mirosea exact așa. Ca ea. Își acoperi fața cu mâinile în care ținea batista mototolită și plină de lacrimi.

Lui Grace i se uscă gâtul din cauza propriilor emoții. Nu era mamă, dar cunoștea sentimentul de pierdere, cât de puternică, de viscerală putea fi acea durere. Fără cuvinte, o îmbrățișă pe femeie.

- Îmi este atât de dor de ea, plânse femeia.

- Știu. Grace o ținea în brațe cu blândețe, în timp ce femeia se lăsa copleșită de tristețe. O să fie bine. Ați făcut ceea ce era mai bine pentru a vă ține fiica în siguranță.

Tânăra brunetă dădu din cap și își îndreptă spatele în timp ce-și ștergea machiajul scurs.

- Probabil că nu ar fi trebuit să ies într-o asemenea stare.

Iertați-mă. Își trase nasul și se șterse pe sub ochi, unde pielea îi devenise cenușie din cauza rimelului care cursese. O prietenă mi-a recomandat să iau o carte, să mai uit. Am crezut că pot găsi una, dar nu mă pot concentra să mă hotărâsc.

Grăce răsufală ușurată. Acesta era domeniul ei de expertiză.

- Atunci, dați-mi voie să vă ajut.

O conduse lângă un raft și scoase un exemplar din Emma, roman al cărui umor îl făcuse să fie unul dintre preferatele lui Grace.

- Cartea aceasta vă va face să râdeți într-o clipă și să oftați cu dispreț în următoarea.

Femeia strânse volumul în mână.

- Este o ficțiune clasică?

- Și, de asemenea, o poveste de dragoste.

Imediat ce îi ieșiră cuvintele din gură, lui Grace îi apără

George în minte.

Gospodina îi mulțumi și se scuză încă o dată din tot sufletul, apoi cumpără cartea și plecă rapid, strângând-o la piept, ca pe o comoară.

Câteva zile mai târziu, Grace observă un plic uzat care îi era adresat, deasupra unei grămezi de corespondență aflate pe marginea tejghelei. Pulsul ei se accelera. Cu siguranță, nu ar fi putut fi de la George. Nu îndrăznea să spera, după tot acest timp. Cu toate acestea, întinse mâna tremurând să ia scrisoarea și citi expeditorul, scris cu un scris de mână îngrijit: locotenentul pilot George Anderson.

Înghiți cu greu și deschise plicul, încercând să nu-l rupă din

grabă. George îi scrisese.

După tot acest timp, chiar îi trimisese o scrisoare. Era în Franța? Era în siguranță? Când va veni acasă?

Ea deschise scrisoarea și se opri. Golurile de pe pagină arătau unde fuseseră tăiate pasaje. Ceea ce rămăsese era o scrisoare devastată, cu aproape jumătate din text eliminat. Data din partea de sus indica faptul că scrisoarea fusese trimisă în februarie.

Textul abia putea fi înțeles, atât de mult din conținut fusese cenzurat. Grace așeză hârtia fragilă pe suprafața netedă a tejghelei, pentru a o menține intactă și a o citi.

George își cerea scuze pentru întârzierea cu care îi scria pentru un motiv pe care nu-l putu descifra. El spera că îi plăcuse Conte de Monte Cristo și se plângea că nu avea acces la cărți acolo unde se afla. Avea un exemplar a ceva despre care spunea că îl citise de nenumărate ori, dar numele lui fusese tăiat de pe hârtie. Spera să se întoarcă, în cele din urmă, la Londra, în cursul aceluși an, și o întreba dacă ar mai putea fi disponibilă pentru o întâlnire.

Pulsul ei se accelerează la această ultima parte. Nici măcar nu se obosise să ascundă invitația în spatele unei sugestii de a-și oferi disponibilitatea pentru a o ajuta cu reclama pentru magazin.

O întâlnire.

Grace fusese la câteva întâlniri, pe când locuia în Drayton, dar nici una nu se terminase cu bine. Tom Fisher fusese îngrozitor de plictisitor, Simon Jones încercase prea mult să o sărute, iar Harry Huli încerca doar să ajungă la Viv.

Și nici unul dintre ei nu-i făcuse inima să tresalte ca George Anderson.

Plutise tot restul zilei, gândindu-se la acea scrisoare distrusă. Zâmbetul îi flutura încă pe buze când intră în casă și o găsi pe doamna Weatherford în salon, în mijlocul unor pansamente aflate în diverse stadii de rulare și ambalare.

- Se întorc acasă, spuse ea, încântată, stând mai departe pe podea, în fața unei cutii cu pansamente împachetate.

Grace ridică o fâșie de bumbac și începu să o ruleze, așa cum făcuse cu nenumărate alte pansamente la întâlnirile WVS.

- Cine vine acasă?

- Bărbații noștri.

Doamna Weatherford radia de fericire, încât nici măcar duritatea domnului Stokes nu ar fi fost în stare să-i estompeze strălucirea.

- BEF¹⁰ se întoarce acasă din Franța, iar noi, de la WVS, am fost informate să ne pregătim pentru sosirea lor. Trebuie să oferim ajutor acolo unde putem și să le oferim răcoritoare și sprijin. Gâfâi de parcă ar fi încercat să-și recapete respirația. Grace, Colin va veni acasă.

Dacă BEF se întorcea deja din Franța, acest lucru putea însemna doar două lucruri: fie Franța era victorioasă în respingerea germanilor, fie Franța capitulase, iar britanicii se retrăgeau. Din toate rapoartele oficiale pe care le auzise Grace, precum și din toate zvonurile neoficiale, era mai înclinată să creadă această din urmă variantă.

Ea își ascunse îngrijorarea la aflarea acestei vești, deoarece avea o presimțire de rău augur că întoarcerea BEF nu era un semn bun. Dacă bărbații lor se întorceau pe pământ

englezesc, se întâmpla pentru că se retrăgeau din fața inamicului și că Hitler câștiga.

Dar ce ar însemna asta pentru Marea Britanie?

What Hitler Wants, roman scris și publicat în 1939 de E.O. Lorimer -jurnalistă, lingvistă, analist politic și scriitoare anglo-irlandeză

British Expeditionary Force - Corpul Expediționar Britani

***c*Capitolul 11**

Confirmarea suspiciunii lui Grace fusese pe cât de rapidă, pe atât de amară. Dar nu venise din partea BBC sau a vreunui ziar. Venise din cea mai tristă sursă dintre toate: doamna Weatherford.

Draperiile opace erau trase înainte ca femeia să ajungă acasă în prima noapte în care WVS acordase ajutor bărbaților întorși din Dunkerque. Grace își dorise să se fi alăturat doamnelor din WVS, măcar de această dată, pentru a le acorda ajutor soldaților care se întorceau, dar li se permisesese doar membrilor să-i ajute pe bărbați. În schimb, așteptase în salon ținând romanul Pigeon Pie în poală. Dacă nu din alt motiv, achiziția ei reprezenta încă o vânzare din stocul lor nemobilizat. Povestea avea cu siguranță umor, dacă te gândeai că fusese scrisă înainte de atacul lui Hitler asupra Franței.

Nu fusese niciodată tipărită o carte atât de prost sincronizată. Zgomotul clantei de la ușa din față o anunță pe Grace că revenise doamna Weatherford. Sări ca arsă din scaunul Morris și fugi spre hol.

Doamna Weatherford privea pierdută în gol, căutând să se sprijine cu mâinile de cadrul ușii, în timp ce se descălța de pantofi.

- Doamnă Weatherford?

Grace se apropie de femeia mai în vârstă.

Spre surprinderea ei, doamna Weatherford nu protestă când Grace își puse mâna în jurul antebrațului ei moale. De fapt, nu avu nici o reacție.

- Doamnă Weatherford? spuse Grace din nou, de data aceasta ceva mai tare. Cum a fost?

Dar chiar în momentul în care îi adresa întrebarea, tensiunea pe care o simțea în piept îi spunea lui Grace că nu-și va dori să audă răspunsul.

- Hmmm? Doamna Weatherford își ridică sprâncenele

exagerat de mult.

- I-ați văzut pe bărbați? întrebă Grace, incapabilă să se

abțină. Pe cei din BEF? Doamna Weatherford dădu încet din

cap.

- I-am văzut. Trase aer adânc în piept și-și înălță capul, privind din nou în gol. A fost... a fost... a... înghiți cu greu. A fost îngrozitor. Acel bărbat păreau pe moarte. Vocea ei tremura. Ochii lor erau plini de groază și toți erau atât de obosiți, încât adormeau mestecând ouăle fierte și merele pe care le aduseserăm pentru ei. Nu am văzut niciodată ceva așa îngrozitor.

Grace anticipase aceste vești proaste, dar detaliile avură un impact puternic asupra ei. Colin era mobilizat în Franța.

Fusesse și el la Dunkerque?

Dar ea nu-și exprimă astfel de neliniști, văzând deja îngrijorarea întipărită pe chipul mamei lui.

În fiecare zi după aceea, doamna Weatherford mergea cu celelalte doamne WVS pentru a ajuta soldații BEF care se întorceau în Londra și în fiecare seară venea epuizată de toată energia și spiritul ei.

În puținele dăți când era acasă, telefonul suna fără oprire, iar femeile care aveau fii și soți în divizia lui Colin din Franța schimbau povești de groază și zvonuri auzite de la câțiva dintre bărbații care se întorseseră. Povestirile erau îngrozitoare, relatând despre soldații blocați pe plajă, fără acoperire, în timp ce avioanele naziste trimiteau ploaie de gloanțe asupra lor. Bărbații înotaseră mile întregi până la bărci, doar pentru a le găsi bombardate și a-și pierde speranța de salvare. Se retrăseseră - sau, așa cum spusese domnul Stokes, fusesse o baie de sânge.

Cu toate acestea, doamna Weatherford se agăța de speranță cu mâinile încleștate.

În ciuda atitudinii de bună dispoziție forțată a celeilalte femei, Grace doar își putea imagina prin ce trece doamna Weatherford, când ea însăși nu putea decât să și-l închipuie pe Colin în haosul acela plin de violență.

Blândul Colin, care voia doar să ajute animalele, cu o inimă de aur ca a lor. Dacă s-ar fi întâmplat ca el să fie nevoit să omoare pe cineva pentru a se salva, ar fi ales să primească el glonțul. Și dacă ar fi avut cineva nevoie de ajutor, Colin nu l-ar fi lăsat niciodată în urmă. Războiul nu era pentru suflete delicate.

În nici un caz pentru cineva cu un suflet ca al lui Colin.

În întreaga Mare Britanie, erau aduse la ușă telegrame cu mesaje dureroase despre bărbații care fuseseră uciși sau luați prizonieri.

În timp ce din ce în ce mai mulți soldați erau aduși în Londra cu trenurile, nici o telegramă nu ajunsese la ușa casei de pe strada Britton. Tăcerea era o binecuvântare, oricât de mult le-ar fi întins nervii. Uneori era atât de apăsătoare, încât orice pocnet sau scârțâit care se auzea în casă le făcea pe Grace și pe doamna Weatherford să sară ca arse.

Abia două zile mai târziu, Churchill anunțase numărul pierderii lor. Peste trei sute treizeci și cinci de mii de oameni fuseseră salvați din fața germanilor, cu pierderi de aproximativ treizeci de mii, incluzându-i pe cei dispăruți, morți sau răniți. O cifră halucinantă pentru orice mamă, soție sau soră care aștepta cu nerăbdare vești despre persoana iubită.

Dar Marea Britanie nu pierduse doar vieți omenești; fuseseră abandonate echipamente, la care soldații renunțaseră pentru a-și salva viețile. Un sacrificiu normal, așa cum îl vedea Grace, dar costisitor și periculos.

Chiar și astfel de cifre triste fuseseră întâmpinate cu o atitudine pozitivă de ziare și de radio, întrucât civilii cu vase de pescuit și ambarcațiuni personale care ajutaseră la aducerea în siguranță a mii de soldați BEF peste Canal erau considerați eroi. Un gest simbolic, care declara că Marea Britanie nu se va preda niciodată.

Vocea puternică a lui Churchill când vorbea o făcea pe Grace să simtă cum îi creștea hotărârea și-i aducea lacrimi în ochi doamnei Weatherford, în timp ce dădea din cap aprobator la cuvintele noului prim-ministru.

Da, fusese o mare înfrângere, dar ei vor merge înainte.

Spiritul cuvintelor lui încălzea Londra de energie ca un fulger, transmițând încredere și forță.

Zilele continuau să treacă. Într-una dintre puținele după-amiezi liniștite, doamna Weatherford apără în salon, unde Grace citea cea mai recentă achiziție, Robie¹¹, o poveste incredibilă despre un om care crescuse în umbra „celor mai mari cruzimi ale vieții. Atingea o zonă vulnerabilă a lui Grace, care fusese îngropată adânc, un loc pe care bănuia că fiecare îl păstrează doar pentru sine și care rămăsese fragil, în ciuda succeselor și avantajelor vieții.

Grace își ridică privirea și o văzu pe doamna Weatherford îmbrăcată în hainele vechi ale lui Colin, acum pătate de murdărie din cauza muncii ostenitoare din grădină, de când săpaseră pentru victorie.

- Ai văzut pe undeva mânușile?

- Sunt în Andy, lângă mistrie și stropitoare.

Nu ar fi trebuit să folosească adăpostul Anderson drept magazie pentru unelte de grădinărit, dar era comod să le lase pe bancă, mai ales că podeaua era practic inundată de ploaia recentă și nu mai putea fi folosit pentru nimic altceva în acel moment. Și fiind doar ele două în casă, era suficient loc pentru câteva unelte înăuntru.

Din când în când mai fuseseră raiduri aeriene, dar toate fără motiv. Un avion aliat confundat cu un avion german sau ceva de genul ăsta. Majoritatea oamenilor nici nu se mai duseseră la adăposturi. Ce rost mai avea?

Grace trase cuvertura din poală, pregătindu-se să i se alăture femeii în grădină.

- Stați să mă schimb și vin să vă ajut.

- Nu te deranja, iubito. Doamna Weatherford îi făcu semn cu mâna. Ai făcut mai mult decât trebuia în ultima vreme și nu am decât să plivesc puțin și să ud.

Grace îi aruncă un zâmbet recunoscător și își așază pătura pe picioare, cuibărindu-se mai adânc între pernele canapelei pentru a-și relua lectura. Totuși, Grace nu ajunsese prea departe pe pagina următoare când se auzi un strigăt oribil de afară, din grădina din spate.

Doamna Weatherford.

Grace se ridică în grabă, înfășurându-se în cuvertură, aproape că se împiedică de cartea pe care o aruncase în grabă, și se întoarse către ușa din spate a bucătăriei.

Veniseră nemții?

Existau zvonuri despre cum se parașutaseră în Olanda, deghizați în călugărițe și polițiști, și apoi împușcaseră oamenii de acolo, folosind încrederea drept cea mai importantă armă. Desigur, zvonul fusese relatat de domnul Stokes, dar Grace nu voia să riște. Se opri lângă ușa bucătăriei pentru a apuca un cuțit mare.

Doamna Weatherford stătea la câțiva pași de stratul de salată, cu mânușile în mâini, chircită, și uitându-se îngrozită la plante.

- Ce este?

Grace se repezi spre ea, cu lama îndreptată spre grădină.

Doamna Weatherford respiră lung și încet, închise ochii și tresări.

- Viermi.

- Viermi? întrebă Grace, neîncrezătoare.

Se aștepta să găsească naziști în grădină, mitraliere pregătite să-i măcelărească pe cetățenii Londrei.

- M-am dus să văd de ce se ofilise salata... Doamna

Weatherford tresări. Mă duc să aduc prospectul împotriva dăunătorilor, spuse ea încet și se întoarse către adăpostul Anderson, unde informațiile publice de încurajare a campaniei „săpați pentru victorie” erau organizate cu grijă într-o cutie vopsită în albastru.

îngrijorată, Grace se strecură spre cel mai apropiat cuib de salată veștejită și ridică o frunză cu vârful cuțitului. Niște chestii groase, maronii, se zvârcoleau și se înfășurau la baza plantei ca niște cârnați groși, aproape să pleznească. Unul extrem de gras căzu de pe frunza de deasupra și ateriză cu zgomot pe lama cuțitului.

Grace strigă îngrozită și sări înapoi, aruncând cuțitul. Ce mai eroină era.

Doamna Weatherford ieși din adăpost cu un pliant în mână.
- Sunt chiar aici. Se cheamă... Ea privi foaia. Omizi.
Dumnezeule, sună terifiant.
Studie cu atenție foaia. În timp ce citea, gura i se strâmba într-o grimasă dezgustată.

- Ce este? Grace încercă să se uite la prospect. Cum scăpăm de ele? Doamna Weatherford se strâmbă.

- Trebuie să le tăiem pe jumătate, să le strângem sau să le rupem.

Amândouă se încruntară îngrozite și se întoarseră spre salată. Cuțitul zăcea în fața plantei pe care o inspectase Grace, cu lama sclipind în soare.

- Poate că ar trebui să ne limităm la fasole? sugera Grace.
- Niciodată nu m-am împăcat cu salata verde, răspunse doamna Weatherford. Mă duc la farmacist să văd dacă îmi poate sugera ceva pentru a ucide acele creaturi urâte, să scăpăm de ele.

Farmacistul avea într-adevăr ceva, o substanță albă sub formă de pulbere, dar o avertizase că trebuie spălată cu atenție de pe frunze înainte de a fi consumate, nu că ar mai fi rămas ceva din ele după ce omizile ar fi murit, până la urmă, din cauza otrăvii.

În a doua săptămână a lunii iunie, Italia intrase în război alături de Germania, iar energia rămasă a Londrei își găsise o sursă de răzbunare. Grace și domnul Stokes patrolau pe

străzile întunecate ale Londrei într-o noapte, când un zgomot de pași se auzi peste stradă, urmat de o încăierare și un strigăt.

Grace simți cum adrenalina îi străbătea tot corpul și-și îndreptă atenția spre scenă. Ochii ei căutau în întuneric. Scoase din buzunar lanterna, un obiect în formă de clopot care arunca o lumină stinsă pe asfalt. Cu toate acestea, nu îl foloseau des, deoarece domnul Stokes insistase să-și păstreze vederea de noapte.

Stingerea scosese, din păcate, ce e mai rău din oameni, reprezentând prea multe tentații pentru furturi și agresiuni pentru răufăcători. Domnul Stokes se așeză între Grace și zgomotul care se auzea, așteptând să vadă dacă li s-ar fi cerut să intervină cu autoritatea lor limitată și cu fluierele stridente. În timpul petrecut în ARP, Grace învățase să citească mișcările în întuneric, la lumina subtilă a lunii. Deși era doar o fâșie în acea noapte, reuși să distingă doi

ofițeri de poliție și un bărbat cu o valiză lângă o femeie. Nu

era un jaf, ci o arestare.

Bărbatul vorbea cu rapiditate, nu în engleză, ci în ceea ce

părea a fi italiană.

- Nu vrem să folosim violența, declară unul dintre ofițeri pe un ton plictisit. Veniți cu noi.

Bărbatul se îndepărtă de femeie și se îndreptă spre polițiști, ca și când ar fi intenționat să meargă cu ei. Ea îl ajunse din urmă, scoțând un suspin.

- Ce s-a întâmplat? întrebă Grace.

- Nu e treaba noastră, îi făcu semn domnul Stokes să meargă mai departe. Ea nu îl ascultă.

- îl arestează.

- Bineînțeles, răspunse domnul Stokes pierzându-și răbdarea. Doar pe bărbați, momentan. îi scot pe toți nenorociții din Anglia să nu poată spiona pentru Hitler. Se auzi un zgomot dinspre stradă, urmat de un sunet de sticlă spartă. Împreună, se repeziră în direcția sunetului și descoperiră un grup de peste douăzeci de bărbați intrând prin fereastra spartă a unei cafenele italiene, strigând insulte împotriva italienilor pentru că i se alăturaseră lui Hitler. Grace rămăsese ca o stană de piatră. Mâncase la cafenea aceea de mai multe ori împreună cu Viv. Proprietarul și soția lui erau întotdeauna amabili, exprimându-și propriile temeri pentru Londra și oferindu-le biscuiți în plus la ceai, chiar și în timpul raționalizării. Și acum, localul pe care îl dețineau acești imigranți de mai bine de douăzeci de ani era jefuit.

Un bărbat ieși prin fereastra spartă, cu un scaun în mână.

- Un jaf.

Ea își duse fluierul la buze.

Domnul Stokes o luă de mână și îi împinse obiectul metalic de la buze.

- O răzbunare.

Ea îi aruncă o privire tăioasă, observându-i-se strălucirea ochilor în întuneric.

- Poftim?

- Italia a ales cui să-i arate loialitate, răspunse sec Stokes. Și nu nouă. Ea se uită fix la el, consternată.

- Aceștia sunt cetățeni britanici.

- Sunt italieni. El își înalță capul, când un alt bărbat ieșea cu un sac din ceea ce ar fi putut fi făină. Cel mai probabil, spioni.

- Aceștia sunt proprietari de magazine care au muncit din greu pentru a-și construi o afacere în Londra, care iubesc acest oraș la fel de mult ca noi. Vocea lui Grace se înălța cu vehemență, în timp ce gândurile i se învârtteau în minte asistând la această nebunie. Trebuie să punem capăt acestui lucru.
Merse înainte, dar domnul Stokes o prinse din nou de braț și o trase ușor înapoi.
- Domnișoară Bennett, fiți rezonabilă, șuieră el. Sunt mai mult de o duzină de bărbați și dumneavoastră sunteți singurul gardian.

Ea îl privi cu ochii înlăcrimați.

- Singurul?

El își feri privirea.

Un alt zgomot se auzi din interiorul cafenelei, urmat de o lumină, în timp ce un incendiu izbucni în clădire.

- Încetați imediat, strigă ea în noapte. Ordinul ei fu

întâmpinat de râsete și ironii.

- Aveți grijă să nu fiți considerată susținătoarea naziștilor.

Vocea domnului Stokes era joasă și suficient de precaută

pentru a o face să se oprească.

Ea își încleștă pumnii în timp ce lacrimile i se rostogoleau furioase pe obraji din cauza neputinței.

Îl împinse pe domnul Stokes departe de ea.

- Cum puteți să suportați asta?

- Stingeți lumina aceea, strigă domnul Stokes spre bărbați, cu o voce imparțială și stridentă. Nu vreți să se arunce bombe asupra noastră.

El nu o mai privi după ce focul fu stins și un întuneric de smoală luă locul acelor flăcări strălucitoare alimentate de ură.

După ce-și termină schimbul, nu mai putu să adoarmă. Nu numai din cauza îngrijorării pentru Colin, despre care tot nu auziseră nimic, ci și din cauza propriei neputințe. Se alăturase ARP pentru a ajuta. Dar în noaptea aceea, ea nu ajutase. Nefiind în măsură să-i oprească pe bărbați să jefuiască cafeneaua, fusese o parte a problemei. Încercă să citească, dar constată că nici cărțile nu-i puteau ușura povara sufletească. A doua zi era liberă, iar doamna Weatherford rămase acasă, deoarece BEF încetase să mai aducă răniți de la Dunkerque. Speranța ei începuse să scadă odată cu numărul celor care soseau, mai ales având în vedere cât de puțini se întorseseră din divizia lui Colin. Grace petrecu cea mai mare parte a dimineții în grădină, smulgând buruieni și inspectând plantele. Roșiile aveau flori galbene, în timp ce dovleceii începuseră să facă niște sfere galben-verzui. Sperase ca activitatea cu plantele și aerul proaspăt să-i ia gândul de la alte aspecte, dar realizează că, de fapt, continua să-și amintească lucruri ce provocau durere, vulnerabilitate și furie. După ce-și termină treaba, își scoase mănușile și saboții înainte de a intra în bucătărie pentru a se spăla de murdăria de pe mâini. Tocmai termina, când se auzi o bătaie în ușă care acoperi sunetul apei care curgea de la robinet. îi îngheță sângele în vene.

Nu se așteptau la nici un vizitator.

Correspondența ar fi fost introdusă prin fanta ușii pentru scrisori.

Nu era nici un motiv pentru care cineva să bată, cu excepția cazului în care...

Grace își zvântă apa de pe degete și-și șterse în grabă mâinile. Își simțea pulsul în urechi, dar nu suficient de tare încât să acopere sunetul pașilor doamnei Weatherford care se îndreptau spre ușa din față. Grace ieși din bucătărie în timp

ce doamna Weatherford lua de la curier un plic dreptunghiular portocaliu.
O telegramă a oficiului poștal.
Grace trase aer adânc îi piept, simțind o durere în plămâni.
Existau puține motive pentru care doamna Weatherford să primească o telegramă, dar nici unul bun.
Doamna Weatherford închise ușa cu o mișcare automată, cu privirea fixată pe plicul portocaliu. Grace se apropie cu atenție, dar femeia nici nu-și dădu seama de prezența ei.
Amândouă așteptară o clipă lungă, nici una dintre ele nescotând o vorbă. Nici una dintre ele nici măcar nu respira, blocate într-un moment suspendat, care ar fi putut schimba restul vieții lor.
Grace ar fi trebuit să se ofere să o citească, dar exista totuși o parte din ea care era prea lășă pentru a accepta să vadă ce scrie în telegramă.
Doamna Weatherford trase aer adânc în piept și o scoase încet, așa încât plicul flutura în strânsoarea ei tremurândă.
Grace se simți vinovată, un sentiment mărunț în comparație cu frica pe care o resimțea, dar suficient pentru a-i da un imbold. La urma urmei, era o cruzime să aștepte ca doamna Weatherford să facă față acestei situații.

Grace se resemnă să facă asta și șopti:

- Vreți să o deschid eu?

Doamna Weatherford clătină din cap.

- Ar trebui... vocea îi tremura. Trebuie să știm.

Măinile îi tremurau atât de tare, că era de mirare că reuși să deschidă plicul. Respirația îi era intermitentă, alăturându-se ritmului sacadat al respirației lui Grace. Fără să-și dea seama ce face, Grace se agăță de brațul doamnei Weatherford, în timp ce mesajul dezvăluie cuvintele: „Cu profund regret, vă aducem la cunoștință...”
Doamna Weatherford trase aer în piept și desfăcu cu mișcări încete restul telegramei.

Mesajul era scris pe o fâșie albă, cu majuscule, cuprinzând cuvinte care aveau să le schimbe viața irevocabil.

- Cu profund regret, vă aducem la cunoștință că fiul dumneavoastră, Pte Colin Weatherford, este raportat că și-a pierdut viața în atacul de la Dunkerque...

Plicul și telegrama îi căzură din mână doamnei Weatherford și rămaseră pe podea. Nu mai conta. Grace nu avea nevoie să mai vadă nimic altceva.

Colin era mort.

- Fiul meu, șopti doamna Weatherford. Fiul meu. Fiul meu.

Băiatul meu blând și dulce.

Își privi mâinile tremurânde, în care nu mai ținea scrisoarea, parcă neîncrezătoare că ar fi fost vreodată acolo.

Grace simți un nod dureros în gât și o podidură lacrimi amare.

Imensitatea pierderii se căscă precum o prăpastie în

interiorul ei. Furia, durerea

și neputința, toate o copleșiră. Colin nu ar fi trebuit să moară

așa. Era prea bun pentru a fi doar unul dintre cei treizeci de

mii de morți.

Niciodată nu va mai aduce acasă un alt animal rănit pe care

să-l vindece și nu o va mai întâmpina înroșindu-se din cauza

timidității. Lumea lor foarte, foarte întunecată avea nevoie de

lumina lui, iar acum se stinsese pentru totdeauna.

O jale nesfârșită umplu camera în timp ce doamna

Weatherford căzu în genunchi, apucând orbește plicul,

strângându-l în pumn și simțind cum pământul îi fuge de sub

picioare.

În toată Marea Britanie, alte mii de femei primeau telegrame

similare, în care câteva cuvinte bătute la mașina de scris le

rupeau inimile, schimbându-le viața pentru totdeauna odată

cu pierderile devastatoare.

Mai mult decât oricând, Grace își dorea să afle vești despre

Viv și George, pentru a ști că erau în siguranță, în contextul

atâtor incertitudini și suferințe.

Grace era singura care se mișca prin casă în dimineața

următoare, în timp ce doamna Weatherford rămase în pat.

Ceașca de ceai a femeii mai în vârstă nu se afla pe scurgător,

unde se afla de obicei, la uscat, când se trezea Grace. După ce

încercarea de a-i duce doamnei Weatherford ceai rămase fără

răspuns, Grace puse o tavă mică lângă ușa ei, în speranța că ar mai fi liniștit-o.

Poate că Grace ar fi trebuit să-i telefoneze domnului Evans și să ceară o zi liberă, dar nu voia să stea acasă, sub greutatea propriilor gânduri și dureri. îi fuseseră o companie îngrozitoare în timpul nopții, fiind copleșită de lovitura zdrobitoare adusă de moartea lui Colin.

Voia să-și petreacă ziua comandând cărți noi și conversând cu clienții librăriei Primrose Hill. Afară era deja cald, iar aerul uscat îi deranja ochii iritați, încă roșii și umflați, în ciuda stratului suplimentar de rimei și de pudră aplicate. Domnul Evans își ridică privirea când intra și veni imediat de unde stătea aplecat peste registru.

- Ce s-a întâmplat?

- O telegramă.

Doar atât putu să spună Grace. Gura i se strânse într-o linie dură.

- Colin?

Grace dădu din cap afirmativ.

Domnul Evans închise ochii în spatele ochelarilor și rămase așa mult timp înainte să-i deschidă.

- Era prea bun pentru cei care duc acest război sângeros.

Grace își simți gâtul încheștat din cauza durerii.

- Du-te acasă, domnișoară Bennett. Vârful nasului îi devenise roz. Îți voi plăti salariul pentru săptămâna viitoare.

Ea clătină din cap cu vehemență:

- Aș vrea să muncesc. Vă rog.

Chiar și ea își auzea tremurul disperat din voce. El o studie mult timp și încuviință din cap.

- Dar dacă vei vrea să pleci, trebuie doar să-mi ceri.

Ea încuviință din cap, recunoscătoare pentru șansa de a-și

reprima durerea.

După cum se dovedi, o astfel de suferință nu putea fi depășită.

O urmărea ca o umbră, strecurându-i-se în spate și prin gânduri în fiecare moment când mintea nu-i era ocupată. îi amintea de Colin legănând un animăluț rănit în mâinile lui mari și blânde și de cum fusese distrusă fereastra cafenelei italiene, care se prăbușise în aerul umed al nopții. îi reamintise, din nou și din nou, cum nu putea opri nimic, că era complet și neputincios de ineficientă.

Se afla în camera din spate plângând când intră domnul Evans. El se opri brusc și se uită la ea, cu ochi mari și nesiguri. Grace își întoarse fața de la el, așteptând să plece, așa cum făcuse zilele trecute cu femeia care plângea. În schimb, pașii lui se auziră mai aproape, iar el îi întinse o batistă. O acceptă, fiindcă deja și-o folosisese pe a ei, și-și șterse ochii.

- Îmi pare rău...

- Nu-ți cere scuze pentru ce simți. El se sprijini de un teanc de cărți din apropierea ei. Nu-ți cere niciodată scuze pentru ce simți. Vrei să... și-și deschise mâinile într-un gest nesigur... să vorbești despre asta?

Ea îl studie pentru a-i evalua sinceritatea. O privea, fără să clipească, cu o expresie sinceră. Era serios.

Aproape că îl refuză. Pentru că, oricât ar fi vorbit, nu-l putea aduce înapoi pe Colin. De fapt, nici măcar nu știa dacă-și putea relaxa suficient nodul de durere din gât pentru a da glas unei asemenea agonii.

Dar apoi, își aminti de cafeneaua italiană, iar tăcerea și vinovăția o loviră ca o spirală fierbinte din interior.

- Ați făcut vreodată ceva de care să vă fie rușine?

Sprâncenele lui stufoase se ridicară, sugerând că, din tot ce se așteptase ca ea să spună, nu anticipase asta.

- Da, spuse el după o clipă de gândire. Cred că majoritatea oamenilor au făcut, își încrucișă brațele peste piept. Dacă are legătură cu Colin, sunt convins că te-ar fi iertat. Așa era el. Ea simți din nou nodul dureros în gât. Înghiți și clătină din cap. Înainte de a se putea opri, îi spuse despre noaptea de la cafeneaua italiană, detaliile care îi sfâșiau conștiința și o distrugau. El rămase sprijinit de perete în timp ce ea vorbea, cu brațele încrucișate relaxat pe piept. Când termină, el se ridică ușor în picioare, trase o cutie mare de cărți spre masă și se așeză pe ea, așa că era aproape la nivelul ei. Ochii îi erau limpezi și ageri și i se citea în ei o determinare cum nu mai văzuse niciodată la el.

- Suntem în război, domnișoară Bennett. Tu nu ești decât una, așa că uneori asta înseamnă că o cafenea este jefuită, da, dar că nu a ars. Nu poți salva lumea, dar poți încerca în continuare, prin orice mic gest. Colțurile gurii i se ridicară într-un zâmbet aproape jenat. De exemplu, un bătrân care colecționează cărți vechi și arse pentru a le păstra vii. El își puse mâna pătată de bătrânețe pe a ei, iar Grace îi simți căldura relaxând-o. Sau să găsești o poveste care să o ajute pe o tânără mamă să-și uite durerea. Își luă mâna de pe a ei și-și îndreptă spatele. Nu contează cum lupți, doar să nu te oprești niciodată. Grace dădu din cap.

- Nu o voi face. Hotărârea pe care o simțea în interiorul ei o făcu să se înfioreze. Nu mă voi opri niciodată.

- Asta este tânăra pe care o cunosc. Se ridică de pe cutie. Apropo de asta, am câștigat propria mea bătălie cu o strategie pe care am împrumutat-o de la tine. Ți-ar plăcea să vezi? Curioasă, Grace își șterse ochii pentru a curăța orice urmă de machiaj care îi cursese pe față și-l urmă pe domnul Evans în magazin.

- Poate că l-ai văzut deja.

Indică măsuta cu Pigeon Pie așezată în colțul din spate.

într-adevăr, ea evitase masa eșecului până în acel moment. Ce văzu o uimi.

Din teancul care avusese o sută de cărți rămăseseră doar câteva. Cartonașul așezat în centrul mesei proclama: „Scriș în timp ce Chamberlain era încă prim-ministru”.

Domnul Evans zâmbi larg.

- De atunci, se vinde ca pâinea caldă. Grace râse fără să vrea.

- A fost o mișcare genială.

Obrajii bătrâni ai domnului Evans se înroșiră sub ochelari, în timp ce își înclina umil capul.

- Am fost mândru de asta. Totuși, este ideea ta. Am adăugat doar propria mea părere plictisitoare.

Pe măsură ce timpul trecea, vânzarea și restul stocului din neinspiratul roman Pigeon Pie, astfel că sfatul domnului Evans deveni cu atât mai emoționant.

Deoarece săptămânile următoare aduseră capitularea Franței. Și apoi, lucrul de care se temeau cu toții cel mai tare, bombardarea Marii Britanii.

Of Human Bondage - roman scris de autorul englez William Somerset Maugham, publicat în 191

5Capitolul 12

Bombardierele germane atacară mai întâi la Cardiff și Plymouth, vizând docurile și declanșând bătălii aeriene împotriva RAF. Londra nu fusese încă lovită, dar toată lumea se aștepta ca acest lucru să se întâmple.

Emisiunile BBC erau ascultate în mod obsesiv și stăteau pe buzele tuturor, oamenii repetând ceea ce auziseră, analizând posibilitatea de a fi ei înșiși bombardați.

Deși Grace nu știa unde era repartizat George, era foarte conștientă de faptul că, fiind pilot de luptă, acesta se afla chiar în mijlocul pericolului.

Mai primise o scrisoare de la el, la fel de distrusă de cenzură ca și cea anterioară, lăsând vizibil doar jumătate din mesajul lui, dar suficient pentru a se asigura că era bine. Scrisorile lui Viv aveau doar uneori câte un cuvânt acoperit de marker

negru, dar era ușor să înțelegi că, indiferent de locul în care se afla, părea cel puțin în siguranță.

Deși, cea care o îngrijora cel mai mult era doamna Weatherford. De-a lungul timpului, de când o cunoștea Grace, femeia aceasta fusese cea care îndemna lumea la acțiune, cu energia ei nemăsurată. Nu exista soluție pe care să nu o găsească, problemă pe care să nu o rezolve.

Acum, se plimba prin casă cu privirea rătăcită. Nu mai era acea persoană strălucitoare, veselă, cu sfaturi pentru toată lumea - indiferent dacă i se cereau sau nu. Era o umbră a ei însăși, cu părul pleoștit și cenușiu căzându-i în jurul feței palide. Lipsită de viață.

Doamna Weatherford nu mai participa la întâlnirile WVS și nici nu mai curăța casa cu meticulozitate. Grace nu se gândise niciodată că va apuca ziua în care holul să nu mai miroasă a fenol. Iar când doamna Weatherford aflase despre adăugarea ceaiului și a margarinei pe lista de alimente raționalizate, nu comentase încântată de proviziile ei, ci răspunse pur și simplu cu resemnare.

Cu toate acestea, restul Londrei zumzăia energic, în așteptarea unui război care acum părea sigur că va ajunge să-l lovească. Era un lucru ciudat să speri la acțiune, mai ales după Dunkerque, dar „războiul plictisitor” părea o rană proaspătă care era îngrijită fără ajutorul mâinilor.

Acum, avea să se întâmple ceva, în sfârșit.

Era o sâmbătă însorită când Grace se apucă, până la urmă, să strângă cărțile din zona destinată copiilor, din partea din față a magazinului. Ținând cont că atât de mulți micuți fuseseră trimiși din nou în provincie, poziția principală din vitrină ar fi trebuit să fie destinată unor lecturi mai atrăgătoare, pentru adulții care rămăseseră.

După ce părăsi magazinul în acea după-amiază, ea nu se întoarse imediat acasă, în schimb, se încălzi în lumina plăcută a soarelui strălucitor care o învălui și se bucură stând pe terasa unei cafenele pentru un ceai și o prăjitură.

Restaurantele aveau condiții diferite de raționalizare față de cetățenii Marii Britanii și li se alocau ceva mai multe produse, ceea ce însemna că ceaiul era mai parfumat și mai dulce, la

fel ca și produsele de patiserie, în care aproape că nu se simțea gustul de margarină. Aproape.

Dar această tentativă nu îi oferi încântarea pe care o sperase. În schimb, o făcu să-i fie dor să o aibă pe Viv alături, să râdă și să împărtășească cele mai recente bârfe de la Harrods. Și o făcu să se întristeze pentru doamna Weatherford, care nu mai putea să se bucure de o după-amiază atât de frumoasă, darămite de orice alte plăceri ale vieții.

Cum ar mai fi putut face asta, când Colin murise?

Hotărâtă să nu cadă pradă tristeții într-o zi atât de frumoasă, Grace se trezi în King Square Gardens. Vânzătorii stăteau lângă cărucioarele cu roți vopsite în culori strălucitoare, luminoase, pentru a-i atrage pe clienți către produsele lor, iar oamenii se relaxau pe băncile de pe alei sau pe șezlonguri de pânză așezate pe iarbă.

În jurul parcului erau straturi de legume, ca parte a campaniei „săpați pentru victorie”, ciorchini de mazăre cățărătoare înlocuind iasomia, iar varza luând locul trandafirilor care înfloreau odinioară.

Grace se așeză pe un șezlong liber, care avea țesătura groasă încălzită de soare,

și-și lăsă capul mult pe spate. Aerul mirosea dulce a iarbă amestecată cu un condiment de cârnați de la un vânzător din apropiere, iar zgomotul de pași și sporovăiala trecătorilor se combinau creând o ambianță liniștitoare.

Dintr-odată, liniștea fu întreruptă de geamătul sâcâitor al sirenei care anunța un atac aerian.

Grace rămase unde era, resemnându-se să asculte urletul supărător, banal precum sacii cu nisip.

La începutul războiului, sunetul tânguitor îi făcea inima să-i sară din piept. Acum, era pur și simplu enervant.

Câțiva oameni se ridicară cu părere de rău de pe șezlonguri pentru a căuta adăpost, deși erau puțini. Cei mai mulți rămaseră unde erau, răsfățându-se la soare.

După atâtea anunțuri false de raiduri aeriene, avertismentul devenise precum băiatul care striga că văzuse lupul.

În cele din urmă, sirena se opri, lăsând un zumzet în fundalul percepției lui Grace, ca un bondar îmbătat cu nectar,

învârtindu-se în aer. Cu excepția faptului că zumzetul părea să se intensifice, devenind mai insistent. Deschise un ochi, scrutând cerul pe care se aflau nori albi și pufoși.

- Ce este? întrebă cineva de lângă ea, întinzându-și gâtul pentru a privi cerul.

Grace clipi orbită de lumina soarelui. Puncte negre se întrezăreau pe albastrul cerului. Un zgomot îndepărtat răsună în depărtare, urmat de alte câteva, în timp ce nori de fum negru se ridicau în sus într-o zonă a orașului.

Îi luă un moment lui Grace să-și dea seama că acele puncte erau avioane. Și că aruncau bombe spre zona unde părea a fi East End.

Lui Grace îi îngheță sângele în vene, în ciuda zilei fierbinți, făcându-i pielea de găină.

Londra era bombardată.

Se ridică încet de pe șezlong, cu mișcări încete, ca și când s-ar fi aflat în apă. Ar fi trebuit să alerge, să îi îndemne pe ceilalți să se îndrepte spre un adăpost din apropiere, să le noteze numele pentru a se asigura că fuseseră înregistrați pentru a-și anunța gardianul ARP. Ceva.

Orice.

La urma urmei, se pregătise în ultimele luni chiar pentru acest moment.

Dar ea rămânea împietrită, în timp ce bombele continuau să cadă. Și tot continuau.

O mână o atinse pe umăr.

- Ar trebui să mergeți la un adăpost, domnișoară.

Grace dădu din cap, fără să se deranjeze să-l privească pe cel care îi vorbise. Cum s-o facă, dacă privirea îi rămăsese ținută asupra avioanelor de bombardament?

O femeie strigă în apropiere, un țipăt îngrozit, provocat de teamă. Atunci, Grace își simți din nou picioarele. Dar nu se duse la adăpost. Nu acum, știind că doamna Weatherford era acasă, cel mai probabil ignorând avertismentul, așa cum o făcuseră cu toții.

Bărbatul, un domn care avea un șchiopătat din cauza căruia probabil scăpase de recrutare, direcționa deja oamenii către cel mai apropiat adăpost. Se întoarse către Grace, cu ochii

mari pe fața palidă, și îi făcu semn că trebuia să asculte indicația. Ea clătină din cap.

- Voi ajunge acasă în câteva minute. Avem un adăpost Anderson.

Privirea lui trecu spre roiul de avioane care dezlănțui încă un atac nemilos asupra East End și-i întoarse spatele într-un acord tăcut. Ea nu mai pierdu timpul și parcurse drumul înapoi spre strada Britton.

Până ajunse, cerul se transformase din gri și negru într-un roșu-portocaliu furios, de parcă acea parte a Londrei devenise un adevărat iad. Grace împinse ușa, strigând după doamna Weatherford.

Grace păși peste grămada de corespondență din prag, fără să se deranjeze să o ridice și să o adauge teancului din ce în ce mai mare de pe masă, așa cum făcea în mod normal.

Picioarele femeii se vedeau chiar lângă peretele salonului, unde stătea așezată pe scaunul Morris.

- Londra este bombardată. Grace încercă să-și ascundă frica din voce în timp ce se îndrepta către prietena mamei ei.

Trebuie să mergem imediat în adăpost.

Dar doamna Weatherford nu plecă, alegând să rămână acolo unde stătea, cu privirea pierdută de durere. După mai multe încercări eșuate de a o convinge, Grace o lăsă în salon și ieși pe scările din fața casei, urmărind avioanele germane. Dacă s-ar fi apropiat, s-ar fi asigurat că doamna Weatherford se va adăposti, chiar dacă ar fi trebuit să o târască.

Dar avioanele nu se apropiară. În cele din urmă, locuitorii de pe strada Britton ieșiră cu toții pe treptele caselor lor, urmărind în tăcere cum avioanele germane își continuau asaltul implacabil, iar cerul se umplea de flăcări.

Cu toate acestea, Grace nu putea să nu se gândească la oameni. Oare tot atât de mulți locuitori de acolo nu se adăpostiseră, la fel ca în restul Londrei? Adăposturile chiar îi puteau proteja în fața unui asemenea atac? Câți vor muri?

Tresări numai gândul atâtor pierderi de vieți omenești. În cele din urmă, sirena sună din nou, anunțând că pericolul trecuse. Grace se întoarse pentru a intra în casă și o zări pe

doamna Nesbitt stând nemișcată pe treptele casei de alături.
O privi pe Grace, ridicând din sprâncene.
- Ei bine, asta e, presupun.
Grace nu spuse nimic și intră în casă, găsind-o pe doamna Weatherford pe scaunul Morris, exact acolo unde o lăsase.
În acea noapte, nu era de serviciu la ARP, unde trebuia să meargă doar de trei ori pe săptămână. Însă chiar înainte să se pregătească de culcare, tânguitul sirenei porni iar, anunțând un nou atac aerian.
Grace simți cum o stăbăte un val de adrenalină, iar de data asta nu mai acceptă un refuz din partea doamnei Weatherford. După ce deschise ferestrele, întrerupse conducta de gaze și umplu cada, Grace o forță pe doamna Weatherford să coboare în adăpost. Se împiedică din cauza întunericului, deranjând ghivecele și echipamentele de grădinărit în timp ce intrau.
Andy mirosea a metal umed, a pământ și a loc nefolosit. Era mai mult o magazie, decât un loc în care să stai pentru o perioadă de timp. Sunetul sirenei se întrerupse, iar tăcerea umplu golul în locul său. Era o liniște rău-prevestitoare, care anunța mult mai rău decât ceea ce primise Londra mai devreme în acea zi. Fiecare mușchi din corpul lui Grace era încordat, simțindu-se de parcă o strângea pielea.
Scăpără un băț de chibrit și aprinse lumânarea pe care o adusese împreună cu măștile de gaze. Flacăra ei era mică, dar umplea interiorul înghesuit al adăpostului ca o lumină electrică. Din depărtare se auzea zumzetul familiar al sirenei, sunetul său nefast, cu o singură notă, amplificat de cadrul metalic, așa încât practic vibra în pieptul lui Grace.
Se auzeau din nou bufniturile, care însemnau mai multe bombe. Grace de-abia se abținea să nu tresară la fiecare zgomot îndepărtat.
- Crezi că acestea sunt ultimele sunete pe care le-a auzit Colin? se întrebă doamna Weatherford, cu privirea fixată pe flacăra pâlpâitoare a lumânării. Crezi că era speriat?
- Cred că a fost curajos, răspunse Grace cu convingătoare. Cunoscându-l pe Colin, probabil că încerca să salveze pe cineva.

- Sunt sigură. Doamna Weatherford dădu din cap, iar lacrimile îi străluciră în ochi. Eu l-am ucis, în aceeași măsură în care au făcut-o nemții. Suspină. L-am lăsat să crească prea blând, prea dulce. Niciodată nu ar fi trebuit să-i permit să fie atât de... atât de sensibil.

Grace se ridică din locul în care se sprijinea de peretele metalic și denivelat.

- L-ați fi forțat să fie ceva care nu era el.

- Da, se răsti doamna Weatherford. Dar ar fi fost în viață.
- Dar atunci el nu mai era omul pe care l-am iubit noi atât de mult.
- Știu. Doamna Weatherford își luă fața în mâini și începu să plângă încet. Știu.
- Ați făcut ce trebuia, doamnă Weatherford. Grace se mută pe cealaltă bancă și mângâie ușor umerii femeii, în timp ce aceasta jelea pierderea fiului, mult prea bun pentru a muri atât de tânăr. L-ați lăsat să fie cine voia să fie, l-ați sprijinit și l-ați iubit. Nu și-ar fi dorit să fie altfel. Grace făcu o pauză, conștientă că următoarele ei cuvinte vor deranja și că trebuia să le rostească pe un ton neutru. Și știți că ar fi urât să vă vadă așa.
Doamna Weatherford lăsa capul în jos.
Nu mai vorbiră din nou pentru restul nopții. În cele din urmă, Grace se întoarse pe banca opusă și reuși cumva să adoarmă, în ciuda bombardamentelor îndepărtate, cu capul înclinat într-un unghi incomod și cu fundul amorțit din cauza băncii tari. Sunetul că pericolul trecuse o trezi devreme în dimineața următoare, aproape sperind-o.
- Nu s-au apropiat.
Doamna Weatherford se ridică înțepenită de unde stătea, sprijinindu-și spatele cu o mână.
- Mă duc să pun ibricul pe foc.
Strânse sfeșnicul cu balta de ceară topită, fitilul înnegrit și consumat și ieși schiopătând din adăpost. Grace se duse și ea înăuntru, dar nu se mai deranjă să bea ceaiul. O durea tot corpul din cauza poziției incomode, iar ochii îi erau grei de

oboseală. Niciodată nu fusese atât de recunoscătoare că avea o zi liberă de la librărie.

Mai târziu, se trezi simțind un miros familiar, asemănător gudronului. Mirosul de fenol deveni mai puternic când deschise ușa dormitorului și coborî pe scara sclipind de curățenie. Doamna Weatherford o salută de jos cu un zâmbet trist, prin care părea că-și cere scuze. Purta o rochie de casă închisă la culoare și nu avea bijuterii sau ruj, dar își strânsese părul cenușiu într-un coc îngrijit.

- Mulțumesc pentru ce ai spus aseară. Doamna Weatherford se atinse în mod conștient cu părul de mâna lui Grace. Ai avut dreptate. Colin nu ar fi vrut să fiu

așa. Pot să fac asta. Înghiți cu greutate. Pentru el.

Grace o îmbrățișă pe doamna Weatherford, ținând-o strâns în brațe.

- Amândouă putem.

Doamna Weatherford dădu din cap. Petrecură restul zilei făcând curat în casă și lucrând în grădină, unde creșteau acum fasole, castraveți, roșii și ardei.

Cu toate acestea, un nor tulbure se așezase peste East End, un giulgiu pentru cei care își pierduseră viața.

La jumătatea zilei veni încă un raid aerian, care dură aproape trei ore. Numai că, de data asta, zgomotul avioanelor fu însoțit de bubuitul tunurilor antiaeriene.

Murmurul bârfelor se auzea prin cartier mai tare decât motoarele îndepărtate ale bombardierelor. Se spunea că sute de oameni muriseră în atacul din East End. Mulți rămăseseră fără adăpost, iar focurile din noaptea precedentă ardeau încă, scăpate de sub control.

Grace asculta cu atenție fiecare știre, punându-le cap la cap în minte, ca o țesătură macabră, pentru a încerca să întregească povestea. Indiferent cât de multe auzise sau de câte ori, voia să afle mai mult. Nu era singura disperată după informații. Fiecare aparat de radio din Londra difuza transmisiile, iar rafturile cu ziare erau golite instantaneu.

în acea seară, Grace era de serviciu la ARP, în schimbul de noapte, cu domnul Stokes, începând de la șapte și jumătate seara până la opt dimineța. Deși erau doar trei zile pe săptămână, iar domnul Evans o lăsa să vină mai târziu în zilele următoare, de multe ori Grace era obosită. În noaptea aceea însă, era mai mult decât epuizată, cu mintea la fel de zdrobită precum îi erau pleoapele. În ciuda acestui lucru, se va asigura că va fi foarte atentă cu ceea ce avea de făcut. Dintre toate nopțile de urmărit luminile vizibile, aceasta era una dintre cele mai importante după ceea ce se întâmplase în East End.

- Încă arde, spuse domnul Stokes în șoaptă, scrutând depărtarea, unde se putea observa o strălucire subtilă roșiatică. Am un partener care lucrează pentru AFS în apropiere; spunea că scena era ruptă din iad. Serviciul Auxiliar de Pompieri avea o sarcină extraordinară, și anume responsabilitatea de a stinge un astfel de incendiu. Grace îi urmări privirea.

- Nici nu-mi pot imagina cât de îngrozitor trebuie să fie.
- Îngrozitor, răspunse domnul Stokes. Harry a spus că sute de oameni au murit, unii au fost spulberați atât de tare de bombe, încât le-au fost smulse hainele de pe ei. Grace se opri din mers, incapabilă să înțeleagă ceva atât de îngrozitor. Bucăți de trupuri erau peste tot pe stradă. Domnul Stokes întinse mâna prin aer. A trebuit să se tot oprească pentru a îndepărta bucățile însângerate de pe stradă, să poată merge mai departe cu mașina.

Domnul Stokes hiperboliza întotdeauna detaliile macabre. Numai că, în acest caz special, Grace nu credea că exagera. Și, deși nu se plânsese niciodată înainte, atenția lui pentru detaliile macabre îi întinsese nervii la maximum. Fără să observe tăcerea ei, el continuă.

- A fost bombardat și un adăpost. Pe Columbia Road. O bombă a căzut direct pe gura de aerisire și... El își desfăcu mâinile încet și imită zgomotul unei explozii. Familii întregi au fost ucise dintr-odată.

- Domnule Stokes, spuse ea tăios. Cum poate un veteran ca dumneavoastră să vorbească cu atâta indiferență despre morți, după lucrurile pe care, fără îndoială, le-a văzut?

El se încruntă și clătină din cap.

- Nu sunt veteran. Nu m-au mobilizat în Marele Război. Își ridică umerii înguști, cu mustața zvâcnind. Au spus că am inima slabă.

Inima slabă.

Dacă s-ar fi obosea să se uite mai adânc, Grace era sigură că ar fi descoperit că nu avea deloc.

Un urlat ascuțit tăie brusc aerul, anunțând încă o grămadă de bombardiere. Grace fu cuprinsă de teroare. În

bombardamentul din noaptea precedentă, se ascunsese în siguranță în interiorul adăpostului Andy. Dar gardienii nu se baricadau înăuntru când erau oameni de protejat.

Nu, ei patrulau în zona desemnată, în căutarea bombelor și a daunelor care ar fi putut fi produse, astfel încât să poată acorda primul ajutor supraviețuitorilor. Și să ajute la localizarea celor care nu supraviețuiseră.

Va fi expusă acolo pe stradă, nefiind măcar acoperită de foaia subțire, din aluminiu sertizat, a adăpostului Anderson.

Vulnerabilă.

- Hai, acum, nu-mi spune că ți-e frică.

Domnul Stokes o bătu cu mâna pe umăr, iar ea îi aruncă o privire aspră, dar nu îl impresionează prea tare. În schimb, râse și clătină din cap. De-aia femeilor nu ar trebui să li se permită să facă voluntariat pentru o slujbă destinată în mod clar bărbaților.

Ea se blocă la o astfel de ofensă, având o replică ascuțită pe limbă, dar el deja se îndreptase către fluxul de locuitori care ieșeau din casele lor. El dădea din braț ca și când ar fi dirijat traficul, direcționând masele înspăimântate din cartierul Borough of Islington către adăpostul desemnat.

Ea strânse din dinți și-și aminti ce învățase la pregătire. Știa ce să spună. Ce să facă. Nu trebuia să le permită germanilor să ia tot ce era mai bun din ea.

Sirena se întrerupse, iar vocile umplură aerul, punând un număr infinit de întrebări în același timp. Unde mergeau? Cât dura raidul? Va dura la fel de mult ca în noaptea precedentă?

Vor fi bombardati?

La aceste întrebări, nici Grace și nici domnul Stokes nu puteau răspunde.

Dar era ceva în legătură cu fețele lor îngrijorate și cu felul în care vocile lor tremurau panicate. îi amintea lui Grace de ce se afla acolo, pentru a ajuta oamenii la nevoie. Să le dea exemplu de calm când erau speriați.

Curând, instrucțiunile ei spuse pe un ton liniștitor li se alăturară celor ale domnului Stokes, conducându-i cu îndrumări bine pregătite și oferindu-le sprijin. Ea îi îndrumă către adăpost, numărul lor fiind mult mai mare decât în timpul

raidurilor aeriene anterioare. În timp ce oamenii intrau în adăpostul de cărămidă căptușit cu saci de nisip, Grace le înregistra numele, recunoscându-i pe toți de pe lista pe care o avea în fiecare noapte domnul Stokes cu numerele caselor. Acum, făcea legătura între adrese și chipuri. Acum, totul căpăta sens pentru ea, știind cine și unde locuia și de ce se aflau în adăpost. Deveni conștientă de zumzetul avioanelor care îi zbârnâia în urechi, transmițându-i un fior rece pe șira spinării.

Era mai puternic decât înainte.

Și se tot apropia.

Domnul Stokes aruncă o privire bruscă în spatele lor și trânti ușa adăpostului. Grace privi în aceeași direcție, căutând în întuneric ceva, orice, în funcție de care să evalueze unde se aflau avioanele germane.

Sulițe de lumină tăiau întunecimea cerului nopții, în timp ce tunurile antiaeriene își căutau țintele, fasciculul de lumină rostogolindu-se pe sub norii denși. Când Grace văzuse avioanele din parc, păreau niște pete în depărtare. Acum, erau mult mai mari. Mai aproape. Ca o pasăre neagră enormă, fixată în centrul razei de lumină.

Un avion german.

Nu deasupra lor, dar suficient de aproape încât să-i facă părul măciucă.

Fără ezitare, un tun antiaerian începu să acționeze, sunetele de bariton scoase de lovituri reverberând în oasele lui Grace. Un obiect întunecat și alungit, lansat din burta avionului, porni în jos. O bombă.

Ea și domnul Stokes rămaseră transfigurați în timp ce venea spre țintă, făcând un curent de aer în jur în timp ce se învârtea, urmat de o fracțiune de secundă de tăcere, atât de

rapidă, încât nici nu aveai timp să clipești. Apoi, un fulger de lumină. Un bubuit asurzitor zgudui pământul unde stăteau. Un nor de fum și flăcări licărind. Pur și simplu, casa cuiva ar fi putut fi distrusă. O familie ar fi putut fi omorâtă. Realitatea celor petrecute în cartierul ei, unor oameni pe care îi putea cunoaște, era ca un pumnal în pieptul lui Grace. Dar nu putea rămâne în starea aceea de uimire în fața dezastrului, având destulă treabă de făcut. Era greu de spus, din locul în care se aflau, dacă bomba lovise în sectorul lor. Tot corpul ei era cuprins de adrenalină. Trecu pe strada goală, luminată de strălucirea unui foc din apropiere, precum și de flăcările reaprinse din East End, care fusese clar lovit din nou. Pe măsură ce treceau printre clădirile pe care erau însărcinați să le monitorizeze, sunetele războiului deveneau mai puternice. Numai că, de această dată, zgomotul avioanelor care zburau era acoperit de șuieratul bombelor care cădeau și de bufniturile asurzitoare ale căderii la sol. Toate acestea, combinate cu sunetul tunurilor antiaeriene cu foc constant, precum și ale RAF, în lupta aeriană cu avioanele inamice. Când interveni o perioadă de acalmie, se auzi sirena unui vehicul AFS în drum spre unul dintre numeroasele incendii care se dezlănțuiau în toată Londra. Grace simți cum respirația îi strângea plămânii în timp ce alerga, cu picioarele mișcându-i-se cu o asemenea forță, încât părea că s-ar putea despărți de corp și să continue fără ea. Picioarele zdrobeau milioane de bucăți de sticlă care erau împrăștiate pe stradă, scânteind ca rubinele în lumina roșie, strălucitoare a infernului londonez. Toate ferestrele caselor de pe partea stângă a străzii fuseseră aruncate în aer, perdelele lor sfâșiate atârând ca niște șuvițe de păr negru, zdrențuite, iar ușile erau toate scoase din balamale. Banda adezivă, atât de atent aplicată la fiecare dintre acele case, nu avusese, în mod evident, nici un efect. - Domnișoară Bennett, încetinește. Domnul Stokes găfâia lângă ea. Adu-ți aminte de inima mea. Dar Grace nu încetini. Oamenii aflați în pericol de moarte nu ar fi dat nici o ceapă degerată pe inima lui, se gândi ea.

Dădu colțul și se opri.
În fața lui Grace se căsca o gaură imensă în șirul îngrijit de case, iluminat de flăcări. În locul unde fusese casa cuiva, era acum o grămadă mocnită de dărâmături. Sectorul lor fusese bombardat, iar acum începea cu adevărat activitatea lui Grace ca gardian ARP.

Capitolul 13

Grace se opri în fața casei bombardate de pe Clerkenwell Road, mușchii picioarelor zvâcnindu-i din cauza efortului. Adresa nu mai era vizibilă printre dărâmăturile care odinioară fuseseră o casă, dar putea distinge numerele celor două de lângă ea suficient de bine încât să-și dea seama ce număr lipsea. Deoarece acel număr era legat de nume în mintea ei, nume repetate de domnul Stokes de trei ori pe săptămână, la diferite intervale, în fiecare tură de supraveghere. Domnul și doamna Hews, un cuplu în vârstă care locuise în acea casă de la căsătorie, în urmă cu cincizeci de ani. Domnul Stokes menționase adesea dragostea doamnei Hews pentru ciocolată și cum îi dădea mereu câte o tabletă când era copil. Domnul Stokes încetini pasul când ajunse lângă Grace.

- Doamna Hews, șopti el, cu o expresie dezolată privind ruinele.

- Erau în adăpost. Grace își aminti numele de pe lista pe care o făcuse cu cei care intrau în adăpost. Domnule Stokes, sunt în siguranță.

- Bine, dădu el din cap. Bine. Asta e bine.

Se apucară de treabă, stingând flăcările care pâlpăiau printre dărâmături cu pompele portabile din dotare, și-și continuară supravegherea în restul sectorului. Căzură mai multe bombe pe măsură ce trecea noaptea. Cea mai mare parte a nopții o petrecură măturând sticla căzută pe străzile înconjurătoare, unde toate ferestrele fuseseră spulberate, și, la un moment dat, alungându-i pe hoții care jefuiau proprietatea familiei Hews.

Domnul Stokes îi așteptă pe domnul și pe doamna Hews când se auzi sunetul de încheiere a atacului aerian, fiind de părere că era cel mai bine ca el să fie cel care să le împărtășească știrile dezastruoase. Durerea era prea mare pentru a asista la această scenă. La urma urmei, mândria unei femei era casa

ei, iar doamna Hews muncise o viață întreagă la casa unde varza purpurie creștea în ghivecele de flori în care odinioară înfloreau petuniile.

Dar, în cele din urmă, nu doar Grace și domnul Stokes rămaseră după ce trecuse pericolul pentru a-i ajuta să caute pe sub dărâmături orice obiect putea fi recuperat. Locuitorii tuturor caselor din jur le veniră în ajutor, precum și vecinii de pe alte străzi. Ignorară propriile ferestre sparte și ușile spulberate, pentru a le oferi ajutor celor a căror suferință era cu mult mai mare. O comunitate unită, ca urmare a pierderilor.

Prieteni lor apropiați luară o parte din bunuri să le păstreze, în timp ce Grace îndrumă cuplul aflat în stare de șoc spre centrul local de odihnă, pentru a se adăposti până când li se găsea o nouă casă. După ce i se încheie tura, Grace se întoarse spre strada Britton într-o stare de epuizare atât de pronunțată, încât abia își mai târa picioarele care i se împleticeau. Se prăbuși pe pat cu hainele murdare și adormi neîntoarsă, până se trezi pentru a merge la librărie.

O baie făcu minuni pentru ea, iar când ajunse la librăria Primrose Hill, nu se mai simțea nici pe departe la fel de sfârșită ca atunci când ajunsesese acasă.

Cu toate acestea, domnul Evans se încruntă la ea când intră în magazin.

- Ai dormit suficient?

Își așază creionul în registru, astfel încât să nu cadă.

- A dormit cineva suficient? zâmbi ea.

El își încrucișă brațele peste puloverul maro, care devenise larg în ultimul timp, întrucât raționalizarea îi afectase constituția cândva destul de robustă.

- Am auzit că locuința familiei Hews a fost bombardată pe strada Clerkenwell. Erai acolo?

- Am ajuns după aceea.

Era ceva în seriozitatea tonului întrebării care o făcu să se simtă ca un copil pe cale să fie muștrat.

- Ai fi putut fi acolo când s-a întâmplat. Smocurile albe ale sprâncenelor i se apropiară. Ce ai fi făcut dacă ai fi fost în apropierea locului unde a căzut bomba?

Grace ezită. Nu se gândise serios la această variantă. Până la urmă, nemții păreau să aibă ca țintă East End. Iar riscul de a fi lovită de o bombă păreau îndepărtate.

- Nu-mi place, domnișoară Bennett. Se înroși la față. Cred că ar trebui să-ți dai demisia din funcția ta de gardian ARP.

Un client intră în magazin, făcând clopoțelul să sune. Grace aruncă o privire peste umăr și recunoscuse o doamnă care era clientă fidelă și care rareori avea nevoie de ajutor.

- ARP are nevoie de mine acum mai mult ca niciodată, răspunse Grace cu voce joasă.

- La fel și magazinul.

Domnul Evans înșfăcă registrul, făcând creionul să cadă, și se îndreptă spre spatele magazinului fără vreun alt cuvânt.

Grace se simți cuprinsă de neputință, intensificată și de oboseala care îi încețoșa mintea. Domnul Evans era clar îngrijorat că își va îndrepta atenția mai mult asupra activității de la ARP decât asupra magazinului.

Era hotărâtă să-i arate că se înșela.

Până la închiderea magazinului în seara aceea, concepu mai multe reclame noi, având deja două tipărite cu grijă pe carton: „înveseliți-vă adăpostul cu o carte nouă” și „Luați o carte să vă țină companie în timpul raidurilor aeriene”. Nu erau ideale, dar era un început.

Totuși, domnul Evans nu îi mai adresă mai mult de două cuvinte și de-abia scoase un mormăit refritor la noile reclame. Ea avu prea puțin timp să-și facă griji privind comportamentul lui, deoarece, când ajunse acasă, se cufundă într-un somn adânc. Somn care îi fu întrerupt cu brutalitate, în jurul orei opt seara, de sirena care anunța un nou atac aerian. Se târî în adăpost împreună cu doamna Weatherford, unde somnul de care avea nevoie disperată o ocoli.

Atacul continuă toată noaptea, la fel ca în seara anterioară, când fusese pe străzi ajutându-i pe locuitorii din sectorul ei. Numai că, de data aceasta, era închisă în coconul întunecat al

adăpostului Anderson, incapabilă să vadă ce se întâmpla. Dar putea auzi.

Exploziile tunurilor antiaeriene zguduiau cadrul de oțel, iar bombele explodau atât de aproape, încât întreaga structură se cutremură, de parcă urma să se prăbușească. La un moment dat, păruse chiar să se ridice de la sol înainte de a se prăbuși la loc.

Șuierăturile erau ascuțite și puternice, după care se făcea liniște, urmată apoi de un bubuit atât de atroce, încât se cutremura pământul. Semnalul că pericolul trecuse nu veni până a doua zi de dimineață, iar femeile reușiseră să acopere băncile tari cu așternuturi care să le facă mai confortabile pentru somn. Deja îndepărtaseră uneltele de grădinărit, pentru a-i reda utilitatea de adăpost.

La urma urmei, părea că nemții intenționau să bombardeze Londra în fiecare seară.

Când Grace se trezi, mai târziu, în acea dimineață, află de la știri că spitalul St. Thomas fusese bombardat, după ce primise o lovitură direct în clădirea unei secții importante. În apropiere, o școală suferise pagube teribile. Naziștii erau abominabili, era un gest de cea mai joasă speță să bombardezi bolnavii și copiii. Grace era cuprinsă de furie, care îi alimenta nevoia de a-și continua activitatea la ARP - să-și îndeplinească rolul de a lupta împotriva lui Hitler.

Era gata să-i spună domnului Evans acest lucru când ajunse la librărie, dar găsi ușa magazinului încuiată. El îi dăduse o cheie cu câteva luni înainte, pe care o scoase din geantă și deschise magazinul. Odată ajunsă înăuntru, schimbă semnul în „DESCHIS” și trase draperiile opace pentru a lăsa să pătrundă lumina difuză a soarelui, în timp ce îl striga pe domnul Evans. El nu răspunse.

Simți cum teama îi cobora pe șira spinării.

Era prima oară de când lucra aici când el nu stătea la teighea ca un paznic, așteptând venirea ei pentru a dispărea în spate și a-și relua munca zilnică. Munca lui care, în ultimul an, fusese să citească întreaga zi, după cum bănuia ea.

Și acum, el nu era acolo.

Clădirea nu părea deteriorată de bombe, ceea ce înseamnă că apartamentul lui de deasupra rămăsese intact. Diverse

imagini îi veniră în minte, exacerbate de poveștile îngrozitoare ale domnului Stokes. Dacă domnul Evans ieșise afară în seara precedentă și fusese luat pe neașteptate? Ea îi strigă numele în timp ce se îndrepta spre partea din spate a magazinului și intră în camera micuță. Mai întâi simți mirosul de alcool.

Whisky.

Unchiul ei bea așa ceva. Mirosea ca uleiul de parafină și avea un gust și mai rău. Nu că ar fi gustat vreodată ulei de parafină.

Domnul Evans era prăbușit pe scaun, pe jumătate căzut peste masă. O sticlă cu lichid chihlimbariu se afla lângă cotul lui îndoit și ținea în mână un pahar de cristal aproape gol.

Dacă nu ar fi văzut sticla de lângă el, ar fi fost cu adevărat îngrijorată. Deși era deconcertant să-l vadă într-o asemenea stare.

- Domnule Evans?

Grace intră în camera tăcută și-și puse geanta deoparte.

El își înalță capul și, deși ochelarii îi stăteau într-o parte, îi aruncă o privire injectată prin lentilele strâmbe. Părul lui, pieptănat de obicei impecabil, era ciufulit, iar puloverul de deasupra cămășii cu guler, același pe care îl purtase cu o zi înainte, era boțit:

- Du-te acasă, domnișoară Bennett.

Vocea lui era răgușită din cauza somnului și a băuturii și-și lăsă din nou capul pe masă.

- Nu pot să mă duc acasă. E dimineață și avem un magazin de condus. Ea se întinse ușor spre pahar și i-l luă din mână.

El nu o opri. În schimb, o privi pe sub sprâncenele stufoase.

- Ți-am spus vreodată despre fiica mea?

- Nu am știut, nu. Grace ținea paharul în mână, cald încă din strânsoarea mâinii lui. Era în mod clar acolo de ceva vreme. Este în Londra?

El se ridică de pe scaun clătinându-se.

- E moartă.

Grace tresări, dându-și seama de greșeala pe care o făcuse.

- Iertați-mă, nu am...

- S-a întâmplat în urmă cu câțiva ani, în același accident de mașină în care mi-a murit și soția. Își aranjă ochelarii cu mâinile stângace, aproape reușind să-i pună bine pe nas. Alice a mea ar fi fost cam de vârsta ta acum. Un zâmbet șters îi apărui în colțurile gurii. Semenii cu ea. Probabil că de-aia te-a trimis la mine doamna Weatherford, femeia aia băgăcioasă. Fiul ei, Colin, a fost prieten cu fiica mea toată viața. Fără îndoială, s-a gândit că asta ar ajuta să-mi estompeze durerea pierderii lui Alice, sau ceva de genul ăsta. Un nonsens. Expresia lui încruntată se înnuie. Deși presupun că acum doamna Weatherford înțelege zădărnicia mai mult decât înainte.

În ochii lui se simțea o tristețe pe care Grace o resimțea până în adâncul sufletului, o durere vie. Cea cu care rezonase de la moartea mamei ei și care nu trecea niciodată.

Așeză cu grijă paharul pe un teanc de cutii, departe de el.

- Vă deranjează că semăn cu Alice?

Privirea lui alunecă spre Grace și se opri de parcă i-ar fi

studiat înfățișarea. Ochii

i se umplură de lacrimi, iar bărbia începu să-i tremure.

- La început. Vocea îi tremura, dar și-o dresă. De fiecare dată când te vedeam, o vedeam pe Alice a mea. Avea părul blond, ca mine. Înainte de asta, zise și își trecu degetele prin părul alb și ciufulit.

Grace rămase tăcută, lăsându-l să vorbească.

- La fel ca mine, spuse Grace încet.

- Am crezut că am îngropat-o aici. Se bătu cu palma peste piept și trase aer adânc, ceea ce păru să-i producă o mare durere. Dar acum știu că astfel de lucruri sunt prea grozave pentru a fi controlate. În același timp, mă face să-mi dau

seama că nu încercam să-mi îndepărtez doar durerea, ci și vinovăția.

Vocea lui se îngroșase, nu din cauza alcoolului, ci a emoției, iar lui Grace îi părea rău pentru el.

Domnul Evans înclină sticla pentru a studia lichidul de câțiva centimetri de pe fund.

- Sper că a știut cât de mult am iubit-o. Cât de mult a însemnat pentru mine. Puse sticla ferm la loc și își înălță privirea spre Grace. Îmi pare rău că m-am supărat pe tine că ai rămas la ARP. Maxilarele i se încleștară sub favoriții albi. Nu ești Alice. Știu asta. Știu asta. își întoarse privirea. Dar nu te pot pierde și pe tine.

Grace simți un nod în gât. Unul pe care nu-l putea înghiți. Nu avusese niciodată pe cineva atât de apropiat de imaginea unui tată. Al ei fusese ucis înainte de a-l întâlni. Și, cu siguranță, în nici un caz unchiul ei, care o considerase mai mult o angajată decât nepoată.

- Voi avea grijă, promise ea. Dar trebuie să-mi continui activitatea la ARP. Domnule Evans, eu nu mă opresc niciodată - așa cum ați spus.

Colțurile buzelor lui se ridicară într-un zâmbet.

- Uneori dau sfaturi groaznice.

- Dați sfaturi excelente.

El se ridică de la masă și se opri o clipă, clătinându-se puțin pe loc.

- Nu ți-am spus asta până acum, dar sunt mândru de tine. Ea simți cum i se încălzește sufletul la auzul cuvintelor lui de laudă. Nimeni nu-i mai spusese astfel de cuvinte înainte, nu așa.

Domnul Evans se sprijini cu vârful degetelor de masă.

- Cred că ar trebui să merg la culcare acum.

- Mă descurc cu magazinul, spuse ea repede.

- Știu că poți. El întinse mâna și o prinse de umăr, într-o strângere plină de afecțiune. Să ai grijă de tine.

- Voi avea, promise ea.

Cu asta, el încuviință din cap și se îndreptă clătînându-se către ușa care ducea spre apartamentul lui de deasupra magazinului, cu ochelarii încă strâmbi.

Grace gestionă magazinul în acea zi, ba chiar își folosi abilitățile de pregătire ARP în acea după-amiază pentru a conduce clienții la adăposturile locale, atunci când un inevitabil raid aerian anunță sosirea mai multor avioane germane. Aceleași sirene se tânguiră din nou în acea noapte și în următoarea, la fel ca și după-amiaza.

Oamenii nu mai ignorau sirenele ca înainte. Nu când pagubele erau atât de considerabile, iar cel mai grav eveniment se întâmplase când școala South Hallsville din Canning Town fusese lovită, iar mulți dintre supraviețuitorii din East End care se adăposteau în interiorul ei muriseră. Era o lovitură grea pentru întreaga Londră.

În afara distrugerii casei familiei Hews, sectorul lui Grace rămăsese neatins în timpul raidurilor aeriene. Totuși, Grace și domnul Stokes fuseseră rugați să își mărească numărul turelor de noapte, de la trei la cinci pe săptămână. Domnul Evans, care nu mai discută niciodată despre fiica lui, îi permise să înceapă un pic mai târziu în fiecare zi, pentru a ține cont de turele suplimentare în serviciul ARP.

Era după-amiază târziu, după câteva zile, când Grace intră în librărie și descoperi o pisicuță tigrată dormind în lumina soarelui chiar lângă ușa. Această imagine fu urmată aproape imediat de vocea pițigăiată a domnului Pritchard, în timp ce își declama părerile despre situația din Marea Britanie.

- Ai auzit că regele și regina au fost bombardați în Buckingham? i se adresă lui Grace, în timp ce aceasta își lăsa lucrurile în camera din spate. Nenorociții de rege și de regină, Evans, sunt la fel ca noi, exact ca noi. Suntem toți împreună în asta.

Grace îl vedea, practic, pe domnul Evans tresărind la auzul limbajului folosit de interlocutor în prezența clienților aflați în magazin. Ea își agăță geanta și inspectă magazinul, pentru a se verifica dacă era nevoie să le acorde ajutor clienților.

- Ai spus că era o bombă îngropată în fața Catedralei St. Paul? insistă domnul Evans, încercând clar să-l ațâțe pe celălalt.

- Da! exclamă domnul Pritchard. Chiar în fața clopotniței. Ar fi distrus întreaga catedrală dacă ar fi explodat. A trebuit să vină unitatea de geniști să se ocupe. Fascinant.

Imediat ce spuse aceste cuvinte, sirena care anunța un nou raid aerian își începu tânguirea de după-amiază. Tabby sări imediat în picioare și se repezi spre domnul Pritchard, care se încruntă din cauza întreruperii, cu ochii ca mărgelele scânteindu-i de enervare.

- Raidurile astea nenorocite. Cred că Germania vrea să câștige înnebunindu-ne pe toți.

În ciuda mormăielilor, o urmă pe Grace afară din magazin, alături de ceilalți clienți și de domnul Evans. Stațiile de metrou se deschiseseră pentru a servi ca adăposturi, în ciuda hotărârii inițiale a Guvernului de a le ține închise. Bombardamentele repetate făcuseră ca utilizarea lor să fie necesară, mai ales că erau atât de mulți care acum căutau să se afle în siguranță.

Grace îi conduse pe toți acolo, folosindu-și experiența ei de gardian ARP, în ciuda faptului că nu era de serviciu. Mai întâi, îi îndrumă pe cei care preferau să nu plătească un penny și jumătate pentru a intra în stația de metrou spre adăpostul din cărămidă de la colțul străzii. Înainte ca sirena să tacă, se așeză, sprijinindu-se de perete, lângă domnul Evans și își deschise cartea.

Abia începuse Middlemarch cu o seară în urmă și citise câteva capitole, iar acum se gândea la Dorothea și la viața pe care o ducea tânăra femeie alături de soțul ei mult mai în vârstă. Sirena aeriană se opri, iar discuțiile amestecate și sporovăiala a zeci de oameni din interiorul stației de metrou răsunau amplificate de pereții rotunjiți. Vântul pătrundea din tunelurile deschise de ambele părți ale platformei, suflându-i părul lui Grace pe obraji și scoțând un sunet scăzut, de parcă era un loc bântuit.

Ea făcu abstracție de toate zgomotele, își sprijini cartea deschisă pe genunchi și începu să citească. De afară se auzeau sunetele războiului, care deveniseră deja familiare, tunurile antiaeriene care bubuiau trăgând asupra avioanelor inamice, în timp ce aparatele RAF plonjau și trăgeau asupra

nemților, în efortul de a-i apăra pe civili. Peste toate acestea, însă mult mai puțin decât în timpul nopții, se auzea zgomotul îndepărtat al bombelor care cădeau.

- Ce citiți, domnișoară? o întrebă o femeie care stătea lângă ea. Grace își ridică privirea și o văzu pe tânăra mamă pe care o consolase cu câteva săptămâni în urmă.

- Middlemarch, de George Eliot.

Tunurile se auzeau deasupra. Femeia privi în sus cu îngrijorare.

- Despre ce este vorba?

- O femeie pe nume Dorothea, răspunse Grace. Are un pretendent chipeș care dorește să se căsătorească cu ea, dar nu el este bărbatul care îi place ei.

- Cum așa?

- Preferă un bărbat mai în vârstă, un reverend. Tânăra mamă râse nervos.

- Serios?

- Da.

Grace își introduse degetul între paginile cărții pentru a se asigura că nu pierde pagina unde rămăsese și își îndreptă puțin spatele.

- Ce o atrăgea atât de mult la el? întrebă o femeie de vârstă mijlocie, îmbrăcată într-o rochie de casă albastră.

Afară se auzi un șuierat scăzut, urmat de o explozie care făcu podeaua să vibreze și luminile să pâlpâie. Domnul Evans dădu din cap încurajator spre Grace, un zâmbet înflorindu-i pe buze.

- Este pioasă, răspunse Grace. Și el, în afară de faptul că este reverend, este și un erudit, având preocupări intelectuale, ceea ce ei i se pare fascinant.

- Și ce se întâmplă cu bărbatul cel chipeș? se auzi o voce.

Grace zâmbi.

- îl face curte surorii ei. Cineva râse.

- Nemaipomenit!

- Și iese ceva? întrebă un bărbat corpolent într-un pulover

galben.

Nu prea părea genul căruia să-i pese de aceste lucruri. Omul avea părul închis la culoare și ciufulit, iar hainele îi erau șifonate, mai potrivite pentru un pub.

- între soră și pretendentul chipeș? întrebă Grace. Sau între Dorothea și reverend?

Bărbatul ridică din umeri.

- Cu ambele, să zicem.

Pocniturile tunurilor antiaeriene răsunau deasupra, în timp ce un avion coborî suficient de jos pentru ca zumzetul motorului să răsună prin stația de metrou, intensificând sunetele.

- Nu știu. Grace aruncă o privire spre carte, încă ținând degetul la pagina unde ajunsese. Încă nu am citit atât de mult.

- Ei bine, spuse gospodina, continuă.

Grace ezită, surprinsă de cerere.

- Vreți... să citesc? Toată lumea de pe peronul stației

Farringdon o privea cu nerăbdare. Cu voce tare?

Cei mai mulți dintre ei încuviințară din cap și câțiva zâmbiră.

Dintr-odată, era din nou fetița îngrozitor de timidă din copilărie, încălțată cu niște pantofi care o strângeau, stând în fața clasei cu creta în mână și cu toate privirile îndreptate spre ea. Simți un ghem în stomac.

- Vă rog, spuse tânăra mamă.

Urmă o altă șarjă de focuri de armă și ea se făcu mică.

Sprâncenele expresive ale domnului Evans se ridicară, într-o

întrebare tăcută.

în ciuda faptului că fiecare bucată din ea îi spunea să refuze, deschise cartea, își umezi buzele care i se uscaseră brusc și începu să citească. Limba i se împiedică la primele câteva propoziții, fiind conștientă și stingherită de câte persoane îi auzeau bâlbâiala. Și când o bombă explodă undeva departe, bubuitul ei o distrase atât de tare, încât uită la ce rând ajunsese.

Dar, în timp ce continua să citească, oamenii din jurul ei se estompară, iar mintea i se concentrează doar asupra poveștii. Lumea ei se învârtea în jurul Dorotheei, care se afla într-o lună de miere mizerabilă la Roma, cu un bărbat care își ținea aspirațiile științifice doar pentru el. După câteva pagini, îl întâlnește pe Fred, cel care intenționa să se căsătorească cu o femeie aflată în grija unchiului său, în timp ce fostul pretendent al Dorotheei își exprimă intenția în privința surorii ei mai mici.

Când trăgeau tunurile antiaeriene, Grace își ridică vocea pentru a fi auzită. Când luminile începură să se aprindă și să se stingă, continuă cât de bine putu, urmărind cu coada ochiului cuvintele care urmau, iar când vorbeau personaje diferite, inventa o voce pentru fiecare dintre ele.

Un sunet strident se auzi deasupra, urmat de un bubuit care cufundă stația de metrou în întuneric.

Se auzi un foșnet, timp în care cineva căuta într-o geantă, iar o clipă mai târziu, cineva îi puse lui Grace în mână o lanternă.
- Poftim.

Ea o aprinse și continuă să citească, purtând întregul grup de oameni cu ea prin poveste. Apoi, se auzi sunetul că pericolul trecuse. Se opri din citit și clipi la trecerea bruscă de la lumea imaginară la realitate.

Ea înapoie lanterna împrumutată cu mulțumiri și descoperi că deja citise câteva capitole din carte.

- Vei fi aici mâine după-amiază? întrebă gospodina.

- Dacă vom avea un raid aerian, răspunse Grace, introducând o bucată de hârtie între pagini pentru a marca locul unde rămăsese, și strânse cartea în mână.

- Atunci, va fi aici, spuse bărbatul corpolent.

Tânăra mamă, despre care Grace aflate că se numea doamna Kittering, dădu din cap, privind spre cartea din mâna lui Grace, cu un zâmbet plin de speranță.
- Poate aduci și Middlemarch cu tine?
După ce promise că vor continua de unde rămăseseră, Grace și domnul Evans se întoarseră la librărie.
- Ai spus cândva că te simți neajutorată în mijlocul acestui război, zise el și întoarse semnul „DESCHIS” din vitrină. Dar acolo jos, citindu-le tuturor acelor oameni înspăimântați, ai avut putere.
- Trebuie să recunosc faptul că m-am simțit cam prost să citesc cu voce tare.
Grace strânse cărțile care se împrăstiaseră pe tețghea în timpul raidului aerian și le puse deoparte, în cazul în care clienții s-ar fi întors după ele.
El clătină din cap.

Nu trebuie să te simți deloc prost, domnișoară Bennett. Încă vei mai schimba acest război. Bătu cu degetele butucănoase în coperta romanului Middlemarch

.Câte o carte pe rând.

Capitolul 14

Daunele provocate de atac în acea după-amiază erau considerabile, un crater imens apărând în mijlocul străzii Strand. Peste șase sute de avioane germane traversaseră Marea Britanie, cu burțile încărcate cu bombe. Dar deși veniseră cu intenția de a distruge și mai mult din Londra, aparatele RAF fuseseră pregătite să o apere.
Luftwaffe¹² se întoarse în acea noapte, desigur. Mereu o făcea. Grace era de serviciu, recunoscătoare că sectorul ei, încă o dată, rămăsese din fericire neatins. Dar, cu restul Londrei arzând, cu partea ei exterioară smulsă, expunându-și grinzile de sprijin de dedesubt ca pe niște coaste, și cu ferestrele pulberate, care arătau ca niște găuri deschise, precum

orificiile goale ale unui craniu, știa că nu va rămâne așa pentru totdeauna.

A doua zi, când se anunțară raidurile aeriene, Grace puse Middlemarch în geanta ei imensă și însoți clienții librăriei Primrose Hill la stația de metrou Farringdon. Oamenii cărora le citise în ziua anterioară o așteptau într-un grup mic. Fețele lor se luminară când o văzură, mai ales după ce observară cartea pe care o scoase din geantă.

Veniră și în ziua următoare și în cea de după, de fiecare dată numărul lor crescând ușor.

Cu toate acestea, pe 19 septembrie, vremea era destul de urâtă. Suficient de proastă pentru a descuraja bombardierele germane să mai efectueze raidurile zilnice de după-amiază. A fost una dintre puținele după-amiezi neîntrerupte de sunetul sirenei anunțând un atac aerian.

Grace nu o irosi și, în schimb, verifică o listă de cărți apărute recent pentru a vedea câte putea comanda de la Simpkin Marshalls. Când aproape terminase, clopoțelul de la ușă sună anunțând un client, o întrerupere care nu o deranja.

Când își ridică privirea, îl văzu pe bărbatul corpolent care asistasese la toate lecturile ei în stația de metrou Farringdon. Își strângea șapca din lână cenușie în mâinile sale mari.

- Bună ziua, domnișoară Bennett.

Își înclină capul cu respect. Nu-l văzuse niciodată fără șapcă.

Culoarea părului lui era un amestec de cenușiu și nisipiu, văzându-i-se și o porțiune de scalp în partea de sus.

- Numele meu e Jack, spuse el. Am vrut să vă mulțumesc nu doar pentru că ne-ați citit din carte, ci și pentru că mi-ați salvat viața.

- V-am salvat viața? repetă Grace surprinsă. El confirmă din cap.

- Eram în zonă în prima zi când ați citit, mai degrabă din întâmplare. De obicei, sunt lângă Hyde Park după-amiezile, deoarece fac reparații la niște clădiri de acolo. Își înclină capul într-un gest umil. Cât de mult pot. Dar am găsit de muncă prin apropiere pentru a mă asigura că ajung în stația

de metrou să vă aud citind în timpul atacurilor aeriene. Dacă nu aș fi făcut asta, aș fi fost în stația Marble Arch, unde mă adăposteam înainte.

Grace își duse mâna la gură pentru a-și ascunde șocul. Cu două zile înainte, în timpul unui atac deosebit de brutal, care distrusese aproape Oxfordul, o bombă intrase prin tavanul stației Marble Arch, unde se adăposteau oamenii. Masacrul fusese considerabil, așa cum povestise cu lux de amănunte domnul Stokes, până când Grace îl rugase să se oprească. Cei care nu fuseseră uciși de explozia bombei fuseseră sfărtecați de plăcile de gresie spulberate. Rănile erau oribile.

- Sunt atât de... se bălbâi Grace, nefiind sigură ce să spună. Sunt atât de fericită că nu ați fost acolo. Că ați fost în siguranță.

Jack suspină și-și șterse nasul cu dosul mâinii, strângând încă șapca între degetele lui butucănoase.

- Nu acesta este singurul motiv pentru care mă aflu aici.

- Oh? făcu ea, zâmbind. Vă pot ajuta să găsiți o carte?

El își răsuci din nou șapca.

- Nu ați terminat de citit cartea. Câțiva dintre noi am făcut coadă la stația de metrou Farringdon, anticipând un raid aerian. Pentru că nu s-a întâmplat, ei bine... ne întrebam ce se mai întâmplă în carte.

-Noi?

Ea îi urmări privirea prin vitrinele mari ale librăriei Primrose Hill și văzu o mulțime adunată în fața magazinului. Doamna Kittering era acolo, precum și mulți alții pe care Grace îi recunoscuse și le zâmbi încrezătoare.

Grace își îndreptă atenția din nou spre Jack, care îi zâmbi timid.

- Ați fi atât de drăguță încât să ne mai citiți, chiar dacă nu suntem în stația de metrou?

Ea se uită spre domnul Evans care o privea cu o mândrie paternă, încrețindu-și colțurile ochilor albaștri, în timp ce consimțea tăcut la cererea lor.

Grace își mușcă buzele, gândindu-se la spațiul magazinului. În urmă cu un an, o astfel de cerere ar fi fost imposibilă. Dar acum...

- Da, răspunse ea. Bineînțeles că pot.

Și astfel, se puse pe cea de a doua treaptă a scărilor circulare din metal, în timp ce toți ceilalți se așezară pe podea sau se sprijiniră de perete pentru a o asculta citind din Middlemarch. Părul alb al domnului Evans se vedea deasupra unui raft cu cărți și rămase acolo pe durata lecturii ei, de parcă și el ar fi ascultat-o.

După aceea, citi în fiecare zi, fie în stația de metrou, fie la librăria Primrose Hill când nu era nici un raid aerian. Dar, în timp ce zilele îi erau pline de cărți și de mulțimea oamenilor care veneau să o asculte, nopțile erau pline de bombe. Într-un cuvânt, era nefericită.

În nopțile în care Grace nu lucra alături de domnul Stokes, nu avea altceva decât câteva momente de somn mizerabil în micul adăpost Anderson îngropat în curtea din spate.

Într-o astfel de seară, ea și doamna Weatherford se pregătiseră să meargă la Andy cu așternuturile, având cu ele și o cutie mai mică, în care se găseau obiecte necesare peste noapte: o lumânare, măștile de gaze, deși Germania nu mai părea interesată să-i otrăvească, ultima carte pe care o citea Grace, Valurile, de Virginia Woolf, și un termos cu ceai. Ploaia se revărsa când se auzi sirena anunțând atacul aerian, făcându-le pe femei să alerge în mijlocul potopului prin grădina plină de noroi. Andy se ridica în întuneric ca o fiară adormită, cu o cocoasă ce părea acoperită de păr zbârlit, formată din răsadurile de roșii răsărite din pământul de deasupra. Dar când Grace păși în adăpost, piciorul ei se scufundă până la gleznă într-o baltă de apă înghețată. Strigă surprinsă și sări înapoi afară.

- Sunt șoareci? întrebă doamna Weatherford, tresărind îngrozită.

- Este inundat. Grace își scutură pantoful umed fără prea mare succes. Va trebui să mergem la stația de metrou Farringdon până când adăpostul Andy se va usca.

Se întoarse în casă, cu un picior îngreunat de apă, scoțând un sunet ridicol la fiecare pas.

Doamna Weatherford se grăbi după ea, dar nu se pregătea să meargă spre stația de metrou.

- Dacă ne grăbim, s-ar putea să prindem totuși un loc bun, spuse Grace, încercând să o grăbească politicos pe doamna Weatherford.

Deja era trecut de opt, oră la care, de obicei, nemții își începeau raidurile nocturne. Cel mai probabil, erau întârziate de vremea nefavorabilă. Dar asta însemna și că stația de metrou era plină de oameni, îngrămădiți ca sardinele într-o cutie. Grace văzuse asta în nopțile când era de serviciu ca gardian. Oamenii se așezau unul lângă altul oriunde găseau loc, străini cuibăriți unul în altul ca o familie. Nu numai pe podeaua platformei, ci și pe scări și pe scările rulante și chiar unii curajoși care dormeau lângă șine.

Doamna Weatherford se așeză la masa din bucătărie și își turnă o ceașcă de ceai din termos.

- Nu avem timp pentru asta. Nervii lui Grace erau întinși la maximum și nu mai reușea să se stăpânească. Trebuie să mergem.

Doamna Weatherford scoase un mic oftat și își puse ceașca deoparte.

- Nu merg, Grace. Merg în adăpostul Andy doar pentru a te liniști pe tine, dar mărturisesc faptul că nu mă adăpostesc niciodată în timpul zilei, când nu ești aici. Clipi încet, obosită. Nu voi merge la stația de metrou.

Mânia lui Grace se potoli, înlocuită cu o durere grea.

- Dar nu veți fi în siguranță.

Protestul ei era slab. Știa deja că nu avea prea mult rost să se

certe pe tema asta.

Doamna Weatherford nu se obosi să răspundă și privi abătută în podea. Fața ei arăta chinuită de unde stătea în bucătăria albă cu galben, un loc atât de vesel cândva și care acum părea plictisitor și aspru. Deși începuse din nou să aibă grijă de aspectul ei, purta doar haine întunecate, în locul rochiilor ei de casă înflorate, strângându-și cureaua din ce în ce mai mult, întrucât slăbea văzând cu ochii.

Nu mai erau întâlniri WVS la care să participe și nu mai era nevoie să pregătească mâncăruri elaborate sau să desfășoare alte activități care să arate că făcea mai mult decât să supraviețuiască, de parcă fiecare zi ar fi fost o carte plină de pagini goale care trebuiau întoarse. Fără nici un eveniment. Fără nici un scop decât să ajungă la ultima pagină și să se termine totul.

Grace rămase în casă cu doamna Weatherford în acea noapte, hotărâtă să găsească o modalitate de a o încuraja pe femeia mai în vârstă să i alătore și să meargă la stația de metrou. Fiecare încercare ulterioară fu însă întâmpinată cu același refuz, iar la un moment dat, mărturisindu-și printre suspine dorința de a i se alătura lui Colin. Grace nu putea aduce argumente împotriva a ceva atât de puternic precum durerea. Restul lunii septembrie trecu cu bombardamente nocturne și mai multe atacuri după-amiaza. Cumva, Londra se adaptase. La urma urmei, nici o națiune din lume nu avea spiritul britanicilor. Erau luptători. Puteau să reziste.

Magazinele începură să se închidă la patru în fiecare după-amiază, pentru a le permite angajaților să doarmă puțin înainte de a-și începe tura de noapte. Aproape toată lumea avea acum două locuri de muncă. Cel unde își desfășurau activitatea în timpul zilei și cel pentru care se oferiseră voluntari în timpul nopții, fie că stingeau incendii, căutau bombe, căutau supraviețuitori printre dărâmături, fie că ofereau asistență medicală în numeroasele locuri în care era nevoie. Londra prindea viață noaptea pentru a acorda ajutor. Grace descoperise că acum putea dormi destul de eficient în reprize scurte, căzând imediat într-un somn adânc, fără vise, pentru perioade mici de timp.

Cozile la stațiile de metrou și adăposturi începeau înainte de opt, când primele sirene începeau inevitabil să sune, oamenii ajungând devreme, pentru a se asigura că găseau un loc bun pe podea. Sau într-o cușetă, dacă erau cu adevărat norocoși. Drept urmare, oamenii se obișnuiseră să doarmă complet îmbrăcați. Unii chiar mărturiseau că își făceau baie îmbrăcați în pantaloni, înspăimântați să nu fie prinși pe neașteptate și găsiți morți dezbrăcați.

Totuși, cu toate transformările și incertitudinile, scrisorile continuau să fie transmise prin poștă, în ciuda bombardamentelor și a clădirilor avariate, cercetate cu ajutorul lumânărilor, existând indicii clare că erau încă deschise. Era însă o imagine tristă să vezi un poștaș stând în fața unei grămezi de moloz cu o scrisoare în mână. Oricare fusese motivul pentru care serviciul Poștei Regale fusese blocat la începutul războiului, începuse să se amelioreze oarecum, iar Grace primea scrisori de la Viv și George cu mai mare regularitate. Ironia era că, în scrisori, ei își exprimau acum la fel de multă îngrijorare pentru siguranța lui Grace, ca și ea față de ei.

George îi sugerase o nouă carte, South Riding¹³, de Winifred Holtby, după ce îi spusese că începuse să le citească oamenilor în stația de metrou. Îi fusese livrat un exemplar la magazin chiar în acea dimineață, de la Simpkin Marshalls, cu coperta nouă și lucioasă.

Ziua era surprinzător de însorită, deși puțin răcoroasă din cauza umezelii din zilele anterioare, și o rază de lumină pătrundea pe fereastră. Nu era încă nici un client în magazin, iar domnul Evans era ocupat cu „munca” lui în secțiunea de istorie, așa că Grace stătea într-un colțișor lângă fereastră. Un fascicul luminos străpungea norii și o dezmiarda cu o căldură blândă. Grace se opri o clipă și-și trecu degetele peste coperta cărții, savurând momentele de liniște. Delectându-se cu bucuria cititului.

Coperta era netedă, scrisul negru pe un fundal galben fiind înconjurat de case mici și roșii. Își strecură vârful degetului între pagini și o deschise. Cotorul, încă neuzat, scârțâi ca o ușă veche care se pregătea să dezvăluie o lume secretă.

Ea dădu paginile până la primul capitol, sunetul auzindu-se ca o șoaptă în magazinul gol. Hârtia și cerneala aveau un miros special, de nedescris și necunoscut nimănui altcuiva decât unui cititor adevărat. Își aduse cartea aproape de față, închise ochii și inspiră mirosul acela minunat.

Era surprinzător să-și dea seama că, în urmă cu un an, nu reușea să aprecieze astfel de momente mărunte. Dar acum, într-o lume atât de distrusă și de cenușie cum era a lor,

aprecia orice fărâmbă de plăcere pe care o descoperea. Și era multă plăcere de descoperit citind.

Grace prețuia aventurile prin care trecea purtată de acele pagini, o evadare dintr-o lume a epuizării, a bombardamentelor și a raționalizării. Și mai intensă era înțelegerea profundă a umanității, deoarece trăia în mintea personajelor. De-a lungul timpului, descoperise că astfel de perspective o făceau o persoană mai răbdătoare și mai îngăduitoare cu ceilalți.

La astfel de considerații îi era ușor să mediteze acolo, în lumina unei raze de soare, dar era mult mai dificil să le aplice pe străzile întunecate ale Londrei, alături de domnul Stokes. Vremea bună adusese un aflux de bombardiere, care zburau cu ușurință pe cerul senin, pentru a-și descărca încărcătura distructivă. Într-o astfel de noapte, Grace era la datorie când zumzetul familiar al avioanelor anunță sosirea lor nedorită.

Zburau ca niște corbi ucigași pe cerul întunecat, prezența lor devenind evidentă în lumina unui proiector: în timpul raidurilor anterioare, și-ar fi deschis pânțele până acum. Și totuși se apropiau, devenind din ce în ce mai mari, auzindu-se din ce în ce mai tare, până când micii perișori din urechile lui Grace se înfiorară din cauza zgomotului. Tunurile antiaeriene sfichiuiară aerul rarefiat al nopții; mirosul fumului lor venind din depărtare era înțepător. Grace întoarse capul pentru a se uita la formațiunea de deasupra capului. Un proiector trecu peste ea chiar la timp pentru a vedea burta avionului deschizându-se, în timp ce un obiect mare, de forma unei țevi, se îndrepta către locul în care se aflau.

O bombă.

Deasupra ei.

Privea transfigurată. Mintea ei striga: fugi, fugi, fugi, dar picioarele nu o ascultau. Bomba șuiera din ce în ce mai ascuțit, pe măsură ce viteza ei creștea. Pe măsură ce se apropia.

Acea notă stridentă o trezi la realitate și o luă la fugă, apucându-l pe domnul Stokes de braț și adăpostindu-se în spatele unui zid încadrat de saci cu nisip. Șuieratul deveni un țipăt, iar întreg corpul ei îngheță de frică. Deodată, sunetul se opri, la fel și inima ei.

Acesta era cel mai rău moment, când cădea, fracțiunea de secundă înainte de explozie. Când nu știai unde dispăruse. Explozia fu precum o izbucnire imediată de lumină strălucitoare, însoțită de o bubuitură pătrunzătoare, împrejurimile devenind straniu de tăcute. Simți un suflu de căldură, ca un cuptor deschis, în spatele ei. Forța lui o împinse pe Grace și o trânti la pământ, câțiva metri mai în față.

Corpul ei se lovi cu putere de pământ, simțind cum i se taie respirația și i se blochează plămânii. Clipi uluită, în timp ce un țiuit strident îi răsuna în urechi, acoperind orice alt sunet. O dureau obrazul unde se lovise de asfalt și avea bărbia rănită din cauza strânsorii curelei de piele a căștii în timp ce ateriza. Trase aer în piept și văzu cum un nor de praf se ridică în fața ei.

Încet, îi reveni percepția asupra realității, începând cu bubuitul tunurilor antiaeriene, care se auzea ciudat și îndepărtat, ca un ecou subacvatic. Mai zăbovi o clipă, observând bucățile de moloz împrăstiate în jurul lor, așteptând un val de durere care să anunțe un membru lipsă sau o rană fatală.

O dureau pieptul în locul unde se lovise când căzuse. Dar nimic mai mult.

Se împinse să se ridice în șezut cu ajutorul brațelor care aproape păreau prea slabe pentru a o ridica. Cu mâinile tremurânde, își pipăi jacheta, apăsând peste stratul gros de praf, pentru a descoperi vreo rană.

Nu era nici una.

Se uită în partea stângă și-l găsi pe domnul Stokes stând lângă ea, la fel de amețit.

Supraviețuiseră.

Dar alții era posibil să nu.

Deodată, sunetul se îndreptă spre ea. Nu doar tunurile antiaeriene se auzeau, ci erau șuierături de bombe și explozii. Nenumărate explozii.

Ea și domnul Stokes păreau să-și recapete simțurile în același timp. Se uitară unul la altul și săriră imediat în picioare. Zidul în spatele căruia stătuseră avea o gaură în mijloc, iar sacii cu nisip erau ruși în bucăți.

Dacă nu ar fi fost în spatele zidului, în locul acelor bucăți de țesătură ar fi putut fi corpurile lor. Era un gând pe care Grace nu-și putea permite să-l analizeze în acel moment. Îl puse cu atenție într-o cutiuță și-l încuie într-un colț foarte, foarte întunecat al minții. Câteva case fuseseră distruse, prăbușindu-se în fața lor, iar strălucirea focului pulsa ca niște inimi rănite în interiorul lor. Rapid, Grace evaluă numărul caselor și deduse că pe locuitorii a trei dintre locuințele distruse îi văzuse ea însăși la adăpost. Cu toate acestea, cea din stânga, care încă stătea în picioare, îi aparținea doamnei Driscoll, văduva de vârstă mijlocie care încetase să mai vină la adăposturi în urmă cu două săptămâni. Grace arătă spre casă.
- Doamna Driscoll.
Nu trebui să spună mai multe. Domnul Stokes fugi spre casă și își continuă drumul prin ușa care fusese aruncată în aer. Grace îl urmă, așteptându-l să intre și să se întoarcă, așa cum o instruiseră întotdeauna să facă. Doar că el nu se întoarse.
Grace intră cu prudență după el și îl găsi pe domnul Stokes stând în hol, uitându-se la ceva.

- Domnule Stokes? El nu spuse nimic.
Ea ajunse lângă el și îi urmări privirea împietrită. Îi luă un moment să-și dea seama că unde se uita ea fusese cândva o persoană, doamna Driscoll.
Lui Grace i se întoarse stomacul pe dos, dar își strânse pumnii pentru a-și păstra cumpătul, adăugând această imagine în cutiuța din mintea ei, împreună cu temerile față de ceea ce i s-ar fi putut întâmpla doamnei Weatherford într-o astfel de situație.
- Domnule Stokes, spuse Grace. El nu se uită la ea. Domnule Stokes, spuse ea tăios.
El întoarse capul spre ea încet, cu privirea goală și pierdută, ca într-un vis. Îi curgea o lacrimă peste linia inferioară a genelor și i se prelingea pe obraz. El clipi, de parcă ar fi fost uimit să o vadă stând acolo.

- Nu mai putem face nimic pentru ea acum, spuse Grace pe un ton ferm, pe care nu știa că îl putea avea în astfel de circumstanțe. Trebuie să vedem dacă există supraviețuitori pe care să îi putem ajuta. Voi merge alături, la domnul Sanford. Ea dădu din cap spre perete, pentru a arăta spre casa aflată de partea cealaltă a casei doamnei Driscoll, sperând ca bătrânul să nu fi suferit aceeași soartă. Și el încetase să mai meargă la adăpost. Erau prea mulți care o făcuseră. Voiau să doarmă o noapte în propriile paturi. Voiau normalitate.

Dar lumea nu-și putea reveni la starea anterioară printr-o simplă dorință, când încă era plină de pericole.

- Vreți să mergeți la casa de lângă, cea a domnului Sanford? îl întreabă Grace pe partenerul ei.

Domnul Stokes dădu din cap și ieși. Grace îl urmă, oprindu-se doar pentru a se asigura că rețeaua electrică fusese întreruptă, pentru a preveni o explozie.

Nu se întoarse să se uite din nou la doamna Driscoll când plecă.

Restul nopții trecu într-o ceață, redirectionându-și gândurile în acea cutiută din mintea ei. Se concentră să-și pună în aplicare pregătirea, să panseze membrele însângerate ale supraviețuitorilor, să ajute la stingerea incendiilor slabe cu pompa portabilă sau cu nisip, dacă pământul îmbibat cu ulei și mirosul indicau un incendiu. Îndeplini o sarcină după alta până când răsări soarele, iar serviciul de noapte ajunse la un binecuvântat sfârșit.

În drumul ei spre casă din acea dimineață, în ciuda hotărârii sale, acea cutiută încuiată din cotloanele minții ei începu să se clatine.

Ca și când ar fi fost o bombă șuierând spre ea. Deschise ușa casei de pe strada Britton și alergă la etaj, în timp ce șuieratul din mintea ei se opri.

Și cutia explodă.

Ororile pe care le văzuse îi străpunseră gândurile ca un șrapnel.

Regretul pentru doamna Driscoll. Teama că doamna Weatherford ar putea ajunge ca ea. Șocul față de cât de

aproape fusese să fie ea însăși spulberată. Masacrul. Rănile groaznice. Sângele care încă îi păta jacheta. Moartea. Doamna Driscoll nu fusese singurul cadavru pe care îl găsiseră în noaptea aceea. Grace deschise sertarul noptierei și cotrobăi frenetic prin conținutul lui până găsi brățara de identitate scrisă îngrijit de Viv, cu numele și adresa lui Grace de pe strada Britton, pe suprafața ovală și netedă. Măinile lui Grace tremurau atât de tare, încât fu nevoie de câteva încercări pentru a o așeza pe încheietura mâinii. Odată ce reuși, se lăsă încet pe podea, cuprinsă de valul puternic al acestei grozăvii. Trebuia să se confrunte cu ea acum, pentru a face față forței sale copleșitoare și extraordinare. Pentru a se putea întoarce a doua zi în tură și să o ia de la capăt.

Aviația germană

Roman publicat postum, în anul 1936

.Capitolul 15

Printr-o minune, Grace reuși să adoarmă în acea dimineață, dar imediat ce se trezi, îi reveniră amintirile din timpul bombardamentului. Era ca și când ar fi stat la pândă, ascunzându-se în cotioanele umbrite ale minții ei, așteptând-o să înceapă să le conștientizeze.

O urmărire în timp ce se îndrepta spre librărie, fiecare clădire bombardată fiind ca un ghiont în gândurile deja pline de suferință. Clădirile pe care le vedea în fiecare zi în drumul ei rapid către librăria Primrose Hill fuseseră reduse la niște grămezi de cărămizi, grinzile rupte ivindu-se dintre dărâmături. Băcânia unde vânzătorul îi păstra întotdeauna câteva stafide doamnei Weatherford când avea, farmacia unde farmacistul le ajutase să scape de omizi, cafeneaua din colț unde ar fi trebuit să se întâlnească cu George. Și atât de multe altele. Nu erau singurele pierderi. Multe case arătau ca niște cochilii, pereții lor lipsă dezvăluind camerele din interior ca niște macabre case de păpuși.

Oamenii pe lângă care trecea pe stradă observau pagubele cu o curiozitate plictisită. La un moment dat, o depăși un cuplu,

amândoi fiind acoperiți de praf și strângând în mâini niște pachete murdare. Bărbatul avea fața împietrită, iar ochii femeii erau înroșiți de plâns. Fără îndoială că își pierduseră casa în noaptea aceea.

Erau norocoși că nu-și pierduseră viața.

Grace intră în librărie și-și îndepărtă în grabă o șuviță de păr de pe obrazul drept. Se obișnuise să-și poarte părul în bucle prinse cu agrafe, pentru a-și păstra fața liberă în timp ce lucra. Doar că zgârietura învinetită de pe obraz refuzase cu încăpățănare să se lase acoperită de machiaj, iar domnul Evans, fără îndoială, își va face griji.

El își ridică privirea și ochii i se îngustară, devenind imediat suspicios. Grace îi aranjă din nou părul, jenată, iar el își îndreptă atenția asupra brățării. Își încordă maxilarul.

- Am auzit că aseară a fost lovit Clerkenwell.

Grace nu se putea uita la el. Avea cu ochii în lacrimi. Trebuia să fie puternică. Era mai bună decât atât.

Zgomotul pașilor lui se auzeau încet peste covor ocolind tejpheaua.

- Grace, spuse el încet. Ești bine?

Ar fi fost ușor să îl îndepărteze cu un simplu „da”, dar blândețea din tonul lui și nevoia ei dureroasă de confort erau prea mari. Chiar în timp ce ea dădea din cap, brațele lui o înconjurară, ca ale unui tată, strângând-o într-o îmbrățișare consolatoare, cum nu cunoscuse niciodată.

Lacrimile începură să i se rostogolească pe obraji și-i povesti, dintr-o răsuflare, toate cele întâmplate, în timp ce el o ținea ferm în îmbrățișarea sa. Povara ei se ușura pe măsură ce împărtășea ceea ce văzuse, sprijinindu-se pe puterea lui, fără să-și dea seama cât de mult avea nevoie de acest lucru.

- Am fost în Marele Război, spuse el, în timp ce ea își ștergea ochii cu o batistă. Nu uiți niciodată, dar devine parte din tine. Ca o cicatrice pe care nimeni nu o poate vedea.

Grace încuviință din cap logica afirmației lui, furia emoțiilor ei calmându-se în cele din urmă, pentru prima dată de când își dăduse voie să cedeze.

Poate că blândețea și sfaturile lui au fost cele care îi dădură curaj mai târziu, în acea după-amiază, când sunetul anunțând un raid extrem de grav răsună peste stația de metrou.

Discordanța sunetelor războiului se auzea permanent și cu o asemenea intensitate, încât cu greu puteai diferenția un sunet de altul. Dacă nu și-ar fi stăpânit firea, ar fi putut să cedeze panicii care îi cuprindea mintea cu fiecare șuierat, cu fiecare explozie asurzitoare care îi reverbera în piept. O făceau însă doar să citească și mai tare.

După aceea află că, la doar o milă distanță, în timpul orei de vârf, intersecția Charing Cross fusese puternic bombardată. În acea seară, Grace reuși să-și ascundă mult mai bine fața învințită de doamna Weatherford, în timp ce mâncau la cină carne de vită cu un amestec de fasole și morcovi din grădina lor. Totuși, nu reuși să o convingă pe doamna Weatherford să meargă la adăpost.

Era o discuție pe care o aveau aproape zilnic. În acest moment, Grace presupunea că doamna Weatherford încetase să-i mai asculte motivele atent detaliate. Doar că, acum, Grace știa foarte bine ce se putea întâmpla dacă o bombă ar fi lovit strada Britton.

Pregătirea pentru activitatea ei de la ARP din acea noapte necesită o tărie sufletească deosebită. Chiar când își atașă insigna la rever, mâinile îi tremurau. La urma urmei, nu știa niciodată ce va aduce noaptea.

Nici domnul Stokes nu părea să fie el însuși. Nu se obosi să-și etaleze cunoștințele în fața ei și nici nu făcu vreo mențiune despre bombardamentul de la Charing Cross, în legătură cu care, fără îndoială, ar fi avut detalii scabroase de împărtășit. Pentru prima dată, era tăcut.

Și, oricât de mult credea Grace că asta era o binecuvântare, descoperi că îi crea un gol în piept, dându-și seama că era vorba despre un sentiment de îngrijorare.

Tocmai pentru domnul Stokes.

După câteva ore de ascultat cum era bombardat restul Londrei, un sunet atât de obișnuit, care devenise deja un fundal static, propriul lor sector rămânând tăcut, Grace nu mai putu suporta.

- Presupun că ai auzit de Charing Cross, spuse ea, în cele din urmă.

În lumina lunii, Grace observă cum el își strânse buzele. În timp ce tăcea îngândurat, ea se minună pentru o clipă de cât

de bine vedea acum străzile londoneze întunecate. Putea chiar să distingă o ușoară tăietură pe partea laterală a maxilarului lui, pe care o căpătase în explozia din urmă cu o noapte.

- Am auzit, spuse el, cu vocea gravă și răgușită. Înghiți cu greutate. Bieții oameni.

Și atât. Nici un detaliu îngrozitor despre dezmembrări sau despre distrugeri în urma cărora rămăseseră doar trombe de fum. Despre case distruse și oameni aruncați în aer în condiții înfricoșătoare.

Nu-și mai adresară nici un cuvânt pentru mult timp. Până după ce trecură de casa doamnei Driscoll. Rămășițele văduvei fuseseră deja descoperite de unul dintre serviciile de salvare și fuseseră îndepărtate.

Domnul Stokes se opri în fața casei încă în picioare și o privi destul de mult timp, cu mâinile în buzunare.

- Nu v-am mulțumit, domnișoară Bennett. Lăsa capul în jos. Pentru noaptea trecută. Eu... aproape că uitasem de mine și mi-ați amintit pentru ce eram acolo.

Umilința lui o surprinse pe Grace, chiar mai mult decât tăcerea anterioară.

- Suntem parteneri.

- V-ați păstrat calmul și oamenii sunt în viață datorită dumneavoastră. Privirea lui se îndreptă spre Grace. Admir capacitatea dumneavoastră de a rămâne atât de concentrată.

- Probabil, spuse ea încet, incapabilă să se abțină, pentru că sunt femeie. Lui îi apărură pe buze un zâmbet ușor. Râse abătut.

- Sunt un prost, nu-i așa?

Ea își înclină capul fără să spună nimic, întrucât el știa deja răspunsul.

*

Din noaptea aceea, se înțeleseseră destul de bine unul cu celălalt, legându-se un fel de prietenie, pe fondul pericolului comun și al tragediei pe care o trăiseră împreună.

Și aveau nevoie de ea, pentru că doar o săptămână mai târziu, într-o noapte cu o ceață deasă și rău-prevestitoare, căzură mai multe bombe în sectorul lor. Pagubele erau mari, iar numărul victimelor, ridicat. În continuare, nemții aruncau bombele la primele ore ale dimineții.

Când razele soarelui pătrunseră prin aerul plin de fum, se auzi sunetul care anunța că pericolul trecuse. Grace se apropie de o casă prăbușită, știind că ocupanții căutaseră adăpost chiar în subsolul ei. Era o șansă, oricât de mică, să fie încă în viață.

Bărbații din echipa de intervenție se urcară într-un camion uzat, deși majoritatea vehiculelor erau uzate în aceste zile, și se apropiară de ea cu fețe sumbre. Acei bărbați văzuseră cele mai rele rezultate ale bombardamentelor. Erau solizi cu toții, cu corpuri vânjoase după atâtea săptămâni de ridicat bucăți de moloz și dărâmături, cu privirile goale și pierdute precum ferestrele căscate ale caselor distruse.

Ea îi îndrumă unde să sape și îi ajută cum putu, strigând numele persoanelor pe care spera să le revadă într-o zi.

- Domnișoară Bennett, o strigă o voce ascuțită.

Se ridică dintr-o grămadă de cărămizi, văzând un tânăr care alerge pe potecă spre ea.

- Mă bucur că v-am găsit, spuse tânărul, respirând cu dificultate din cauza efortului. A fost o bombă. La casa doamnei Weatherford...

Lui Grace îi îngheță sângele în vene.

Doamna Weatherford.

Lăsă în spate băiatul, bărbații și dărâmăturile și o luă la fugă pe străzi, spre casă, cu o viteză incredibilă. Când sosi, găsi fațada intactă. Dar ea știa mai bine care era situația pentru a se încrede în aparențe. Uneori, trebuia doar să deschizi o ușă pentru a descoperi că nu mai era nimic.

Urcă treptele și nu pierdu nici un moment să deschidă ușa, înghețând de uimire.

Toate erau exact așa cum le lăsase ea, podelele din lemn strălucind sub covorul decolorat, ușa bucătăriei deschisă, dezvăluind camera veselă galben cu alb.

O strigă pe doamna Weatherford în timp ce se repezi în salon, care însă era gol.

Se îndreaptă spre bucatărie trăgându-și răsuflarea și pregătindu-se să mai strige o dată și dădu peste nimeni alta decât doamna Weatherford.

- Mi s-a spus că a fost o bombă, strigă Grace. Doamna

Weatherford zâmbi obosită.

- Este, dragă. Dar nu a explodat, vezi?

Ea arată pe fereastra bucătăriei, unde o bombă masivă aterizase direct pe adăpostul lor Anderson, zdrobindu-l. Era un obiect oribil, aproape de mărimea lui Grace, cu o aripă care-i ieșea din spate și cu un strat de nisip peste corpul metalic. De fapt, în interiorul acelui corp exista destul exploziv pentru a transforma casele în ruine și a sfâșia din carnea victimelor.

Grace simți un fior pe șira spinării. Dacă ar fi explodat, doamna Weatherford ar fi fost ucisă. Sfâșiată în bucăți. Iar Grace ar fi fost cea care ar fi venit să o descopere.

- Am notificat deja postul ARP, astfel încât să poată fi trimisă o unitate de geniști.

Doamna Weatherford vorbea pe un ton neutru, de parcă nici nu i-ar fi păsat. De parcă nu ar fi conștientizat pericolul.

Grace clătină din cap.

- Ați fi putut fi ucisă. Dacă ar fi explodat, dacă ar exploda, explozia ar fi făcut casa una cu pământul și dumneavoastră ați fi...

- Dar asta nu s-a întâmplat, dragă.

Doamna Weatherford îi făcu semn lui Grace spre masă și îi turnă o ceașcă de ceai. Purta brățara ca un lăntișor subțire, pe care i-o dăduse Grace de curând, la încheietura mâinii, având pe ovalul plat din centru, scrise cu grijă, numele și adresa.

Dar chiar dacă purta brățara, Grace nu renunță atât de ușor.

O apucă pe doamna Weatherford, trăgând-o afară din bucatărie.

- Ați fi putut fi... vocea lui Grace deveni ezitantă. Ați fi putut fi rănită... ca...

Ca doamna Driscoll.

- Dar nu sunt.

Doamna Weatherford oftă, părând aproape întristată din cauza asta. Indiferentă, nu protestă în timp ce Grace o dădea afară pe ușa din față.

- Ați fi putut fi.

Grace suflă în fluier către gardienii ARP care intrau în tură și le indică să elibereze zona înainte de sosirea unității de geniști. Când, în cele din urmă, ajunseră la câteva străzi distanță, cu o ceașcă de ceai cald de la o cantină sponsorizată de WVS, Grace reuși să-și potolească panica și aruncă o privire spre doamna Weatherford.

- Știu că viața este grea. Doamna Weatherford închise ochii clipind lent și dureros. Vă rog, o imploră Grace, cu vocea răgușită. Am văzut niște imagini îngrozitoare. Am fost martoră la nenorocirile pe care aceste bombe le aduc asupra oamenilor.

Privirea doamnei Weatherford se îndreptă spre haina lui Grace, văzând acum, în lumina zilei, nisipul și sângele impregnate. Ceea ce doamna Weatherford nu observase până acum.

Mai multe persoane care stăteau lângă cantina mobilă erau într-o stare similară, voluntari, precum și victime ale bombelor.

- Știți ce aș face dacă v-aș găsi într-o asemenea stare? Vocea lui Grace era răgușită ca o șoaptă șuierată. Nu pot...

I se umplură ochii de lacrimi.

Doamna Weatherford își duse o mână la gură.

- Oh, Grace. Dragă, îmi pare rău.

Nu-și mai adresară nici un cuvânt în orele care trecură până la venirea unității de geniști să ia bomba neexplodată în siguranță.

În acea noapte, oricum, când Grace avea liber din tura ARP și se pregătea să se

alături de cozi la intrarea stației Farringdon, doamna

Weatherford i se alătură tăcută, ducând un mic pachet cu diverse lucruri.

Din noaptea aceea, doamna Weatherford dormi în stația Farringdon fără să se mai opună.

Pe măsură ce zilele de octombrie treceau, bombardamentele continuau, atingând apogeul la jumătatea lunii, într-o noapte cu lună plină, strălucitoare. Luna bombardierelor au numit-o. Și pe bună dreptate.

Sub strălucirea aurei selenare, Tamisa era luminată ca o panglică argintie care șerpuia prin întunericul Londrei, iar nemții își puteau distinge în mod clar țintele. Sute de oameni au fost uciși, mult mai mulți au fost răniți, mii au rămas fără adăpost, iar atât de multe incendii au izbucnit în Londra, încât au fost detașați gardienii ARP pentru a ajuta pompierii în lupta lor care părea nesfârșită.

În ciuda faptului că trupul Londrei era descărnăt noapte de noapte pentru a dezvălui mai mult din scheletul de dedesubt, Churchill căuta, totuși, să păstreze cât mai multe informații necunoscute Germaniei. Acest lucru însemna că victimelor enumerate în emisiunile de seară nu li se specifica locația. Însemna că magazinele care fuseseră bombardate se puteau redeschide într-o zonă nouă, dar fără să se precizeze unde fusese locația lor anterioară. Cel mai rău, însemna că morții nu își puteau primi necrologul în timp util, ci erau listați cu întârziere și era amintită doar luna morții.

Cu toate acestea, viața din orașul distrus continua, locuitorii apreciind tot ce se putea și încercând să savureze ultimele momente de vreme frumoasă înainte să se instaleze înghețul și zăpada, mai ales dacă lunile următoare aveau să fie la fel de reci ca în iarna precedentă.

Așadar, trecuse de mijlocul lunii octombrie, era o zi deosebit de frumoasă, aproape fără nici un nor pe cer, iar Grace renunță să mai tragă un pui de somn, pentru a mai profita de o plimbare într-o zi însorită. O comandă de la Simpkin Marshalls nu reușise să sosească în acea după-amiază, iar ea profită de această ocazie, făcându-și drum la depozit.

Când îi spusese domnului Evans că va pleca să verifice, el zâmbise cu înțelegere și îi spusese să stea cât dorește. Și asta făcu. Grace se îndreptă spre Paternoster Row, făcând ca scurta plimbare să dureze câteva minute mai mult decât era necesar. Se simțea o adiere de vânt, dar căldura soarelui o anihila.

Grace se întorsese de multe ori pe Paternoster Row după prima vizită fatidică. Forfota traficului pietonal nu se diminuase de la începutul războiului; dimpotrivă, era mai aglomerat, cu mai mulți oameni care căutau cărți pentru a le ține de urât în nopțile lungi petrecute în adăposturi. Autobuzele roșii, lucioase, odată atât de răspândite, suferiseră pierderi mari din cauza bombardamentelor dese. Ea văzuse mult prea multe pe marginea drumurilor bombardate, cu tabla șifonată precum a jucăriilor pentru copii stricate. Unul era încă vizibil din când în când, printre autocarele verzi, albastre, maro și albe trimise pentru a înlocui transportul public distrus. Vanzătorii stăteau de-a lungul trotuarului să-și vândă marfa preparată cu rețete modificate din cauza raționalizării. Și, deși clienții se plângeau că mâncarea nu era niciodată la înălțime, tot stăteau la cozi să o cumpere. Ea cunoștea toți vânzătorii, precum și pe proprietarii de magazine și pe editori. Intră în magazine într-un ritm relaxat, salutându-i pe nume pe proprietari și analizând volumele nou-venite nu din perspectiva concurenței, ci a cititorului. Era un lucru minunat să mergi pe o stradă dedicată cărților, pe care iubitorii de literatură să se poată aduna și să se răsfețe cu pasiunea lor alături de cei care gândeau la fel. Și, deși acum înțelegea insistența tuturor ca domnul Evans să își mute magazinul pe Paternoster Row, nu-și putea imagina librăria Primrose Hill în altă parte decât în zona actuală, ascunsă în mijlocul unui șir de case de pe Hosier Lane. Starea ei de spirit era atât de bună în acea zi, încât reuși chiar să viziteze Pritchard & Potts, unde îl găsi pe domnul Pritchard legănând un șnur în fața lui Tabby. Pisica ridică o lăbuță prin aer cu o hotărâre fanatică să câștige premiul, încât nici măcar nu se întoarse la sunetul clopoțelului. Cu toate acestea, domnul Pritchard tresări și scăpă șnurul, care fu imediat înhățat de Tabby.

- Domnișoară Basset.

Domnul Pritchard își dresă vocea și făcu semn spre motanul care acum se încâlcise în șnur.

- Eram... ehm... încercam să-i perfecționez reflexele, pentru a-l ajuta să învețe să prindă șoareci.

Grace zâmbi, în ciuda veșnicei lui incapacități de a-și aminti numele ei și văzând dincolo de improvizația lui prost pregătită.

- Sunt sigură că este destul de util.

Domnul Pritchard își aruncă privirea însuflețită prin magazin și ea își dădu seama că, fără îndoială, el vedea haosul prin ochii ei. Își băgă capul mai adânc în haina închisă la culoare și țâțâi din buze.

- Sunt impresionat de ceea ce ați făcut cu magazinul domnului Evans. Își băgă mâinile în buzunare, buzele subțiri părând și mai subțiri. Dacă aveți sugestii...

Librăria Primrose Hill era bine aranjată acum și suficient de departe încât Pritchard & Potts să nu fie considerată niciodată o concurență reală. Și astfel, Grace îi oferi bărbatului în vârstă mai multe sfaturi despre publicitate și cât de departe ar fi putut ajunge cu un pic de organizare. În timp ce el se încrunta la ultima sugestie, dădu din cap cu atenție la sfatul ei cu privire la reclame.

Ea petrecu mult mai mult timp la Pritchard & Potts decât intenționase. De fapt, mult mai mult decât crezuse vreodată că ar fi putut suporta. Totuși, îndreptându- se spre casă după aceea, nu era chiar atât de grăbită încât să rateze cartonul mare din vitrina librăriei Nesbitt's Fine Reads, care anunța „Sesiuni de lectură în fiecare după-amiază”.

La fel cum continua Grace să facă.

Își înghiți un chicotit, descoperind o imitație atât de flagrantă din partea vecinei ei austere. Nici măcar nu era supărată. La urma urmei, dacă le oferea mai multor oameni cărți care să le aducă bucurie în vremuri atât de întunecate, cine era ea să se simtă jignită?

Cu siguranță, lecturile de după-amiază ale doamnei Nesbitt nu aveau nici o putere să diminueze mulțimea de oameni de la librăria Primrose Hill. În timpul bombardamentelor, platforma stației de metrou Farringdon aproape că se revărsa de oameni. Cei ale căror slujbe nu le permiteau să vină la magazin în timpul după-amiezilor fără raiduri aeriene îi întrebau rapid pe ceilalți ce pierduseră, în timp ce toată lumea venea cât mai aproape să o audă acoperind sunetele războiului.

Bineînțeles că terminaseră Middlemarch, apoi trecuseră la alte câteva romane clasice, inclusiv Poveste despre două orașe și Emma. Acesta din urmă, la insistența doamnei Kittering.

După-amiezile plăcute, în care atacurile aeriene tăceau, erau preferatele lui Grace. Domnul Evans îi procurase o pernă groasă pe care să stea așezată, pe a doua treaptă a scărilor în spirală, și nu trebuia să concureze niciodată cu șuieratul unei bombe. Era o astfel de după-amiază liniștită și ploioasă, când îl văzu prima oară pe băiat, în spate, în timp ce ea citea South Riding. Rezonase cu acest roman după ce îl citise la recomandarea lui George.

„În cărți putem găsi cea mai mare speranță”, îi scrisese cu scrisul lui strâns și îngrijit. Cuvinte pe care cenzura nu avusese nici un motiv să le elimine. „Rămâi mereu în gândurile mele.”

Această scrisoare, ca și toate celelalte pe care i le trimisese înainte, era prețioasă pentru ea. Dar aceste două rânduri îi rămăseseră în mod special în minte și le repeta de mai multe ori pe zi.

Și, într-adevăr, South Riding era o carte care îi insufla o încredere incredibilă. Acțiunea se petrecea după Marele Război, când comunitățile se reuniseră, iar o directoare de școală încerca să readucă speranța într-un cadru dezolant. Era o poveste despre oameni puternici, decizi să depășească orice obstacol pe care viața l-ar fi scos în fața lor.

La fel ca britanicii acum.

Băiatul era înalt și subțire, cu o șapcă trasă peste părul închis la culoare. Purta o haină bărbătească, atârănând pe umerii lui subțiri de adolescent, și niște pantaloni care îi veneau până deasupra gleznelor murdare.

Imediat ce începu sesiunea de lectură, se cufundă în atmosferă, așezat la umbra unui raft înalt de cărți. Încercările sale de a nu fi văzut îl făcură totuși mai vizibil. Grace îi observase prezența, cum își strânsese picioarele lungi sub el și își scosese șapca, dezvăluindu-și fața murdară și osoasă, în timp ce asculta cu atenție. Rămase acolo unde era până la ultimul cuvânt al poveștii, apoi plecă la fel de repede și de discret cum sosise, îndesându-și încă o dată șapca pe cap.

Nu era singura dată când îl vedea Grace. Apăru în fiecare zi după aceea, purtând aceeași ținută lălâie, la fel de murdară, la fel de hotărât să rămână nevăzut. Dar cum să nu observi un copil cu o nevoie atât de dureroasă? Ea lăsă mici pachetele cu mâncare acolo unde stătea el, un măr sau un pic de pâine, dar nici măcar nu le privea vreodată, presupunând că-i aparțineau altcuiva. Avea nevoie de ajutor. Și ea cunoștea exact persoana care să i-l dea. Așteptă până când ea și doamna Weatherford se așezară la masa din bucătărie pentru o bucată de plăcintă Woolton, un amestec de legume cu o crustă de foietaj. Doamna Weatherford făcuse acest preparat de mai multe ori de când auzise rețeta pe The Kitchen Front, emisiune pe care o asculta cu religiozitate în fiecare dimineață, după știrile de la ora opt de pe BBC. Grace turnă ceva mai mult sos pe crusta insipidă și decise că atunci era un moment la fel de bun ca oricare altul pentru a aborda subiectul.

- Mă întreb dacă v-ați gândit să lucrați mai mult cu WVS?

Doamna Weatherford își tamponă buzele cu șervețelul.

- Nu am făcut-o. În tonul ei era o fermitate la care Grace se așteptase. Nu pot spune că i-aș putea face cuiva vreun pustiul de bine în starea mea.

- Faceți foarte mult pentru mine.

Grace luă o mușcătură apreciativă din plăcintă.

Doamna Weatherford își strânse buzele aproape într-un zâmbet.

- Ei bine, tu faci destul pentru noi două. Trebuie să-ți păstrezi puterea.

- Și dacă cineva ar avea nevoie de dumneavoastră?

- Nimeni nu are nevoie de mine.

- Ba da, protestă Grace. Și este un băiat care ar avea nevoie de ajutor.

- Un băiat?

Doamna Weatherford o privi pe Grace cu o răbdare istovită, de-abia concentrându-se.

Grace îi povesti cum venea să o asculte citind și starea în care se afla.

- Nu cred că are părinți care să aibă grijă de el și este prea mare pentru a merge la un orfelinat.

Doamna Weatherford se așeză pe scaun.

- Bietul de el.

Din păcate, mulți copii se aflau într-o astfel de stare. Deși orfelinatele erau pline cu cei care ajungeau acolo, nu era neobișnuit pentru copiii mai mari să-și încerce șansele pe stradă. Nu aveau nevoie de nimeni sau, cel puțin, așa credeau ei. Starea lor sugera altceva, văzându-i cu îmbrăcămintea murdară și obraji scofâlciți.

Doamna Weatherford clătină din cap.

- Dar ce pot face eu? Grace ridică din umeri.

- Speram că veți ști. Nu m-am gândit cum aș putea fi eu de ajutor, dar simt că cineva trebuie să facă ceva înainte de a se pierde. Sunt prea mulți alți oameni nevoiași să le mai pese de cei ca el.

Doamna Weatherford tăcu la această replică. Dar Grace văzu cum i se îngustară ochii și o mică scânteie pâlpâia în ei, chiar dacă altădată strălucea. Deși femeia trecu peste subiect cu dezinteres, era clar că mintea ei urma soluții.

Tura ARP din acea noapte fusese dificilă. Căzuseră atât de multe bombe, pe una dintre ele o evitaseră la mustață ea și domnul Stokes, încât peste tot simțeau suflul morții. Nemții începuseră să pună în aplicare utilizarea minelor de teren, care erau aruncate cu parașutele și ale căror explozii

provocau pagube ce se puteau răspândi pe o distanță de până la trei kilometri.

Indiferent câte victime văzuse Grace, tot mai era afectată de fiecare în parte. Fiecare nume îi rămânea în inimă, fiecare amintire îi ardea creierul. Nu era singura pe care o afecta moartea. Echipele de intervenții, bărbații care săpau printre dărâmături să caute cadavre sau orice rămăsese, treceau din mână-n mână câte o sticlă în timp ce lucrau, incapabili să-și îndeplinească sarcinile îngrozitoare fără ajutorul alcoolului.

Nici ei nu se puteau obișnui vreodată cu ceea ce vedeau.

Așa încât, atunci când Grace, obosită și cu sufletul sleit, veni acasă în acea dimineață și o întâmpină mirosul de pâine coaptă, simți cum i se ridică starea de spirit. Trecuse o jumătate de an de când doamna Weatherford nu mai copsese pâine și nu mai folosisese rezerva secretă de făină. Era un lucru bun că fusese atât de cumpătată. Lunile care trecuseră le demonstraseră că doar pentru că un produs nu era raționalizat nu însemna că era mai ușor de găsit.

Și Grace credea că știe cine va primi pâinea aceea îmbietoare. După-amiază, doamna Weatherford sosi chiar înainte ca Grace să-și înceapă lectura, scrutând fețele celor din jur cu privirea ei ascuțită. Băiatul veni chiar înainte ca Grace să înceapă și se instală să asculte. În timp ce termina ultimul pasaj, băiatul se ridică, la fel și doamna Weatherford.

Grace acordă doar o parte din atenție paragrafului din fața ei, în timp ce o privea pe doamna Weatherford cu coada ochiului. Femeia mai în vârstă se apropie de băiatul care stătea retras în colțul lui. El deveni tensionat și o privi în tăcere, cu ochii lui mari, în timp ce ea îi oferea pâinea. O privi atât de mult timp, încât Grace crezu că era posibil să refuze.

Doamna Weatherford dădu din cap, spunând ceva ce Grace nu putu auzi. Apoi, repede ca glonțul, el apucă pâinea, o băgă sub haină și ieși din magazin.

Doamna Weatherford întâlni privirea lui Grace și dădu mândră din cap. Reușise. Măcar băiatul avea mâncare pentru o zi.

Numai că Grace o cunoștea pe doamna Weatherford mai bine de atât. Știa că vor urma mai multe zile după aceasta. Pe strada Britton, în acea după-amiază, corespondența nu era pe

podea, unde rămânea de obicei după ce era împinsă prin fantă de poștaş. Era pusă peste teancul de lângă ușă - teancul în sine - considerabil mai mic, ca și când ar fi fost în sfârșit sortat.

Deasupra, era o scrisoare adresată lui Grace de la Viv. Și sub aceasta, o alta, de la George. O astfel de binecuvântare dublă era un adevărat noroc, pentru că, atunci când Grace le deschise, descoperi că ambele conțineau un mesaj similar, care o făcu să strige de încântare.

Atât Viv, cât și George se întorceau la Londra de Crăciun

.Capitolul 16

Era sfârșitul lui octombrie când Grace primise scrisorile de la Viv și George, în care spuneau că vor fi acasă la timp pentru sărbători. O săptămână mai târziu, Londra avea parte de prima noapte fără nici un bombardament.

Vremea era cumplită. Ploaia biciuia în toate direcțiile, tunetele mârâiau ca niște fiare, iar fulgerele brăzdau cerul înnorat. Grace era de serviciu cu domnul Stokes, amândoi anticipând atacul aerian care, din fericire, nu venise în acea noapte. Orele acelui schimb duraseră însă o veșnicie, plictiseala făcându-se simțită după atâta adrenalină și sub asaltul nesfârșit al acelei ploi sfichiuitoare.

A doua zi de dimineață, celor care se adăpostiseră în stația de metrou le străluceau privirile și zâmbeau odihniți. Era greu să nu-i invidiezi pentru noaptea de odihnă adevărată și pentru hainele uscate. Dar în seara următoare, când Grace nu mai era de serviciu la ARP, venise rândul ei.

Era un lucru minunat să dormi noaptea, fără urletul mereu prezent al sirenei care anunța un nou atac aerian.

Nu era ceva de durată, desigur, dar bombardamentele deveniseră sporadice.

Dacă nu din alt motiv, măcar pentru că acele nopți rare ofereau șansa de odihnă și o ușurare bine-venită după săptămâni întregi de atacuri. Stația Farringdon salvase, fără îndoială, viața multor oameni, care dormeau în siguranță ascunși sub pământ, sub tavanul fortificat, dar nu era un loc de cazare ideal. Podeaua era tare, ceaiul vândut era de două

ori mai scump decât la o cafenea de deasupra, iar zgomotele produse de oameni, care se mișcau, vorbeau, tușeau, sforăiau, răsunau la orice oră. Ca să nu mai vorbim despre mirosuri, care erau de nedescris.

Deși nu era același lucru ca luxul de a te cufunda în confortul propriului pat, a dormi o noapte fără întreruperea unei sirene de atac aerian, chiar și pe podeaua unei stații de metrou, era mai bine decât nimic.

Pe măsură ce se schimbau anotimpurile, vremea în Anglia devenea cumplită, dar londonezii nu fuseseră niciodată mai bucuroși din acest motiv. Ceața, ploaia și vântul puternic îi țineau adesea pe nemți la sol. Din păcate, asta făcuse însă ca nopțile în care atacau să devină și mai brutale.

Ziarele erau pline cu detalii despre zonele bombardate și ofereau informații cenzurate, iar atunci când nu puteau, dădeau declarații generale asupra tragediei. Și tot timpul reaminteau londonezilor că își puteau trimite copiii în provincie gratuit.

Grace nu-și putea imagina cum trebuia să fi fost pentru un copil să trăiască în mod constant experiența bombardamentelor. Copii precum băiatul care venea să asiste la întâlnirile ei de lectură.

Adolescentul devenise din ce în ce mai puțin sperios în prezența doamnei Weatherford. Bunătatea și răbdarea ei îi aminteau lui Grace de Colin, purtându-se cu copilul înspăimântat cu grija pe care el le-o arăta animalelor rănite. Astfel de amintiri îi atingeau lui Grace locul vulnerabil din interiorul ei care știa că nu se va vindeca niciodată.

Nimic nu l-ar fi putut înlocui pe Colin. Dar era bine să o vadă pe doamna Weatherford revenind încet la viață.

Abia pe la jumătatea lunii decembrie perseverența ei dădu roade, când băiatul zăbovi după lectură pentru a sta de vorbă cu ea. Grace se apropie de cei doi cu prudență, îngrijorată că l-ar putea face să fugă.

- Știe că ești cu mine. Doamna Weatherford îi făcu semn cu mâna. Vino să-l cunoști pe Jimmy.

Băiatul își scoase șapca și-și înclină capul, dezvăluind starea jalnică în care îi arăta părul, slinos și murdar. Își ridică privirea, ochii lui mari pe fața scheletică, strălucitori, albastru-deschis, întâlnindu-i pe ai ei.

- Vă mulțumesc pentru toate lecturile pe care le faceți. Și pentru mâncare.

În spatele băiatului, domnul Evans își ridică sprâncenele stufoase, ca și când întreba dacă era nevoie de asistența lui, dar Grace îi făcu semn discret din cap.

- Este plăcerea noastră să te ajutăm, răspunse doamna Weatherford. Aș putea să

întreb unde sunt părinții tăi? Jimmy se mută de pe un picior la altul.

- Morți.

Deși Grace se așteptase la acest răspuns, nu-și putea reține strângerea de inimă. Era prea mic pentru a fi singur pe lume.

- Ce s-a întâmplat cu ei? insistă doamna Weatherford. Băiatul ridică din umeri.

- Au ieșit într-o noapte, chiar înainte de un raid aerian, și nu s-au mai întors. Bombe, presupun, răspunse el cu o voce blândă, aproape copilărească. Își frecă maxilarul acolo unde începuse să-i apară o umbră de păr moale și întunecat. Ne-au spus... Făcu ochii mari la această scăpare. Mie. Mi-au spus că se vor întoarce curând și nu s-au mai întors niciodată.

Dar pe doamna Weatherford nu o puteai păcăli.

- Nouă? accentuă ea. Ei, haide, Jimmy. Știi că nu vrem să-ți

facem nici un rău. El lovi în podea cu pantoful scâlciat.

- Sora mea, Sarah, și cu mine. Aruncă o privire timidă spre Grace. Și ei îi plac poveștile dumneavoastră. Mi-e teamă să o scot din casă, fiind atât de mică. Dar îi povestesc ce citiți când mă duc acasă.

- Vino la noi de Crăciun, spuse doamna Weatherford. Adu-o și pe sora ta. Am niște haine să-ți dau.
Ultima parte a afirmației sale o spusese într-un fel neutru, dar Grace știa că era intensă. Acelea nu erau pur și simplu „niște haine”; fuseseră ale lui Colin.
Băiatul se uită în jur, în mod evident neliniștit.
- Mă voi gândi la asta.
- Te rog, spuse doamna Weatherford și îi dădu adresa. Vom avea o budincă minunată de Crăciun și poate și niște tartă cu melasă.
Jimmy înghiți în sec, de parcă ar fi putut gusta deja dulceața.
Dădu din cap, murmură mulțumirile sale și ieși repede din magazin.
- Ar trebui să veniți și dumneavoastră, domnule Evans, strigă doamna Weatherford. Mai bine să fiți cu noi de Crăciun decât să stați singur.
Capul domnului Evans se ivi de după raftul unde se afla.
- Sunteți o femeie băgăcioasă?
- Sunteți bădăran? Ea își strânse buzele și îl studie în timp ce aștepta răspunsul, dar, în replică, el chicoti. Atunci, ajungeți la două? întrebă ea pe un ton vesel, cu ochii scânteindu-i într-un fel care îi plăcea lui Grace.
Domnul Evans dispăru în spatele unui raft.
- Bine. La două.
Câteva zile mai târziu, Grace avea liber de la librărie și stătea ghemuită pe canapea în timp ce citea Colind de Crăciun de Charles Dickens. Citise câteva dintre operele lui, dar pe aceea o păstrase în mod special pentru Crăciun.
Salonul casei fusese decorat, dar nu ca de obicei.
Ornamentele din brad își pierduseră strălucirea, din moment ce luminile trebuiau stinse în timpul orelor stabilite, și ghirlandele din crengi naturale fuseseră înlocuite cu unele făcute din hârtie de ziar. Felicitările de Crăciun fuseseră, de asemenea, afectate de raționalizarea hârtiei și stăteau pe șemineu îndoite, mai mici decât înainte și prea subțiri pentru a sta în poziție verticală.
Nu era genul de Crăciun pe care îl petrecea când era copil împreună cu mama ei, dar nimeni nu mai sărbătorea așa.
Majoritatea oamenilor nici măcar nu se aflau în Londra în perioada sărbătorilor. Nu în timpul războiului.

Oricine avea rude la țară își găsea scuze pentru a merge să le vadă. Ei bine, oricine în afară de ea.

Fu întreruptă chiar de la primele pagini ale cărții, când se auzi sunând la ușă înainte ca aceasta să se deschidă.

Doamna Weatherford era deja acasă și pregătea cina, făcând minuni cu ceea ce

treceau ca fiind cârnați în aceste zile. Ceea ce însemna că nu putea fi decât cealaltă persoană care avea cheia de la ușă.

Viv.

Grace țipă de încântare și se ridică de pe scaun. Viv își lăsa echipamentul și reacționa la fel, iar buzele roșu-aprins se despărțiră într-un zâmbet larg.

Încântătoare ca întotdeauna, cu părul roșcat coafat în bucle rulate sub caschetă, reușea să arate mult mai șic în uniformă kaki decât o făceau alte femei în cele mai elegante ținute.

- Grace.

Viv o cuprinse în brațele ei. Îmbrățișarea era încă învăluită într-un parfum dulce, deși nu mai era la fel de puternic ca odinioară și avea acum note de lână și de umezeală din aerul de afară.

Grace își strânse brațele în jurul prietenei ei celei mai bune.

- Mă bucur atât de mult să te văd.

- A trecut foarte mult timp. Viv își puse mâinile înghețate pe obraji lui Grace. Ce dor mi-a fost de tine, Duckie.

-Viv?

Doamna Weatherford veni din bucătărie și o privi o clipă cu lacrimi în ochi.

- Oh, ce bine îmi pare să te văd, iubire. Viv zâmbi.

- Și mie îmi pare bine să văd.

Se duse spre doamna Weatherford și-și încolăci brațele în jurul ei pentru un timp îndelungat. Astfel își exprima durerea pentru moartea lui Colin într-un mod care nu putea fi transmis doar prin scrisori.

Expresia agonizantă de pe fața doamnei Weatherford, sprijinită pe umărul lui Viv, exprima faptul că înțelegea perfect. Femeia mai în vârstă se retrase și-și tamponă colțurile ochilor cu o batistă.

- Du-te și fă-te comodă cât eu pun ceainicul pe foc. Poți să stai... înghiți cu greu. Poți să stai în orice cameră vrei. Se grăbi să iasă înainte de a lămuri ce voia să spună. Dar nu era nevoie de nici o explicație. Camera lui Colin.

- Aș vrea să împărțim camera noastră deocamdată. Viv își scoase cascheta și o așeză pe raftul cu pălării de lângă ușă. La urma urmei, am stat în aceeași cameră cu alte trei doamne din ATS în tot acest timp. Adică, dacă nu te-ai obișnuit prea mult să ai tot spațiul doar pentru tine.

- Am fost mult prea singură.

Grace ridică echipamentul lui Viv înainte ca prietena ei să și-l ia și porni în sus pe scări.

Odată ajunsă în camera lor, Grace puse valiza pe patul cu cadru metalic pe care dormea Viv, încă impecabil de când fuseseră spălate așternuturile după plecarea ei.

În timp ce Viv despacheta, cele două o luară de unde rămăseseră, ca și când nu fuseseră despărțite niciodată.

Grace îi povesti despre grădinărit și experiența lor cu omizile, ceea ce o făcu pe Viv să râdă. Îi povestit lui Viv despre doamna Weatherford, Colin și Jimmy, făcând-o pe Viv să plângă, și îi spuse despre rolul ei de gardian ARP și despre colaborarea cu domnul Stokes. Totuși, Grace omise să-i spună despre pericolele serviciului ei și despre atrocitățile la care fusese martoră.

Nu că ar fi contat, când Viv o cunoștea atât de bine.

Când termină de povestit ce se întâmplase la Londra, Viv se apropie și atinse ușor brățara de la încheietura lui Grace.

- E mai rău aici decât credeam, spuse ea încet. Poți încerca să-mi ascunzi, dar știu ce fac gardienii ARP. Știu că slujba ta este foarte periculoasă.

- Cu toții ne facem treaba, spuse Grace, nedorind să intre în astfel de detalii cu o ocazie atât de fericită, când își vedea, în cele din urmă, prietena întoarsă în siguranță.

- Dar tu? Tot ce încerci să-mi scrii este șters de cenzură, așa că nu-mi rămâne decât să-mi imaginez detaliile.
Viv zâmbi din nou.
- Oh? Atunci, te rog, spune-mi tu ce fac în război.
- Ești spion, spuse Grace. Te-ai dus în Franța și ai salvat câteva bărci pline cu soldați în timpul atacului de la Dunkerque, apoi ai zburat în Germania, îmbrăcată într-o blană de nurea, pentru a afla secretele de la Hitler însuși. Ai făcut o treabă atât de bună, încât avem toate informațiile necesare și războiul se va termina în curând.

Viv râse.

- O, dacă ar fi așa. De fapt, am lucrat ca operator radar, dacă îți vine a crede, împachetă un cardigan roz și îl băgă într-un sertar.

- După cum se dovedește, sunt mai bună la matematică decât credeam.

- Nu mă surprinde, spuse Grace cu seriozitate. Prietena ei își subestimase întotdeauna propria inteligență.

- Care este treaba cu radarele?

Viv se lăsă pe tocuri în fața comodei.

- Este palpitant, dar este și trist. Îi vedem plecând pe aviatorii germani să bombardeze. Unele dintre femei sunt căsătorite cu bărbații care pilotează avioanele.

Gura i se răsuci pârând că-și mușca buza pe interior.

Multe au rămas nespuse în acest război. Multe puteau fi presupuse cu ușurință în tăcere.

Grace văzuse destule avioane germane doborâte pentru a ști că orice ar fi dat Marea Britanie bombardierelor naziste, acelea le dăduseră înapoi. Nu toți acei bărbați se întorseseră acasă.

- Sălile de dans erau totuși divine.

Viv se ridică în picioare și scoase o sticlută de lac roșu de unghii din sertarul noptierei, unde o lăsase înainte de a pleca la ATS.

- Bărbații de acolo practic stau la coadă să danseze toată noaptea și se crapă de ziuă înainte să-ți dai seama. Ea deșurubă capacul, iar un miros familiar, înțepător umplu camera. Mirosea a nopți târzii la ferma din Drayton, a după-amiezi de vară pe câmp, culegând pâlcuri de semințe plutitoare de pe suprafața lucioasă și vorbind despre plecarea într-o bună zi la Londra.

Grace zâmbi ușor la aceste amintiri. Niciodată nu s-ar fi gândit că vor ajunge aici, ea lucrând ca gardian ARP și, în același timp, la o librărie, iar Viv, ca operator radar la ATS.

- Bărbații au făcut întotdeauna coadă să danseze cu tine, o tachină Grace.

- Nici chiar așa. Viv își trecu pensula peste o unghie, lăsând o dâră vișinie în centrul ei. Mergi vreodată în West End? West End din Londra, unde hotelurile își deschideau subsolurile ca săli de dans toată noaptea. Era ușor să ajungi acolo, dar să nu te mai întorci acasă, fiindcă stațiile de metrou se închideau noaptea pentru a se transforma în adăposturi, iar cele mai multe taxiuri refuzau să circule în mijlocul bombardamentelor. Drept urmare, majoritatea oamenilor care mergeau la sălile de dans își luau haine de schimb și plăteau o taxă care le acoperea intrarea în sală, o cameră pentru o noapte și un mic dejun rapid în dimineața următoare.

- Cred că mă cunoști mai bine decât atât. Grace se așază pe pat, cu picioarele strânse sub ea. Viv își inspectă o unghie proaspăt vopsită, apoi își întoarce privirea spre Grace și râse.

- Trebuie să mergem. Toată lumea vorbește despre distracția de noapte din West End în Londra. Crede-mă, îți va plăcea. Dacă ar fi fost singură, Grace ar fi urât ideea, știa fără nici o îndoială. Nu că ar fi avut oricum nopți de pierdut. Dar, alături de Viv, întrevedea posibilitatea de a petrece un timp plăcut.

Grace dădu din cap.

- Să mergem, atunci.

Viv strălucea de încântare.

- Te vei simți foarte bine. Ți promit.

Nu se înșela. În noaptea următoare, Grace se trezi la hotelul The Grosvenor House pentru o seară de dans și cocktailuri, pentru care plătiseră o taxă de doi șilingi. Își pusese cele mai bune rochii de dans, a lui Viv de un roșu aprins, care se asorta cu unghiile și buzele, cu o fustă încrețită, în timp ce Grace împrumutase una de-a lui Viv, albastru-deschis, cu manșete la mâneci. Își pusese haine groase care să le protejeze de gerul aspru din decembrie și o luaseră pe Park Street. Grosvenor le întâmpină cu o movilă de saci de nisip îngrămădiți în jurul perimetrului său și cu ferestrele camuflate pe fundalul cerului întunecat.

Își lasă gențile cu schimburi la recepție și fură îndrumate către sala cea mare, unde pulsul jazzului reverbera din podelele lucioase spre tavanele înalte. Bărbații din partea din față a camerei se învârtteau pe ringul de dans, dansând în ritm de jitterbug¹⁴, iar doamnele își unduiau șoldurile cu atâta entuziasm, încât li se vedeau picioarele de sub fustele involburate.

Grace se simți cuprinsă de entuziasm, reușind să îndepărteze ceața de epuizare mereu prezentă, care o învăluisese în ultimele luni.

Viv comandă două cocktailuri French 75s și rânji văzând privirea întrebătoare a lui Grace.

- Este preferatul meu, strigă Viv pentru a acoperi muzica însuflețită. Se zice că are mai mult punch decât un French 75mm. Asta înseamnă că te va scoate pe ringul de dans chiar și pe tine, Duckie.

Băuturile sosiră în pahare înalte, făcând bule la suprafață. Băutura era dulce- acrișoară, iar acidul îi gâdila limba lui Grace și îi radia căldură prin întreg corpul. Fu nevoie de unul singur pentru a-i topi inhibițiile și a o trage spre ritmul muzicii interpretate de formația care-și dădea sufletul pe scenă.

Grace și Viv dansară toată noaptea cu soldați, cu bărbați care aveau slujbe din cauza cărora nu putuseră fi recrutați și chiar

și una cu cealaltă. Până la sfârșitul nopții, pe Grace o dureau fâlcile de atâta râs și-si simțea venele zvâcnind în urma nopții electrice, a băuturilor și a bucuriei dansului.

Era pentru prima dată de la începutul bombardamentelor când reușise să lase totul deoparte. Nu se gândise deloc la bombe ori la distrugerea pe care o provocaseră, sau cum, oricât de mult ar fi muncit la asta, nu putea să facă niciodată lumea să fie mai bună.

Trăia.

Era tânără.

Și se distra.

Asta trebuia să fie viața la Londra pentru ea și pentru Viv - o celebrare a tinereții și a fericirii și a tot ceea ce lăsaseră deoparte mult prea mult timp.

Efervescenta acestor lucruri îi menținu zâmbetul pe buze și în dimineața următoare, după ce se schimbară și ieșiră din hotelul Grosvenor într-o realitate cu fulgi de zăpadă și atmosferă plină de fum.

La lumina zilei, mirosul familiar al războiului o lovi pe Grace ca un pumn și îi dispăru toată veselia. Dărâmături și fragmente de sticlă spartă erau împrăștiate pe stradă, imediat dincolo de intrarea impecabilă a hotelului. Mai multe incendii încă ardeau în clădirile din jur, mirosul de ulei din aer indicând materiale inflamabile.

Atunci își dădu seama că particulele care se învâртеau în aer nu erau deloc fulgi de zăpadă, ci cenușă.

- Vreți să vă chem un taxi? întrebă unul dintre angajații hotelului.

- Cum de s-a putut întâmpla asta în timp ce noi eram înăuntru? întrebă Grace cu buzele amorțite. Nu am auzit nimic.

- Sacii cu nisip. Angajatul își umflă pieptul cu mândrie. Avem atât de mulți, încât anihilează total bombardamentele.

Lui Grace îi trecu un fior rece prin vene, care nu avea nimic de-a face cu vântul înghețat. Nu fuseseră informați cu privire la alarma unui atac aerian. Era foarte ușor de imaginat ce ar

fi făcut o bombă unei mulțimi atât de mari de oameni. Toată lumea dansa și se distra fără să ia nimic în seamă. îi trecu un fior pe șira spinării. Conștientizarea situației fu imediat înlocuită de sentimentul greu de vinovăție. în timp ce oamenii erau afară bombardați, pierzându-și casele și viața ca voluntari, lucrând toată noaptea pentru a salva pe cine și ce puteau, Grace dansase. Se simți cuprinsă de durere. Ar fi putut fi acolo, să ajute. Ar fi putut să ofere primul ajutor, confort, sfaturi echipajelor de salvare cu privire la ce persoane s-ar fi aflat acolo și ar fi avut nevoie de ajutor. Ar fi putut fi echipată cu o pompă portabilă pentru a ajuta la stingerea flăcărilor. Ar fi putut...

Viv o luă pe Grace de braț.

- Haide, să mergem la stație.

- Aș fi putut ajuta.

Grace se lăsă condusă, abia înțelegându-i pe angajații care le avertizau să fie atente pe unde mergeau.

- Ai fi putut fi ucisă, spuse Viv, mai tăioasă decât Grace o auzise vreodată vorbind.

în realitate, toți ar fi putut fi uciși. Zidurile groase și sacii cu nisip nu ar fi făcut mare lucru. Nici măcar faptul că se aflau la subsol. Auzise de prea multe adăposturi ale căror ocupanți se credeau în siguranță, dar fuseseră bombardați sau îngropați sub dărâmături.

Iar cei de la hotel nici măcar nu le spusese ră despre atacul aerian.

Călcau pe sticlă spartă care li se zdrobea sub picioare, iar spre ele venea un val de căldură dinspre o grămadă de cărămizi sfărâmate, încă arzând undeva în interior.

- Tu mergi pe străzi în timp ce se întâmplă așa ceva? întrebă Viv încet.

- Bineînțeles, se încruntă Grace. Ar fi trebuit să fiu aici azi-noapte.

- Nu. Viv se opri în fața lui Grace și o privi în ochi. Muncești până la epuizare. Aveai nevoie de relaxare, măcar pentru o seară, și mă bucur că ai făcut-o. Se uită în jur îngrozită,

înainte de a-și îndrepta din nou atenția spre Grace. Doamne, ce atrocități trebuie să vezi. Își puse brațele în jurul lui Grace și o strânse într-o îmbrățișare care mirosea a vechea Viv, a parfumul dulce, floral care acoperea mirosul neplăcut din aer. Ești atât de curajoasă, șopti Viv. Atât de curajoasă. Curajoasă.

Cuvântul o surprinse pe Grace. Nu era curajoasă. Pur și simplu făcea ceea ce ar fi făcut orice gardian ARP, ce fusese instruit să facă. Dintre toate cuvintele care să o descrie, ultimul ales de Grace ar fi fost curajoasă.

După ce se îndreptă de spate, Viv se șterse pe sub ochi și-și ridică privirea, fluturându-și genele cu un răs autoironic.

- Îmi voi strica machiajul dacă voi continua așa. Haide, să mergem acasă, să te poți odihni cum trebuie înainte de această după-amiază.

Grace își simți obrații cuprinși de căldură și înroșindu-se la această aluzie. George urma să o scoată mai târziu, în cea după-amiază, la o întâlnire. Trecuse mai mult de un an de când îl văzuse ultima dată.

Câțiva dintre bărbații cu care dansase noaptea trecută o invitaseră să ia masa împreună sau îi ceruseră permisiunea să-i scrie. Câțiva îndrăzniseră chiar să-i ceară permisiunea să o sărute, declarând că ale ei ar fi putut fi ultimele buze pe care le-ar fi gustat vreodată. Îl refuzase pe fiecare dintre ei, deși cât mai blând posibil, și avusese grijă să nu danseze cu nimeni de mai multe ori, să nu-i interpreteze greșit gestul.

În cea după-amiază, după un pui de somn și o mare agitație din partea lui Viv în privința rochiei pe care să o poarte, căzută de acord asupra uneia încrêțite, roșu-vișiniu, din mătase, pe care Grace o credea mult prea elegantă, dar Viv insistase că era perfectă. Acestea i se asortară pantofii potriviți și o poșetă neagră cu dungi roșii. Părul îi fu coafat după ultima modă, prin amabilitatea lui Viv, cu bucle întoarse invers, date spre spate.

Viv reuși chiar să o convingă pe Grace să-și dea cu puțin ruj roșu, care, desigur, se potrivea cu rochia. Era cea mai îndrăzneată ținută pe care o purtase vreodată Grace și o făcea

să se simtă la fel de fină ca mătasea din care era făcută ultima ei pereche de ciorapi.

- Cred că s-ar putea să se îndrăgostească imediat atunci când te va vedea, spuse Viv ridicându-și sprâncenele perfect pensate. Obrajii lui Grace se înroșiră la remarca ei. Mai ales dacă te înroșești așa.

Viv bătu din palme cu încântare și coborâra la parter.

Doamna Weatherford, care le aștepta în intrare, își duse o mână la piept.

- Oh, Grace.

Grace se încălzi toată, nervoasă că doamna Weatherford ar fi putut declara că era prea mult. Cu siguranță, era mult mai mult decât purtase vreodată Grace, cu atât de mult roșu și mai ales mătase.

- Ești foarte frumoasă, draga mea. Doamna Weatherford clătină din cap și trase aer în piept. Dacă te-ar putea vedea mama ta acum.

Înainte ca Grace să poată răspunde, soneria se auzi și aproape că se împiedică de ultima treaptă.

Ea și George fuseseră de acord să ia cina mai devreme, pentru a se asigura că nu vor fi întrerupți de raidurile aeriene, și astfel ea putea ajunge să-și desfășoare activitatea de gardian din acea noapte. Aruncând o privire asupra ceasului, avu

confirmarea că el ajunsese cu un minut mai devreme.

Doamna Weatherford rămase cu gura căscată, într-o stare de așteptare, și se îndepărtă de ușă, astfel încât Grace să o poată deschide. Grace făcu tot ce putu să nu tragă tare de mâner și, în schimb, îl apăsă mai încet decât și-ar fi dorit cu adevărat.

De cealaltă parte era George. Bărbatul căruia îi scrisese scrisori timp de luni bune, în care îi detaliasă fiecare amănunt al vieții ei, căruia îi împărtășise gândurile ei cele mai intime. Bărbatul care o introdusese în lumea lecturii.

Și acum, pentru prima dată în mai mult de un an, în sfârșit, îl vedea din nou.

Stil de dans popularizat printre afro-americanii din Statele Unite la începutul secolului al XX-lea

.Capitolul 17

Grace simți cum îi cresc pulsul la cote alarmante când întâlni privirea de smarald a lui George Anderson.

După atâtea luni, era acolo - în carne și oase, cu părul negru pieptănat îngrijit într-o parte și îmbrăcat cu o uniformă RAF albastră, cu mâinile la spate, ca un soldat în poziția pe loc repaus. Rămase cu gura căscată când o văzu, dar nu rosti nici un cuvânt.

Înghiți și-și drese vocea, apoi spuse.

- Domnișoară Bennett... Grace... arăți...

El clătină din cap, ca și când ar fi încercat să găsească

cuvântul potrivit.

Nu-l văzuse niciodată rămas fără cuvinte. În interacțiunile lor anterioare, fusese întotdeauna atât de relaxat și de sigur pe el. Faptul că îl tulburase așa, o făcea să simtă o plăcere incontestabilă.

- Uluitor, spuse el, în cele din urmă, cu un zâmbet încremenit. Arăți uluitor.

Își desfăcu mâinile de la spate și îi întinse o carte. Ambalajul de culoare purpuriu-regal avea o imagine aurie în relief a unui bărbat care stătea pe un butoi, în mijlocul unui grup de oameni, și un titiu buclat, scris cu auriu în partea de sus. Vanity Fair.

- Ți-aș fi adus flori, dar se pare că au fost înlocuite cu varză. Înclină cartea ca și când ar fi cântărit-o. Așa că am adus cea mai bună a doua variantă. M-am gândit că s-ar putea să-ți placă și nu ai menționat în scrisorile tale să o fi citit.

- Nu am citit-o. Grace luă cartea, simțindu-se brusc timidă în fața acestui bărbat cu care împărtășise atât de mult din ea. Și este mult mai bună decât florile.

Grace se întoarse în casă pentru a pune cartea pe măsuta de lângă uşă şi le găsi pe doamna Weatherford şi Viv privind cu sprâncenele ridicate şi zâmbete largi pe faţă. Grace râse.

- Permite-mi să ți le prezint pe cele mai dragi prietene ale mele, doamna Weatherford şi Viv.

George păşi în casă şi îi fu prezentat mai întâi lui Viv, care îl salută politicos, apoi, când se întoarse către doamna Weatherford, aceasta se avântă într-o apreciere, rămânând cu gura căscată. Doamna Weatherford continuă cu nerăbdare, înroşindu-se în timp ce vorbea cu el despre întoarcerea la Londra şi îl întreba despre familia lui care locuia în Kent. După ce prezentările fură făcute, George se întoarse spre Grace şi îi oferî braţul. O conduse afară şi se îndreptară împreună spre un taxi care îi aştepta.

Starea ei de nervozitate de dinainte de sosirea lui se topi într-o fericire încântătoare şi electrizantă. Era legat de cunoaşterea gândurilor şi a consideraţiilor intime ale celuilalt. La urma urmei, era mult mai uşor să-ţi deschizi sufletul scriind decât vorbind, şi asta stabilise între ei o legătură incontestabilă.

Deşi era doar prima lor întâlnire propriu-zisă, se cunoşteau deja. Mai mult, se înţelegeau reciproc.

El îi deschise portiera să o ajute să urce înainte de a i se alătura pe bancheta din spate. Mirosul săpunului lui de ras umplu spaţiul mic, un miros familiar pe care ea şi-l amintea din interacţiunile lor anterioare de la librărie, cu mult timp în urmă.

- Vreau să aud totul despre cum merg sesiunile tale de lectură, spuse el.

Grace îi povesti despre oamenii care veneau şi despre poveştile pe care le citea în timp ce el o asculta cu zâmbetul pe buze. În tot acest timp, taxiul traversa străzile, urmând din când în când semnul de „ocolire” pentru a evita craterele lăsate de bombe.

Ea se aşteptase să ia masa într-un restaurant micuţ, ceva asemănător cafenelei Kardomah, ale cărei grămezi de saci cu nisip o făceau suficient de sigură pentru a fi folosită ca adăpost pentru atacuri aeriene. Aşa că, atunci când se opriră

în fața intrării cu multe arcade a hotelului Ritz, își simți gura uscată din cauza șocului.

Niciodată nu fusese într-un loc atât de frumos, explorând posibilitatea doar în imaginația ei, în discuțiile cu Viv în timpul nopților târzii, în timp ce încă duceau o viață liniștită în Drayton.

- M-am gândit... se bălbâi Grace. Am crezut că mergem la o cafenea. George zâmbi.

- Dacă am ocazia să te scot o singură dată în timpul permisiei mele de trei zile acasă, vreau să fie ceva special. El coborî din mașină, apoi îi oferî mîna. Dacă e în regulă.

- Desigur, răspunse ea, punându-și degetele în palma lui caldă pentru a-i permite să o ajute la coborîrea din taxi.

Îi oferî lui Grace brațul, în timp ce angajații deschideau ușile pentru a-i întâmpina în splendoarea Ritz-ului. Fură conduși în zona de luat masa, unde erau așezate multe mese cu fețe de masă curate și scaune tapițate.

Oricât de grandios și-l imaginase Grace, era de-a dreptul incredibil.

Nu era doar un candelabru, ci mai multe. Erau legate între ele de-a lungul tavanului într-o formă ovală de ghirlande și păreau să cadă ca niște bijuterii dintr-un colier fin. Fiecare centimetru al localului era opulent și luxos, de la covorul gros cu detalii complicate, până la pereții și tavanele pictate. Era ca și când ar fi pășit într-un colț al Londrei unde războiul nu exista. Unde oamenii purtau haine care nu erau potrivite pentru a alerga la un adăpost sau pentru a se poticni pe străzi presărate cu moloz. Unde aroma mâncării care se simțea în aer te ducea cu gândul la alimente de lux în acele vremuri, precum zahărul și carnea de calitate. Dintr-un loc discret, nevăzut, un pianist își mișca fără efort degetele pe clape, interpretând cea mai suavă melodie, care o făcea să se gândească la vară și la veselie.

În capătul camerei se afla un brad de Crăciun impunător, fără nici o ghirlandă de ziar printre ornamentele sale sclipitoare.

Li se indică o masă pregătită pentru două persoane într-un colț, pe care se afla, într-o vază, un buchet mic de dalii.

George se strâmbă la flori.

- Și eu nu am găsit decât varză. Grace râse și făcu o glumă veselă.

- Tu nu ești Ritz.

Chelnerul sosi și le prezentă meniul. În partea de sus, scris cu înflorituri fine se afla „Le Woolton Pie”. Grace zâmbi, imaginându-și chipul doamnei Weatherford aflând că la Ritz se servea plăcinta Woolton sub o denumire pretențioasă. Grace alese să renunțe la „Le Woolton Pie” și optă, în schimb, pentru o friptură de vită perfect gătită, succulentă și fragedă, o schimbare revigorantă față de ceea ce reușeau ele să cumpere în acele zile de la măcelar. George comandă la fel, plus o salată de morcovi pentru început.

- Salată de morcovi? Grace își ridică sprâncenele. Este adevărat că te ajută să vezi pe întuneric?

- Guvernul spune că da. El îi făcu cu ochiul.

Apăruseră recent diverse reclame care încurajau consumul de morcovi și susțineau capacitatea lor de a-i ajuta pe oameni să vadă în întuneric. Mai ales pe piloți.

- Și tu ce spui?

Deși Grace pusese întrebarea în glumă, era într-adevăr curioasă. La urma urmei, ea mâncase mai mulți morcovi decât de obicei și observase o mică diferență când era de serviciu în perioada stingerii.

El zâmbi.

- Funcționează suficient de bine, încât și germanii au început să-și hrănească piloții lor cu morcovi.

- Serios?

El râse, iar ea își dădu seama că ocolea intenționat întrebarea ei. Acest lucru îl făcea când venea vorba despre activitatea lui în război. Când îl întrebase dacă fusese în Franța, el răspunsese cu un singur cuvânt: Dunkerque. Expresia lui precută și înțelegerea a ceea ce trebuie să fi văzut o împiedicau să pună mai multe întrebări.

Fusese încartiruit la Acklington, în Scoția, împreună cu Divizia 13, ca pilot de vânătoare, și pilota un Hawker Hurricane. Și fusese la Dunkerque, în afara acelor date, știa foarte puțin. Ținând cont de sensibilitatea informațiilor despre război, în special a celor referitoare la RAF, Grace știa bine că erau multe care nu se puteau spune.

La urma urmei, paza bună trece primejdia rea. Mai bine să-ți ții gura. Și toate celelalte lozinci despre a păstra tăcerea.

- Acum, spune-mi, de unde ai știut că mi-ar plăcea Conte de Monte Cristo? întrebă ea.

Acesta era un subiect despre care el putea vorbi liber, după cum se vedea din felul în care îi sclipeau ochii verzi și frumoși.

- Tuturor le place Conte de Monte Cristo.

- Se pare că ție în mod special.

Se întrerupse și luă o înghițitură de vin, sperând că el îi va spune povestea din spatele exemplarului vechi.

- Bunicul meu mi l-a dat. George zâmbi cu gingășie. În fiecare an, când eram copil, luam trenul spre Dorset pentru a sta la cabana lui. Se află pe una dintre stânci, cu vedere la mare. Avea o bibliotecă imensă. El făcu un semn cu mâinile pentru a-i indica mărimea. Ocupă jumătate din casă și are multe romane clasice. Dar acela a fost întotdeauna preferatul meu. Odată ce am plecat la universitate, nu mai puteam merge acolo, așa că mi-a trimis cartea prin poștă.

- Dorset. Grace se lăsă pe spate în scaunul ei și îi aruncă un zâmbet melancolic. Am auzit că este frumos.

- Este. George își învârti degetele în jurul paharului cu vin, ținându-și capul înclinat într-un fel nostalgic. Îmi lipsește felul în care vântul miroase a ocean și

cum îmi răscolește insistent părul și hainele când stau pe marginea stâncii. În zilele frumoase, coboram până lângă ocean, unde nisipul este fierbinte și apa rece.

Grace se putea imagina acolo în acel moment, simțind briza aprigă de coastă prin păr și prin haine.

- Sună minunat.

- Poate că într-o zi ar trebui să mergi acolo.

își ridică paharul către ea, într-un toast tăcut, și luă o

înghițitură de vin.

Chelnerul apărui atunci cu cel mai decadent meniu cu care Grace fusese servită vreodată. În timp ce mâncau, ea povesti cum se schimbaseră viața în Londra, iar el îi spuse despre alți doi piloți cu care se împrietenise în Scoția, împărtășindu-i ce detalii din viața lui își putea permite.

Grace aruncă o privire spre fereastra acoperită de lângă masa lor.

- Este atât de ușor să pretindem că războiul nu se întâmplă

cât timp suntem aici. George privi prin cameră.

- Este. Ne-am putea preface dacă intri în joc.

- Să ne prefacem?

Grace zâmbi chiar în timp ce repeta cuvântul. Nu se mai prefăcuse de când era copil. I se părea atât de prostesc și inutil, dar îi captă imediat atenția.

- O, da. El luă o înghițitură de vin, înclinându-și capul gânditor. Ca și când războiul nu s-ar fi întâmplat niciodată. Lucrezi la un magazin de cărți, o vânzătoare minunată, cu o minte ascuțită și o aplecare pentru cărți bune.

Grace nu se putu abține să nu chicotească.

- Și tu ești un inginer fermecător, cu afinitate pentru literatură și un minunat simț al umorului, care știe întotdeauna să spună lucrurile potrivite.

El râse într-un fel care îl făcu să pară aproape un băiețel.

- Continui eu de aici. Ne propunem să mergem mâine și să ne plimbăm pe străzi, în timp ce fulgii de zăpadă cad în jurul nostru ca un puf, ascultând colindătorii cântând în Hyde Park. Voi avea un buchet de flori pentru tine. Ridică o sprânceană și privi fix mica vază cu flori. Trandafiri, cred.

- Și vom găsi un teatru unde se joacă Colind de Crăciun, adăugă ea.

- Iubesc acea carte. George se opri în timp ce un chelner se apropia pentru a se asigura că aveau tot ce le trebuia. S-ar putea să fie cam pueril, dar o citesc în fiecare an în această perioadă. De fapt, sunt pe la jumătate acum.

- Și eu, mărturisii Grace. Am păstrat-o pentru perioada dinaintea Crăciunului.

- Toate scrierile lui Charles Dickens sunt detaliate și memorabile.

Charles Dickens se întâmpla să fie, de asemenea, unul dintre preferații lui Grace, iar simpla lui mențiune o făcuse să se aplece emoționată.

- Ai citit Documentele postume ale Clubului Pickwick? El își

îngustă ochii gânditor.

- Sunt sigur că l-am citit, doar că au trecut mulți ani de atunci. Nu pot spune că mi-l amintesc.

- Oh, trebuie să-l citești din nou. Grace se aplecă

entuziasmată.

- Domnul Pickwick și câțiva dintre tovarășii lui, membri ai clubului Pickwick, pleacă într-o călătorie prin mediul rural englezesc. Este o adevărată aventură, cu atât de multă veselie, cum ar fi... își duse degetele la gură pentru a nu povesti scena pe care fusese pe punctul de a o aminti. Nu vreau să stric surpriza. Va trebui să-l citești și să fii surprins din nou.

Fața lui era luminată de un zâmbet în timp ce ea o privea, iar ochii aproape îi scliffeau.

- Consideră ca și făcut. Mă voi asigura că îți voi povesti câteva dintre scenele mele preferate în următoarea scrisoare. Conversația continuă și continuă, bogată în descrieri de cărți pe care le citiseră și amintind lucrurile pe care și le împărtășiseră reciproc în scrisorile lor, dezvoltând detaliile care erau prea multe pentru a fi scrise.

Era atât de ușor să uite de bombardamente într-o astfel de companie, într-o cameră atât de frumoasă, să uite de mâncarea raționalizată sărăcăcioasă, acum când mânca vită

proaspătă într-un sos delicios, aromat, să uite de lumea de afară când era atât de concentrată pe George.

Prea curând, întâlnirea lor se încheie, deoarece Grace trebuia să intre în tură ca gardian ARP în seara aceea, iar George trebuia să prindă unul dintre ultimele trenuri înapoi spre Kent, pentru a petrece Crăciunul în Canterbury, alături de părinții lui.

În timp ce Grace și George se întorceau acasă într-un taxi, fluxul conversației se redusese la o tăcere relaxată, ca și când amândoi savurau legătura dintre ei pentru ultima oară până la următoarea întâlnire. George o ajută să coboare din mașină și o însoțește până la ușă, unde veranda casei era acoperită într-o perdea de intimitate, întrucât perioada stingerii era în vigoare.

Grace se opri la ușă, la mai puțin de un pas de el. Se aflau mai aproape unul de altul decât fuseseră toată seara, cu excepția momentului când călătoriseră în taxi. Ea inspiră parfumul lui proaspăt și încercă să păstreze în minte fiecare secundă din acea seară magică.

- Mulțumesc pentru cea mai minunată seară, spuse ea, cu vocea mai șoptită decât de obicei.

Dar cum ar fi putut să vorbească normal când abia mai putea respira?

- Mărturisesc faptul că mă gândesc la această noapte de mai multe luni.

Mâna lui George o găsi pe a ei. O atingere blândă în întuneric, urmată de răsucirea intenționată a degetelor lui calde în jurul degetelor ei.

Simțea furnicături în tot corpul, emoționată de acest moment de liniște dinaintea unei furtuni.

- La fel și eu, zise Grace.

- M-am bucurat de scrisorile noastre, spuse el, cu o voce joasă, intimă. Cu toate acestea, știu că războiul poate fi dificil. Dacă ai prefera să rămâi disponibilă pentru un bărbat din Londra...

- Nu, răspunse Grace prea repede. Amândoi răseră intimidăți, emoționați. Aștept cu nerăbdare fiecare scrisoare pe care mi-o scrii. Ea îi mângâie ceafa cu degetul, explorând noua apropiere. Ori de câte ori întâlnesc ceva ciudat sau amuzant,

tu și Viv sunteți primii cărora simt nevoia să le împărtășesc în următoarea mea scrisoare.

- Nu am dreptul să te rog să mă aștepti. El parcurse jumătatea de pas dintre ei, iar aerul deveni aproape prea intens pentru a putea respira. Nu știm cât va dura acest război.

- Merită să te aștept, George Anderson. Pulsul îi creștea.

El își ridică mâna liberă, atingând ușor partea stângă a obrazului ei, și-și coborî gura spre a ei. Era un sărut dulce, tandru, care o făcu să uite de orice altceva.

Nu era la fel de nerăbdător ca Simon Jones din Drayton, iar ea era încântată de acest lucru.

George nu era genul acela de om. Era profund și atent și puneă suflet în tot ceea ce făcea. Sărutul fusese blând și ușor și o atinsese într-un loc profund, care știa că îi va aparține lui pentru totdeauna.

- Bună seara, frumoasa mea Grace. îi mângâie bărbia cu degetul arătător, zăbovind o clipă înainte de a și-l retrage. Aștept cu nerăbdare următoarea ta scrisoare. Promite-mi că vei avea grijă de tine.

- Doar dacă faci și tu același lucru. Ea se uită în ochii lui, pierzându-se în adâncul lor. Deja de-abia aștept să te întorci. El îi zâmbi, dinții albi sclipindu-i în întuneric. Grace deschise ușa din față, luându-le prin surprindere pe Viv și pe doamna Weatherford care erau curios de aproape de intrare. Doamna Weatherford se uită vinovată spre tavan în timp ce Grace închidea ușa.

- Luați ceaiul la intrare? le tachină ea.

- Oh, încetează. Viv flutură din mână. Știi bine că încercam să vă ascultăm. A fost destul de nepoliticos din partea voastră să vorbiți atât de încet, încât să nu putem auzi nici un cuvânt. Motorul taxiului se auzi afară, ducându-l pe George departe. Cine ar fi putut spune când se vor revedea? Peste luni bune, dacă aveau noroc.

Ea își atinse buzele cu degetele, unde încă mai persista căldura buzelor lui. Ar aștepta fericită lunile acelea pentru el. Ani chiar, dacă era nevoie.

Nu era alt bărbat ca George Anderson.

- Bine. Doamna Weatherford pufni nerăbdătoare. Spune-ne.

Ținând cont că femeia avea o stare de spirit mai bună decât o văzuse Grace înainte să plece Colin în război, nu putea să nu le împărtășească toate detaliile. Ei bine, aproape toate. Lăsă sărutul acela strâns lipit de inima ei. Pentru ea și numai pentru ea.

Acestui Crăciun îi lipseau multe dintre produsele de lux de care Grace se bucurase la Londra în anul precedent. Colindătorii lipseau de pe străzi din cauza bombardamentelor constante. Toate teatrele care ar fi putut fi odinioară deschise erau acum puține și îndepărtate, multe devenind inoperabile din cauza pagubelor.

Dar, printr-un miracol, Grace și Viv reușiră să se strecoare la un spectacol de pantomimă în ajunul Crăciunului, o piesă festivă care le amintea de copilărie, deși producția era mult mai bună decât cea pe care o vizionaseră în Drayton. În ziua de Crăciun, doamna Weatherford, ca întotdeauna, respectă regulile de conservare a combustibilului, înghesuind oalele în cuptor, în încercarea de a găti toate felurile de mâncare dintr-odată, ceea ce era chiar o realizare, ținând cont de festinul pe care îl pregătise.

Așa cum făcea doamna Weatherford când era vorba despre raționalizarea în bucătărie, ea o făcea să iasă bine. Guvernul le dublase rațiile de ceai și zahăr pentru perioada Crăciunului, iar doamna Weatherford le folosisese și pe acestea, pe lângă proviziile ei secrete.

Făcuse tartă cu sirop de zahăr, budincă cu smochine și tort de Crăciun, deși din acesta lipseau majoritatea fructelor uscate, din care se făcea de obicei. Totul era ornat cu bucăți înghețate de ilex, realizate prin înmuierea frunzelor verzi cerate în săruri Epsom - o idee pentru sărbători a Ministerului Alimentației.

Deși doamna Weatherford rămăsese aparent binedispusă, Grace putea observa momentele de tristețe în veselia ei forțată. Veneau când credea că nu o observa nimeni, zâmbetul îi pălea pe buze, iar trăsăturile i se contorsionau dureros, într-un debut de agonie.

Grace știa că o durea pierderea lui Colin. Absența lui se simțea ca un membru lipsă. Nu... ca o inimă lipsă.

Zâmbetul, bunătatea, lumina lui... nici un Crăciun nu va mai fi vreodată la fel fără el. Și nici o grămadă de frunze înghețate de ilex sau ghirlande de ziar nu puteau face să dispară acest sentiment.

Deși agreaseră să nu-și facă nici un cadou în acel an, pentru a-și conserva eforturile pentru război, fiecare avea totuși câte ceva pentru celelalte. Doamna Weatherford procurase săpunuri parfumate atât pentru Grace, cât și pentru Viv. Viv le tricotase amândurora fulare groase, iar Grace reușise să le aducă doamnei Weatherford și lui Viv câte o bucată de ciocolată. Era înfășurată în hârtie cerată, deoarece folia era acum necesară pentru echipamente, iar ciocolata era mai sfărâmicioasă și mai puțin dulce decât înainte. Dar faptul că le văzu zâmbind la deschiderea cadourilor, îi spuse lui Grace că ciocolata va rămâne întotdeauna ciocolată, indiferent cum ar fi.

Cina fusese, bineînțeles, delicioasă, iar deserturile, grozave, adăugarea zahărului fiind o atingere magică în vremuri atât de restrictive. Domnul Evans venise cu o sticlă de vin, pe care o păstrase special pentru o astfel de ocazie, iar el și doamna Weatherford petrecură o bună parte din după-amiază ciondănindu-se ca frații, fiecare cu o sclipire de bunătate în priviri.

Jimmy și sora lui, totuși, nu li se alăturară, iar absența lor fu resimțită. Mai ales

de către doamna Weatherford. Pachetul de sub pomul neluminat, cu hainele vechi ale lui Colin, modificate pentru a se potrivi pe trupul subțire al lui Jimmy, fu lăsat acolo unde era, alături de un alt pachet, cu mai multe rochii și o haină, pe care Viv le croise pentru sora lui.

Viv trebuia să se întoarcă la Caister a doua zi. Era o veste tristă, care se cernu ca o cenușă peste bucuria trecătoare pe care o adusese Crăciunul și lăsase casa mai întunecată și mai singură ca niciodată.

Doamna Weatherford, în special, era afectată de plecarea lui Viv, ca și când l-ar fi pierdut din nou pe Colin. Singurul moment când reuși să iasă din casă fu a doua zi după Boxing Day¹⁵, când merse la după-amiaza de lectură a lui Grace de la

librăria Primrose Hill cu o cutie cu prăjituri rămase de la Crăciun, câteva chifle și cadourile pentru copii. Jimmy sosi, deși se rușină când o văzu pe doamna Weatherford, dar nu fugi de ea și de Grace după încheierea sesiunii de lectură.

- Ne-au hrănit la centrul de odihnă. Își scoase șapca, cu o expresie plină de remușcări. Nu am vrut să vă luăm rațiile. Afirmația băiatului, într-o lume devastată, când el nu avea nimic, iar ele aveau atât de mult prin comparație, o uimi pe Grace.

- Nu trebuie să-ți faci griji vreodată pentru noi, spuse Grace.

- Am avut mult mai mult decât am putut mânca, spuse doamna Weatherford, care puse cutia în fața lui și-i înlătură capacul.

Aranjase deserturile de Crăciun într-un castron mare din sticlă, așezat lângă cadourile împachetate pentru Jimmy și sora lui.

Jimmy își ridică privirea surprins.

- Îmi oferiți prea mult.

Doamna Weatherford îi făcu semn cu mâna.

- Le-am pregătit pentru amândoi și nu ați fost acolo să le

mâncați.

- Deschide pachetul mai mare, îl îndemnă Grace, știind ce ar fi însemnat pentru doamna Weatherford să deschidă cadoul. Jimmy ezită doar o clipă înainte de a scoate pachetul din cutie. Nu rupse ambalajul, așa cum o fac deseori copiii. În schimb, desfăcu șnurul care lega coletul, îl înfășură cu atenție în jurul palmei și îl așeză în cutie. Abia atunci îndepărtă cu grijă hârtia, fără să o rupă.

Era grija cuiva care nu avea nimic, a cuiva care știa că ar putea avea nevoie de astfel de materiale mai târziu. Cadoul nu era doar obiectul din interior, ci și ambalajul. Se uită îndelung la haine. Trei cămăși cu guler, trei perechi de pantaloni, două pulovere și o haină groasă.

Deodată, suspină puternic și-și șterse nasul cu mâneca hainei murdare.

- E prea mult, spuse el cu vocea răgușită.

Îți ridică spre ele privirea înlăcrimată, cu buzele strânse, deși nu prea reușea să-și înăbușe tremuratul bărbiei.

Doamna Weatherford clătină din cap.

- Nu este nici pe departe suficient.

În acea după-amiază, doamna Weatherford se eliberă de povara durerii și se întoarse la WVS pentru a-și relua ajutorul. De data aceasta, ea își concentră atenția asupra vizitării orfanilor de la Blitz. Se duse acolo cu voință și cu un scop, ceea ce era un adevărat miracol de Crăciun, cum Grace nu mai văzuse vreodată.

Două seri mai târziu, Grace se pregătea pentru o altă tură de noapte cu domnul Stokes, când sirena anunțând atacul aerian răsună în liniștea calmă. Sunetul ei aproape o înspăimântă pe Grace. Noptile de la Ajunul Crăciunului până în acest moment fuseseră liniștite la Londra, o încetare tacită a focului. Deasupra capului, norii groși indicau că noaptea nu era ideală pentru bombardamente, mai ales nu atât de devreme seara.

Deși era doar șase și câteva minute, Grace o conduse pe doamna Weatherford la stația Farringdon, pentru a se alătura cozii de oameni care așteptau să intre, și se grăbi spre postul ARP. La urma urmei, nu avea nici un sens să stea în adăpost pentru mai puțin de o oră, mai ales când un antreprenor oportunist ar putea să-i revendică locul de pe podeaua stației de metrou și să încerce să-l vândă mai târziu unui suflet întârziat pentru doi șilingi.

Domnul Stokes era deja la post la sosirea ei, având în mod clar aceeași idee. Zâmbi când o văzu, cu buzele subțiri întinse sub mustață.

- Avioanele germane au venit devreme în această seară.

- Ar fi fost politicos să aștepte cel puțin până când ne începeam tura de noapte. Grace își prinse cascheta de tablă sub bărbie cu o curea de piele.

Domnul Stokes îi dădu dreptate, mormăind.

Afară, vibrația avioanelor care treceau pe deasupra reverbera cu o asemenea intensitate, încât Grace o putea simți rezonând prin tălpile pantofilor.

Această noapte urma să fie prăpăd.

Ea părăsi siguranța postului căptușit cu saci de nisip și ieși în frigul umed al nopții de decembrie. Privirea nu îi fu izbită de întuneric, ci de o strălucire portocalie undeva în depărtare, unde o zonă a Londrei ardea. Lângă Tamisa. Lângă Catedrala St. Paul.

Avioanele huriau deasupra capului, golindu-și burțile pentru a lovi o zonă cu mai multe străzi. Când obiectul căzu, împrăstie bucăți mici, în timp ce un sunet familiar ajunse la urechile lui Grace. Un fâsâit, urmat de căderea a zeci de astfel de bucăți care se prăbușeau pe acoperișuri și loveau trotuarul, producând flăcări violente la impact.

- Incendii, îi strigă Grace domnului Stokes în timp ce-și arunca pe umăr tubul pentru pompa portabilă.

Nu trebuia să se uite în spatele ei pentru a vedea că el o urma. Amândoi știau că erau doar câteva minute între ei și numeroasele incendii noi care puteau scăpa cu ușurință de sub control.

Două străzi mai sus, găsiră primul incendiu, împrăștiind raze de lumină, în timp ce își expulza cu furie interiorul de magneziu. Pe aproape toate pragurile se găseau acum pregătite o găleată cu apă, nisip sau chiar saci cu nisip. Grace apucă un sac cu nisip, ridicându-l aproape de față pentru a se proteja și îl lăsă deasupra strălucirii luminoase. În timp ce sacul ardea, nisipul se vărsa și stingea incendiul. Nu era nevoie să aștepte pentru a vedea dacă era eficient, mai ales că erau atât de multe altele de stins.

- Domnișoară Bennett, strigă domnul Stokes.

Deja avea piciorul așezat pe pompa portabilă lângă găleată, cu furtunul întins până la Grace. Ea îl apucă și alergă spre cea mai apropiată casă, unde ardeau mai multe tufișuri. Apăsă butonul de pe duză pentru a trece de la jet la spray până la când flăcările se stinseră.

Ca întotdeauna, știau că trebuie să aibă grijă să evite magneziul, care ar fi explodat la contactul cu apa. Aceasta era doar o preocupare la începutul incendiului, una cumplită, când proiectilul arunca scânteele sale strălucitoare de culoare alb-verzuie.

Continuară să-și repete acțiunile pe toată lungimea străzii, stingând flăcările cu saci de nisip și spray, alternând pompa portabilă, ca nu cumva unul dintre ei să obosească prea repede. În cele din urmă, reușiră să controleze toate incendiile. Gâfâind, se sprijiniră de peretele unei clădiri pe care tocmai o stinseseră, obosiți și înfierbântați, în ciuda nopții de decembrie, dar victorioși.

Un alt grup de avioane bâzâiau deasupra capului.

Fâsâit.

Grace simți cum i se strânge stomacul. Pleosc.

Primul proiectil lovi trotuarul la câțiva metri de picioarele ei și se trezi la viață cu un șuierat de scânteii.

Pleosc.

O a doua lovitură urmă instantaneu.

Nu mai era posibil să identifici un singur proiectil căzând, acum, când erau înconjurați de atât de multe, ca și când ar fi fost pești aruncați dintr-o cutie de conserve.

Dintr-odată, Grace și domnul Strokes începură lupta împotriva unui val proaspăt de flăcări de magneziu, care luminau strada ca lumina zilei. Dădură colțul străzii unde se luptaseră cu flăcările, când Grace își dădu seama că se aflau pe strada Aldersgate, lângă stația de pompieri. Doar că era și stația în flăcări, iar pompierii se aflau în afara zidurilor care ardeau, cu jeturi de apă dintr-un rezervor pe roți.

În depărtare, dinspre gura râului, venea un alt huruit familiar.

Un alt fâsâit. Și o nouă ploaie de bombe asupra Londrei.

Pompierii care se luptau pentru controlul propriei stații nu le erau de ajutor. Nu era nici o altă soluție decât să lupte. Indiferent cât de lungă ar fi fost această luptă.

Grace și domnul Stokes reușiră să stingă focurile din sectorul lor, în timp ce incendiul de lângă râu devenea mai puternic.

Trecură pe lângă librăria Primrose Hill de mai multe ori, pentru a se asigura că este în stare bună. Domnul Evans se dusesese să-i țină companie doamnei Weatherford în stația Farringdon. Cel puțin Grace putea sta liniștită știind că amândoi erau în siguranță.

Pe când cerul strălucea în nuanțe de portocaliu și roșu, librăria rămânea liniștită, ascunsă la adăpostul întunericului. Când se aflau într-un tur de verificare, se întâlneau cu un pompier cu fața plină de funingine și lucioasă de transpirație.

- Dacă sectorul dumneavoastră este în ordine, avem nevoie de ajutor. Mersul lui se transformă în alergare, arătând în depărtare. Paternoster Square. Aduceți tot ce puteți

.A doua zi de Crăciun

Capitolul 18

Grace simți un fior pe șira spinării, în ciuda căldurii provocate de efortul depus. Dar cartierul librarilor de pe Paternoster Row, care făcea legătura cu piața? Și Simpkin Marshalls, care furniza atât de prompt toate cărțile către librărie? Și tipografiile și editurile și toate magazinele?

Grace și domnul Stokes nu mai pierdura timpul. Înarmați cu pompa lor portabilă și cu o găleată goală, îl urmau pe pompier, alergând mai multe străzi. Incendiul devenea tot mai vizibil la fiecare pas, strălucind de parcă ar fi fost inferul însuși, cu pompieri în toate părțile, pulverizând apă din furgonete peste flăcări.

Zgomotul asurzitor al exploziei tunurilor de apărare antiaeriană care trăgeau asupra germanilor era și mai puternic, alături de șuieratul scos de bombele care cădeau și de inevitabilele explozii care urmau.

Cu cât Grace și domnul Stokes se apropiau de Paternoster Square, cu atât aerul era mai fierbinte, până când deveni insuportabil, ca și când ai fi încercat să respiri într-un cuptor.

- Grace, trebuie să ne oprim, gâfâi domnul Stokes lângă ea, aplecându-se pentru a-și recăpăta respirația.

Mai spuse și altceva, dar o bombă șuiera în apropiere, tăcu pentru o clipă, apoi detonă cu o explozie asurzitoare, care făcu pământul să se cutremure.

- Nu ne putem opri acum.

Ea își reluă ritmul, alergând cu toată viteza, cotind pe Paternoster Row și oprindu-se.

Acolo unde oamenii pioși binecuvântau odată străzile, se coborâse iadul. Vălătuci înecăcioși izbucneau din flăcări și ardeau paginile ale căror resturi se împrăstiau pe stradă ca niște pene rupte din aripi.

Strada era cuprinsă de o lumină roșie din cauza incendiului nimicitor, totuși mai multe clădiri rămăseseră neatînse, cel mai probabil cele ale căror proprietari angajaseră supraveghetori de incendiu să stea pe acoperișuri. Deși erau puține și îndepărtate una de alta.

Magazinele pline de cărți erau ca iasca în așteptarea unui chibrit. În cazul celor mai multe, focul se târa peste acoperișurile din ardezie, flăcările dansând sinistru prin interioarele lor scumpe din lemn și ieșind pe ferestrele sparte, vopsea exterioră înnegrindu-se de funingine.

Simpkin Marshalls, care de multe ori își făcea reclamă la stocul de milioane de cărți, ardea ca un rug funerar.

Clădirea din dreapta lui Grace ardea cu o intensitate și mai mare, ca și când ar fi fost aprinsă din interior. Înăuntru, rafturile cu cărți erau despărțite de flăcări care alergau cu o încântare lacomă peste rânduri și rânduri de cotoare de cărți atent aranjate.

Clădirea părea să pulseze, ca și când ar fi fost o fiară care respira, pornită să devoreze tot ce-i apărea în cale.

Cineva îi strigă numele, iar fiara clădirii muși puternic și înfricoșător.

Grace nu se putea mișca. Nu-și putea lua privirea de la scena oribilă din fața ei. Atâtea cărți. Milioane. Distruse.

Ceva solid se ciocni de ea, prăbușind-o la pământ. Ateriză cu un bufnet, în timp ce o explozie de căldură dogoritoare se năpusti asupra ei. Bucăți de nisip și praf îi înțepau obraji și mâinile.

Amețită și tulburată pentru moment, ridică privirea clipind și-l văzu pe domnul Stokes care o acoperea cu trupul lui. Clădirea se rostogolise și se transformase în moloz, cărămidile căzute sclipind roșiatic.

- Ești rănită? strigă domnul Stokes, încercând să acopere zgomotul războiului, al iadului.
Grace clătină din cap.
- Trebuie să găsim apă.
El se uită întristat în jur.
- Trebuie să găsim supraviețuitori.
Avea dreptate, desigur. Focul era prea mare pentru a încerca să-l oprească. În jurul lor, pompierii își descărcau rezervoarele de apă în flăcări fără efect.
Pritchard & Potts se afla la doar câteva magazine distanță de Grace, una dintre puținele clădiri necuprinse de flăcări, deși o bucată părea să lipsească, acolo unde o explozie distrusese partea dreaptă și zdrobise magazinul de lângă ea.
Din fericire, în zona Paternoster Square nu erau mulți oameni în clădiri, majoritatea fiind plecați în provincie, intenționând să se întoarcă după Anul Nou. Dar unii nu avuseseră unde să plece.
Ca domnul Pritchard, bunăoară.
Fără îndoială, se afla în apartamentul lui de deasupra Pritchard & Potts. Mai ales că el denigrase adesea adăposturile publice, plângându-se de cei care murdăreau podeaua stațiilor de metrou și a clădirilor consolidate.
Grace se repezi spre clădire și o găsi fără ușă, spulberată de bomba care o lovise, înăuntru, librăria era întunecată, luminată doar de flăcările strălucitoare care intrau prin ferestrele sparte. Cărțile fuseseră aruncate de pe rafturile lor și împrăștiate pe podea, rupte și zdrobite ca niște păsări căzute.
De afară, se auzi un şuierat, urmat de un zgomot care făcu să tremure întreaga structură. Bucăți de tencuială se prăbușiră din tavan și alte câteva cărți căzură de pe rafturile lor.
- Domnule Pritchard, strigă ea. El nu răspunse.
Nu era momentul pentru bune maniere. Găsi ușa care ducea la apartamentul lui și se repezi pe scări. Chiar în timp ce făcea asta, clădirea părea să se legene ușor, cu fundația instabilă.
Ghidată de lumina intermitentă și portocalie de afară, căută apartamentul, într-o stare la fel de degradată ca și magazinul de dedesubt. I se opri respirația când

observă ceea ce părea a fi un picior slăbănog ieșind de sub un dulap decorativ răsturnat.

- Domnule Pritchard, spuse ea din nou.

Când nu primi nici un răspuns, îngenunche lângă dulapul decorativ, având confirmarea că bătrânul se afla, într-adevăr, dedesubt. Ea încercă să îndepărteze mobilierul, însă fără nici un rezultat. O bombă căzu undeva în apropiere, iar clădirea se cutremură de parcă urma să se prăbușească. Chiar ar fi putut.

Dar mutarea dulapului nu mai conta, nu după ce încercă să găsească pulsul la încheietura fără vlagă și subțire. Domnul Prichard nu mai putea fi salvat. Era deja mort.

O altă bombă se prăbuși cu o asemenea forță, încât Grace își pierdu echilibrul. Atunci auzi un mieunat jalnic.

Se repezi și se concentrează să urmeze sunetul, uitându-se sub canapea, unde îl găsi pe Tabby foarte înspăimântat. îl înhăță cu atâta grabă, încât el nu i se opuse. în schimb, se lipi de ea în timp ce alerga afară din clădire.

Afară, domnul Stokes stătea în mijlocul străzii, în timp ce focurile ardeau pe ambele părți. Pompierii își îndreptau furtunurile spre flăcări, cu uniformele îmbibate cu reziduuri din duzele de alamă, totuși nemișcați în poziția lor.

Domnul Stokes îi aruncă o privire lui Tabby și nu spuse nimic.

- Mai sunt și alți supraviețuitori?

Imaginea domnului Pritchard, zdrobit fără viață sub dulap, îi rămase întipărită în minte. îl îmbrățișă un pic mai strâns pe Tabby și clătină din cap.

Vântul străbătea străduța îngustă, aprinzând flăcările într-un entuziasm sălbatic și spulberând scântei în toate direcțiile.

Căldura din jurul lor se extindea, apăsând-o pe Grace până simți că măduva oaselor se topea precum ceara.

Când era mică, i se părea că jarul strălucitor din șemineu era frumos, unduindu- se ca niște zâne ale focului. Acum nu mai era nimic frumos sau magic. Flăcările

erau crude în lăcomia lor și nemiloase în distrugerea lor.

- Trebuie să plecăm. Fața domnului Stokes strălucea de transpirație, iar privirea lui urmărea incendiul care se întindea. Nu au apă de rezervă. Nu putem face nimic aici.

Ea îl luă Tabby cu ei, deoarece nu avea unde să-l lase, mergând spre Catedrala St. Paul, care rămăsese până acum, din fericire, neatinsă de flăcări. Unul dintre enoriașii care își căutaseră refugiu acolo se oferă să aibă grijă de pisică pentru Grace, luând în brațe felina înspăimântată.

După aceea, ea și domnul Stokes se întoarseră pe străzile în flăcări. Avioanele erau încă deasupra capului lor, însă nu se vedeau din cauza ceții de fum, auzindu-li-se doar motoarele huruind, căderea repetată a bombelor și pleosc, pleosc, sunetul înnebunitor al proiectilelor.

Un pompier stătea fără vlagă în fața unei clădiri în flăcări, cu furtunul gol în mână.

- Au bombardat rețeaua electrică, spuse el, în timp ce se apropiau pentru a da o mână de ajutor.

- Ce se întâmplă cu releele de apă din Tamisa? întrebă domnul Stokes.

Releele de apă erau acolo ca măsură de siguranță în cazul în care bombardamentele ar fi întrerupt rețeaua de apă care alimenta hidranții. Tamisa ar fi putut fi exploatată ca sursă de apă.

Omul nu se întoarse din poziția în care stătea privind focul cum devora clădirea, cu o privire plină de neputință.

- Nivelul apei este prea mic.

Pe Grace o strângea pielea din cauza căldurii intense. -Vrei să spui...?

Bărbatul își lăsă capul în jos, înfrânt.

- Nu există apă. Nu avem altă opțiune decât să lăsăm aceste

focuri să ardă.

Și ardeau încontinuu. În timp ce Grace și domnul Stokes încercau în continuare să ajute orice persoană care ar fi putut supraviețui, pompierii nu puteau decât să se uite cum flăcările mistuiau clădire după clădire cu o lăcomie nesățioasă, trecând de la una la alta, așa cum făcuseră cu aproape trei sute de ani în urmă, în timpul Marelui Incendiu din Londra. Infernul

transformase atunci centrul Londrei în cărbune și cenușă și părea să o facă din nou.

Ea tresări, amintindu-și scenele pe care le citise în Vechea Catedrală St. Paul, de William Harrison Ainsworth, când Marele Incendiu devorase Londra. Cu excepția faptului că ea nu îl putea opri, așa cum o făcuse personajul principal. Grace și domnul Stokes continuă să salveze cât de mulți oameni le stătu în putere, pe măsură ce această lungă noapte din viața lui Grace continua. Peste toate acestea, ea părea să se alimenteze cu un flux de energie disperată, pe care nu știa că o putea avea atunci când era atât de epuizată.

După ceea ce păru o noapte fără sfârșit, veni dimineața, aducând cu sine sfârșitul orelor de bombardament și al căderii continue de proiectile. Fumul încă plutea ca o pătură groasă peste clădirile în ruină, trosnind din cauza incendiilor care nu puteau fi stinse.

Epuizată și înfrântă de atâta distrugere, Grace se îndreptă pe drumul spre St. Paul, în speranța de a-l recupera pe Tabby.

Frica o cuprinse în strânsoarea ei înghețată, în timp ce se îndrepta spre catedrală printr-un fum prea gros pentru a-și da seama dacă aceasta mai stătea încă în picioare.

Își ținu respirația, sperând că nu căzuse pradă atacului, așa cum o făcuse restul Paternoster Square.

Deodată, suflă o rafală de vânt, răceala ei înfiorând căldura cărămizilor și a flăcărilor care ardeau mocnit. Norii de fum se răsuceau și se rostogoleau, în timp ce se îndepărtau luați de vânt, pentru a dezvălui un petic de cer și cupola netulburată a Catedralei St. Paul.

În timpul Marelui Incendiu, catedrala continuase să stea trei zile în picioare înainte de a se prăbuși. Fusese reconstruită, iar acum se ridica semeată. Dar era mult mai mult decât o simplă clădire. Era un lăcaș de cult, un ajutor pentru sufletele pierdute.

Era un simbol că, în mijlocul iadului, încă predomina binele.

Era simbolul spiritului britanic spunând că, și în fața unei astfel de distrugerii și pierderi, și el continua să stea drept.

- Londra poate rezista, spuse domnul Stokes, cu o voce gravă, pentru Grace.

Imaginea eterică îl copleşise, în mod clar, simţind aceeaşi efuziune de patriotism în timp ce recita sloganul pe care guvernul îl lansase încă de la începutul raidurilor aeriene. Şi mai miraculos, Tabby rămăsese în acelaşi loc, acum înfăşurat într-o pătură subţire şi dormind mulţumit la capătul unei bănci. Grace ridică mogâldeţa gri- deschis cu mâinile negre de funingine, iar Tabby clipi cu ochii lui de chihlimbar. De îndată ce ridică pisicuţa la pieptul ei, aceasta se cuibări aproape, agăţându-se delicat cu ghearele. Cu pisica în braţe, Grace îi permise domnului Stokes să o conducă la casa de pe strada Britton, prea obosită să mai argumenteze că şi el trebuia să ajungă acasă, în pat, la fel de mult ca şi ea. Neţinând cont de epuizare şi deşi nu discutaseră despre asta, o luară pe drumul mai lung, pentru a verifica librăria Primrose Hill, care se afla, în mod miraculos, intactă şi la fel de în siguranţă ca mai devreme. Ea constată că magazinul rămăsese nevătămat, mai ales când atât de multe suferiseră pagube teribile. Domnul Evans se întorsese, fără îndoială, în apartamentul său de deasupra magazinului, după ce auzise semnalul din acea dimineaţă că pericolul a trecut. Nu toate casele sau oamenii fuseseră la fel de norocoşi. În sectorul lor din Islington, multe case aveau pagube la acoperişuri din cauza proiectilelor, iar o serie de proprietăţi fuseseră bombardate. Chiar şi așa, nu suferiseră nici pe departe dezastrul din Paternoster Row. Acum, departe de infernul în flăcări, aerul era mai rece, iar Grace simţi un fior pe şira spinării. Domnul Stokes doar făcu un semn din cap către Grace când ajunseră la casa ei, înainte de a se întoarce s-o pornească încet spre propria casă de pe strada Clerkenwell. Doamna Weatherford deschise uşa înainte ca Grace să fi terminat de urcat scările.

- Grace. Doamna Weatherford îşi duse mâna la gât, de parcă s-ar fi străduit să respire. O, slavă Domnului că eşti în siguranţă, fata mea. Intră, intră.

Grace era prea obosită să facă mai mult decât să urce treptele rămase şi să ajungă în casă. O ardea gâtul din cauza aerului

fierbinte pe care îl inspirase și avea senzația că pieptul îi era înfundat cu funingine.

- Am auzit că a fost îngrozitor. Doamna Weatherford închise ușa, agitându-se neliniștită în jurul lui Grace. Așa a fost? Nu, nu răspunde la asta. Văd după cum arăți că a fost. Scumpa mea. Slavă Domnului că ești în siguranță, ești acasă. Vrei un ceai? Ceva mâncare? Pot să-ți aduc ceva?

Se opri din accesul de îngrijorare și se uită la ceea ce Grace ținea în brațe.

Vremea era atât de rece afară, încât ceața părea că s-ar fi coagulat în bucăți de gheață. Odată plecați din infernul centrului londonez, Grace îl acoperise pe Tabby cu pătura, pentru a se asigura că va rămâne cald. Acum, ea îi dădu la o parte stratul subțire de pânză de pe spate, dezvăluind o pisică cu ochi somnoroși, care trăise o noapte la fel de cumplită ca ei toți.

Doamna Weatherford își duse degetele la buze.

- Țsta nu este... este...?

- Tabby, îngăimă Grace cu gâtul dureros.

Doamna Weatherford o atinse pe Grace cu mâna pe obraz cu o emoție tăcută, apoi îl mângâie pe Tabby pe cap.

- Ai fost ultima... Vocea ei se stinse. Ai fost ultima ființă pe care a salvat-o Colin... Aducându-și brusc aminte, o privi fix pe Grace. Domnul Pritchard?

Grace clătină din cap. Se asigurase că echipajele îi știau casa, astfel încât

rămășițele lui să fie îngrijite în mod corespunzător.

- Speram că îl veți dori pe Tabby, spuse Grace cu o voce răgușită. Cred că este foarte speriat și i-ar prinde bine să iubească pe cineva.

Doamna Weatherford trase aer în piept, înfiorându-se.

- Și eu simt la fel, micuțule Tabby.

Luă pisicuța din brațele lui Grace, cu tot cu bucata de pânză.

Grace făcu baie după aceea, lăsând pete de funingine neagră în baia mică, dar era prea epuizată să-i mai pese. Intenționase să o curețe când se va trezi, dar o găsi deja curată mai târziu, strălucind și mirosind a parfum, indicând o curățare temeinică cu fenol. La parter, o găsi pe doamna Weatherford, care îi făcea semne de mulțumire în timp ce îl alinta pe Tabby. În privința motanului, părea la fel de obsedat de doamna Weatherford, în timp ce se întindea spre ea pentru a-și freca fața de a ei. Spre bucuria femeii.

După o masă rapidă cu tocană de legume și carne de iepure, pe care doamna Weatherford o lăsase afară, Grace părăsi casa pentru a se îndrepta spre librărie. La urma urmei, viața continua și încă mai avea o slujbă de care să se ocupe.

Simți aerul umed mușcând-o și își ținu respirația imediat ce îl inspiră. Mirosul de ars se simțea înțepător în aer și amintea de ceea ce se întâmplase în noaptea precedentă.

- Tu ești, se auzi o voce tăioasă de pe veranda casei vecine.

Grace clipi, ferindu-se de frig, și o găsi pe doamna Nesbitt care stătea înțepată, sprijinindu-se de balustrada casei sale.

Se vedeau pete de funingine pe treniul ei, de altfel îngrijit, și avea ochii roșii.

Își înălță capul și-i aruncă o privire peste nasul ascuțit.

- Tocmai am fost la magazinul meu. Sau la ce a mai rămas din el.

O astfel de priveriște cu siguranță fusese devastatoare. Grace se întoarse către doamna Nesbitt, foarte sinceră în empatia ei.

- Îmi pare atât de rău.

- Ar trebui să-ți pară, șuieră cealaltă femeie.

Grace ar fi trebuit să fie obișnuită cu replicile înțepătoare ale doamnei Nesbitt, dar aceste răutăți reușiseră să o atingă întotdeauna.

- Mă scuzați?

- Ai fost acolo aseară. Doamna Nesbitt își trase mânușile, scoțându-le nervoasă, câte un deget pe rând. Ai fi putut face mai mult. Dacă nu ar fi stocul pe care-l păstrez aici, în casă, nu aș mai avea nimic. Nimic. Își scoase mânușile din mâini și le puse în palmă. Nu există nici o scuză pentru ca atât de multe companii să fi ars așa. Nici una.

Lui Grace îi stătea pe limbă să-și apere acțiunile ei și pe ale multor alți voluntari care luptaseră în noaptea anterioară. Fuseseră aruncate prea multe proiectile. Rețeaua electrică fusese lovită, iar Tamisa avusese cel mai scăzut debit din acel an la acel moment. Dar nu îi datora nici o justificare acestei femei. Nu când ea și toți ceilalți făcuseră tot ce se putea. Furia îndepărtase frigul din aer.

Raportul de la radio din acea dimineață preciza că peste o duzină de pompieri fuseseră uciși și peste două sute răniți. Bărbați curajoși, ale căror familii nu îi vor mai întâmpina niciodată acasă, spunându-le că îi iubesc.

- Cât de norocoasă sunteți, când mai multe persoane și-au pierdut viața luptând împotriva incendiilor noaptea trecută, spuse Grace pe un ton dur. Sunt locuri de completat, deoarece restul dintre noi suntem, în mod clar, atât de nepricepuți. Obrajii doamnei Nesbitt se înroșiră.

- Ești obraznică...

Dar Grace coborâse deja restul treptelor, fără să se mai obosească să o asculte. Mai ales că era atât de tentant să se ducă spre cealaltă femeie și să o pocnească peste fața osoasă. Aburul ieșea de pe buzele lui Grace în rotocoale albe, iar ea mergea atât de repede, încât mușchii picioarelor o ardeau din cauza efortului. Librăria Primrose Hill îi apărură în față, fără să-și dea seama cât de repede ajunsese.

Trânti ușa mai tare decât intenționase.

Domnul Evans înălță capul.

- Domnișoară Bennett?

- Femeia aia, zise Grace cu toată vehemența pe care și-o înghițise. Acea femeie îngrozitoare.

- Nu este nimeni în magazin momentan. El înconjură teigheaua, își încrucișă mâinile și le odihni pe locul în care fusese cândva ditamai pânțelele. Spune-mi ce s-a întâmplat. Grace îi spuse ce zisese doamna Nesbitt și-i povesti cele trăite cu o seară înainte, șovăind când îl informă despre moartea domnului Pritchard.

Domnul Evans respiră greu, cu privirea pierdută.

- Nu a înțeles niciodată rostul de a merge la un adăpost. Păcat de câți împărtășesc această părere. Clătină încet din cap. Bietul om. Îți mulțumesc că ai grijă de Tabby.

- Cred că doamna Weatherford este bucuroasă să îl țină.

Domnul Evans zâmbi ușor.

- Îi va face bine, cred. Și în ceea ce o privește pe doamna Nesbitt... Simpla menționare a numelui acelei femei o făcu pe Grace să fiarbă din nou de furie. Cred, spuse el încet, că doamna Nesbitt este atât de rănită de ceea ce s-a întâmplat cu magazinul ei, încât s-a descărcat pe prima persoană care i-a ieșit în cale. Domnul Evans își înclină capul, în semn de scuză. Și s-a întâmplat să fii tu.

- Nu trebuia să fie atât de crudă.

Grace știa că era iritată, dar femeia era cu adevărat odioasă.

Domnul Evans își aranjă ochelarii cu rame groase.

- Țin minte că ai citit recent Un colind de Crăciun. Grace dădu din cap. Ai văzut cum copilăria nefericită a lui Ebenezer l-a făcut să fie cine era. Imaginează-ți cum s-ar fi simțit dacă își pierdea afacerea.

Cu siguranță, era o comparație potrivită între Ebenezer Scrooge și doamna Nesbitt. Una la care Grace nu se gândise niciodată înainte. Dar era adevărat cum mânia putea fi folosită pentru a masca rănilor, mai ales când suferința te făcea să fii atât de vulnerabil.

Chiar și domnul Evans își folosisese morocâneala pentru a-și masca amintirile despre fiica lui, când Grace începuse să lucreze la librărie.

Cine știe prin ce trecuse doamna Nesbitt în viața ei, care să o facă atât de dură și înverșunată.

Era o nouă perspectivă, pe care Grace nu o luase în

considerare până acum.

- Mulțumesc, spuse ea. Nu m-am gândit niciodată să privesc lucrurile așa. Domnul Evans o mângâie pe obraz cu afecțiune, ca un tată.

- Ai un suflet bun, Grace Bennett.

- Și dumneavoastră sunteți un profesor excelent.

Se gândi la această conversație întreaga zi, în timp ce lucra. O făcu să își reevalueze chiar și sentimentele față de unchiul său. Caracterul urât al unei persoane nu se naște, ci se creează. Poate că se confruntase cu greutăți care îl făcuseră atât de crud.

Deodată, îl privi într-o altă lumină. Nu cu mânie, ci cu compasiune. Și înțelegând că felul lui abuziv nu avea nimic de-a face cu ea, ci cu el.

Medită la toate acestea, în timp ce se uita la raftul gol din fața ei, care fusese eliberat cu o zi înainte pentru a face loc unei noi comenzi așteptate de la Simpkin Marshalls. O comandă care acum nu va mai fi onorată.

Îi veni o idee.

- Mă întreb... spuse Grace cu voce tare. Dacă am putea amenaja o mică zonă în magazin pentru librarii de pe Paternoster Row care au fost afectați de bombardament.

Domnul Evans, care era cufundat în lectura unei cărți, la câțiva pași distanță, își ridică privirea peste ramele ochelarilor.

- Cum așa?

- Putem oferi spațiu oricărui magazin care are cărți nearse și putem urmări cărui stoc îi aparțin atunci când sunt vândute. La urma urmei, ea și domnul Evans își transformaseră registrele într-o artă impecabilă.

- Astfel, proprietarii pot avea în continuare un profit din cel puțin o parte din marfa lor.

- S-ar putea să fie o sarcină dificilă de asumat, spuse precaut domnul Evans.

- Vă îndoiiți de mine?

- Niciodată. Fața domnului Evans se luminează de un zâmbet. Ia toate rafturile de care ai nevoie. Ți-am permis lui Grace să plece devreme în acea după-amiază, pentru a porni în misiunea de a lua legătura cu proprietarii librăriilor de pe Paternoster Row. Era prima dată când Grace urma să vadă librăriile după incendiul din urmă cu o noapte, iar frământarea ei creștea cu fiecare clădire demolată pe lângă care trecea. Mirosul de fum i-o luă înainte, iar stomacul i se strânse, gândindu-se la ce urma să vadă.

Capitolul 19

Din Paternoster Row nu mai rămăsese aproape nimic. Rămășițele sale zăceau sub un giulgiu de fum, flăcările încă mocnind sub dărâmături. Strada cândva aglomerată era acum aproape nivelată. Clădirile care se ridicau înainte de ambele părți erau reduse acum la grămezi de cărămizi și moloz, în timp ce mai mulți pereți stingheri stăteau în picioare inutili, cu niște găuri pătrate prin care vedeai dincolo și care fuseseră odinioară ferestre.

Grace se apropie de un bărbat în costum, care se plimba prin fața unui teren în ruină, ce fusese odinioară un magazin elegant, cu semnul de reclamă inscripționat cu vopsea verde lucioasă și mici păsări făcute din ziar care atârnavă în interiorul vitrinelor sale.

- Sunteți proprietarul librăriei Smith?

Acesta o privi confuz și cu o expresie împietrită, pe care ea o văzuse adesea în timpul activității în cadrul ARP. Dădu din cap aproape imperceptibil.

- Smith era un magazin minunat. Îmi pare atât de rău. Se apropie de el cu precauție. Sunt de la librăria Primrose Hill, de pe Hosier Lane.

Ea privea dezastrul fumegând, locul ce reprezentase cândva, foarte probabil, întreaga viață a bărbatului.

- Organizăm un spațiu pentru a ajuta librăriile afectate de bombardament. Puteți... Se simți sugrumată de emoție. Puteți să vă aduceți marfa la noi și vă vom asigura că veți primi profitul atunci când va fi vândută.

Îi întinse o carte de vizită pe care scrisese informațiile despre librărie.

El o acceptă fără cuvinte, privind în gol.

- îmi pare foarte rău, spuse Grace din nou, urându-și propria neputință. Mi-aș dori să pot face mai multe.

- Mulțumesc.

El vorbea încet și își întoarse privirea tristă de la ea spre dărâmăturile magazinului său.

Mai văzu doar încă o persoană, căreia îi făcu aceeași ofertă și primi același răspuns dezorientat.

Nu că ar mai fi contat. Cu siguranță nu fusese salvată nici o carte.

Dezamăgită, plecă dintre ruinele cartierului de cărți din Londra și se îndreptă spre casă, cedând oboselii pe care o simțea zdrobindu-i ochii precum nisipul. Totuși, pe drumul spre strada Britton, își aminti că știa un anumit proprietar de librărie care avea un stoc de cărți neafectate de incendiul din urmă cu o noapte.

Doamna Nesbitt.

În mintea lui Grace avea loc o luptă, între partea care susținea că ar fi fost cel mai potrivit lucru și partea dușmănoasă, care fusese rănită de cuvintele tăioase ale doamnei Nesbitt și care dorea să riposteze cu și mai multă răutate. Exact cum făcuse doamna Nesbitt.

Acel gând final o făcu pe Grace să se hotărască. Ea nu și-ar fi permis niciodată să devină atât de înverșunată. Nici măcar față de cineva ca doamna Nesbitt.

Grace se afla la jumătatea treptelor casei doamnei Nesbitt când o strigă o voce familiară.

- Grace, ești confuză? strigă doamna Weatherford. Nici măcar nu s-a dat stingerea și te îndrepti spre o casă greșită. Ai nevoie să dormi mai mult, dragă.

Doamna Weatherford purta uniformă gri-verzui a WVS, însemnând că probabil tocmai se întorsese de la o întâlnire. Obrajii îi erau roșii, iar ochii îi străluceau plini de viață.

Grace coborî treptele și-i explică rapid despre ce intenționa să vorbească cu doamna Nesbitt. Doamna Weatherford își îndreptă spatele, ridicându-și umerii.

- Atunci, voi merge cu tine. Înainte ca Grace să poată refuza, doamna Weatherford îi făcu semn să tacă. Nu te voi lăsa să abordezi singură acea fiară, mai ales când nu te duci spre ea împinsă de prea multă bunătate.

Și așa se întâmplă că Grace și doamna Weatherford lovire cu inelul de metal în ușa doamnei Nesbitt.

Femeia le întâmpină cu o privire cam la fel de caldă ca și ziua geroasă.

- Casa voastră este alături. Își ridică o sprânceană ascuțită.

Sau ați uitat?

- Suntem aici să vă vorbim, spuse Grace.

- Și ați putea să ne serviți cu niște ceai. Doamna Weatherford își frecă mâinile reci, amintindu-i nu foarte subtil doamnei Nesbitt de manierele sale față de musafiri. Probabil vom degera aici, afară.

Doamna Nesbitt oftă și deschise ușa.

- Intrați. Pun ibricul la fiert.

Le indică salonul, unde plușul canapelei de catifea albastră se simțea ca și când ar fi fost nou. Camera era de o frumusețe austeră, ca un muzeu plin de obiecte fragile pe care nu aveai voie să le atingi. Totul era îngrijit și ordonat, de la noptiera proaspăt lustruită până la numeroasele figurine și fotografii răzlețe cu cea care părea a fi doamna Nesbitt în tinerețe.

Grace și doamna Weatherford se așezară amândouă stânghere pe marginea canapelei moi, temându-se să se sprijine de spătar, să nu lase urme pe catifeaua perfectă. Doamna Nesbitt intră, câteva minute mai târziu, cu o tavă cu ceai și cu cești dintr-un porțelan atât de fin, încât Grace putea vedea prin ele lumina dinspre fereastra din spate.

- Cu ce vă pot ajuta? întrebă doamna Nesbitt. În afară de a-mi epuiza rațiile de ceai și zahăr, în încercarea de a fi ospitalieră. Grace își deturnă mișcarea mâinii dinspre zaharniță spre ceașcă, optând să-și bea ceaiul neîndulcit.

- Am dori să vă oferim un spațiu în librăria Primrose Hill pentru a vă vinde cărțile. Veți primi profitul dumneavoastră în urma vânzării lor, desigur, și ne vom asigura că oamenii știu că sunt cărți din librăria dumneavoastră.

Doamna Nesbitt își ridică sprâncenele.

- Serios? -Da.

Grace își sorbi ceaiul, nefiind surprinsă că era prea slab.

Spre marea surpriză a lui Grace, ochii doamnei Nesbitt se umplură de lacrimi și se uită în altă parte.

- Asta merit, pentru că nu l-am iubit niciodată pe domnul Nesbitt. Își tamponă ochii cu o batistă din dantelă, care era mai mult de decor decât pentru a servi unui scop real. M-am căsătorit cu el doar pentru librărie, ca tatăl meu să mă ia în seamă în cele din urmă. Să... Se opri și le privi pe doamna Weatherford și pe Grace de parcă ar fi fost niște intruse. Nu vedeți? Dumnezeu mă pedepsește.

- Sunteți cu adevărat atât de arogantă încât să presupuneți că Dumnezeu ar fi bombardat Londra doar ca să vă dea o lecție pentru un act de egoism? suspină doamna Weatherford. Doamnă Nesbitt, vă sugerez să vă băgați mințile în cap și să profitați de această ofertă avantajoasă care vi se propune.

Grace aproape că se înecă în timp ce lua o înghițitură de ceai.

Cât despre doamna Nesbitt, aceasta mârâi cu indignare.

- Cum îndrăzniți să intrați în casa mea și să spuneți astfel de lucruri?

- Pentru că cineva trebuia să o facă. Doamna Weatherford își puse o jumătate de linguriță de zahăr în ceai. Trebuie să vă cereți scuze față de Grace și să-i spuneți că veți accepta generoasa oportunitate. Apoi, vă veți pregăti să veniți cu mine la orfelinat să citiți.

-La orfelinat? Doamna Nesbitt clipi uluită, cu neîncredere. Să citesc?

- Faceți zilnic sesiuni de lectură la librăria dumneavoastră, nu-i așa? Doamna Nesbitt aruncă o privire spre Grace, apoi ridică capul și suspină.

-Da.

- Programul dumneavoastră pare a fi liber și sunt copii cu mare nevoie de cărți. Doamna Weatherford amestecă în ceai. Ei bine?

Doamna Nesbitt întoarce capul.

Grace și doamna Weatherford o priveau nerăbdătoare.

Doamna Nesbitt făcu un adevărat spectacol din a adăuga, încet, puțin zahăr în ceai, înainte de a lua o înghițitură, cu degetul mic ridicat cu eleganță pe toarta fină. Așeză ceașca pe farfurioara din set cu un clinchet și trase aer în piept.

- Vă voi accepta oferta, domnișoară Bennett. Privea spre luxosul covor gros de sub picioare, în timp ce vorbea. Mulțumesc.

- Și orfelinatul? Întrebă doamna Weatherford. Doamna

Nesbitt își ridică privirea.

- Mă voi pregăti de plecare după ce terminăm ceaiul. Doamna Weatherford zâmbi triumfător.

- Grozav, zise aceasta.

1940 trecu, iar doamna Weatherford și Grace intrară în 1941 fără prea mare fast. Altfel, erau mult prea multe altele de făcut. În luna următoare, doamna Weatherford trebui să o convingă tot mai rar pe doamna Nesbitt să i se alăture la orfelinat, din moment ce aceasta începuse să meargă din proprie inițiativă.

Raftul desemnat cărților librăriei Nesbitt's Fine Reads primi multă atenție, ceea ce o încântă pe doamna Nesbitt. Nu era singurul proprietar de magazin care acceptase oferta librăriei Primrose Hill spre propriul beneficiu.

Cu atât de puține clădiri disponibile în orașul bombardat, se răspândise vestea printre librării de pe Paternoster Row, și încă cinci vânzători ocupaseră un raft, inclusiv Smith. Grace crease mici păsări din hârtie de ziar pentru a le decora spațiul desemnat și rotea cărțile aparținând fiecărui vânzător, împreună cu stocul propriu al librăriei Primrose Hill, pentru lecturile ei de după-amiază. În curând, clienții din magazin nu mai erau doar cei pe care îi cunoșteau din propriul magazin, ci și aceia de la celelalte librării.

Jimmy participa în continuare la sesiunile de lectură, orfanul fiind bine hrănit acum și cu haine curate și potrivite. Venea însoțit de micuța Sarah, ceea ce o făcea pe doamna Weatherford extrem de fericită.

Participau și persoane care o ascultaseră citind în stația de metrou, alături de mai mulți prieteni, de proprietarii altor librării și de clienții lor.

Oferta de a acorda spațiu celorlalte magazine îi ajuta nu doar pe vânzătorii de cărți, dar ajuta indirect și librăria Primrose Hill, care își menținea stocul de cărți să nu se epuizeze prea repede.

Simpkin Marshalls nu numai că nu mai era capabil să furnizeze cărți, dar găsirea unui nou furnizor era dificilă, ținând cont și de raționalizarea hârtiei. Mai mult, clienții care veneau să sprijine alți vânzători achiziționau adesea și un articol din magazinul lor.

Grace îi scrisese lui George despre Paternoster Row și despre cum librăria Primrose Hill devenise un loc atât de popular, unde cititorii rămăneau să discute despre literatură. Auzindu-le conversațiile, o făcea să-i fie teribil de dor de el, să tânjească după ușurința cu care el descria atât de elocvent cărțile și o ademenea cu noi intrigi.

El își exprimase dorința de a veni la magazin cu ocazia următoarei lui vizite la Londra, care spera să se întâmple în următoarele câteva luni.

„Mi-e dor de familiaritatea librăriei Primrose Hill, mărturisise el. Acolo unde conversațiile literare sunt omniprezente, iar o asistentă deosebit de frumoasă aduce la viață povești cu vocea ei minunată.”

Zâmbise când citise aceste cuvinte. Și totuși, ideea de a citi în fața lui o și neliniștea, în același timp, la fel ca prima dată când citise cu voce tare în stația de metrou.

Scrisorile lui Viv erau, de asemenea, pline de nerăbdare, mai ales că locul ei de muncă urma să se mute în Londra peste câteva luni, deoarece era luată în considerare pentru o nouă misiune, despre care nu putea să ofere prea multe detalii. Exuberanța ei radia din întreaga scrisoare, făcând-o pe Grace dornică să-și revadă prietena din nou.

Într-una dintre puținele dimineți liniștite la librărie, domnul Evans se afla la teigheea calculând un șir de numere în registrul său.

- Mi-ai spus odată că sunt un profesor bun. Așeză creionul în interiorul registrului și aruncă o privire spre Grace. Ei bine, vreau să știi că am învățat și eu ceva bun de la tine.

Grace îi aruncă o privire sceptică și înlocui o carte de la Stephens Booksellers într-un loc gol.

- Uite rezultatul compasiunii tale. Indică rafturile cărților destinate altor magazine. Tu oferi o parte din tine pentru a-i ajuta pe ceilalți. Nu doar cu ceea ce faci la ARP. Ci și aici, cu ceea ce faci pentru ceilalți librari, pentru oamenii cărora le citești. Acolo, salvezi vieți. Aici, salvezi suflete.

Grace își simți obraji încălzindu-i-se la o asemenea laudă. - Cred că s-ar putea să exagerezi.

Ea răspunse în șoaptă, dar încântarea la auzul cuvintelor lui o străbătu ca o căldură plăcută. Judecând după zâmbetul tandru de pe fața lui, era perfect conștient.

Doamna Nesbitt împinse ușa cu aerul ei obișnuit de înfumurare. Dar, de data aceasta, nu părea ea însăși.

Dispăruseră treniul închis la culoare cu curea în talie și pălăria elegantă prinsă în păr cu un ac. În locul lor, purta uniforma și șapca verde WVS.

- Oh, ei, haide, nu te uita la mine ca și când n-ai mai fi văzut o femeie în uniformă WVS, domnișoară Bennett.

Doamna Nesbitt se îndreptă spre raftul cu cărțile ei, lovind podeaua cu tocurele pantofilor ei comozi.

Grace își ascunse zâmbetul față de schimbarea pe care o făcuse doamna Weatherford în privința doamnei Nesbitt.

- Tocmai am terminat de făcut calculele, dacă doriți să le vedeți.

Domnul Evans ridică registrul, pregătit să-i arate doamnei Nesbitt șirul îngrijit de cifre, așa cum ea le cerea de obicei în timpul vizitelor sale.

- Nu, mulțumesc, răspunse ea veselă, în timp ce lua de pe raft o carte pentru copii, cu o copertă de un galben strălucitor. Am venit doar să iau câteva lucruri de dus la orfelinat. Stocul lor de cărți este cu adevărat îngrozitor. Alese încă cinci cărți, apoi îi spuse titlurile domnului Evans. Scoateți-le din stoc. Vor rămâne la copii.

Domnul Evans își ridică sprâncenele stufoase cu neîncredere, privind spre Grace.

- S-a făcut.

Scoase creionul din registru și însemnă titlurile.

- Mulțumesc, domnule Evans, răspunse ea pe un ton rece.

- Nu mie trebuie să-mi mulțumiți, spuse el și dădu din cap către Grace.

Doamna Nesbitt se opri în fața lui Grace și o studie gânditoare. Trăsăturile ei dure se înmuiară doar pentru o clipă.

- Mulțumesc, domnișoară Bennett. Pentru tot.

Cu asta, își ridică din nou capul, trufașă, și ieși din magazin.

Luna următoare zbură într-un vârtej de activități, sesiunile zilnice de lectură ale lui Grace crescând în popularitate, ca și librăria.

În timp ce Foyles continua să atragă celebrități pentru cunoscutele lor ceaiuri,

librăria Primrose Hill devenise faimoasă pentru sesiunile de lectură ale lui Grace și pentru numeroasele discuții despre cărți de după, oamenii strângându-se să dezbată cele auzite.

Doamna Weatherford venea în fiecare zi, purtând uniforma WVS, căutând cu privirea ei ageră orfani care aveau nevoie de îngrijire pentru a-i lua sub aripa ei. Redevenise femeia care

fusesse odinioară, deși cu mai multe fire argintii în părul coafat cu grijă.

Singura dată când Grace o văzuse pe doamna Weatherford cu adevărat supărată fusesse când, în martie, fusesse introdus un nou articol pe lista de alimente raționalizate: gemul.

- Ce urmează? Brânza? spuse ea cu tristețe.

Bombardamentele continuau, Londra nemaiaivând gloria de odinioară. Dar, chiar și epuizată și ruinată de război, continua să-și adăpostească oamenii noapte după noapte, zi după zi. Camioanele ocoleau craterele din șosele, gospodinele stăteau la coadă pentru alimentele raționalizate, pe care le împărțeau pentru mai multe mese, iar oamenii își curățau molozul de pe uși dimineața, când își luau sticlele de lapte. Viața mergea înainte.

Vremea fusesse oribilă, cu ceață groasă, cu ninsoare ce cădea intermitent și cu gheață, iar soarele fusesse de-abia vizibil. Locuitorilor Marii Britanii le plăcea acea vreme urâtă și faptul că, din acest motiv, erau amânate bombardamentele.

Astfel, nemții erau alungați de cerul acoperit și veneau să facă ceea ce se numea „lovește și fugi”, adică treceau peste oraș, aruncau câteva bombe fără să țintească și plecau rapid. Pagubele provocate de astfel de atacuri întâmplătoare erau adesea minime, iar pierderile de vieți omenești erau mult mai mici decât în timpul atacurilor anterioare.

Grace continuă să le scrie lui Viv și George, deși se dovedea dificilă găsirea oficiilor poștale încă funcționale pentru a le trimite. Adesea, un poștaș stătea cu un afiș care indica, pur și simplu, „Poșta aici”, la o masă luminată de o lumânare înfiptă într-o sticlă. Băieții cu telegramele o duceau și mai greu, alergând în uniforme, cu un carton agățat de gât și anunțând că primeau telegrame. Cei care doreau să trimită una foloseau apoi spatele băiatului ca masă improvizată pentru a-și scrie mesajele.

Activitatea la ARP nu era mai puțin dificilă, dar era mult mai puțin înfricoșătoare. Puteai vedea atât de multe avioane sau erai aproape de atâtea bombe înainte ca declanșatorul fricii să înceteze să tragă.

Când începeau raidurile aeriene, Grace și domnul Stokes nu se grăbeau până când nu distingeau huruitul avioanelor sau

zgomotul apărării antiaeriene care îi anunța că nemții erau aproape.

Aprilie era o lună potrivită pentru a începe plantarea. De data aceasta, doamna Weatherford semănă cu pricepere semințele în rânduri îngrijite, cu etichetarea adecvată. Tabby găsisese cu siguranță o însoțitoare apropiată în doamna Weatherford, deoarece cei doi erau aproape inseparabili. Așadar, nu era de mirare că, atunci când femeia ieși în grădină să planteze, veni și Tabby după ea, învârtindu-se în jurul semințelor neplantate.

- Nu-ți face griji, Grace, spuse doamna Weatherford după ce semințele erau toate plantate în terenul fertil.

- Nu v-am ajutat să plantați nici măcar o salată verde.

În zilele care urmară, pe măsură ce lăstarii începură să se ridice din pământ, deveni și vremea mai blândă, în ciuda ploii. Librăria continua să se umple de clienți noi. În acea perioadă, Grace observase că domnul Evans începuse să se simtă destul de rău. Totul pornise într-o zi când, venind cu o cutie mică pe care o aducea din camera din spate, se clătinase sub greutatea infimă, pufnind și trăgându-și răsuflarea până ce ajunse la tezgheaua din față.

Grace îl întrebasese ce avea, dar el îi făcuse semn cu mâna.

Câteva zile mai târziu,

îl găsisese în camera din spate, cu mâna la piept, roșu-stacojiu la față. Ea insistase să meargă la doctor, ceea ce bineînțeles că nu făcuse bătrânul încăpățânat.

Chiar după prima săptămână a lunii, într-o dimineață rece, în care căzuse o brumă ca făina cernută pe acoperișurile din ardezie, Grace îl găsi pe domnul Evans sprijinindu-se cu toată greutatea peste tezghea la sosirea ei.

- Domnule Evans?

El nu-și ridică privirea. În schimb, scoase un geamăt puternic și-și îndoi mâna stângă.

Grace deschise ușa pentru a striga după ajutor din partea trecătorilor de pe stradă, își aruncă geanta și alergă după tezghea, în timp ce își dădea jos haina. Făcea mișcările pe care și le însușise în calitate de gardian, deși era conștientă că de data aceasta îl ajuta pe domnul Evans.

Îl lăsă pe spate pe podea, sprijinindu-l cu grijă.

- Încercați să stați calm și să respirați regulat.

îi vorbea cu o voce liniștitoare, aceeași pe care o folosea atunci când ajuta victimele bombardamentelor. Numai că de data aceasta nu-și putea păstra calmul, simțind un tremur interior.

Domnul Evans fusese întotdeauna atât de puternic, atât de imperturbabil. Să-l vadă într-o asemenea stare, slab și incapabil să respire, era prea mult, și un val de emoție amenința să o înece dacă se lăsa trasă la fund. Fruntea îi scliffea de transpirație și avea fața neobișnuit de albă, cu buzele aproape vineții. Orice era în neregulă cu domnul Evans era în interior, iar pentru asta era nevoie de un medic. Ajutorul pe care obișnuia ea să îl ofere era pentru traume vizibile, pe care le putea trata.

Nepuțința o cuprindea cu o disperare sălbatică. Toate asigurările din lume nu-l puteau ajuta.

El o prinse de mână cu mâna lui rece ca gheața și umedă de transpirație.

- Alice, spuse el cu o voce stinsă.

- O să vă faceți bine, spuse Grace cu fermitate.

Dar nu avea să mai fie bine. Știa asta și habar nu avea ce să facă pentru a ajuta.

El deveni dintr-odată rigid și căscă ochii mari, practic ieșindu-i din orbite, de parcă ar fi avut o mare surpriză.

- Cineva va fi aici să vă ajute în curând. Vocea lui Grace se stinse în timp ce pronunța cuvintele. Cineva va veni în curând. Era o strălucire în privirea tuturor, o lumină care se stingea când moartea îi lua, ca o lanternă a cărei baterie se descarcă. Grace o mai văzuse odată, la o bătrână zdrobită de o clădire prăbușită, în timp ce încerca să se agațe de viață. Lumina aceea din ochii domnului Evans, cea care strălucea de inteligență, bunătate și umor sec - acea lumină care fusese atât de strălucitoare și atât de vie - se stinsese.

- Nu. Grace scutură din cap și i se puse un nod în gât. își duse degetele la încheietura mâinii lui, dar nu simți pulsul. Nu. Cu grijă, îl întoarse pe burtă și îi îndoi brațele, astfel încât dosul palmelor îi sprijineau fruntea pe covor. Nu putea repara ceea ce era stricat în interiorul lui, dar fusese bine instruită cu privire la procedura de a resuscita pe cineva când nu mai respira. Ea își puse palmele între omoplații lui și-și împinse încet greutatea pe el pe durata unei expirații. Apoi, îi trase

brațele înapoi de la coate în timp ce inspira, dorindu-și să facă și el la fel. Făcu asta de nenumărate ori, într-un efort de a-l obliga să respire încă o dată.

Clopoțelul de la ușă scoase un sunet ascuțit și urât venind pe fundalul unei dureri de asemenea dimensiuni.

- Are cineva nevoie de ajutor? strigă o voce de bărbat.

- Aici, strigă Grace.

Bărbatul purta costum și avea o geantă de piele neagră cu el.

Părul grizonant îi era ciufulit și avea cearcăne de oboseală sub ochii negri.

Grace îi explică ce se întâmplase cu eficiența unui gardian ARP care își relata eforturile către personalul medical. Numai că acum cunoștea persoana respectivă. Îl iubea ca pe tatăl pe care nu-l avusese niciodată. Și, de data aceasta, acea persoană murise.

Medicul îi puse o mână pe umăr.

- Ați făcut tot ce ați putut. Nu se mai poate face nimic. Își încruntă sprâncenele cu sinceritate, în ciuda numeroaselor ocazii cu care, fără îndoială, spusese acele cuvinte. Îmi pare rău.

Păreră de rău.

Era un cuvânt atât de neînsemnat pentru grozăvia unui astfel de eveniment. O viață stinsă, una care fusese esențială în lumea lui Grace. Îi fusese mentor, prieten, figură paternă. Și acum plecase. Pentru totdeauna.

Păreră de rău.

Domnul Evans fu luat de acolo, lăsând magazinul neobișnuit de tăcut. Pentru prima dată de la începutul războiului, Grace închise librăria Primrose Hill devreme și rătăci pe drumul spre casă, picioarele purtând-o fără să se gândească.

Deschise ușa casei în exclamațiile doamnei Weatherford.

- Dragă, unde este haina ta? Doamna Weatherford se opri brusc. Ce este, Grace? Este Viv? Doamne ferește, te rog, spune-mi că nu este Viv!

Grace scutură din cap, deși rar simțea nevoia să facă asta.

- Domnul Evans.

Chipul doamnei Weatherford se schimonosi, iar cele două femei se îmbrățișară, suferind pentru o altă pierdere devastatoare.

Cu toate acestea, Grace deschise magazinul și a doua zi, și în ziua următoare, și în cea de după. Clienții întrebau de domnul Evans și, în timp ce îngrijorarea lor demonstra dragostea față de bărbatul care însemnase atât de mult pentru Grace, fiecare întrebare o atingea într-un loc vulnerabil și dureros. Își simțea mintea amortită și îngreunată de suferință. De fiecare dată când descuia ușa magazinului, se aștepta să-l vadă pe domnul Evans acolo, notând minuțios diverse observații în registru, în timp ce o saluta distras. Și, de fiecare dată, golul acelui spațiu din spatele tejghelei o izbea ca o lovitură nouă în inimă. Indiferent cât de puțin înțelegea realitatea, indiferent cât de mult nu voia să o creadă, domnul Evans nu mai era. Fusese nevoie să participe la înmormântarea lui pentru a accepta, în cele din urmă, pierderea lui. Momentul în care sicriul îi fusese coborât în pământ. Plouase în acea zi de parcă lumea plângea enorma pierdere a unui om ca Percival Evans. Grace încă susținea sesiunile de lectură în fiecare după-amiază. I-ar fi fost imposibil dacă nu și l-ar fi imaginat încurajând-o, cu acel zâmbet mândru. În fiecare seară când închidea, puneă banii într-o cutie din camera din spate, așa cum făcea mereu, neștiind ce se va întâmpla. Nici nu era sigură ce se va întâmpla cu librăria. Poate o moștenea vreun văr de la țară pe care el nu-l menționase niciodată? Abia o săptămână mai târziu primi răspunsul. După o sesiune de lectură într-o după-amiază sumbră, un domn mai în vârstă se apropie de ea. Nu era neobișnuit. Multor ascultători noi le plăcea să vorbească cu ea despre carte sau să întrebe ce alte lecturi le-ar fi putut sugera. De obicei, era încântată de astfel de discuții. Dar nu astăzi. Nu când simțea că i se prăbușește întreaga lume interioară.

- Domnișoara Grace Bennett? Întrebă bărbatul.

Faptul că îi cunoștea numele, o puse în gardă și îl privi cu atenție.

- Vă pot ajuta?

- Sunt Henry Spencer, avocat la Spencer & Clark.

El îi zâmbi.

- Aș vrea să vă vorbesc dacă îmi permiteți.

Grace se uită la doamna Weatherford, care stătea suficient de aproape pentru a auzi. Femeia mai în vârstă îi făcu un semn liniștitor din mână, indicându-i lui Grace că ar trebui să meargă cu domnul respectiv. Grace îi făcu semn acestuia să o urmeze în camera din spate și îi ceru scuze pentru spațiul îngust.

Faptul că nu mai puteau comanda de la Simpkin Marshalls însemnase că, în cele din urmă, își foloseau stocul de cărți.

Deși multe dintre cutii fuseseră golite, spațiul eliberat era încă destul de mic.

- În general, nu vin la sediul clienților mei, spuse domnul Spencer. Cu toate acestea, domnul Evans îmi era prieten. Am vrut să mă asigur că am șansa să vorbesc cu dumneavoastră în privat. Grace simți cum i se încleștează gâtul. Domnul Evans nu avea familie, după cum știți. Domnul Spencer băgă mâna în buzunar și scoase câteva chei. V-a lăsat tot.

Magazinul, apartamentul de deasupra lui, tot ceea ce deținea este acum al dumneavoastră.

Grace clipi surprinsă.

-Mie?

- Da, domnișoară Bennett. Din câte am înțeles, ați făcut librăria Primrose Hill ceea ce este. Sunt sigur că știa că nimănui nu-i va păsa la fel de mult ca dumneavoastră.

El îi întinse cheile și o puse să semneze un document, lucru pe care îl făcu cu un scris nesigur, deoarece îi tremurau prea tare mâinile.

Ea recunoscuse cheia de la magazin, care semăna cu a ei.

- Pentru ce sunt celelalte două? întrebă ea. El o indică pe cea mai mare.

- Aceasta este de la apartament. Nu sunt sigur de cealaltă.

De îndată ce spuse asta, Grace își dădu seama că știa exact de unde era: seiful domnului Evans.

își aminti de ziua în care îi arătase acele cărți prețioase care fuseseră salvate din flăcările naziștilor. Fusesse cu luni în urmă. Părea că trecuse o viață întreagă. Și totuși părea, de asemenea, că fusesse abia ieri. El spunându-i cuvintele sale înțelepte, împărtășind o bucată mai mare din el însuși nu numai cu ea, ci cu toată lumea.

Librăria era acum a ei, iar ea, mai hotărâtă ca niciodată să facă Primrose Hill să strălucească - nu atât pentru ea, cât pentru domnul Evans

.Capitolul 20

Faptul că devenise proprietara librăriei Primrose Hill îi adusese lui Grace mai mult amărăciune decât bucurie. Ar fi preferat să vină înapoi domnul Evans.

Oricum, faptul că îi lăsase magazinul era pentru ea o adevărată onoare. Fusesse întreaga lui viață, moștenirea lui, și i-o încredințase.

Nu îl va dezamăgi.

Grace închise paginile Odiseei, una dintre cărțile pe care îl văzuse de multe ori pe domnul Evans frunzărind-o când era în viață. Și cea din care citea acum cu voce tare după-amiaza. Dacă nu ar fi fost librăria, trecerea timpului în luna anterioară ar fi fost mult mai greu de suportat. Se pierduse în cărți. În vânzarea și în lectura lor.

- Ești bine, dragă?

O gospodină mai în vârstă, doamna Smithwick, care purta mereu un șir de perle la gât, puse o mână pe brațul lui Grace. Grace dădu din cap. La fel ca întotdeauna când era întrebată cum îi mergea.

- Să citesc volumele pe care știu că le îndrăgea chiar mă ajută, răspunse ea sincer. Mulțumesc.

- Nu m-am gândit niciodată că niște cărți atât de vechi ar putea fi atât de interesante.

Doamna Smithwick îi aruncă o privire conspirativă.

- Nici eu. Grace zâmbi în sinea ei. Totuși, domnul Evans le iubea pe toate. Mă bucur că am încercat-o pe aceasta.

- Continuă să le citești pe toate, spuse doamna Smithwick încurajator. Și noi vom fi aici să te ascultăm.

Grace dădu din cap mulțumindu-i și puse cartea în spatele tejghelei, pentru a se asigura că nu se va amesteca printre celelalte. O luase de pe raftul masiv de cărți din apartamentul domnului Evans de deasupra magazinului.

Paginile erau uzate la colțuri de la nenumăratele dăți în care fusese citită. Un colț al copertei era deteriorat, iar cerneala din interior avea mai multe pete, de parcă și-ar fi ținut degetele peste un anumit pasaj. Era uzată și prețioasă.

Avusese puțin timp că facă ordine în apartament între timpul petrecut la librărie și turele lungi de noapte ca gardian ARP. Bombele cădeau cu mai puțină frecvență acum, dar era încă nevoie de ea. Fusese prea epuizată pentru a face foarte multe în privința bunurilor domnului Evans, darămite să pregătească apartamentul pentru a se muta. De fapt, era bucuroasă să mai stea în continuare cu doamna Weatherford pentru o perioadă. Încă nu se simțea suficient de puternică să fie singură.

Muriseră atâtea.

Prea mulți.

Mama ei. Apoi, Colin. Domnul Pritchard. Domnul Evans. Toate victimele bombardamentelor pe care le văzuse în acele luni grele.

Fuseseră atât de multe pierderi într-un timp atât de scurt. Se acumulau în interiorul ei ca o maree care lovea într-un baraj slăbit. Cu cât se umfla mai mult, cu atât ea muncea mai mult. Doamnei Weatherford nu-i plăcea ceea ce vedea și comenta deseori despre înfățișarea epuizată a lui Grace, îmbiind-o mereu să mănânce mai mult. Dar Grace nu avea poftă de nimic. Nici de plăcinta Woolton, pe care se obișnuiseră să o numească „Le Woolton Pie”, de când fusese la Ritz, nici măcar de carne de pasăre de curte, atunci când putea fi găsită.

Cum ar fi putut, cu atâtea prăpăd și pierderi în jurul ei? În fiecare zi, casele erau distruse și oamenii erau uciși. Noaptea erau acoperite de întuneric, mâncarea era fadă și plină de zgârciuri. Peste toate

acestea, era veșnicul geamăt al sirenei care anunța atacul aerian, reamintindu-le că această stare de lucruri va continua la nesfârșit. Războiul era interminabil, părea că va dura pentru totdeauna.

După ce îi anunțase despre moartea domnului Evans, le răspundea cu greu lui Viv și George. Singurele cuvinte pe care le putea invoca erau mult prea grele pentru scrisorile de război. Nu ar fi fost bine să-i încarce cu poverile ei. Reorganiză vitrina din fereastra din față, lăsând ca accentul să se îndrepte spre estetic, unde nu trebuia să-și facă griji pentru senzația de amortire din interiorul ei. O față familiară apărură lângă ea. Privirea doamnei Nesbitt cerceta cărțile aranjate cu atenție în mijlocul florilor de hârtie făcute din ziare. Erau menite să reprezinte venirea primăverii, în ciuda vremii anoste și ploioase.

- Faci un alt aranjament? Întrebă ea. Nu este a doua oară

săptămâna asta? Grace ridică din umeri.

- Poate atrage mai mulți clienți, ceea ce ne va aduce beneficii tuturor.

Doamna Nesbitt adusese în discuție un argument despre care nu avea chef să vorbească și se concentră să privească o ață de pe jacheta ei WVS.

- Dacă vei muri de epuizare, nu ne va fi de folos nici unuia

dintre noi. Grace chicoti întristată.

- Nu am vorbit în glumă, spuse sec doamna Nesbitt. Ci cu sinceritate. Domnișoară Bennett, indiferent cât de mult ai munci, nu-l vei aduce înapoi.

Dintre toate lucrurile dureroase pe care le i le spusese doamna Nesbitt, această mușcătură era cea mai crudă. Grace simți cum i se încheștează gâtul de durere.

- Vă rog să plecați.

- Mi-ai spus lucruri pe care trebuia să le aud în trecut, iar acum îți întorc favoarea. Privirea doamnei Nesbitt se înmuie.

Deși mă doare să fac asta, indiferent dacă mă crezi sau nu. Oricât de tare o înțepase replica acidă, compasiunea bruscă a femeii artăgoase nu făcea decât să-i agraveze durerea. Te pot ajuta, dacă este nevoie, o zi sau două, până când angajezi un vânzător. Doamna Nesbitt oftă sugerându-i acest mare sacrificiu. Dar nu poți continua așa.

Același lucru i-l spusese doamna Weatherford lui Grace. Își dădu seama brusc de unde trebuie să fi apărut adevărata motivație a doamnei Nesbitt - doamna Weatherford însăși.

- V-a pus doamna Weatherford să-mi spunei asta? întrebă

Grace. Doamna Nesbitt pufni.

- Am ochi, dragă. Și ești pe punctul de a claca.

Grace își întoarse capul dinspre doamna Nesbitt, nevrând să recunoască cele spuse. Aceasta nu mai spusese nimic. În schimb, se întoarse și plecă.

În acea seară, Grace era prea frustrată din cauză că doamna Weatherford o trimisese tocmai pe doamna Nesbitt - dintre toți oamenii - să o certe că muncea prea mult.

Deschise ușa, gata să se confrunte cu femeia pe care o considerase întotdeauna prietenă.

- Grace, strigă doamna Weatherford pe un ton posomorât. Grace, tu ești?

Pașii ei se auzeau din bucătărie, urmată de cuvinte de alint care indicau faptul că Tabby era printre picioarele ei. Doamna Weatherford apăru din bucătărie.

- Oh, Grace, se plânse ea. Au adăugat și brânza pe lista de alimente raționalizate acum. Brânza!

Își ridică privirea spre cer.

- Ați trimis-o pe doamna Nesbitt să vorbească cu mine?

Întrebă Grace, încercând din răputeri să-și păstreze calmul.

Doamna Weatherford pufni.

- Nu aș trimite-o niciodată pe femeia aia să se ocupe de

treburile mele personale.

- Așadar, nu i-ați spus să mă abordeze că muncesc prea mult?

Grace își puse mâna în șold, sceptică. Cel puțin până când doamna Weatherford scoase un hohot de râs.

- De parcă ai asculta. Dar voi continua să-ți spun asta și mă vei ignora până în ziua în care vei înțelege de ce te-am avertizat.

Doamna Weatherford îl ridică pe Tabby în brațe. Pisica își frecă nasul de bărbia ei, iar ea i se adresă cu afecțiune.

- Te asigur că nu aș trimite niciodată pe cineva în numele meu, atunci când sunt mai mult decât capabilă să-ți fac morală și singură. Ea ezită. Deși am vrut să-ți vorbesc despre o altă problemă. Grace se pregăti pentru ceva îngrozitor. Așa cum părea că erau cele mai multe vesti în acele zile. M-am gândit să fac tot ce este necesar să-i adopt pe Jimmy și pe Sarah. Doamna Weatherford îl lăsă jos pe Tabby, împrăștiind puf de pisică în jur. Am vrut să văd care este părerea ta ca ei să locuiască împreună cu noi.

Copiii se descurcau foarte bine, progresul lor fiind vizibil cu fiecare săptămână care trecea. Nu numai că participau amândoi acum la sesiunile de lectură, dar adesea veneau acasă la doamna Weatherford, fie pentru cină, fie pentru a ajuta în grădină. Aduseseră veselie înapoi într-o casă care fusese tăcută pentru prea mult timp, iar ideea de a-i avea acolo permanent o făcu pe Grace să zâmbească.

- Așa m-am gândit și eu că vei simți, spuse doamna Weatherford cu un zâmbet. Voi vorbi cu ei mâine, să văd dacă le surâde și lor ideea.

Grace dădu din cap drept răspuns și urcă scările către camera ei. Oboseala o copleșea, exact așa cum își dorea. Nu vor mai fi amintiri dureroase care să i se strecoare în gânduri când va încerca să adoarmă, neliniștind-o și învărtindu-i-se prin minte. Va reuși să se lase învăluită de dulceața nopții mai târziu.

Deschise dulapul pentru a-și agăța haina și văzu uniformă ARP. Recent, li se oferise ținută nouă, albastră, din gabardină, bărbații având ținută de instrucție, iar femeile, tunici cu fuste. Nu avea nevoie de ea în această seară, când nu era de serviciu.

Grace se chinui să rămână trează și să ia masa cu doamna Weatherford, care se folosea de alimentele raționalizate și de sentimentul de vinovăție pentru a o încuraja pe Grace să mănânce. Orice mâncare făcută cu slănină, unt, un strop de brânză sau o bucată decentă de carne era prea prețioasă pentru a fi risipită. După ce terminară de mâncat și vasele fură spălate și așezate la locul lor, se pregătiră pentru o noapte petrecută în stația Farringdon. Deși raidurile aeriene erau mai puțin frecvente, era totuși preferabil să petreacă noaptea în stația de metrou, ca măsură de precauție. Să aștepte mai întâi să audă o sirenă de raid aerian pentru a cobori la metrou ar fi însemnat să nu mai găsească nici un spațiu disponibil pe podeaua aglomerată a stației, așa că ieșiră în amurg cu păturile împachetate, pregătindu-se să stea la coadă, când Grace observă că cerul acoperit începuse să se limpezească. Simți cum o traversă un fior, făcându-i pielea de găină.

Era o lună bună pentru bombardamente în noaptea aceea. Ar fi fost nevoie de toți norii existenți să acopere cerul. Mai ales că Tamisa era la reflux.

Această neliniște îi ajunse în cele mai adânci cotioane ale minții. Exacerbată, fără îndoială, de oboseală.

Se îndreptară spre adăpostul subteran, pășind peste oameni care se instalaseră deja pentru a se odihni peste noapte, și găsiră un loc unde puteau sta împreună. Dar, oricât de obosită ar fi fost, Grace nu reușea să-și găsească liniștea.

De obicei, putea dormi chiar dacă auzea lumea vorbind sau sforăind în jurul ei, căzând într-un somn fără vise, în câteva minute, din cauza oboselii. În acea seară, somnul ei fu întrerupt în repetate rânduri de amintiri obsedante, care i se clătinau prin minte ca niște pietricele în buzunar.

Raidul aerian își strigă sunetul tânguitor după unsprezece în acea noapte, înăbușit de straturile de pământ și de asfalt de deasupra. Cu toate acestea, zgomotul bombardamentului care urmă nu era atât de ușor de estompat.

Bombele care scrâșneau. Focul puternic al artileriei antiaeriene. Bubuitul fulgerător al explozivilor, măturând totul în cale, oriunde ar fi lovit. Tencuiala

cădea din tavan în bucăți și praf albicios. Luminile pâlpăiau, stingându-se complet din când în când. Erau obișnuiți cu aceste sunete, da, dar orice se întâmpla deasupra capului lor era mult mai rău decât în nopțile obișnuite de bombardamente. Neliniștea cuibărită în pieptul lui Grace se amplifică. Doamna Weatherford își strânse geanta mare și verde mai aproape de ea, cu o mână înăuntru, unde Grace știa că îl mângâia pe Tabby. Nu aveau voie să aducă animale de companie, dar doamna Weatherford refuzase să lase motănelul singur, iar el avea bunul simț să stea liniștit în geantă până când se puteau întoarce acasă dimineața. Pe măsură ce noaptea trecea, sunetele continuară de la o oră la alta până în zori, când atacul luă sfârșit. Presimțirea lui Grace se materializă în ceva rece și tăios. Insistent.

Ceva nu era în regulă. O putea simți.

Ca o furnică gădilându-ți pielea sau umezeala insistentă din aer înainte de furtună. Ceva nu era în regulă.

Se dădu în cele din urmă semnalul că pericolul trecuse, iar cei care căutaseră adăpost în stația Farringdon făcură coadă la plecare. Era o așteptare agonizantă, care atinsese limitele răbdării lui Grace. De-abia putea să stea pe loc, mutându-se de pe un picior pe altul.

Oamenii încetineau ritmul la ieșire, iar Grace își dădu seama de ce, atunci când ieșiră din stație. Cerul era luminat de foc, acoperit de vâlătuci mari de fum negru. Casele erau distruse și încovoiate, unele dispărute în întregime, lăsând un loc liber în șirul de case, ca un dinte lipsă într-un zămbet știrb.

Pulsul lui Grace atinsese un ritm alarmant. Palmele îi erau transpirate.

- Oh, Grace, găfâi doamna Weatherford. E îngrozitor.

Grace grăbi pasul spre casă. Aproape că i se tăie respirația când dădu colțul străzii, îngrijorată de ceea ce ar fi putut găsi. Doamna Weatherford găfâia în spatele ei.

- Nu pot să alerg cu Tabby.

Dar Grace nu o asculta, în timp ce studia șirul ordonat de case de pe stradă. Locuința lor era intactă, la fel cum fusese mereu, cu excepția roșiilor care răsăreau din jardinierele de la fereastră, unde altădată erau petunii violet și albe.

Senzația de spaimă din interiorul ei se căscă mai larg. Îi îngheță sângele în vene.

Librăria.

- Mergeți fără mine, îi spuse Grace doamnei Weatherford. Înainte ca femeia mai în vârstă să poată întreba ce vrea să spună, Grace se îndreptă spre Hosier Lane, cu pătura strânsă la piept. Aerul înțepător, plin de fum, îi ardea gâtul și ochii o usturau, dar nu încetini în timp ce se repezea printre oamenii care se întorceau acasă după o noapte petrecută în stația de metrou. Trebuia să se asigure că era în siguranță, că supraviețuise atacului violent. La urma urmei, domnul Evans îi încredințase magazinul. Dar, cu fiecare pas cu care se apropia, neliniștea o cuprindea mai tare. Când o luă pe Hosier Lane, descoperi de ce. Strada mocnea de focuri stinse. Clădirea din dreapta librăriei fusese lovită de explozie, demolată în grămezi de cărămidă spartă, librăria Primrose Hill încă stătea în picioare. Dar nu era intactă. Toate ferestrele fuseseră sparte, iar pagini rupte zburau, purtate de un vânt nevăzut, printre resturile de pe trotuar. Ușa lipsea, iar în interior era dezastru. Deasupra, o parte din acoperiș era distrusă, iar laterala clădirii fusese arsă, însă flăcările, din fericire, nu afectaseră structura. Inima lui Grace se făcuse cât un purice, cuprinsă de o frică reală. Stătea într-o stare de letargie și incapabilă să-și ia privirea de la acea imagine. Suflă o briză aducând o rafală de cenușă și căldură de la un foc din apropiere care îi arse pielea. Magazinul era nefuncțional. Sursa puterilor ei fusese sfâșiată pe dinăuntru. Grace se puse în mișcare, pășind încet spre clădirea avariata, în timp ce pătura îi alunecă din mâini. Totul în jurul ei trosnea din cauza focurilor din apropiere, iar scârțâitul sticlei de sub picioare se amesteca cu zgomotul neregulat al respirației ei.

Pierdu orice speranță că Primrose Hill ar fi putut arăta mai bine de aproape, când se opri în fața locului unde-și descărcase sufletul, punctul culminant al unei munci grele de o viață a domnului Evans, comunitatea pe care o construisese în jurul unei lumi a lecturii.

Grace se străduia să-și recapete respirația, gâfâind de durerea care o sfâșia, incandescent și visceral. O mică floare din hârtie de ziar, pe care o făcuse pentru aranjamentul din vitrină, se rostogoli peste bucățile de sticlă spartă și praf, oprindu-i-se lângă vârful pantofului. Se aplecă să o ridice. Tulpina de hârtie răsucită era rece și dură unde o ținea între degete, iar petalele roz, impecabile și curate ca în ziua în care o făcuse.

Trebuia să meargă înăuntru. Să vadă cu ochii ei.

Dacă nu din alt motiv, măcar pentru a se asigura că prețioasele cărți din seif supraviețuiseră.

Intră prin locul unde fusese ușa și păși încet prin haos, cu grijă să nu calce pe cărțile căzute. Trebuiau salvate. Dacă mai puteau fi salvate.

În starea ei de șoc, se întreba cum putea să-și sorteze cărțile de cele aparținând celorlalte librării, amintindu-și cu întârziere că le ștampilase numele cu cerneală albastră. Slavă Domnului pentru detaliile organizatorice de care avusese grijă.

Nu că i-ar fi ajutat cu ceva pe ceilalți proprietari de magazine, deoarece librăria era acum aproape la fel de inutilă ca și ale lor. Nici unul dintre ei nu avea unde să se ducă.

Îi tâșniră lacrimi din ochi când își dădu seama de asta, de incapacitatea ei de a-i ajuta pe cei care se bazaseră pe ea.

Ușa camerei din spate lipsea, iar măsura fusese transformată într-o minge de metal într-un colț. Din fericire, seiful era încă adăpostit în zid. Se luptă să deschidă un sertar al dulapului și scoase o lanternă. Cu mâinile tremurânde, descuie seiful și-și ținu respirația.

Moștenirea domnului Evans se afla în acele cărți prețioase pe care le salvase și le colecționase.

Ușa se deschise gemând, iar Grace răsuflă ușurată. Cărțile care odinioară fuseseră salvate din flăcările urii lui Hitler

supraviețuiseră din nou unei pierderi aproape iminente. Erau ascunse în siguranță în seiful din perete, protejate din toate părțile, ca într-o cochilie de metal gros.

Se gândi să le scoată și să le aducă acasă cu ea, pe strada Britton. Dar, gândindu- se mai bine, își dădu seama că ar fi fost mai în siguranță în cutia lor de fier. Se pregătea să închidă ușa când o bucată de hârtie îi atrase atenția.

Un plic.

Un colț al acestuia ieșea dintre două cărți ale căror titluri în germană nu le putea înțelege.

Ea îl scoase de la locul lui și citi numele de pe spate cu scrisul înclinat al domnului Evans.

Își ținu răsufarea.

Își strecură degetul să deschidă plicul și scoase scrisoarea îngrijit scrisă.

Stimate domn sau doamnă,

Vă scriu pentru a vă recomanda serviciile domnișoarei Grace Bennett. Mi-a fost angajată la magazinul meu, librăria Primrose Hill, în ultimele șase luni. În acest timp, s-a ocupat de magazinul meu dezordonat și l-a transformat în ceva elegant, crescând astfel popularitatea și vânzările într-un mod uimitor.

Domnișoara Bennett este o tânără politicoasă, cu o compasiune nemăsurată și cu o inteligență ascuțită. De fapt, este chiar genială. Dacă nu o angajați, sunteți fraieri. Și eu sunt un și mai mare fraier să o las să plece.

Librăria mea nu a fost niciodată pe mâini mai bune, nici măcar într-ale mele.

Cu stimă, Dl Percival Evans

Grace îi putea auzi vocea în minte, cu tonul devenindu-i mai vehement spre final.

„Librăria mea nu a fost niciodată pe mâini mai bune.”

Dezastrul din jurul ei spunea altceva. Cu grijă, introduse scrisoarea în plic și o puse înapoi în seif.

Îi va dezamăgi pe toți dacă nu va mai fi magazinul. Oamenii care se bazaseră pe ea să-și vândă marfa, clienții care veneau să caute un refugiu în cărți, ca să nu mai vorbim de ea însăși.

De domnul Evans.

Pierduse tot.

Capitolul 21

Nu avea altceva de făcut decât să caute printre resturi și să vadă ce putea fi salvat. Grace își stinse lanterna pentru a economisi bateria și părăsi camera mică din spate, având grijă să nu se împiedice de obiectele căzute. Care erau multe. Cărți, sticlă, bucăți de rafturi care fuseseră distruse. Toate erau acoperite de un strat fin de praf și cenușă. Silueta subțire a unui bărbat se profilă în golul lăsat de ușa de la intrarea principală. Ea se strecură înapoi în umbră, regretând că nu avea măcar fluierul de gardian ARP. Devenise o obișnuință ca hoții să se furișeze în magazine și în case distruse, mai ales după raiduri grele precum cel pe care tocmai îl experimentaseră. Era trist când o familie se întorcea într-o casă în ruină și observa că lucrurile care îi mai rămăseseră fuseseră deja furate. Cei mai mulți infractori puși pe jefuit se speriau ușor dacă strigai la ei. Dar unii erau îndrăzneți și rămâneau acolo unde erau.

- Ce cauți aici? strigă Grace cu o voce aspră, sperând ca

bărbatul să plece. Silueta nu se mișcă.

Își încleștă mâinile pe lanternă. În lipsă de altceva, l-ar fi putut lovi în cap dacă se apropia prea mult.

- Domnișoară Bennett? strigă domnul Stokes. Dumneavoastră sunteți?

Grace răsuflă ușurată și ieși la lumină, unde o putea vedea.

Rețeaua electrică fusese deconectată înainte de plecarea ei cu o seară înainte, ca întotdeauna. Și era un lucru bun, altfel magazinul ar fi putut lua foc. Trebuia să evalueze mai întâi cât de afectată era partea electrică înainte de a aprinde din nou luminile.

Domnul Stokes intră în magazin, îmbrăcat cu o haină și pantaloni, mergând în vârful picioarelor, să nu calce pe cărți în timp ce se îndrepta spre ea.

- Mi s-a spus că librăria a fost lovită. Se uită în jur și se încruntă. Îmi pare atât de rău.

- Casa dumneavoastră este în siguranță? întrebă Grace. El

confirmă dând din cap.

- Multe nu au rezistat la fel de bine. A fost una dintre cele mai grele nopți pe care le-am avut. Se estimează că atacul asupra Londrei de aseară a lăsat peste o mie de morți, Dumnezeu să-i ierte. De două ori pe atâția sunt răniți și încă se muncește la stingerea incendiilor. Aruncă o privire în sus, încercând să evalueze pagubele, în timp ce ochii lui se acomodau cu întunericul. Este un lucru bun că acest loc stă în picioare. Și o parte din toate astea ar putea fi salvate. Tonul lui era plin de o speranță pe care Grace nu o împărtășea.

- Mulțumesc pentru că ați venit să verificați magazinul, domnule Stokes.

Grace îl privi cu recunoștință pe bărbat, dându-și seama că îi devenise în ultimele luni, în mod neașteptat, prieten. Împreună, trecuseră prin bombardamente, văzuseră moartea și salvaseră vieți.

Grace se aplecă să ridice o carte de la picioarele ei, cu coperta deschisă și cu paginile îndoite. Înainte de a se ridica, mai adună încă trei cărți, făcând o pauză pentru a le scutura mai întâi de stratul de sticlă sfărâmată.

Când se ridică, el înalță dintr-o sprânceană.

- Nu intenționați cu adevărat să vă ocupați singură de asta, nu-i așa?

Grace privi mizeria din fața ei. Cărțile erau rupte și îndoite, rafturile erau făcute bucăți, panoul de la secțiunea de istorie atârna într-un singur colț și era acoperit de mizerie.

Când se întoarse spre domnul Stokes, îl găsi stând în poziție de salut.

- Domnul Stokes, echipa de recuperare ușoară, prezent la datorie. Își lăsă în jos mâna de la frunte. La urma urmei, aceste lucruri nu trebuie făcute de unul singur.

- Cum aș putea să refuz?

- Nu puteți, răspunse el rânjind.

Cei doi munciră de dimineată până după-amiază târziu. Pagubele suferite de majoritatea cărților nu erau chiar atât de grave pe cât era de așteptat și, deși acoperișul nu era intact în întregime, apartamentul oferea un adăpost suficient pentru librărie. Pentru moment.

Avusese noroc, într-adevăr, că întârziase să aranjeze apartamentul domnului Evans și că încă locuia cu doamna Weatherford.

Grace și domnul Stokes măturară sticla spartă și strânseseră resturile de rafturi care nu puteau fi salvate, pentru a le scoate afară din magazin să fie luate, oprindu-se doar pentru a bea un ceai și a mânca niște pește cu cartofi prăjiți, mâncare pe care o cumpăraseră domnul Stokes.

Reprizele de somn în care Grace reușise să ațipească în noaptea precedentă, oricât de scurte ar fi fost, îi ofereau suficientă energie pentru a o ajuta să-și îndeplinească sarcina. Rochia ei cu nasturi era acoperită de un strat de praf și funingine, iar mâinile îi erau murdare de mizerie.

În timp ce îndepărtau ultimele resturi de pe podea, Grace se uită la teancul de cărți. Era o grămadă aleatorie, unele cu cotoarele orientate spre exterior, iar unele spre interior sau într-o parte. Nu erau sortate în funcție de librar, să nu mai vorbim de categorie, și ar fi fost o muncă grea să fie din nou organizate. Dar în aceeași situație era întreg magazinul.

Era ca și când ar fi fost în prima ei zi la librăria domnului Evans. Doar că el nu mai era acolo, iar întreaga lume se schimbase atât de dramatic.

Emoția în stare pură o copleși pe Grace, făcând-o confuză și neștiind dacă voia să râdă sau să plângă. În realitate, îi venea să le facă pe ambele în același timp.

- Am reușit să salvăm destul de mult, spuse domnul Stokes încurajător.

- Ce s-a întâmplat?

Grace se întoarse auzind vocea familiară, pentru a o vedea pe doamna Kittering. Grace se uită la ceasul de la încheietura mâinii și văzu că era aproape timpul pentru lectura de după-amiază. Ceea ce însemna că doamna Kittering nu era singurul client. În următoarele câteva minute, fără îndoială, vor apărea câteva zeci.

Se repezi spre Grace, căscându-și ochii mari și căprui înlăcrimați, în timp ce se uita în jur.

- Îmi pare foarte rău să văd asta. După tot ce ați făcut, după tot ce ați făcut din acest magazin.

Empatia femeii îi intră adânc în inimă lui Grace, găsindu-și ecou în rănilor care deja scurtau în interior.

- O scot eu la capăt, răspunse Grace cu cât de mult curaj

reuși să adune. Desigur, era prea mult.

Dar era britanică. Mai mult, era londoneză, botezată în vârtejul războiului, în mijlocul bombardamentelor și incendiilor.

În spatele doamnei Kittering, mai multe persoane începuseră să intre în magazin, privind șocate pagubele.

Domnul Stokes o strânse pe Grace de umăr.

- Mulțumesc pentru ajutor, domnule Stokes. Îi zâmbi

recunoscătoare.

- Pot să mai stau dacă vrei.

În ciuda generozității ofertei sale, epuizarea i se citea în cearcănele întunecate de sub ochi. Totuși, încă ezita să plece.

- Mergeți acasă, domnule Stokes, preiau eu de aici.

Vocea blândă a doamnei Weatherford interveni în conversație în timp ce îi puse o mână pe umăr.

El îi zâmbi resemnat. Chiar și el își dădea seama că nu avea rost să se certe cu ea. Domnul Stokes salută încă o dată și părăsi magazinul, fără îndoială, să cadă într-un somn profund și fără vise.

- Dragă mea Grace.

Doamna Weatherford o luă de braț. Sprijinul pe care i-l oferea era amabil, dar era prea mult când Grace era atât de fragilă. Era foarte ușor să te pierzi în confortul îmbrățișării materne a doamnei Weatherford și să clachezi.

În schimb, ea îi oferi un zâmbet recunoscător și clătină din cap.

Din când în când, doamna Weatherford se retrăgea când știa că era mai bine să o facă. Din fericire, acesta era unul dintre acele momente. Își înclină capul în semn de confirmare și se întoarse spre scări, unde Jimmy și Sarah o așteptau cu ochii mari și întrebători.

Grace căută în geanta ei mare, în care se afla masca de gaze, și scoase cartea din care citea, Jane Eyre.

- Domnișoară Bennett, nu trebuie să faceți asta, spuse doamna Kittering. Nu azi.

Dar protestul ei nu făcu decât să o întărească și mai mult pe Grace, așa cum o încurajase mereu mama ei.

- Mai ales astăzi, cred că avem nevoie de asta acum mai mult ca niciodată.

Dumnezeu știa că Grace cu siguranță avea nevoie. Ca o reamintire a ceea ce ar fi putut să reconstruiască din nou. într-o zi.

Cumva.

Se îndreptă spre a doua treaptă a scărilor, care nu fusese încă distrusă, și se apucă să curețe mizeria. În fața ei apărură o batistă de la doamna Smithwick. Grace îi zâmbi în semn de mulțumire.

Scara era destul de aproape de fereastră pentru a putea distinge scrisul, suficient de bine încât să poată citi fără ajutorul lanternei. Se așeză și privi cu nesiguranță fețele celor care se adunau în jurul ei. Atunci își dădu seama că ar fi trebuit să spună ceva.

Dar ce? Că nu știa cât ar fi putut dura să repare astfel de pagube? Mai ales când un alt raid ar fi putut distruge și puținul rămas? Sau când prima ploaie ar fi putut pătrunde prin apartamentul de deasupra și ar fi distrus atunci întreg magazinul?

De parcă cea mai crudă soartă i-ar fi auzit gândurile, un bubuit îndepărtat se auzi prin ferestrele sparte, indicând probabilitatea apropierii unei furtuni.

Disperarea o cuprinsese ca un vârtej, amenințând să o tragă într-un abis întunecat.

- Vă mulțumesc tuturor că ați venit, spuse ea cu o voce nesigură.

Jane Eyre se afla pe genunchii ei, un simbol a ceea ce îi reunise pe toți, a ceea ce îi unise în fața războiului și a pericolului. Jane avea destul de mult curaj pentru toate cele cu care se confruntase, iar Grace încerca să preia la fel de mult de la protagonista cărții în acel moment.

- După cum puteți vedea, librăria Primrose Hill a fost lovită de bombardamentele de aseară, la fel ca mulți, mulți

londonezi. Grace își încrucișă mâinile pe coperta cărții. Nu vă pot spune când vom reveni într-o formulă adecvată. Nu știu... Glasul i se stinse și își dresе vocea. Nu știu dacă va fi posibil să continuăm.

Se uită la figurile celor pe care îi cunoștea atât de bine. Profesorii cărora le plăcea să se adune pentru a-și dezbate ideile filosofice, gospodinele precum doamna Kittering, care își găseau refugiul din casele lor pustii între copertele cărților, bărbați din echipele de intervenții, care uneori aveau nevoie de mai mult decât ceea ce se putea găsi într-o sticlă pentru a uita ce vedeau. Și chiar și Jimmy, împreună cu Sar ah, pe care o ținea protector lângă el, amândoi sub privirea atentă a doamnei Weatherford. Expresia îngrijorată a femeii în vârstă îi spunea lui Grace exact cât de rău arăta cu adevărat magazinul.

Doamna Weatherford dădu din cap spre ea cu același fel de încurajare tăcută pe care i-o oferea altădată domnul Evans.

- Appreciez felul în care ați ajutat cu toții ca librăria Primrose Hill să devină ceea ce a devenit, continuă Grace. Cărțile sunt cele care ne-au adus împreună. Dragostea pentru poveștile lor, aventurile prin care ne poartă, felul minunat în care ne distrag atenția în aceste vremuri de restriște. Și o reamintire a faptului că întotdeauna ne rămâne speranța.

Se auzi din nou tunând în depărtare. Mai tare de data asta. Câteva oameni își ridicară privirea, fețele lor exprimând îngrijorare.

Lipsind o parte din acoperiș, etajul superior ar fi putut bloca apa, dar nu pentru mult timp.

Jack, bărbatul cu înfățișare aspră care fusese acolo de la prima ei lectură, întoarse capul și vorbi cu alți doi de lângă el. Se uită spre tavan încruntat, gândindu-se în mod evident la același lucru.

Grace dădu la o parte teama pe care i-o transmiteau și continuă.

- Chiar dacă nu mai avem librăria Primrose Hill... Grace strânse la piept volumul din Jane Eyre. Amintiți-vă că vom avea întotdeauna cărți și, prin urmare, vom avea întotdeauna curaj și optimism.

Chipurile care o priveau erau solemne, ca și când ar fi participat la o înmormântare. O femeie din apropiere scoase o batistă din geantă și-și tamponă ochii.

Fără îndoială, bănuiau că magazinul nu mai putea continua. Și probabil aveau dreptate.

Jack și cei doi bărbați părăsiră în liniște magazinul, în timp ce răsună un nou bubuit de tunet.

- Voi citi până termin Jane Eyre. Ea arată spre cartea în care era o bucată de foaie între pagini, pentru a marca unde ajunsese, mai aproape de coperta din spate decât de cea din față. Și după aceea...

- Vă rog să nu vă opriți din citit, se auzi cineva din spate.

- Sunteți ultima librărie din Londra, strigă o altă voce tânără.

Jimmy.

Doamna Weatherford îi puse o mână pe umăr și își strânse buzele, părând pe punctul de a-i da lacrimile.

Grace clătină din cap.

- Cu siguranță, nu sunt ultima.

La urma urmei, își imagina că Foyles va exista, fără îndoială, pentru totdeauna. Se zvonea că proprietarul său și-ar fi căptușit acoperișul cu copii ale cărții Mein

Kampf, într-un efort de a păstra la adăpost de nemți toate cele șase etaje de cărți cu preț redus. Funcționase, deși magazinul Foyles fusese ratat la mustață, la un moment dat, când un crater masiv apăruse în fața librăriei.

Toate erau din cauza acelor vremuri.

- Deși, cu siguranță, nu va exista niciodată o altă librărie ca a noastră.

I se puse un nod de emoție în gât și deschise cartea pentru a îndepărta semnul de hârtie. Dacă nu începea să citească în curând, era posibil să-și piardă curajul.

- încă mai avem câteva capitole.

Înainte de a-și da seama, se pierdu în povestea lui Jane, simțindu-i durerea, dar apreciindu-i puterea și curajul.

Deodată, cele două capitole pe care intenționase să le citească deveniră trei și știu că trebuia să se oprească. Totuși, nu ar fi vrut. Voia să citească în continuare. îi era mult mai ușor lui Grace să se piardă în curajul lui Jane, care se confrunta cu lipsa adăpostului și cu foametea după ce părăsise Thornfield, în Jane Eyre, decât să facă față propriilor greutăți.

Dar oamenii trebuiau să se întoarcă la activitățile lor, la fel și ea.

Cu mult regret, lăsă jos cartea și descoperi că afară începuse să plouă. Cu siguranță, nu ar fi durat mult până când apa ar fi pătruns în pereți și pagubele ar fi devenit ireparabile.

Apoi, librăria Primrose Hill nu ar mai fi existat și toate cele pentru care muncise ar fi dispărut cu adevărat.

Câțiva bărbați se aflau lângă vitrina spartă a magazinului, cu Jack în frunte. El intra în magazin, strângându-și șapca în mâinile lui mari.

- îmi pare rău că am ratat sesiunea de lectură.

Bărbații împreună cu care venise stăteau în spatele lui, luminând cu lanternele pereții și tavanul, în timp ce vorbeau între ei în șoaptă.

Nu puteau fi acolo să...

- A trebuit să-mi adun echipa, spuse Jack, să vă putem repara magazinul.

- Poftim? șopti ea, incapabilă să-și creadă urechilor.

Cu siguranță, nu-l auzise bine. Cu siguranță, nu voia să spună...

- Suntem aici să vă reparăm magazinul.

Le strigă mai multe instrucțiuni oamenilor săi.

Unul dintre bărbați fixă o bucată de pânză cerată pe interiorul geamului unei vitrine spulberate și o bătu în cuie pe cadru.

Camera se întunecă oarecum din cauza blocării luminii.

- Reparăm magazinul, apoi puteți continua să citiți. Îi făcu cu ochiul. Băieții ăștia nu au auzit încă ce se întâmplă în aceste cărți. Acum vor să afle.

Grace răsă scoțând un sunet mai apropiat de un suspin decât i-ar fi plăcut să recunoască.

- Le voi citi orice carte vor dori.

- Sperau că veți spune asta.

Se întoarse spre oamenii lui și le dădu o serie de instrucțiuni înainte de a se întoarce spre ea.

- Vă rog să vă odihniți, domnișoară Bennett. Magazinul dumneavoastră va fi pe mâini sigure. Am elaborat un sistem de supraveghere, astfel încât tâlharii să nu poată intra nici măcar peste noapte.

- Jack. Cuvintele i se opriră în gât, copleșită fiind de toată recunoștința și respectul sincer față de o asemenea bunătate. Mulțumesc.

Era tot ce reușise să spună dintre toate cuvintele de mulțumire și apreciere pe care ar fi intenționat să i le adreseze.

Doamna Weatherford se apropie și o luă pe Grace de umeri, îndrumând-o ușor către casă, unde o hrăni cu mâncare caldă și o băgă în siguranță în pat.

Cu mintea zdruncinată de evenimentele acelei zile, Grace cedă pe deplin oboselii care părea să i se scurgă prin oase.

Se trezi la strălucirea cenușie a unei zile ploioase care trecea prin draperiile opace. Avea gura uscată ca un pesmet de război, iar creierul îi era împăienjenit de amintiri încețoșate. Intensitatea oboselii ei o tulburase mai tare decât cocktailurile French 7 pe care le băuse împreună cu Viv la hotelul Grosvenor House în urmă cu câteva luni.

Deodată, își aminti totul. Librăria bombardată, domnul Stokes ajutând-o să curețe locul și să recupereze cărțile, lectura în mijlocul ruinelor. Și Jack aducându-și echipa să o ajute.

Sări din pat atunci, grăbindu-se să se îmbrace și să meargă să vadă ce reușiseră să facă după-amiază. Spera ca măcar să fi pus o prelată pe acoperiș pentru a preveni scurgerea apei în apartamentul domnului Evans.

Se aranjă și coborî la parter, unde doamna Weatherford stătea în salon, cu Tabby cuibărit confortabil în poală.

- Mă întrebam când te vei trezi în cele din urmă, zise chicotind și scărpinându-l pe Tabby în spatele urechilor. El se lăsa alintat în timp ce ochii i se închideau leneș. Mă bucur că am reușit să trecem peste noapte fără nici un raid aerian.

- Peste noapte? întrebă Grace, tresărind.

- Da, draga mea. Ai dormit de când am venit acasă, de ieri după-amiază. Doamna Weatherford își ridică privirea. Și acesta este un lucru bun; aveai mare nevoie de odihnă. Jack a spus că asta era cel mai bine să faci. Este un drăguț, nu- i așa? Mi-a spus să te asigur că magazinul...

- Librăria.

Grace se repezi pe ușă afară.

- Mănâncă ceva înainte să pleci, strigă doamna Weatherford.

Dar Grace ieșise deja pe ușă, alergând practic spre librăria Primrose Hill. Din nou, picioarele ei se opriră în fața magazinului și rămase în stare de șoc. Sperase la o prelată pe acoperiș, dar nu văzu nici una.

Deasupra ei era ardezie.

Bucăți inegale și de forme ciudate, care se îmbinau pentru a forma un acoperiș solid. Ferestrele erau acoperite cu pânză cerată, întinse în rame ca niște membrane de tobe.

Chiar și funinginea care acoperise tencuiala în urma incendiului fusese acoperită cu vopsea.

Parcă nu s-ar fi întâmplat niciodată. Grace se îndreptă spre ușă - ușă!

Rama ei sugera că ar fi fost tăiată de la o dimensiune mai mare, dar un strat proaspăt de vopsea neagră îi conferea un aspect plăcut. Puse mâna pe clanța îndoită, din alamă, și intră în magazin.

Un sunet familiar o întâmpină vesel.

Alături de o privesc surprinzătoare.

Rafturi de înălțimi și culori diferite, alcătuite din bucăți de lemn refolosit, prezentau din nou o gamă de cărți aliniate pe lângă pereți, iar rafturile poziționate în centru fuseseră, de asemenea, curățate de praf și umplute cu cărți. Semnele de carton cu un scris îngrijit erau agățate din nou unde trebuia, și fuseseră înlocuite chiar și câteva afișe publicitare.

Cuvintele i se înăbușeau în gât. Era prea mult, în cel mai minunat mod. Un miracol absolut.

Și multe dintre fețele pe care le recunoștea din timpul sesiunilor ei de lectură erau acolo, privind-o cu zâmbete obosite și luminoase.

- Eu... Grace nu reuși să articuleze. Voi ați făcut toate astea?

- Am muncit toată noaptea și cea mai mare parte a zilei, spuse doamna Kittering.

Din fericire pentru noi, nu a fost nici un raid aerian.

- încă nu este totul organizat, spuse doamna Smithwick ca o scuză, atingându-și perlele de la gât. Dar lucrăm la asta.

- Ați făcut o treabă frumoasă, doamnă Smithwick, îi spuse

Jack făcându-i un semn din cap.

Doamna Smithwick radia, încrețindu-i-se ridurile din colțurile ochilor.

- Este incredibil, șopti Grace.

Și dacă ar fi privit ore în șir, tot nu i-ar fi venit să creadă că magazinul ei redevenise funcțional.

- A trebuit să folosim resturi pentru a reuși să facem asta.

Jack privi în jur, evaluând. Dar este un magazin decent, atât timp cât nemții nu încearcă să-l bombardeze din nou.

- Nu știu cum v-aș putea răsplăti vreodată.

Grace își duse mâna la piept. își simțea inima prea mare pentru a-i mai avea loc înăuntru.

- Toată lumea a vrut să facă ceva pentru a vă ajuta, spuse Jack făcând un semn din cap către ceilalți.

El se întoarse, iar micuța Sarah făcu un pas înainte. Grace recunoscu rochia albastră cu buline albe făcută de doamna Weatherford dintr-o bucată din materialul cumpărat de Viv.

Sarah trase aer adânc în piept și anunță cu o voce foarte puternică, precum o actriță:

- în fiecare zi citești mulțimii. Dar nu sunt doar povești, pentru mulți dintre noi, sunt un refugiu. Spuse încet ultimul cuvânt, iar Jimmy îi făcu un semn aprobator. Ea se răsuci cu mândrie vizibilă, așa cum obișnuiesc copiii să facă, și trase din nou adânc aer în piept, întâlnindu-i privirea lui Grace. Și nu ești doar cineva care ne citește. Ești o eroină.

Acest discurs o făcu pe Grace să rămână fără cuvinte, având gâtul mult prea încheștat pentru a putea să mai spună ceva. Se clătina pe picioare, simțindu-se amețită de recunoștință.

Deodată, oamenii din magazin făcură un șir în fața ei, cu Jack

în frunte. Jack se apropie de ea.

- Mi-ați salvat viața, domnișoară Bennett. Dacă nu ar fi fost lecturile dumneavoastră, aș fi fost ucis la Marble Arch. Mulțumesc.

Nu așteptă un răspuns, ci făcu un pas înapoi, înclinându-și capul cu recunoștință. Doamna Kittering îi luă locul lângă Grace.

- Mă aflu în întuneric atunci când m-ați găsit plângând în magazinul dumneavoastră. Mi-ați dat speranța să continui. Mulțumesc.

Ea plecă, iar Jimmy făcu un pas înainte.

- Nu aș fi putut avea grijă de Sarah așa cum ați făcut-o dumneavoastră împreună cu doamna Weatherford. Ne-ați dat mâncare și haine când nu aveam.

- Și acum o casă, completă Sarah, în timp ce privea cu sfială de lângă el. Mulțumesc.

- Asta mă face atât de fericită, spuse Grace, dându-și seama că micuții acceptaseră să vină și să locuiască împreună cu ea și cu doamna Weatherford.

Plecară împreună, de mână, iar doamna Smithwick făcu un pas înainte.

- Tommy al meu a fost ucis în război, la fel și Donald al meu. Se uită în jos și privi discret peste umăr. Nu știți, dar m-ați salvat și pe mine, spuse ea atât de încet, încât Grace abia auzi. De mine însămi. Mi-ați arătat că, atunci când totul pare pierdut în fața inamicului, poți găsi întotdeauna un prieten. Pe rând, veniră cu toții în față. Un bărbat al cărui picior i-l bandajase Grace după o explozie și căruia îi povestise despre Conte de Monte Cristo, pentru a-i distra atenția de la durere. Un profesor care căutase un loc potrivit pentru a-și găsi prieteni cititori și îi descoperise la librăria Primrose Hill. Un proprietar de magazin care pierduse totul în bombardamentul de pe Paternoster Row. Și chiar doamna Nesbitt, care îi ceru scuze pentru păcatele ei din trecut și îi mulțumi lui Grace pentru tot ceea ce făcuse.

Ultima veni doamna Weatherford, care făcu un pas înainte cu un zâmbet înlăcrimat.

- M-ai salvat, Grace Bennett. Când l-am pierdut pe Colin și am crezut că nu mai am nimic, mi-ai amintit că există un scop în viața mea. Mai mult, m-ai indicat direcția în care ar trebui să merg. Ea le aruncă o privire lui Jimmy și Sarah, aceasta din urmă făcându-i semn cu o afecțiune puternică. Am cunoscut-o pe mama ta mai bine decât oricine pe acest pământ și îți spun cu certitudine - ar fi fost atât de mândră de jertfa, de curajul și de forța ta. O îmbrățișă pe Grace. Și eu sunt mândră de tine, draga mea, șopti ea.

Când se despărțiră, Jack stătea lângă Grace, cu mâinile în buzunarele salopetei.

- Îmi pare rău, dar avem nevoie de aprobarea dumneavoastră pentru ceva.

Grace dădu din cap, copleșită de afecțiune și apreciere pentru efortul depus de atâția oameni, nu numai pentru magazinul ei, ci pentru că o făcuseră să se simtă atât de respectată. Îl urmă afară, unde așteptau doi bărbați în salopete, obosiți și murdari de vopsea. Țineau o bârnă lungă de lemn.

- Știm că librăria se numește Primrose Hill, spuse Jack, dar ne-am gândit cu toții că asta e mai potrivit pentru moment, având în vedere circumstanțele.

Dădu din cap, iar oamenii desfășurară pancarta, dezvăluind reclama pe care scria Ultima librărie din Londra.

Grace râse, amețită de dragoste, prietenie și bucurie. Era, într-adevăr, o denumire perfectă și știa că domnul Evans ar fi fost de acord dacă mai era în viață.

- Este genial, spuse Grace. Cu o mică modificare, dacă aș putea?

Jack își ridică sprâncenele mirat, iar doamna Kittering aduse o cutie cu vopsea și o pensulă.

Grace scrisese cursiv, sub frumosul titlu, „Toată lumea este bine venită”.

- Bravo, Grace, bătu din palme doamna Weatherford.

- Așteptați... încă ceva.

Înainte să-l poată opri cineva, Jimmy alergă și scoase pensula din cutie. Se întoarse, acoperind ce scria și se dădu într-o parte cu un rânjet poznaș.

Sub invitația lui Grace pentru toată lumea, erau mâzgălite câteva cuvinte care proclamau sfidător „Cu excepția lui Hitler”.

Toți se amuzară copios, în timp ce bărbații fixau noul semn deasupra ușii magazinului. Sarah o trase pe Grace de fustă.

- Ce este, draga mea? o întrebă pe fetiță.

Sarah se uită la ea, implorând-o cu ochii ei albaștri, luminoși.

- Ne citești acum?

Dar nu numai Sarah o privea pe Grace cu speranță, la fel și ceilalți, obosiți, dar nerăbdători.

- Nimic nu m-ar face mai fericită.

Grace îi conduse pe toți către ușa neagră, lucioasă.

- Doamnelor și domnilor, îmi face mare plăcere să vă urez bun venit la Ultima librărie din Londra.

În mijlocul veseliei, ea îi conduse în magazinul unde se așeză pe cea de-a doua treaptă. Ezită o clipă acolo, cercetându-le fețele celor care întregiseră nu doar librăria, ci și inima ei.

Privirea ei se îndreptă spre secțiunea de istorie unde domnul Evans zăbovea adesea și, pentru o clipă trecătoare, i se păru că era chiar acolo.

Zâmbi printre lacrimi, deschise cartea și începu să citească, ducându-i pe toți împreună cu ea într-o lume în care nu existau bombe. Puteau să existe pierderi și uneori frică, dar era și curaj pentru a face față unor astfel de provocări.

Deoarece într-o lume ca a lor, cu trup și suflet și cu atâtea povești diferite care inspirau putere și victorie, exista întotdeauna speranță.

Epilog *Iunie 1945*

Gara Farringdon era plină de soldați și civili, aceștia din urmă îmbrăcați în cele mai bune haine, ceea ce nu spunea prea multe privind raționalizarea îmbrăcăminte care dura de câțiva ani. Grace nu făcea notă discordantă, în timp ce aștepta îmbrăcată într-o rochie albastră, cu o dungă de flori mici și albe de-a lungul tivului, care începuse să se estompeze.

Nu părăsea deseori librăria, mai ales de când devenise atât de aglomerată. În timp ce „Ultima librărie din Londra” avea o mare încărcătură sentimentală în spate, ea redenumise oficial magazinul Evans și Bennett, acum scris în culoarea oului de rață deasupra ușii. Magazinul avusese mare succes în timpul războiului, pe mulți considerându-i mai mult prieteni decât clienți. În acea zi, totuși, merita să-l lase pe Jimmy să aibă grijă de magazin în absența ei.

Devenise un asistent talentat, dornic să ajute, și un cititor aproape la fel de însetat ca Grace. Nu era neobișnuit să se facă nevăzut printre rafturi pentru a se pierde într-o poveste. Asta îi amintea atât de mult de domnul Evans, încât nu îl putea muștra.

Grace își verifică ceasul, o pată de culoare luminescentă ticăind pe mâna ei micuță, cândva atât de necesar în fosta ei poziție de gardian ARP, de un alb-verzui în lumina zilei.

Noaptea însă îi fusese de folos în timpul multor raiduri aeriene.

Trei fără cinci minute.

Noaptea aceea fatidică în care librăria Primrose Hill arsese, iar Evans și Bennett se ridicase din cenușa ei, fusese ultimul bombardament asupra Londrei. Bombardamente mai avuseseră loc din când în când în următorii patru ani, până când, chiar în urmă cu o lună, pe 8 mai 1945, războiul luase sfârșit.

Sărbătoarea fusese extraordinară. Cupluri dansau pe străzi, bărbații își suflecaseră pantalonii, iar femeile își ridicaseră fustele să intre în fântâni arteziene, patronii băcăniilor scosese rezervele de zahăr și slănină, vecinii stăteau împreună pentru a se bucura de o sărbătoare cum nu mai văzuseră de mulți ani și de luminile proiectoarelor antiaeriene, care cândva vânau dușmanul pe cer, iar acum se învârteau peste nori victorioase.

Grace și doamna Weatherford îi duseseră pe Jimmy și pe Sarah la Whitehall, în mijlocul aglomerației unei mulțimi dornice de a asista la discursul lui Churchill care anunța succesul lor în înfrângerea Germaniei. Regele și regina apăruseră pe balcon, strălucitori și regali, pentru a-și arăta aprecierea față de oameni și mândria lor pentru un astfel de

triumf. Prințesa purta uniformă ATS, ceea ce o făcuse pe Grace să se bucure cu atât mai tare, dacă așa ceva ar fi fost posibil.

Marea Britanie rezistase și devenise o eroină.

La stația de metrou, Grace își verifică din nou ceasul. Pe măsură ce se apropia ora trei, grupul de pe peronul stației creștea, până când începu să se simtă nerăbdarea în aer. Soldații veneau acasă des, cei care fuseseră programați să sosească printre primii fiind aproape în totalitate femei. Dacă nu mai era război, activitatea lor, care fusese necesară pentru a câștiga, nu mai era necesară. Acest lucru nu era întâmpinat cu entuziasm de toată lumea, în special de cei ca Viv, care dăduseră totul pentru slujba lor.

Viv făcuse parte din prima baterie mixtă de bărbați și femei care operau echipamentele pentru armele antiaeriene, staționată la Londra în ultimii patru ani, în East End, unde fusese însoțită de alte câteva femei din unitatea ei.

Cel puțin până când fusese anunțată că nu mai era nevoie de serviciile ei.

Telegrama de la Viv fusese scurtă, precizând doar ora sosirii ei în stația Farringdon și cerându-i lui Grace să se întâlnească acolo.

Viv urma să vină acasă.

Telegrama era suficientă pentru ca Grace să-și dea seama că

Viv nu era mulțumită de plecarea ei bruscă de la ATS. Se

văzuseră de multe ori cu ocazia permisiilor lui Viv, dar

niciodată aceasta nu îi ceruse lui Grace să se întâlnească.

În cele din urmă, trenul se opri pe peron, iar ușile se deschiseră şuierând, mulți soldați repezindu-se în brațele nerăbdătoare ale celor dragi. Viv era ușor de observat în mulțimea de uniforme. Oricum, ea se remarcase întotdeauna prin părul roșcat și zâmbetul strălucitor. Unele lucruri nu se schimbă niciodată, nici măcar după șase ani de război.

Grace își strigă prietena, care se repezi spre ea, îmbrățișându-se de parcă nu s-ar fi văzut de ani întregi. Îi simți aroma familiară a parfumului ei floral.

- Ești bine? întrebă Grace.

Viv trase aer adânc în piept și dădu din cap, strângându-și buzele roșii. În ciuda încercării ei de a rămâne optimistă, colțurile gurii i se lăsară în semn de dezamăgire. În jurul lor, oamenii se împingeau, pierduți în fericirea reîntâlnirii sau grăbiți să ajungă acasă.

- Chiar am făcut o treabă grozavă acolo, spuse Viv. Grace o strânse într-o îmbrățișare.

- Chiar ai făcut.

- Amândouă am făcut.

Viv își aruncă geanta cu echipamentul pe umăr și o luă pe

Grace de mână.

- Ți-e dor de munca de la ARP?

- Mi-e dor de adrenalina pe care o simțeam, răspunse Grace.

Și așa era. Desigur, prefera să fie pace. Dar în ultimii ani existase o emoție, o apreciere pentru fiecare dimineată în care te trezeai în viață, genul acela care venea dintr-o amenințare permanentă a pericolului. Nu fusese conștientă de asta atunci, dar acum îi simțea absența.

- Domnul Stokes vine atât de des la magazin, încât nu am avut ocazia să-mi fie dor de el, spuse Grace zâmbind afectuos. Cu toate acestea, sunt recunoscătoare pentru nopțile de somn suplimentare.

- Oricum, vom avea parte de noi aventuri, spuse Viv, reluându-și vechiul obicei de a căuta noi orizonturi când simțea că i se înecau corăbiile.

Și chiar în acel moment atenția ei se îndreptă spre un soldat care trecea pe lângă ele, cu spatele lat și cu o serie de insigne strălucitoare pe piept.

- Cu niște soți arătoși, poate?

- Și magazine de condus.

Grace o strânse de mână, făcându-și prietena să izbucnească în râs.

- Cum este minunata ta librărie?

Grace se gândi la magazin, care acum era ordonat și curat, cu rafturile organizate pe subiecte, încă făcute din bucăți de lemn inegale, de când fuseseră reconstruite din resturi, la sesiunile de lectură pe care le continuase în timp ce războiul tot nu înceta și la toți cei pe care îi considera prieteni apropiați. Librarii pe care îi ajutase după ce bombardamentul le distrusese clădirile își reconstruiseră propriile magazine cu timpul, fiecare având un raft special pentru Ultima librărie din Londra, în semn de apreciere.

Iubea fiecare bucățică din ea.

- Chiar așa? întrebă Viv zâmbind. Suficient să ți se citească

fericirea pe față? Grace o împinse spre scările rulante.

- Chiar așa.

În timp ce urcau scările metalice, era ușor să-și reamintească un alt moment când ea și Viv se aflau în stația Farringdon împreună. Când își părăsiseră casele din Drayton, înainte de începerea războiului, și nu visau niciodată că vor fi înconjurate de bombardamente sau că vor participa la operarea tunurilor antiaeriene. Înainte ca Grace să-și fi descoperit dragostea pentru cărți.

Era supraréalist să crezi că vreuna dintre ele dusesese o astfel de viață anostă și lipsită de culoare.

Grace îi scrisese unchiului ei, Horace, după sfârșitul războiului, pentru a afla

dacă era în siguranță și pentru a-l asigura de dragostea ei. Pe vremuri, ar fi simțit că un astfel de gest însemna că întoarce și celălalt obraz. Acum știa că era vorba despre compasiune. Și el îi răspunsese, în stilul lui morocânos, asigurând-o că erau bine și invitând-o în vizită, dacă și-ar fi dorit vreodată o

excursie la țară. În realitate, era mai mult decât se așteptase vreodată de la el.

Îi datora începutul fragil al acelei relații domnului Evans. Ei bine, asta și încă mult mai mult de atât.

Grace și Viv sporovăiră în drum spre casa doamnei Weatherford, unde Viv stătea în camera pe care o împărțise odată cu Grace. Grace locuia acum în apartamentul de deasupra librăriei Evans și Bennett, care era mult prea mic pentru a găzdui confortabil două paturi. Când se apropiară, Viv o strânse pe Grace de mână și zâmbetul ei își reluă strălucirea.

Cotiră pe spre strada Britton și amândouă o luară la fugă, ca niște copii, grăbindu-se spre scările care urcau spre ușa verde cu ciocan de alamă. Viv se grăbi înăuntru și fu întâmpinată cu o bucurie entuziastă de doamna Weatherford și de Sar ah, care constituiseră un comitet de primire cu ghirlande din hârtie de ziar și cu un tort pentru care doamna Weatherford pusese deoparte zahăr și făină.

În săptămânile care urma, Grace și Viv își reluară prietenia de unde rămăsese, umplându-și timpul liber fără ATS și ARP, ci cu cinematografe, cafenele și seri de teatru și, bineînțeles, cluburi de jazz și dans.

Mai presus de toate acestea, era „Ultima librărie din Londra”. Pe măsură ce copiii se întorceau din provincie și soldații din război, figurile familiare ale celor care îi deveniseră prieteni începură acum să apară alături de cei dragi. Le cunoscuseră soții, soțiile și copiii.

Lui Jimmy îi plăcea să citească și cu voce tare și își asumase să susțină o oră de lectură de carte pentru copii în fiecare sâmbătă după-amiaza. Într-una din zile, doamna Kittering sosi alături de fiica ei, o fată brunețică, manierată și cu ochii mari de căprioară, ca și mama ei. Niciodată Grace nu o văzuse pe doamna Kittering zâmbind atât de mult ca atunci când era împreună cu fiica ei, sorbindu-și fiecare mișcare și fiecare cuvânt cu iubirea absolută a unei mame. Aștepta cu nerăbdare întoarcerea soțului ei, care urma să fie, fără îndoială, eliberat din serviciu în curând.

într-o astfel de după-amiază, într-o sâmbătă însorită din august, Grace găsi un moment de răgaz. Toți clienții fiind ocupați, Grace se îndreptă spre fereastra luminată de soare cu un exemplar din Forever Amber¹⁶, se sprijini de perete și deschise cartea.

Mirosul familiar de hârtie și cerneală o fascină și se teleportă într-o nouă poveste. Era atât de pierdută în noul univers imaginar, încât nu auzi soneria de la ușa din față.

- Nu m-am gândit niciodată că lectura ar putea fi mai frumoasă, spuse o voce familiară și profundă. Până în acest moment.

Grace întoarse capul, iar cartea îi căzu din mâini.

- George.

El stătea la câțiva pași de ea, chipeș ca întotdeauna în uniformă lui RAF bine călcată, ținând în mână o varză purpurie.

- Se pare că verzele sunt încă la modă în loc de flori.

- Doar pentru că nu ești Ritz.

Ea alergă spre el și i se aruncă în brațe, în timp ce varza căzu pe podea cu o ușoară bufnitură.

Se apropiaseră și mai mult în anii de război, prin scrisori în care își dezvăluiau profunzimi ale sufletului lor și prin timpul în care puteau să stea împreună în momentele rare de permisie pe care le avusese el.

- Ai venit acasă definitiv? Întrebă ea, privindu-l în ochi, fără să

se sature de el. Ea își cuibări mâna în mâna lui caldă,

încercând să se convingă că era real. Că

stătea cu adevărat în fața ei.

- Am venit. El o mângâie cu un deget pe obraz. Definitiv.

Ea închise ochii și-și sprijini capul de pieptul lui, adulmecându-i parfumul proaspăt și minunat și bucurându-se de asprimea uniformei lui de lână lipită de obrazul ei, care îi devenise atât de familiară.

- Chiar nu intenționezi să mă întrebi dacă nu ți-am adus ceva?

Vocea lui îi vibră sub obraz. Ea își ridică privirea surprinsă.

- Nu m-aş putea gândi la ceva mai mult.
- Nu ai putea? el zâmbi şi-şi băgă mâna în buzunarul jachetei. Nici măcar la o carte? Îşi înalţă mâna, ridicându-şi sprâncenele nerăbdător. Ea aplaudă încântată. Devenise o tradiţie, până la urmă, să facă schimb de cărţi. Exemplarele lui erau adesea uzate, citite, plimbate între nenumăraţi soldaţi, dar poveştile erau întotdeauna captivante.
- Nu aş putea veni la tine cu mâna goală.

El scoase la iveală o carte verde dreptunghiulară.

Avea o dimensiune ciudată, puţin mai mare decât palma ei.

- Este în format american, special ca soldaţii să le țină în buzunarul uniformei, spuse el, răspunzând la întrebare înainte ca ea să o poată adresa. De fapt, este chiar genial.
- Este.

Ea întoarse cartea pentru a o studia înainte de a citi cu voce tare titlul galben şi îngroşat.

- Marele Gatsby?
- În colţul din stânga sus era un cerc negru care menţiona că volumul era o Ediţie a Serviciilor Armate.

- Toţi americanii sunt înnebuniţi după ea.
 - Nu ai citit-o? întrebă ea surprinsă.
 - Îmi place destul de mult ideea să mi-o citească celebra proprietară a magazinului Evans şi Bennett.
- El îşi puse mâna mare şi caldă peste a ei, ținând cartea împreună.
- Sunt sigură că pot aranja asta. Zâmbetul lui Grace se lărgi şi mai mult. Nu ştiu dacă ți-am mulţumit vreodată.

El ridică o sprânceană, făcându-l să pară la fel de fermecător precum Cary Grant.

- Pentru ce ar trebui să-mi mulţumeşti?
- Pentru că m-ai învăţat să iubesc cărţile.

Ea privea librăria cu o dragoste înduioșătoare. El își încruntă sprâncenele cu o expresie sinceră.

- Tu ai făcut asta, Grace. Nu eu. Pasiunea era ceva ce ai descoperit în interiorul tău.

Își simțea inima crescând la cuvintele lui. În adâncul ei, știa că o parte din noua ei pasiune începuse cu el, cu vechiul exemplar uzat din Contele de Monte Cristo pe care i-l oferise. O altă parte o reprezentase domnul Evans și tot ceea ce era librăria. O altă parte erau oamenii cărora le citise, vremurile întunecate prin care aceste povești îi ghidaseră, distrăgându-i cu dragoste și bucurie. Era chiar războiul în sine, disperarea de a avea un mijloc de evadare, dorul de a simți altceva în afară de pierdere și frică.

Toate acestea și toți cei care se adunau ca o comunitate, atrași de puterea literaturii, o făceau să iubească în toată splendoarea lor cărțile și ceea ce reprezenta sufletul librăriei Evans și Bennett - sau, așa cum o numeau unii dintre clienții ei vechi, „Ultima librărie din Londra”.

Roman istoric de dragoste, scris de Kathleen Winsor și

publicat în 1944. **În colecția Blue MOON au apărut:**

Jojo Moyes, Ultima scrisoare de dragoste

Danielle Steel, Învingătorii

Elin Hilderbrand, Zvonul

Jacqueline Susann, Valea păpușilor

Tatiana de Rosnay, Se numea Sarah

Jojo Moyes, înainte să te cunosc

Nora Roberts, Obsesia

Jojo Moyes, Fata pe care ai lăsat-o în urmă

Danielle Steel, Daruri de pre

†Danielle Steel, Sub acoperire
Kristin Hannah, Privighetoarea
Jojo Moyes, După ce te-am pierdut
Danielle Steel, O viață perfectă
Danielle Steel, Jocuri de putere
Martha Hall Kelly, Când înfloresc liliacul
Danielle Steel, Fiul risipitor
Danielle Steel, Aripile destinului
Kristin Hannah, A doua șansă
Barbara Taylor Bradford, Cavendon Hall
Jojo Moyes, Un bărbat și o femeie
Jodi Picoult, Pactul
Nora Roberts, Secrete și minciuni
Jojo Moyes, în căutarea unui destin
Tracy Brogan, Nebunie de-o vară
Jojo Moyes, Silver Bay
Danielle Steel, Moștenirea secretă
Danielle Steel, Blue
Margaret Mitchell, Pe aripile vântului (vol. I-III)
Kristin Hannah, Aleea cu licurici
Tatiana de Rosnay, Vieți secrete
Jojo Moyes, Eu, și totuși alta
Lucinda Riley, Secretul Helenei
P.Z. Reizin, Algoritmul fericirii
Lucinda Riley, Trandafirul nopții
Gill Paul, Soția secretă

Jojo Moyes, Un bilet pentru Paris
J.P. Monninger, Harta care mă duce la tine
Kristin Hannah, Un nou început
Sofia Lundberg, Caietul cu nume pierdute
Jodi Picoult, Al zecelea cerc
Carolyn Brown, Secrete și speranțe
Jodi Picoult, Povestitorul
Kristin Hannah, Grădina de iarnă
Kerry Lonsdale, Viața pe care am visat-o
Elin Hilderbrand, În seara asta, vorbește-mi de iubire
Roşie Nixon, Stilista
Beth O'Leary, Dragoste în contratimp
Elin Hilderbrand, Paradisul de la malul mării
Lucinda Riley, Cele șapte surori. Povestea Maiei
Jodi Picoult, Nouăsprezece minute
Chiara Gamberale, Caruselul iubirii
Lauren Willig, Soția engleză
Kate Quinn, Rețeaua Alice
Miranda Beverly-Whittemore, Vacanță în paradis
Tatiana de Rosnay, Anotimpul ploilor
Helen Simonson, Dragostea târzie a doamnei Aii
Martha Hall Kelly, Trandafirii pierduți
Lori Nelson Spielman, Măine e o nouă zi
Roxanne Veletzos, Fetița pe care au lăsat-o în urmă
Kristin Hannah, Dincolo de stele
Jessica Shattuck, Văduvele de la castel
Jojo Moyes, Bazarul visurilor
Jodi Picoult, O scânteie de viață
Nora Roberts, Eclipsa
Katherine Pancol, Ochii galbeni ai crocodililor
Gill Paul, Fiica pierdută
Jojo Moyes, Dragoste într-o zi ploioasă
Katherine Pancol, Valsul lent al țeptoaselor
Nina George, Mica librărie de pe Sena
Kristin Hannah, Drum în noapte
Deborah Harkness, Cartea pierdută a vrăjitoarelor
Deborah Harkness, Școala Noptii
Deborah Harkness, Cartea vieții
Deborah Harkness, Fiul timpului
Kim Liggett, Anul de grație
Jojo Moyes, Darul stelelor
Pam Jenoff, Fetele dispărute din Paris
Emily Giffin, Tot ce ne-am dorit
Lucinda Riley, Sora furtună. Povestea lui Ally
Kristin Hannah, Culorile vieții
Jojo Moyes, Vara în care te-am întâlnit

Lucinda Riley, Grădina cu lavandă
Sylvia Day, Aripă de brumă
Santa Montefiore, Primăvară în Toscana
Sarah Jio, Toate florile Parisului
Nora Roberts, Profeția
Sofia Lundberg, Un semn de întrebare e o jumătate de '
Ana Johns, Femeia cu chimonos alb
Pam Jenoff, Povestea unui orfan
Kristin Hannah, Frontul de acasă
Beth Morrey, Dragostea lui Missy
J.P. Monninger, Șapte scrisori
Kate Clayborn, Dragostea e scrisă în semne
Imogen Kealey, Eliberare
Rachel Winters, Caut suflet pereche
Lucinda Riley, Sora umbră. Povestea lui Star
Meg Waite Clayton, Ultimul tren spre Londra
Janet Skeslien Charles, Biblioteca din Paris
Nora Roberts, Aleasa
Sarah Dessen, O dată pentru totdeauna
Carolyn Brown, Hanul cu Magnolii
Kristin Hannah, între surori
Alyson Richman, Soția pierdută
Rhys Bowen, Copilul din Toscana
Lucinda Riley, Îngerul de la Marchmont Hall
Kate Quinn, Zbor în trecut
Nicholas Sparks, Respirație în doi
Sarah Dessen, Un cântec pentru tine
Kristin Hannah, Totul pentru dragoste
Jojo Moyes, Muzica nopții
Lucinda Riley, Sora perla. Povestea lui CeCe
Nicholas Sparks, Întoarcerea acasă
Lia Louis, Dragă Emmie Blue
Victoria Hislop, Cei ce sunt iubiți
Ellen Alpsten, Țarina
Leila Meacham, Zborul libelulei
Santa Montefiore, Vremea dragostei și a războiului
Leila Meacham, Trandafiri
Jenny Ashcroft, Întâlnire la Bombay
Nicholas Sparks, Jurnalul unei iubiri
Santa Montefiore, Casa de la malul mării
Kristin Hannah, Cele patru vânturi
Lucinda Riley, Camera cu fluturi
Marianne Cronin, Cei o sută de ani ai lui Lenni și Margot
Nicholas Sparks, Dragă John
Tracy Rees, Misterul fetei de zăpadă
Trish Doller, În derivă

Jojo Moyes, Dans în arenă
Santa Montefiore, Farul cu secrete
Lucinda Riley, Sora lună. Povestea lui Tiggy
Kristin Hannah, Un moment magic
Pam Jenoff, Soția diplomatului
Emily Henry, Două cărți și o vacanță
Kristin Harmel, Ultima geană de lumină
Eva Carter, Inimă salvată
Lucinda Riley, Fata de pe stâncă
Mary Ellen Taylor, Parfumul dulce al verii
Nicholas Sparks, Mesaj de departe
Gill Paul, Jackie și Maria